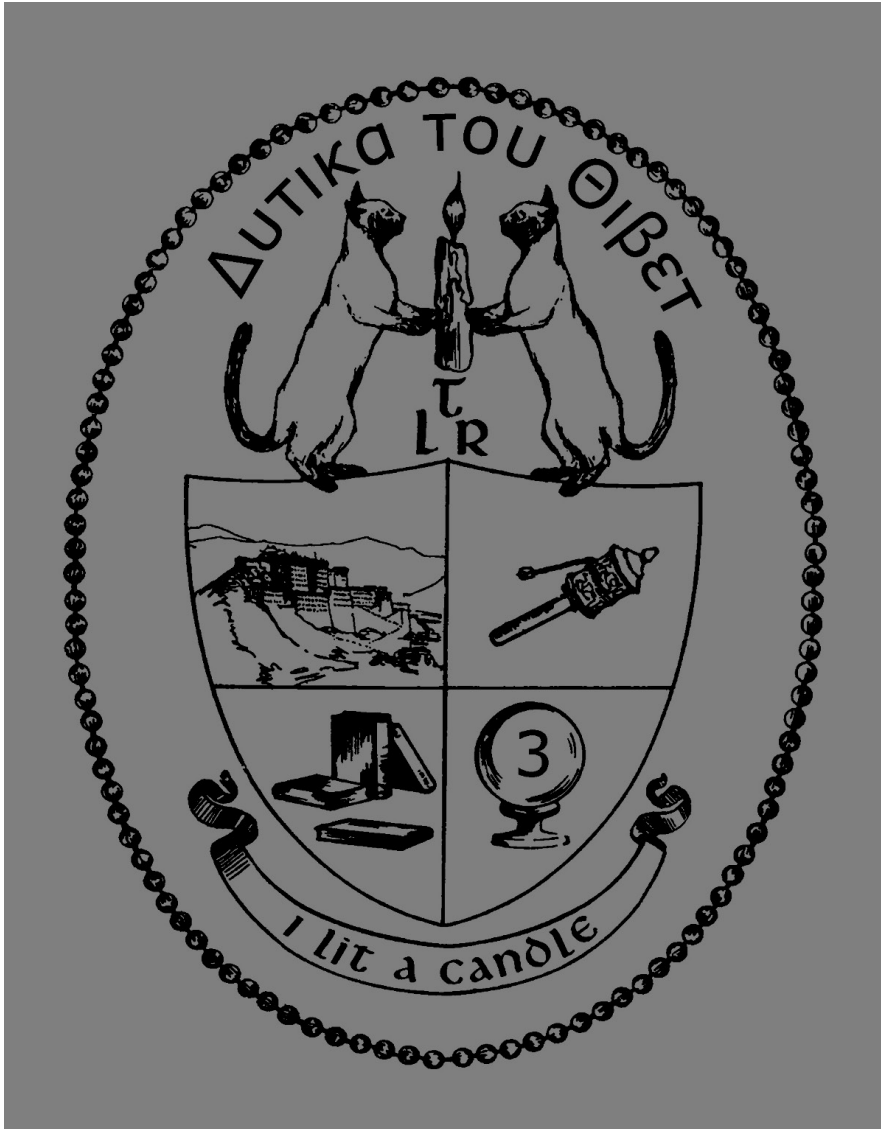

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΑΝΑΨΕΙΣ ΕΝΑ ΚΕΡΙ
ΠΑΡΑ ΝΑ ΚΑΤΑΡΙΕΣΑΙ ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Αφιερωμένο

Στους φίλους μου στο Χόουθ της Ιρλανδίας

Ήταν φίλοι, μου όταν φυσούσαν οι ευνοϊκοί άνεμοι

Έδειξαν πίστη και κατανόηση κι έμειναν περισσότερο φίλοι, όταν οι
Άσχημοι άρχισαν να λυσομανούν, γιατί ο λαός της Ιρλανδίας ξέρει τι θα

Πει καταδίωξη και ξέρει να ξεχωρίζει την αλήθεια. Λοιπόν

Κύριε και κυρία Ο' Γκρέιντνυ

Οικογένεια Λόφτους

Δρ. Τσάπμαν

Και

Μπρούντ Καμπέλ

(για να αναφέρω λίγους μόνο)

Σας ευχαριστώ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ.....	108
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ.....	132
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ.....	156
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ.....	180
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ.....	204
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ.....	229

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΈΑ

Και δε θέλω κακίες, είπε ο κ. Εκδότης.

Εντάξει, σκέφτηκα, μα γιατί θα πρεπε να κρατώ σε κάποιον κακία. Δεν προσπαθώ παρά να κάνω τη δουλειά μου
Να γράψω, όπως μου υποδείχτηκε, ένα βιβλίο.

Τίποτα εναντίον του τύπου. Είπε ο κ. Εκδότης. Τίποτα
Θεέ μου, μονολόγησα. Για ποιόν με παίρνει. Έτσι θα γίνει, τίποτα εναντίον
του τύπου. Στο κάτω κάτω νομίζουν πως κάνουν τη δουλειά τους κι αν
τροφοδοτούνται με λάθος πληροφορίες, υποθέτω πως τότε δεν μπορούν
να θεωρηθούν εντελώς υπεύθυνοι. Κι όσο για το ποία είναι η ιδέα μου για
τον τύπο. Α, α, όχι. Τίποτα περισσότερο γι αυτό το θέμα.

Αυτό είναι το τρίτο μου βιβλίο. Από την αρχή αρχή θα δηλώσω ότι αυτά
όλα που γράφω είναι αλήθεια και όχι φαντασία. Οτιδήποτε έχω γράψει
στα αλλά δύο βιβλία μου, είναι επίσης αλήθεια κι αποτελεί προσωπική μου
εμπειρία. Αυτά που πρόκειται να γράψω στη συνέχεια, αφορούν τις
πολυποίκιλες δυνατότητες της ανθρώπινης προσωπικότητας και του εγώ,
ένα θέμα που κατέχουμε τέλεια εμείς οι κάτοικοι της άπω ανατολής.
Αλλά αυτός ο πρόλογος είναι αρκετός. Το ίδιο το βιβλίο τα λέει όλα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Όταν κάποιος Άγγλος ισχυρίζεται ότι
Το σώμα του έχει καταληφθεί από
Το πνεύμα ενός Θιβετιανού Λάμα, πρέπει
Λογικά να περιμένει να τον κοροϊδέψουν.
Όταν, εκτός απ αυτό, διηγείται με κάθε
Λεπτομέρεια παράξενες εμπειρίες,
Που προϋποθέτουν την ύπαρξη προσωπικών
Εμπειριών και δυνάμεων που έρχονται σε
Αντίθεση με τους φυσικούς νόμους όπως εμείς τούς
Καταλαβαίνουμε,
Δεν είναι καθόλου εκπληκτικό
Που η αντίδραση γίνεται αναταραχή.
Πολλές φορές όμως αναταραχές
Τέτοιου είδους πηγάζουν από την
Άγνοια. Το να αντικρίζει κανείς εκείνο που
Μόλις πριν λίγο ήταν άγνωστο,
Είναι πάντα ανησυχητικό. Αλλά το γεγονός
Ότι Ο Δρ. Ράμπα έχει πολλές
Εκατοντάδες χιλιάδες αναγνώστες σε όλο τον κόσμο,
Είναι απόδειξη πως δεν είναι όλα τα
Πνεύματα κλειστά απέναντι στην
ΑΛΗΘΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Οι οδοντωτές κορφές των άγριων Ιμαλαΐων βυθίζονταν βαθιά μέσα στον πορφυρό νυχτερινό ουρανό του Θιβέτ. Ο κουρασμένος ήλιος, κρυμμένος πίσω άπ' την παντοδύναμη οροσειρά, σκόρπιζε ιριδίζοντα, πάλλοντα χρώματα στον απέραντο αφρό από χιόνι, που λάμπει αιώνια από τις πιο ψηλές κορφές. Ο αέρας ήταν καθαρός σαν κρύσταλλο, ζωογόνος, προσφέροντας μία σχεδόν απεριόριστη ορατότητα. Με την πρώτη ματιά, η έρημη, παγωμένη Γη φαινόταν τέλεια απογυμνωμένη από κάθε ζωή. Τίποτε δεν κινιόταν, κάθε αναταραχή απουσίαζε, εκτός από τη μακριά σημαία του χιονιού που κυμάτιζε ψηλά. Φαινόταν πως τίποτε δεν θα μπορούσε να ζήσει στις παγερές αυτές ορεινές έρημους, πως κανένα ίχνος ζωής δεν είχε ποτέ υπάρξει εδώ από την ίδια την αρχή του χρόνου. Μόνο όταν ήξερες, μόνον όταν σου είχαν δείξει πολλές πολλές φορές, τότε μόνο θα μπορούσες να διακρίνεις με δυσκολία τα αχνά ίχνη της ανθρώπινης ζωής. Μόνο η εξοικείωση θα μπορούσε να οδηγήσει τα βήματά σου στο σκληρό, αποκρουστικό τόπο. Τότε μόνο θα μπορούσες να δεις τη σκιερή είσοδο ενός βαθιού και θλιβερού σπηλαίου, ενός σπηλαίου που δεν ήταν παρά ο προθάλαμος μυριάδων στοών και αιθουσών, που έκαναν να μοιάζει με κυψέλη το εσωτερικό της γυμνής οροσειράς. Για πολλούς μήνες στο παρελθόν, οι πιο έμπιστοι από τούς Λάμα, σαν δούλοι μεταφορείς, βάδιζαν με πόνους και κόπους εκατοντάδες μίλια από τη Λάσα, μεταφέροντας τα αρχαία μυστικά στον τόπο, όπου θα είναι για πάντα ασφαλισμένα από τούς βάνδαλους Κινέζους και τούς προδότες Θιβετιανούς κομμουνιστές.15

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Εδώ επίσης, μ' απέραντους πόνους και βάσανα, είχαν μεταφερθεί χρυσές μορφές περασμένων ενσαρκώσεων, για να τοποθετηθούν και να τιμώνται στην καρδιά του βουνού. Ιερά αντικείμενα, πανάρχαια χειρόγραφα και οι πιο σοφοί και σεβαστοί από τούς ιερείς βρίσκονταν εδώ σε ασφάλεια. Γιατί πριν από χρόνια, με πλήρη γνώση της επερχόμενης Κινέζικης εισβολής, πιστοί Ηγούμενοι σε συχνές μυστικές συνεδριάσεις εξέταζαν και διάλεγαν εκείνους που θα πήγαιναν στη νέα πατρίδα, την τόσο μακρινή. Ο ένας μετά τον άλλο οι ιερείς εξετάζονταν, χωρίς να το ξέρουν, για κάθε πλευρά της ζωής τους, έτσι ώστε κανείς να μην εκλεγεί, παρά μόνο οι άριστοι και πιο ανώτεροι πνευματικά. Άντρες με πίστη κι εκπαίδευση τέτοια, που να μπορέσουν, αν χρειαστεί, ν' αντέξουν και τα σκληρότερα Κινεζικά βασανιστήρια, χωρίς να δώσουν ουσιαστικές πληροφορίες. Έτσι, τελικά, από την αιχμάλωτη Λάσα, ήρθαν στην καινούργια τους πατρίδα. Κανένα βομβαρδιστικό δεν θα μπορούσε να πετάξει τόσο ψηλά. Κανένας εχθρικός στρατός δεν θα μπορούσε να ζήσει στην άγονη αυτή Γη, τη στερημένη από χώμα, τη βραχώδη κι επικίνδυνη, με τούς ογκόλιθους και τα ορθάνοιχτα χάσματα. Γη τόσο ψηλή, τόσο φτωχή σε οξυγόνο, που μόνο ένας σκληροτράχηλος βουνίσιος λαός θα μπορούσε ν' αναπνεύσει τον αέρα της. Εδώ, επιτέλους, στο άσυλο των βουνών, βρίσκονταν η ειρήνη. Μία ειρήνη όπου μπορούσαμε να εργαστούμε για την εξασφάλιση του μέλλοντος, για τη διατήρηση της αρχαίας γνώσης, περιμένοντας έτοιμοι την εποχή που το Θιβέτ θα επαναστατούσε ξανά, θα ελευθερωνόταν από τον κατακτητή του. Εκατομμύρια χρόνια στο παρελθόν η περιοχή ήταν μια σειρά από ενεργά ηφαίστεια που ξερνούσαν φωτιές κι εκσφενδόνιζαν βράχια και λάβα πάνω στο ρευστό πρόσωπο της νεαρής Γης. Ο κόσμος, εύπλαστος τότε, δοκίμαζε τούς πόνους της γέννησης μιας νέας εποχής. Ύστερα από αμέτρητα χρόνια οι φλόγες έσβησαν και οι μισολιωμένοι βράχοι κρύωσαν. Η λάβα είχε τρέξει για τελευταία φορά και οι εκρήξεις των αερίων είχαν εκτοξεύσει από τα σπλάχνα της Γης στην επιφάνεια κάθε υπόλειμμα βράχου, αφήνοντας γυμνές και άδειες ατέλειωτες στοές και κανάλια. Πολύ λίγα είχαν κλειστεί από καθιζήσεις. Τα περισσότερα έμειναν ανέγγιχτα, Χαρακωμένα από ίχνη κάποτε ρευστών μετάλλων.¹⁶

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Από πολλά τοιχώματα ανάβλυσαν βουνίσσιες πηγές με πεντακάθαρο νερό που άστραφτε σε κάθε αχτίδα φωτός. Γι' ατέλειωτες σειρές αιώνων οι στοές και τα σπήλαια έμεναν γυμνά από ζωή, έρημα και μοναχικά, γνωστά μόνο στους αστρικούς ταξιδιώτες Λάμα, που μπορούσαν να πάνε οπουδήποτε και να δουν οτιδήποτε. Οι αστρικοί ταξιδιώτες είχαν χτενίσει όλη τη χώρα αναζητώντας τέτοιο καταφύγιο. Τώρα, που ο τρόμος βάδιζε αλαζονικά στη Γη του Θιβέτ, οι αρχαίοι διάδρομοι έκρυβαν την Ελίτ ενός πνευματικού λαού, ενός λαού που, στο συμπλήρωμα του χρόνου, θα ζήσει ξανά ελεύθερος. Καθώς οι πρώτοι, προσεκτικά επιλεγμένοι μοναχοί, οδηγούσαν τα βήματά τους στο βορρά για να ετοιμάσουν μία άλλη πατρίδα στα σπλάχνα του ζωντανού βράχου, άλλοι στη Λάσα προετοιμάζαν τα πιο πολύτιμα αντικείμενα που θα έπαιρναν μαζί στην ταπεινή φυγή τους. Από τα αντρικά και τα γυναικεία μοναστήρια έφυγαν και άλλοι από τούς εκλεγμένους. Σε μικρές ομάδες, με την κάλυψη του σκοταδιού ταξίδεψαν ως μία μακρινή λίμνη, όπου κατασκηνώσαν περιμένοντας κι άλλους. Στη νέα πατρίδα ένα νέο τάγμα ιδρύθηκε, η σχολή της διαφύλαξης της γνώσης, και ο επικεφαλής Ηγούμενος, ένας σοφός γέρος μοναχός πάνω από εκατό χρόνων, είχε μ' ανέκφραστους πόνους ταξιδέψει ως αυτά τα σπήλαια. Μαζί του είχαν ταξιδέψει οι σοφότεροι της χώρας, οι τηλεπαθητικοί Λάμα, οι διορατικοί και οι υπερμνήμονες σοφοί. Αργά, για πολλούς μήνες, βάδιζαν με κόπο τον ανηφορικό δρόμο τους όλο και πιο ψηλά στις οροσειρές, με τον αέρα να γίνεται όλο και πιο αραιότερος. Πολλές φορές ένα μίλι τη μέρα ήταν ότι μπορούσαν ν' αντέξουν τα γερασμένα τους σώματα, ένα μίλι πάλης με τα πανίσχυρα βράχια, καθώς οι αιώνιοι άνεμοι των ψηλών μονοπατιών ξέσκιζαν τούς μανδύες τους, απειλώντας να τούς γκρεμίσουν μακριά. Πολλές φορές βαθιά φαράγγια τούς ανάγκαζαν σε μακριές κι οδυνηρές παρακάμψεις. Για μία βδομάδα σχεδόν ο αιωνόβιος Ηγούμενος αναγκάστηκε να μείνει σε μία ερμητικά κλειστή καλύβα από δέρμα γιάκ, ενώ παράξενα βότανα και διαλύσεις ανάδιναν ζωογόνο οξυγόνο που θα έδινε πρόσκαιρη ανάπαυση στη βασανισμένη του καρδιά και τα πνευμόνια.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Μετά, με δύναμη υπεράνθρωπη, θα συνέχιζε το τρομερό ταξίδι στο τέλος έφτασαν στον προορισμό τους, έχοντας χάσει πολλούς από τούς συντρόφους τους στους γκρεμούς. Σιγά σιγά συνήθισαν στην καινούργια ζωή τους. Οι γραφείς εξιστορούσαν προσεχτικά το ταξίδι τους και οι χαρακτες έφτιαχναν αργά τα στοιχεία για το τύπωμα των βιβλίων. Οι διορατικοί κοίταζαν στο μέλλον, προλέγοντας την τύχη του Θιβέτ και άλλων χωρών. Αυτοί οι τέλειοι πνευματικοί άντρες ήταν σ' αρμονική επαφή με το Σύμπαν και κύριοι των αρχείων Ακάσικ, των αρχείων που μιλούσαν για ολόκληρο το παρελθόν και το άμεσο παρόν σε κάθε τόπο και για όλες τις μελλοντικές πιθανότητες. Οι τηλεπαθητικοί Λάμα ήταν επίσης απασχολημένοι, στέλνοντας μηνύματα σ' άλλους στο Θιβέτ, διατηρώντας τηλεπαθητική επαφή με άλλους του τάγματος παντού στη Γη διατηρώντας επαφή μαζί μου. Λόμπσανγκ. Λόμπσανγκ. Η σκέψη αντήχησε στο κεφάλι μου διαλύοντας τούς ρεμβασμούς μου. Τα τηλεπαθητικά μηνύματα δεν ήταν τίποτα το σπουδαίο για μένα, ήταν πιο συνηθισμένα κι απ' τα τηλεφωνήματα, μα αυτό εδώ ήταν επίμονο. Ήταν κατά κάποιο τρόπο διαφορετικό. Γρήγορα ετοιμάστηκα, καθισμένος στη στάση του λωτού, ανοίγοντας το νου μου και σκορπώντας γαλήνη στο σώμα μου. Ύστερα, ευαίσθητος τηλεπαθητικός δέκτης, περίμενα. Για μερικές στιγμές δεν έγινε τίποτα, μόνο μία αίσθηση ήρεμης αναζήτησης, σαν κάποιος να κοιτούσε και να έβλεπε με τα μάτια μου. Να έβλεπε τι. Το λασπερό ποταμό και τούς ψηλούς ουρανοξύστες της πόλης του Ντιτρόιτ. Η ημερομηνία στο αντικρινό ημερολόγιο. **Ένατη Απριλίου, 1960.** Ξανά τίποτα. Έξαφνα, σαν κάποιος να το αποφάσισε, η φωνή ήρθε ξανά. Λόμπσανγκ. Υπέφερες πολλά. Βγήκες απ' όλα νικητής, μα δεν υπάρχει καιρός γι' ανάπαυση. Νέο καθήκον σε περιμένει. Έγινε μία παύση, σαν κάτι να διέκοψε ξαφνικά τον ομιλητή, και περίμενα μ ένταση και λύπη. Τα τελευταία χρόνια έζησα υπερβολική δυστυχία και πόνους. Υπερβολική αλλαγή, καταδίωξη, κυνηγητό. Καθώς περίμενα, έπιανα περαστικές τηλεπαθητικές σκέψεις από ανθρώπους κοντά μου. Το κορίτσι που χτυπούσε ανυπόμονα τα πόδια του στη στάση κάτω απ' το παράθυρο μου. 18

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ω. Αυτά τα λεωφορεία, τα χειρότερα του κόσμου. Μα δεν θα έρθει ποτέ. Η εκείνος που παρέδινε ένα δέμα στο δίπλα σπίτι. Αναρωτιέμαι αν θα έπρεπε να ζητήσω αύξηση άπ' τ' αφεντικό. Θα έχουμε σίγουρα τραβήγματα με τη Μίλλυ, αν δεν της βρω κάμποσα χρήματα σύντομα. Τη στιγμή που αναρωτιόμουν αργόσχολα ποιά να ήταν η Μίλλυ, έτσι όπως κάνει κανείς περιμένοντας στο τηλέφωνο, η επίμονη εσωτερική φωνή αντήχησε ξανά. Λόμπσανγκ. Η απόφασή μας έχει παρθεί. Έρθε καιρός να γράψεις πάλι. Το επόμενο σου βιβλίο θα είναι ζωτικό καθήκον. Πρέπει να γράψεις τονίζοντας ένα πράγμα ότι ένα εγώ μπορεί να εξουσιάσει το σώμα ενός άλλου έχοντας την πλήρη συγκατάθεσή του. Τινάχτηκα με φόβο, χάνοντας σχεδόν την επαφή. Εγώ να γράψω ξανά για αυτό. Ήμουν ένα αμφισβητούμενο πρόσωπο και μισούσα κάθε στιγμή αυτής της κατάστασης. Εγώ ήξερα πως ήμουν όλα όσα υποστήριζα ότι είμαι, ότι όλα όσα είχα γράψει στο παρελθόν ήταν απόλυτα αληθινά μα πως αυτή η γνώση θα βοηθούσε να ξαναζωντανέψω στον τύπο που κυνήγα τις εντυπώσεις μία ιστορία από καιρό θαμμένη. Ήταν κάτι πάνω άπ' τις δυνάμεις μου. Μ άφηνε συγχυσμένο, θαμπωμένο και πολύ θλιμμένο, σαν μελλοθάνατο. Λόμπσανγκ. Η τηλεπαθητική φωνή ήρθε τώρα φορτωμένη μ αρκετή δριμύτητα, την έντασή της αισθάνθηκα σαν ηλεκτρική εκκένωση στο ζαλισμένο μυαλό μου. Λόμπσανγκ. Είμαστε σε καλύτερη θέση να κρίνουμε από σένα βρίσκεσαι βυθισμένος στις δυτικές πλάνες. Εμείς μπορούμε να σταθούμε παράμερα και να εκτιμήσουμε σωστά. Εσύ, δεν έχεις παρά τα τοπικά νέα, εμείς έχουμε τον κόσμο. Έμεινα ταπεινά σιωπηλός, περιμένοντας τη συνέχιση του μηνύματος, ξέροντας βαθιά μέσα μου πως εκείνοι ήξεραν πράγματι τι ήταν σωστό. Μετά από ένα μικρό διάλειμμα, η φωνή ήρθε ξανά. Υπόφερες άδικα πολλά, μα για ένα καλό σκοπό. Η παλιά σου δουλειά έφερε καλό σε πολλούς, αλλά τώρα είσαι άρρωστος και η κρίση σου ολότελα λαθεμένη για το θέμα του επόμενου βιβλίου σου. Καθώς άκουγα, πήρα στα χέρια μου τον πανάρχαιο κρύσταλλο μου, κρατώντας τον μέσα στο μαύρο ντύμα του.

Γρήγορα η διάφανη σφαίρα συννέφιασε, αποκτώντας μια γαλακτερή

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

απόχρωση. Μία ρωγμή εμφανίστηκε, και τα λευκά σύννεφα χωρίστηκαν στη μέση σαν κουρτίνες, αφήνοντας να περάσει το φως της αυγής. Έβλεπα και άκουγα. Η μακρινή θεά των πανύψηλων Ιμαλαΐων, με τις κορφές τους αιώνια χιονισμένες. Μία έντονη αίσθηση πτώσης τόσο αληθινή που ένιωσα ναυτία. Το τοπίο να γίνεται όλο και μεγαλύτερο και τότε, το σπήλαιο, η νέα πατρίδα της γνώσης. Αντίκρισα ένα σεβαστό πατριάρχη, μία μορφή πραγματικά αρχαία, καθισμένο σ' ένα διπλωμένο χαλί από μαλλί γιάκ. Παρόλο που ήταν ένας μέγας Ηγούμενος, δεν φορούσε παρά ένα ξεθωριασμένο, κουρελιασμένο χιτώνα, που έμοιαζε τόσο παλιός όσο εκείνος. Το περήφανο, στητό κεφάλι του γυάλιζε σαν παλιά περγαμηνή, ενώ το δέρμα στα ζαρωμένα γέρικα χέρια του μόλις που κατάφερνε να σκεπάσει τα κόκαλα που το υποστήριζαν. Ήταν μία σεβαστή μορφή, περιβεβλημένη από μία δυνατή αύρα ισχύος και την ανέκφραστη γαλήνη που χαρίζει η αληθινή γνώση. Γύρω του, σ' ένα κύκλο του οποίου ήταν το κέντρο, κάθονταν επτά ανώτεροι Λάμα, στη στάση του διαλογισμού, με τις παλάμες στραμμένες προς τα πάνω και τα δάχτυλα πλεγμένα στην πανάρχαια συμβολική στάση. Τα κεφάλια τους, ελαφρά γερμένα, έδειχναν προς το μέρος μου. Στον κρύσταλλο μου ήταν σαν να ήμουν μαζί τους, στην ίδια ηφαιστειακή αίθουσα, μπροστά τους. Συζητούσαμε σχεδόν σαν να είχαμε σωματική επαφή. Ο χρόνος σου άφησε βαθιά σημάδια, είπε κάποιος. Τα βιβλία σου έφεραν χαρά και φώτιση σε πολλούς, μη χάνεις το θάρρος σου από τους λίγους που ζηλεύουν κι εκείνους που είναι άσχημα διατεθειμένοι, είπε κάποιος άλλος. Ο σίδηρος που βγαίνει από τη Γη, μπορεί να νομίζει πως άδικα βασανίζεται στις φλόγες του καμινιού, μα όταν η ατσάλινη λεπίδα κοιτάζει πίσω, ξέρει καλύτερα, είπε ένας τρίτος. Χάνουμε χρόνο και ενέργεια, είπε ο γηραιός πατριάρχης. Η καρδιά χτυπά θλιμμένα στο στήθος του και στέκεται στη σκιά του άλλου κόσμου, δεν πρέπει να υπερφορτώνουμε ούτε τη δύναμη ούτε την υγεία του, γιατί το καθήκον είναι πια καθαρό στα μάτια του.**20**

Έγινε ξανά σιωπή. Αυτή τη φορά ήταν μία θεραπευτική σιωπή, καθώς οι τηλεπαθητικοί Λάμα έστειλαν μέσα μου ζωοδότρα ενέργεια, που τόσο μου

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

έλειπε, υστέρα από τη δεύτερη κρίση θρόμβωσης της στεφανιαίας. Η εικόνα μπροστά μου, η σκηνή όπου έμοιαζα να συμμετέχω, γινόταν όλο και πιο λαμπερή, σχεδόν λαμπρότερη από την πραγματικότητα. Τότε ο γηραιός άντρας σήκωσε το κεφάλι και μίλησε. Αδελφέ μου είπε, κάνοντας μου πραγματικά μεγάλη τιμή, παρόλο που κι εγώ ήμουν ένας Ηγούμενος. Αδελφέ μου, πρέπει να γίνει σε πολλούς γνωστή η αλήθεια πως ένα εγώ μπορεί ν' αφήσει θεληματικά το σώμα του, επιτρέποντας σε κάποιον άλλο να πάρει τη θέση του ξαναζωντανεύοντας το άδειο σώμα. Αυτό είναι το καθήκον σου να μεταδώσεις αυτή τη γνώση. Δοκίμασα αληθινό σοκ. Καθήκον μου. Ποτέ δεν είχα θελήσει να δώσω δημοσιότητα σε τέτοια θέματα, προτιμώντας τη σιωπή, ακόμα και όταν το να μιλήσω θα μου έδινε πολλά υλικά κέρδη. Πίστευα ότι στην εσωτερικά τυφλή δύση θα ήταν καλύτερο για πολλούς να μη γνωρίζουν τούς μυστικούς κόσμους. Τα τόσα πολλά μυστικοπαθή άτομα που είχα συναντήσει, είχαν πραγματικά ελάχιστη γνώση και η λίγη γνώση είναι επικίνδυνο πράγμα. Οι σκέψεις μου διακόπηκαν από τον Ηγούμενο. Όπως πολύ καλά ξέρεις, βρισκόμαστε στο κατώφλι μιας νέας εποχής, μιας εποχής όπου πρόκειται να εξαγνιστεί ο άνθρωπος από τ' ακάθαρτα στοιχεία και να ζήσει ειρηνικά με τούς άλλους και με τον εαυτό του. Οι πληθυσμοί θα είναι σταθεροί, χωρίς αυξομειώσεις και αυτό θα φέρει την ειρήνη, αφού μόνο μία χώρα μ' αυξανόμενο πληθυσμό είναι υποχρεωμένη να καταφύγει στον πόλεμο για την εξασφάλιση ζωτικού χώρου, θα δώσουμε στους ανθρώπους τη γνώση πως ένα σώμα μπορεί να αφηθεί σαν παλιός χιτώνας που είναι πια άχρηστος, για να καταληφθεί από κάποιον άλλο που το χρειάζεται για έναν ειδικό σκοπό. Αθέλητα ξαφνιάστηκα. Ναι, ήξερα τα πάντα σχετικά, μα δεν περίμενα πως θα έπρεπε να γράψω γι' αυτά. Η όλη ιδέα με τρόμαξε. Ο γηραιός Ηγούμενος χαμογέλασε σύντομα καθώς είπε. Βλέπω πως αυτή η ιδέα, αυτό το καθήκον, δεν σε βρίσκει σύμφωνο, αδελφέ μου. **21**

Όμως ακόμα και στη δύση σ' εκείνο που ονομάζεται χριστιανική πίστη είναι καταγραμμένες πάρα πολλές περιπτώσεις κατάληψης. Το ότι τόσες πολλές

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

περιπτώσεις θεωρούνται ατυχώς, σατανικές η μαύρη μαγεία, δεν είναι παρά απλή αντανάκλαση της στάσης εκείνων που ξέρουν πολύ λίγα για το θέμα αυτό. Το καθήκον σου είναι να γράψεις, ώστε όσοι έχουν μάτια, να διαβάσουν, και όσοι είναι έτοιμοι, να γνωρίσουν. Αυτοκτονίες, σκέφτηκα. Άνθρωποι πολλοί θα αυτοκτονούν, είτε για να ξεφύγουν από κάποιο χρέος και από τα βάσανα είτε για να ευχαριστήσουν άλλους δίνοντάς τους ένα σώμα. Όχι, όχι, αδελφέ μου, είπε ο Ηγούμενος, κάνεις λάθος. Κανείς δεν μπορεί να ξεφύγει από το χρέος του με την αυτοκτονία και κανείς ακόμα δεν μπορεί ν' αφήσει το σώμα του για κάποιον άλλο, εκτός κι αν πολύ ιδιαίτερες περιστάσεις το εγγυώνται. Πρέπει να περιμένουμε τον πλήρη ερχομό της νέας εποχής και κανείς δεν έχει δικαίωμα να εγκαταλείψει το σώμα του πριν περάσει το μερίδιό του στον χρόνο. Τότε, μόνο όταν ανώτερες δυνάμεις το επιτρέψουν, να γίνει. Κοίταζα τούς άντρες απέναντί μου, παρατηρώντας το παιχνιδίσμα του χρυσού φωτός γύρω από τα κεφάλια τους, το ηλεκτρικό γαλάζιο της σοφίας στις αυρές τους και τις ανταύγειες από τις αργυρές χορδές τους. Μία εικόνα, σε ζωντανά χρώματα, ανδρών σοφών και αγνών. Απέριττοι, ασκητικοί, αποκλεισμένοι από τον κόσμο. Ατάραχοι, αυτάρκεις. Εντάξει γι' αυτούς, μουρμούρισα στον εαυτό μου. Δεν είναι υποχρεωμένοι να ζουν στην άτακτη και βίαιη Δύση. Από την άλλη όχθη του λασπερού ποταμού του Ντιτρόιτ ερχόταν ο βρυχηθμός της κυκλοφορίας κατά κύματα. Ένα παλιό ατμόπλοιο από τις μεγάλες λίμνες πέρασε από το παράθυρό μου, κάνοντας τον πάγο μπροστά του να υποχωρεί και να σπάζει τρίζοντας. Η ζωή στη Δύση. Θόρυβος, κρότος, ραδιόφωνα που σαλπίζουν διαλαλώντας τις αρετές του ενός και του άλλου έμπορου. Στη νέα πατρίδα υπήρχε ειρήνη, ειρήνη για να εργαστείς, ειρήνη για να σκεφτείς χωρίς αναρωτιέσαι όπως εδώ ποιός θα είναι ο επόμενος που θα μαχαιρώσει κάποιον για λίγα δολάρια. Αδελφέ μου, είπε ο γέροντας, εμείς ζούμε στην αταξία και τη βία μιας αιχμάλωτης Γης, όπου το ν' αντισταθείς στον κατακτητή σημαίνει αργό, βασανιστικό θάνατο. **22**

Η τροφή μας μεταφέρεται πάνω από εκατό μίλια σ' επικίνδυνα βουνίσια μονοπάτια, όπου ένα λάθος βήμα η μία ξεκολλημένη πέτρα μπορεί να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

στείλει οποιονδήποτε να συναντήσει τον θάνατό του, κατακυλώντας χιλιάδες πόδια κάτω. Εμείς κρατιόμαστε στη ζωή μ ένα πιάτο τσάμπα την μέρα. Για ποτό έχουμε τα νερά των ρυακιών. Το τσάι μας είναι άχρηστη πολυτέλεια που έχουμε μάθει να στερούμαστε, γιατί είναι πράγματι κακό να βάζεις σε κίνδυνο ζωές άλλων για απλή ευχαρίστηση. Κοίτα, αδελφέ μου, προσεχτικά στον κρύσταλλο σου και θα προσπαθήσουμε να σου δείξουμε τη Λάσα του σήμερα. Σηκώθηκα από τη θέση μου κοντά στο παράθυρο και σιγουρεύτηκα πως οι τρεις πόρτες του δωματίου μου ήταν ασφαλισμένες. Δεν υπήρχε τρόπος να σιγήσει η ασταμάτητη βουή της κυκλοφορίας σ' αυτή την Καναδική όχθη, ούτε ο περισσότερο υπόκωφος θόρυβος του παλλόμενου, πολυάσχολου Ντιτρόιτ. Ανάμεσα σε μένα και το ποτάμι ήταν η κύρια αρτηρία, πολύ κοντά μου, και οι έξι γραμμές του τραίνου. Θόρυβος. Δεν υπήρχε τέλος. Με μία τελευταία ματιά στη βιασύνη της μοντέρνας σκηνης που απλωνόταν μπροστά μου, έκλεισα τα βενετικά στορ και ξαναπήρα τη στάση μου με την πλάτη προς το παράθυρο. Ο Κρύσταλλος εμπρός μου παλλόταν με γαλάζιο φως, ένα φως που άλλαζε και στροβιλιζόταν καθώς στρεφόμουν προς το μέρος του. Καθώς τον πήρα στα χέρια μου και τον άγγιξα στο μέτωπό μου για να αποκαταστήσω την επικοινωνία ξανά, τον ένιωσα θερμό, κάτι που ήταν σίγουρο σημάδι ότι μεγάλη ποσότητα ενέργειας είχε διοχετευτεί σ' αυτόν από κάποια εξωτερική πηγή. Το πρόσωπο του γηραιού Ηγούμενου με κοίταζε με καλοσύνη κι ένα ξαφνικό χαμόγελο διαγράφηκε πάνω του, όταν, σαν να συνέβη κάποια έκρηξη, η εικόνα κομματιάστηκε, έγινε ένας τρελός χορός από μυριάδες άσχετα χρώματα και κυματιστές λωρίδες. Ξαφνικά ένιωσα σαν κάποιος να έχει ανοίξει μία πόρτα, μία πόρτα στον ουρανό και στεκόμουν στο άνοιγμά της. Όλη η αίσθηση του να κοιτάζω στον Κρύσταλλο εξαφανίστηκε. Ήμουν εκεί. Κάτω μου, λαμπυρίζοντας απαλά στο βραδινό φως, ήταν η πατρίδα μου, η Λάσα, κοιμισμένη στη φωλιά που σχημάτιζαν οι δυνατές οροσειρές, καθώς ο ευτυχισμένος ποταμός κυλούσε με γρηγοράδα ανάμεσα στο πράσινο της κοιλάδας.²³

Αισθάνθηκα ξανά το πικρό χτυποκάρδι της νοσταλγίας. Όλα τα μίση και τα βάσανα της δυτικής ζωής φούντωσαν μέσα μου κι αισθάνθηκα να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σπάζει η καρδιά μου σε χίλια κομμάτια. Οι χαρές, οι λύπες και η αυστηρή εκπαίδευση που μου δόθηκαν εδώ, η θέα της πατρικής μου Γης, έκαναν όλα τα αισθήματα μου να επαναστατούν μπροστά στη σκληρότητα και την έλλειψη κατανόησης των δυτικών. Μα δεν βρισκόμουν εκεί για την ευχαρίστηση μου. Μου φαινόταν σαν να κατέβαινα σιγά από τον ουρανό, χαμηλώνοντας απαλά, λες και πετούσα με αερόστατο. Λίγες χιλιάδες πόδια πάνω απ' το έδαφος όταν φώναξα γεμάτος τρόμο κι έκπληξη. Αεροδρόμιο. Υπήρχαν αεροδρόμια γύρω απ' την πόλη της Λάσα. Πολλά μου φαινόταν ξένα και, παρατηρώντας γύρω μου, είδα δυό νέους δρόμους να έρχονται από τα βουνά και να χάνονται στην κατεύθυνση των Ινδιών. Τροχοφόρα κυλούσαν γρήγορα πάνω τους. Έπεφτα χαμηλότερα, κάτω από τον έλεγχο αυτών που με είχαν φέρει ως εδώ, και οίδα σκλάβους να σκάβουν θεμέλια κάτω απ' τα άγρυπνα μάτια σπλισμένων Κινέζων. Φρίκη της φρίκης. Από τούς ίδιους τούς πρόποδες της ένδοξης Ποτάλα εκτεινόταν ένας συνοικισμός από καλύβες, μ ένα δίκτυο βρόμικων δρόμων. Συρματοπλέγματα ένωναν τα κτίρια, δίνοντας ένα ακατάστατο, άτακτο ύφος στον τόπο. Κοίταξα ψηλά την Ποτάλα και μα το ιερό δόντι του Βούδα. Το παλάτι ήταν ολόκληρο βεβηλωμένο από συνθήματα των Κινέζων κομμουνιστών. Με ένα λυγμό αηδίας και φρίκης γύρισα και κοίταξα άλλου. Ένα φορτηγό ήρθε τρέχοντας δαιμονισμένα από το δρόμο, με διαπέρασε γιατί ήμουν εκεί με το αστρικό σώμα, αόρατος και άυλος και σταμάτησε κλυδωνιζόμενο λίγα μέτρα πιο κει. Βρώμικοι Κινέζοι στρατιώτες χύθηκαν ουρλιάζοντας έξω από το φορτηγό, τραβώντας μαζί τους πέντε μοναχούς. Μεγάφωνα στρίγγλιζαν σ όλες τις γωνιές των δρόμων και στο άκουσμα των ασάλινων διαταγών, η πλατεία γέμισε γρήγορα μ' ανθρώπους. Γρήγορα, γιατί οι Κινέζοι φρουροί με ραβδιά και μαστίγια έσχιζαν και κεντούσαν τούς αργοκίνητους. Το πλήθος, Θιβετιανοί κι απρόθυμοι Κινέζοι αποικιστές, φαινόταν ισχνό, δίχως ζωή. 24

Σπρώχνονταν νευρικά και μικρά σύννεφα σκόνης γεννιόνταν και πέθαιναν στο βραδινό αεράκι. Οι πέντε μοναχοί, αποσκελετωμένοι, ρίχτηκαν βίαια στα γόνατα. Ο ένας τους, με τον αριστερό βολβό έξω από την κόγχη του,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κρεμασμένων στο μάγουλό του, μου ήταν πολύ γνωστός, ήταν ακόλουθος όταν ήμουν Λάμα. Το θλιβερό πλήθος έμεινε σιωπηλό και ακίνητο, καθώς ένα Ρωσικής κατασκευής τζιπ ήρθε τρέχοντας από ένα κτίριο που έφερε την επιγραφή τμήμα διοίκησης του Θιβέτ. Όλα ήταν παγωμένα, καθώς το αυτοκίνητο έκανε το γύρο του πλήθους και σταμάτησε λίγο πιο πίσω από το φορτηγό. Οι φρουροί στάθηκαν προσοχή κι ένας αυταρχικός Κινέζος βγήκε αλαζονικά από τ' αυτοκίνητο. Ένας στρατιώτης έτρεξε προς το μέρος του ξετυλίγοντας σύρμα πίσω του. Αντικρίζοντας τον αυταρχικό Κινέζο, χαιρέτησε δίνοντάς του ένα μικρόφωνο. Ο κυβερνήτης η διοικητής η στιδήποτε άλλο περνιόταν να είναι, κοίταξε περιφρονητικά γύρω του πριν μιλήσει. Σας έφεραν εδώ, είπε, σαν μάρτυρες της εκτέλεσης αυτών των πέντε αντιδραστικών κι ανατρεπτικών καλόγερων. Κανείς δεν θα σταθεί στο δρόμο του ενδόξου Κινέζικου λαού οδηγημένου από την ικανή προεδρία του συντρόφου Μάο. Γύρισε να φύγει και τα μεγάφωνα στην κορυφή του φορτηγού βουβάθηκαν. Ο κυβερνήτης έκανε νόημα σε ένα στρατιώτη που κρατούσε ένα μακρύ, καμπύλο ξίφος. Αυτός κινήθηκε προς τον πρώτο αιχμάλωτο που στεκόταν γονατιστός και δεμένος μπροστά του. Καθώς γύριζα το πρόσωπό μου αηδιασμένος, μία γυναικεία κραυγή ακούστηκε πίσω από κάποιο κτίριο. Ένα άγριο γέλιο την ακολούθησε. Μετά μία Κινέζικη βρισιά, όταν η γυναίκα χτύπησε αυτόν που της επιτέθηκε. Στο τέλος μία πνιγμένη κραυγή καθώς εκείνος της το ανταπόδωσε με μαχαίρι. Πάνω από μένα το σκοτεινό γαλάζιο του νυχτερινού ουρανού, ελεύθερα σπαρμένο από σημεία χρωματιστού φωτός, που ήταν άλλοι κόσμοι. Πολλοί απ' αυτούς, όπως ήξερα, είχαν ζωή. Πόσοι, αναρωτήθηκα, ήταν τόσο άγριοι όσο η Γη. Τριγύρω μου ήταν πτώματα. Άθαφτα σώματα, διατηρημένα στον παγωμένο αέρα του Θιβέτ, ώσπου να φαγωθούν από τούς γύπες και τα άγρια ζώα. Κανένα σκυλί δεν υπήρχε πια εδώ να βοηθήσει το έργο τους, γιατί οι Κινέζοι τα είχαν σκοτώσει όλα για τροφή. Καμιά γάτα δεν φύλαγε πια τούς ναούς της Λάσα, γιατί κι αυτές είχαν σκοτωθεί. **25**

Ο θάνατος. Η ζωή ενός Θιβετιανού είχε, για τούς εισβολείς κομμουνιστές, την αξία που έχει ένα φύλλο λόχμης. Η Ποτάλα έγερνε μεγαλόπρεπα πάνω μου. Τώρα, στο ασθενικό φως των άστρων, τ' άγρια συνθήματα των

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Κινέζων ήταν αόρατα καθώς ανακατεύονταν με τις σκιές. Ένας προβολέας, βαλμένος στην κορυφή των ιερών τάφων, έλαμπε πάνω από την κοιλάδα της Λάσα σαν κακό μάτι. Το Σακπόρι, η ιατρική σχολή όπου σπούδασα, έμοιαζε ισχνό κι έρημο. Άπ' την κορυφή του έρχονταν σκόρπιοι ήχοι κάποιου βέβηλου Κινέζικου τραγουδιού. Βυθίστηκα για λίγο στις σκέψεις μου. Απροσδόκητα, η φωνή είπε. Αδελφέ μου, έφτασε η ώρα ν' απομακρυνθείς, γιατί απουσίασες αρκετά. Καθώς θα υψώνεσαι κοίτα προσεχτικά γύρω σου. Απαλά υψώθηκα στον αέρα σαν χνούδι που το παίρνει ένας αλήτης άνεμος. Το φεγγάρι είχε πια ανατείλει, πνίγοντας την κοιλάδα. Και τις βουνοκορφές στο καθαρό, ασημένιο φως του. Αντίκρισα με τρόμο τ' αρχαία μοναστήρια, βομβαρδισμένα κι ακατοίκητα, κυκλωμένα από τα σκουπίδια των γήινων αποκτημάτων του ανθρώπου, χωρίς φροντίδα. Οι άθαφτοι νεκροί σχημάτιζαν φρικιαστικούς λόφους, διατηρημένοι από το αιώνιο κρύο. Μερικοί κρατούσαν τροχούς προσευχής, μερικοί είχαν απογυμνωθεί από ρούχα και σάρκες από τις εκρήξεις των βομβών και τα μεταλλικά θραύσματα. Είδα μία ιερή μορφή, ανέγγιχτη, να κοιτά προς τα κάτω με κατανόηση για τη δολοφονική τρέλα της ανθρωπότητας. Είδα το ένα μετά το άλλο τα ερημητήρια κατεστραμμένα κι ερημωμένα από τούς εισβολείς, πάνω στις απόκρημνες πλαγιές, όπου κολλούσαν σε ερωτικό αγκάλιασμα. Οι ερημίτες, κλεισμένοι για χρόνια σε μοναχικό σκοτάδι, αναζητώντας πνευματικό εξαγνισμό, είχαν στη στιγμή τυφλωθεί μόλις μπήκε στα κελιά τους το φως του ήλιου. Τα πτώματα τους, μαζί με τούς ισόβιους φίλους και υπηρέτες τους, κείτονταν μπροστά στα κατεστραμμένα κελιά. Δεν μπορούσα να κοιτάξω άλλο. Σφαγή. Χωρίς νόημα φόνος αθώων ανυπεράσπιστων μοναχών. Τι έβγαине γύρισα το πρόσωπό μου και κάλεσα εκείνους που με οδηγούσαν, να μ' απομακρύνουν άπ' αυτό το νεκροταφείο. **26**

Ο σκοπός μου στη ζωή, το ήξερα από την αρχή, ήταν συνδεδεμένος με την ανθρώπινη αύρα, αυτήν την ακτινοβολία που περιβάλλει ολοκληρωτικά το ανθρώπινο σώμα και δείχνει με τα κυματιστά χρώματα της στον έμπειρο,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

αν ο κάτοχος της είναι η όχι σεβαστός, άρρωστος η υγιής και τόσα άλλα. Η ασθένεια ενός η μιας άρρωστης θα μπορούσε να γίνει ορατή από τα χρώματα της αύρας. Ο καθένας θα πρέπει να έχει προσέξει την ασαφή λάμψη που περιβάλλει τις λάμπες των δρόμων μία ομιχλώδη νύχτα. Μερικοί ίσως να έχουν προσέξει το γνωστό φαινόμενο της κορώνας έκφόρτισης γύρω από καλώδια υψηλής τάσης σ' ορισμένες στιγμές. Η ανθρώπινη αύρα είναι κάτι όμοιο. Δείχνει τη ζωική δύναμη που περικλείει το άτομο. Παλιοί καλλιτέχνες ζωγράφιζαν μία Άλω η φωτοστέφανο γύρω απ' τα κεφάλια των άγιων. Γιατί. Γιατί μπορούσαν να δουν την αύρα αυτών των ανθρώπων. Μετά την έκδοση των δύο πρώτων μου βιβλίων πολλοί, απ' όλα τα μέρη του κόσμου μου γράφουν και μερικοί απ' αυτούς μπορούν να δουν την αύρα. Χρόνια πριν, κάποιος Δρ. Κίλνερ, ερευνώντας σ' ένα Λονδρέζικο νοσοκομείο, βρήκε πως, κάτω από ορισμένες συνθήκες, μπορούσε να δει την αύρα. Έγραψε ένα βιβλίο για το θέμα που γρήγορα αποσιωπήθηκε, αφού η ιατρική επιστήμη δεν ήταν έτοιμη για μία τέτοια ανακάλυψη. Κι εγώ, επίσης, με τον τρόπο μου, κάνω ερευνά και οραματίζομαι ένα όργανο που θα δώσει τη δυνατότητα σε κάθε γιατρό η επιστήμονα να βλέπει την αύρα των ασθενών του και να θεραπεύει έτσι, με υπερηχητικές δονήσεις, αθεράπευτες αρρώστιες. Χρήματα όμως, χρήματα, αυτό είναι το πρόβλημα. Η ερευνά πάντα στοίχιζε ακριβά. Και τώρα, σκεφτόμουν, θέλουν να μου αναθέσουν άλλο καθήκον. Για την αλλαγή των σωμάτων. Έξω από το παράθυρό μου ακούστηκε ένα τόσο δυνατό κρας που κυριολεκτικά συγκλόνησε το σπίτι. Ω. Σκέφτηκα, οι σιδηροδρομικοί αλλάζουν πάλι γραμμές. Πάει η ησυχία μου για αρκετό καιρό. Στο ποτάμι ένα εμπορικό ατμόπλοιο από τις μεγάλες λίμνες χτυπούσε πένθιμα τη σειρήνα του σαν την αγελάδα που φωνάζει το μοσχάράκι της και από μακριά ήρθε η ηχώ της απάντησης ενός άλλου πλοίου. Αδελφέ μου. Η φωνή ήρθε ξανά και βιαστικά έδωσα όλη την Προσοχή μου στον κρύσταλλο.

27

Οι γέροντες ήταν ακόμα καθισμένοι σε κύκλο με το γηραιό Πατριάρχη στο κέντρο. Τώρα όμως φαίνονταν κουρασμένοι, για την ακρίβεια εξαντλημένοι, αφού μετέδωσαν πολλή ενέργεια, ώστε να πραγματοποιηθεί αυτό το αυτοσχέδιο, απρόοπτο ταξίδι. Αδελφέ μου, είδες καθαρά την

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κατάστασή της χώρας μας. Είδες το σκληρό χέρι του κατακτητή. Το καθήκον σου, τα δύο σου καθήκοντα στέκονται καθαρά εμπρός σου και μπορεί να πετύχεις και στα δύο, για τη δόξα του τάγματός μας. Ο κουρασμένος γέροντας φαινόταν ανήσυχος. Ήξερε όπως κι εγώ το ήξερα ότι θα μπορούσα έντιμα ν' αρνηθώ. Είχα ήδη παρεξηγηθεί αρκετά από τα ψέματα που διέδιδε μία προκατειλημμένη ομάδα ανθρώπων. Όμως ήμουν έντονα διορατικός και τηλεπαθητικός. Το αστρικό ταξίδι μου είναι πιο εύκολο από το περπάτημα. Να γράφω. Λοιπόν, οι άνθρωποι θα διάβαζαν ότι έγραφα κι αν δεν πίστευαν όλοι, τουλάχιστον εκείνοι που σχετίζονταν αρκετά με το θέμα, θα πίστευαν και θα γνώριζαν την αλήθεια. Αδελφέ μου, είπε ο γέροντας μαλακά, ακόμα κι αν οι ανώριμοι, οι άνθρωποι του σκοταδιού, προσποιούνται ότι δεν γράφεις την αλήθεια, αρκετό από το φως θα φτάσει στο ασυνείδητο τους και ποίος ξέρει ο μικρός σπόρος της αλήθειας ίσως φυτρώσει σ' αυτήν ή την άλλη ζωή τους. Όπως ο ίδιος ο διδάσκαλος Βούδας είπε στην παραβολή των τριών αρμάτων, ο σκοπός δικαιώνει τα μέσα. Η παραβολή των τριών αρμάτων. Τι έντονες αναμνήσεις ξύπνησε μέσα μου. Πόσο καθαρά θυμάμαι τον αγαπημένο μου φίλο και διδάσκαλο, τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, να με διδάσκει στο Σακπόρι. Ένας γέρος γιατρός μοναχός ανακούφιζε τούς πόνους μιας άρρωστης γυναίκας με κάποιο αθώο ψέμα. Εγώ, νέος και άπειρος, με φαντασμένη αυταρέσκεια, έδειχνα τρομερή έκπληξη με το ότι ο μοναχός είπε ψέματα, ακόμη και σ' αυτή την ιδιαίτερη περίπτωση. Ο διδάσκαλος μου είχε έρθει κοντά μου, λέγοντας. Ας πάμε στο δωμάτιό μου, Λόμπσανγκ. Μπορούμε μ' ωφέλεια να μελετήσουμε τις γραφές.

28

Μου χαμογελούσε λουσμένος στη ζεστή αγαθή αύρα του της ικανοποίησης, καθώς γυρίσαμε βαδίζοντας προς το δωμάτιό μου ψηλά, πάνω από την Ποτάλα. Τσάι και ινδικές πίτες, ναι, πρέπει να πάρουμε κάτι, Λόμπσανγκ, γιατί μαζί με τα γλυκά μπορείς να χωνέψεις και πληροφορίες. Ο υπηρέτης μοναχός, που μας είχε δει να μπαίνουμε, εμφανίστηκε απρόσκλητος με τις

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

λιχουδιές που μου άρεσαν και που μόνο χάρη στην καλοσύνη του διδασκάλου μου μπορούσα να γευτώ. Για αρκετή ώρα καθόμαστε και μιλούσαμε αδιάφορα, η σωστότερα, μιλούσα καθώς έτρωγα. Όταν τέλειωσα, ο μεγάλος Λάμα είπε. Υπάρχουν εξαιρέσεις σε κάθε κανόνα, Λόμπσανγκ, και κάθε νόμισμα ή σύμβολο έχει δύο όψεις. Ο Βούδας μιλούσε πολύ στους φίλους και μαθητές του και πολλά απ' αυτά που είπε, γράφτηκαν και διατηρούνται. Υπάρχει μία ιστορία που ταιριάζει σ' όσα είδες σήμερα και θα στη διηγηθώ. Ανακάθισε, καθάρισε τον λαιμό του και συνέχισε. Αυτή είναι η ιστορία των τριών αρμάτων. Ονομάστηκε έτσι γιατί τα άρματα ήταν, εκείνη την εποχή, τ' αγαπημένα παιχνίδια των παιδιών, όπως είναι σήμερα τα ξυλοπόδαρα και τα ινδικά γλυκά. Ο Βούδας μιλούσε μ' ένα από τους μαθητές του, τον Σαριπούτρα. Κάθονταν στη σκιά ενός από τα μεγάλα δέντρα της Ινδίας, συζητώντας για την αλήθεια και το ψέμα και για το πως η ευγένεια του τελευταίου ξεπερνά μερικές φορές την αξία της πρώτης. Ο Βούδας είπε. Τώρα, Σαριπούτρα, ας πάρουμε έναν πολύ πλούσιο άνθρωπο, έναν άνθρωπο που θα μπορούσε να ικανοποιήσει κάθε παραξενιά της οικογένειάς του. Είναι γέρος, μ' ένα μεγάλο σπίτι και πολλά παιδιά. Από τότε που γεννήθηκαν τα παιδιά του, έχει κάνει τα πάντα για να τα προστατεύσει από κάθε κίνδυνο. Έτσι εκείνα δεν ξέρουν τι σημαίνει κίνδυνος και δεν είχαν ποτέ την εμπειρία του πόνου. Αυτός ο άνθρωπος άφησε κάποτε το κτήμα του και το σπίτι του, για να πάει σ' ένα γειτονικό χωριό για δουλειές. Καθώς επέστρεφε, είδε καπνό ν' ανεβαίνει στον ουρανό. Βιάστηκε περισσότερο και πλησιάζοντας στο σπίτι του το είδε στις φλόγες. Και οι τέσσερις τοίχοι καίγονταν μαζί με το ταβάνι. Μέσα στο σπίτι οι γιοί του έπαιζαν ακόμα γιατί δεν καταλάβαιναν τον κίνδυνο

29

Θα μπορούσαν να έβγαιναν έξω, μα δεν ήξεραν τι είναι πόνος, γιατί έτσι είχαν μεγαλώσει δεν καταλάβαιναν τον κίνδυνο της φωτιάς, γιατί τη μόνη φωτιά που είχαν αντικρίσει στη ζωή τους, ήταν της κουζίνας. Ο άνθρωπος ήταν τρομερά ανήσυχος, μα πως μπορούσε να μπει μόνος στο σπίτι και να σώσει τους γιους του. Αν το έκανε, ίσως να κατόρθωνε να μεταφέρει έξω το ένα απ' αυτά, ενώ τα άλλα θα συνέχιζαν το παιχνίδι τους, νομίζοντας

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πως όλα ήταν ένα παιχνίδι. Μερικά άπ' αυτά ήταν πολύ μικρά, θα μπορούσαν να περιπλανηθούν και να πέσουν στις φλόγες, αφού δεν ήξεραν το φόβο. Ο πατέρας πήγε ως την πόρτα και τα φώναξε, λέγοντας, παιδιά, παιδιά, βγείτε έξω. Ελάτε αμέσως κοντά μου. Αλλά τα παιδιά δεν ήθελαν ν' ακούσουν τον πατέρα τους, ήθελαν να παίξουν, ήθελαν ν' απομακρύνονται προς το κέντρο του σπιτιού, μακριά από τη ζέστη που συνέχεια αυξανόταν, χωρίς να καταλαβαίνουν το γιατί. Ο πατέρας σκέφτηκε. Ξέρω τούς γιους μου καλά, ξέρω μ' ακρίβεια τις διαφορές στο χαρακτήρα τους, κάθε απόχρωση της προσωπικότητας τους ξέρω πως μόνο τότε θα βγουν, όταν ξέρουν πως θα 'χουν κάποιο κέρδος, κάποιο καινούργιο παιχνίδι. Έτσι γύρισε πίσω στην πόρτα και φώναξε δυνατά. Παιδιά, παιδιά, βγείτε έξω, βγείτε αμέσως. Έχω παιχνίδια για σας δίπλα στην πόρτα. Άρματα που τα σέρνουν ταύροι, άλλα με κατσίκες κι ένα άρμα τόσο γρήγορο όσο ο άνεμος, γιατί το σέρνει ένα ζαρκάδι. Ελάτε γρήγορα, γιατί αλλιώς δεν θα σας τα δώσω. Τα παιδιά, μη νιώθοντας το φόβο της φωτιάς ούτε του κινδύνου από το φλεγόμενο ταβάνι και τούς τοίχους, παρά μόνο το φόβο μήπως χάσουν τα παιχνίδια τους, ήρθαν τρέχοντας έξω. Ήρθαν σπρώχνοντας και τραβώντας το ένα το άλλο, στην προσπάθεια τους να φτάσουν και να διαλέξουν πρώτα το παιχνίδι τους. Και καθώς και το τελευταίο παιδί άφηγε το κτίριο, γκρεμίστηκε η σκεπή μέσα σ' ένα σύννεφο καπνού και μία καταιγίδα φωτιάς και σκουπιδιών. Τα παιδιά, μη βλέποντας τούς κινδύνους που μόλις ξεπέρασαν, άρχισαν μεγάλη φασαρία. Πατέρα, πατέρα, που είναι τα παιχνίδια που μας υποσχέθηκες. Που είναι τα τρία άρματα. Ήρθαμε κι όμως αυτά λείπουν υποσχέθηκες, πατέρα.**30**

Ο πατέρας, ένας τόσο πλούσιος άνθρωπος που ο χαμός του σπιτιού του δεν ήταν γι' αυτόν μεγάλη καταστροφή, τώρα που οι γιοί του ήταν ασφαλείς, τούς πήρε μαζί του και τούς αγόρασε τα παιχνίδια, τους, τα τρία άρματα, ξέροντας πως το τέχνασμα του αυτό είχε σώσει τις ζωές των παιδιών του. Ο Βούδας γύρισε στον Σαριπούτρα και είπε, λοιπόν, Σαριπούτρα, δεν ήταν δικαιολογημένο το τέχνασμα του. Δεν πέτυχε αυτός ο άνθρωπος, με αθώα μέσα, έναν καλό σκοπό. Χωρίς τη γνώση του, οι γιοί

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

του θα κατατρώγονταν από τις φλόγες. Ο Σαριπούτρα γύρισε προς τον Βούδα και είπε. Ναι, Ω, διδάσκαλε, ο σκοπός δικαίωσε πράγματι τα μέσα και έφερε καλά αποτελέσματα. Ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ μου χαμογελούσε καθώς έλεγε. Αφέθηκες τρεις μέρες έξω από το Σακπόρι, νόμιζες πως σου είχαμε απαγορεύσει την είσοδο, όμως εμείς σε δοκιμάζαμε, χρησιμοποιώντας ένα μέσο που μας δικαίωσε στο τέλος, γιατί προοδεύεις πολύ. Κι εγώ επίσης χρησιμοποιώ ένα μέσο που θα δικαιωθεί στο τέλος. Γράφω αυτήν, την αληθινή μου ιστορία το τρίτο μάτι και το ο Θεραπευτής από την Λάσα είναι το ίδιο αληθινά ώστε να μπορέσω αργότερα να συνεχίσω την εργασία μου γύρω από την αύρα. Τόσοι πολλοί μου γράφουν για να ρωτήσουν, γιατί γράφω και τούς εξηγώ. Γράφω την αλήθεια έτσι, ώστε ο δυτικός άνθρωπος να μάθει πως η ανθρώπινη ψυχή είναι πολύ πιο σπουδαία από τούς σπυρτακ ή τις ρουκέτες. Τελικά ο άνθρωπος θα επισκέπτεται άλλους πλανήτες, ταξιδεύοντας με το αστρικό του σώμα όπως έκανα εγώ. Μα ο δυτικός άνθρωπος ποτέ δεν θα πετύχει κάτι τέτοιο, ενόσω το μόνο που τον απασχολεί είναι το προσωπικό κέρδος, η προσωπική προβολή και το πως να καταπατήσει τα δίκαια των συνανθρώπων του. Γράφω την αλήθεια, ώστε να σταθώ αργότερα ικανός να προωθήσω την ιδέα της ανθρώπινης αύρας. Σκεφτείτε αυτό όπως και θα γίνει έναν άρρωστο που μπαίνει στο ιατρείο κάποιου γιατρού. Εκείνος δεν απασχολείται με περιττές εξετάσεις, παίρνει μία ειδική κάμερα και φωτογραφίζει την αύρα του πελάτη του. Σ' ένα λεπτό, ο μη διορατικός γιατρός κρατά στα χέρια του μία έγχρωμη φωτογραφία της αύρας τού άρρωστου. **31**

Τη μελετά, σ' όλες τις ραβδώσεις της και τις χρωματικές της αποχρώσεις, ακριβώς όπως μελετά ο ψυχίατρος το εγκεφαλογράφημα ενός πνευματικά ασθενούς. Ο γιατρός, έχοντας συγκρίνει τη φωτογραφία με στάνταρτ χάρτες, συνιστά μία αγωγή μέσω υπερήχων και έγχρωμων φασμάτων που θα διορθώσει τις ατέλειες στην αύρα του άρρωστου. Καρκίνος. Θα θεραπεύεται. Φυματίωση. Και αυτή επίσης. Ακούγεται γελοίο. Λοιπόν, μόλις πριν από λίγο ήταν γελοίο το να σκέφτεσαι να στείλεις ραδιοκύματα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πάνω από τον ατλαντικό. Γελοία ήταν και η σκέψη του να ταξιδέψεις με περισσότερα από εκατό μίλια την ώρα. Τ' ανθρώπινο σώμα δεν θα άντεχε την ένταση, έλεγαν. Γελοίο το να σκέφτεσαι διαστημικά ταξίδια. Κι όμως έχουν ήδη γίνει από πιθήκους. Αυτή τη δικιά μου γελοία ιδέα, την έχω δει να εφαρμόζεται. Οι θόρυβοι από τον έξω κόσμο τρύπησαν τούς τοίχους του δωματίου μου και με ξανάφεραν στο παρόν, θόρυβοι. Τα τραίνα που περνούν, η σειρήνα του πυροσβεστικού που χάθηκε ουρλιάζοντας στο βάθος του δρόμου, οι φωνακλάδες άνθρωποι που έτρεχαν να κρυφτούν στα εκτυφλωτικά φώτα ενός τοπικού κέντρου διασκέδασης. Αργότερα, μονολόγησα, όταν σταματήσει αυτή η φασαρία, θα χρησιμοποιήσω τον κρύσταλλο και θα τούς πω ότι θα κάνω ο,τι ζήτησαν. Ένα ζεστό συναίσθημα που μεγαλώνει μέσα μου, μου λέει πως εκείνοι το ξέρουν ήδη και είναι ευχαριστημένοι. Έτσι λοιπόν, γράφω σύμφωνα με τις οδηγίες τους, την αλήθεια την ιστορία του ράμπα. **32**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Το Θιβέτ, στην αρχή του αιώνα, περιστοιχιζόταν από πολλά προβλήματα. Η Βρετανία έκανε μεγάλη φασαρία, διαλαλώντας σε όλο τον κόσμο πως το Θιβέτ ήταν υπερβολικά φιλικό προς τη Ρωσία, βλάπτοντας τον βρετανικό ιμπεριαλισμό. Ο Τσάρος πασών των Ρωσικών ούρλιαζε στ' απέραντα δωμάτια του παλατιού του στη Μόσχα, δυσανασχετώντας με το Θιβέτ που γινόταν όλο και πιο φιλικό με την Βρετανία. Η αυτοκρατορική αυλή της Κινάς αντηχούσε από καυτές κατηγορίες προς το Θιβέτ, που ήταν υπερβολικά φιλικό προς την Βρετανία και την Ρωσία και που σίγουρα δεν έδειχνε την ίδια θέρμη προς την Κίνα. Η Λάσα ήταν γεμάτη κατασκόπους διάφορων εθνικοτήτων, φτωχά μεταμφιεσμένους σε ζητιάνους μοναχούς η προσκυνητές η ιεραπόστολους η οτιδήποτε που φαινόταν να πρόσφερε μία εύλογη δικαιολογία για την παρουσία τους στη χώρα. Διάφοροι κύριοι άπ' όλες τις φυλές του κόσμου κανόνιζαν ύποπτες συναντήσεις κάτω άπ' τ' αμφίβολο κάλυμμα του σκοταδιού, μελετώντας, πως θα μπορούσαν αυτοί να επωφεληθούν από την ταραγμένη διεθνή κατάσταση ο μέγας Δέκατος Τρίτος, η Δέκατη Τρίτη ενσάρκωση του Δαλάι Λάμα, ένας μεγάλος, με τον τρόπο του, πολιτικός, διατηρούσε τη ψυχραιμία του και την ειρήνη, οδηγώντας το Θιβέτ μακριά από αναστατώσεις. Ευγενικά μηνύματα αθάνατης φιλίας και ύποπτες προσφορές προστασίας διέσχιζαν τα ιερά Ιμαλαία, σταλμένα από τις κεφαλές των ισχυρών εθνών του κόσμου. Σε μία τέτοια ατμόσφαιρα προβλημάτων και αναταραχής γεννήθηκα. Όπως τόσο σωστά είπε η γιαγιά Ράμπα, γεννήθηκα ανάμεσα στην αναταραχή και από τότε βρίσκομαι σε αναταραχή χωρίς ποτέ να φταίω. **33**

Οι μάντεις και οι προφήτες επαινούσαν μ' ενθουσιασμό τα τηλεπαθητικά και διορατικά χαρίσματα του παιδιού. Ένα έξοχο εγώ, είπε κάποιος η μοίρα του είναι ν' αφήσει τ' όνομα του στην ιστορία, έλεγε άλλος. Μέγα φως για το σκοπό μας, έλεγε τρίτος. Και εγώ, τόσο μικρός τότε, ύψωνα τη φωνή μου και διαμαρτυρόμουν από τα βάθη της καρδιάς μου, για το ότι φάνηκα τόσο κουτός να ξαναγεννηθώ μία ακόμα φορά. Οι συγγενείς, από τη στιγμή που μπορούσα να καταλαβαίνω τα λόγια τους, δεν έχαναν ευκαιρία να μου υπενθυμίζουν πόσο θόρυβο έκανα μου έλεγαν εύθυμα πως η δική μου ήταν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

η πιο άγρια, η πιο παράφωνα φωνή που είχαν ποτέ τη δυστυχία ν' ακούσουν. Ο πατέρας μου ήταν από τα σπουδαία πρόσωπα του Θιβέτ. Ένας εύγενής υψηλότατης θέσης, μ' αρκετή επιρροή στις κρατικές υποθέσεις. Η μητέρα, επίσης, χάρη στη δικιά της καταγωγή, εξασκούσε αξιόλογη επίδραση στα θέματα πολιτικής τακτικής. Τώρα, κοιτάζοντας πίσω στο παρελθόν, τείνω να πιστέψω πως αυτά ήταν τόσο σημαντικά όσο πίστευε η μητέρα κι αυτό σημαίνει πως δεν ήταν καθόλου ευκαταφρόνητα. Τα πρώτα χρόνια της ζωής μου πέρασαν στο σπίτι μας κοντά στην Ποτάλα, στην άλλη όχθη του Κάλινγκ Τσου η ευτυχισμένου ποταμού. Ευτυχισμένος, γιατί έδινε ζωή στη Λάσα καθώς έτρεχε και χυνόταν σε πολλά ρυάκια, στριφογυρίζοντας τα παρακλάδια του μέσα στην πόλη. Το σπίτι μας ήταν καλοχτισμένο, καλά οργανωμένο με υπηρέτες και οι γονείς μου ζούσαν σε πριγκιπική πολυτέλεια. Μα η δική μου ζωή ήταν πολύ πειθαρχημένη, πολύ δύσκολη. Ο πατέρας είχε γίνει πολύ οξύθυμος κατά τη **διάρκεια της Κινεζικής εισβολής την πρώτη δεκαετία του αιώνα μας** και φαινόταν να τρέφει μία παράλογη αντιπάθεια για μένα. Η μητέρα, όπως τόσες άλλες μητέρες της υψηλής κοινωνίας στον κόσμο, δεν είχε χρόνο για παιδιά, θεωρώντας τα σαν πράγματα που έπρεπε να τα ξεφορτωθεί όσο γινόταν πιο γρήγορα, αφήνοντας τα στη φροντίδα κάποιου μισθωτού δασκάλου. Ο αδελφός μου Πάλζορ δεν έμεινε για πολύ μαζί μας πριν γίνει εφτά χρόνων, έφυγε για τις ουράνιες πεδιάδες και την ειρήνη. Ήμουν τότε τεσσάρων χρόνων και η αντιπάθεια του Πατέρα μου φάνηκε να μεγαλώνει από τότε.

34

Η αδελφή μου Γιασοντάρα ήταν έξι και κλάψαμε και οι δύο, όχι για το χαμό του, αλλά για την περισσότερη πειθαρχία που άρχισε μετά την αναχώρηση του. Τώρα όλοι οι δικοί μου είναι νεκροί, σκοτωμένοι από τους Κινέζους κομμουνιστές. Η αδελφή μου, γιατί αντιστάθηκε στις ορέξεις των εισβολέων. Οι γονείς μου, γιατί κατείχαν Γη. Το σπίτι απ' όπου κοίταζα το όμορφο τοπίο, μετατράπηκε σε καταυλισμό σκλάβων εργατών. Στη μία πτέρυγα του σπιτιού κοιμούνται οι γυναίκες, στην άλλη οι άντρες. Είναι όλοι παντρεμένοι και μόνο όταν οι δύο σύζυγοι συμμορφωθούν και κάνουν το μερίδιό τους

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

στη δουλειά, μπορούν να ιδωθούν για μισή ώρα μία φορά την εβδομάδα, μετά από την οποία τούς εξετάζει γιατρός. Μια στις μακρινές μέρες της παιδικής μου ηλικίας αυτά τα πράγματα φαίνονταν να ανήκουν στο μέλλον ήταν κάτι που ξέραμε ότι θα συμβεί, αλλά που δεν μας επηρέαζε πολύ, όπως ακριβώς ο θάνατος στο τέλος της ζωής. Οι αστρολόγοι είχαν προβλέψει, πράγματι, αυτά τα συμβάντα, εμείς όμως συνεχίζαμε την καθημερινή μας ζωή ξέγνοιαστοι, ξεχνώντας το μέλλον. Πριν φτάσω στην ηλικία που ο αδερφός μου άφησε αυτή τη ζωή, την ηλικία των επτά χρόνων, έγινε μία τεράστια τελετουργική συγκέντρωση, όπου οι κρατικοί αστρολόγοι συμβουλευτήκαν τούς χάρτες τους και αποφάσισαν για το τι θα μου συμβεί στο μέλλον. Όλοι που είχαν κάποιο αξίωμα, βρίσκονταν εκεί. Πολλοί ήρθαν απρόσκλητοι, δωροδοκώντας τούς υπηρέτες, για να τούς αφήσουν να μπουν. Ο συνωστισμός ήταν τόσο μεγάλος, ώστε μόλις και μετά βίας υπήρχε χώρος για να μετακινηθεί κανείς στην ευρύχωρη περιοχή μας. Ο ιερέας ψηλάφιζε και μουρμούριζε, όπως συνηθίζουν να κάνουν οι ιερείς, και παρουσίασε ένα εντυπωσιακό θέαμα, προτού αρχίσει να αναγγέλλει τα σπουδαιότερα σημεία της σταδιοδρομίας μου. Πρέπει να ομολογήσω με ειλικρίνεια ότι ήσαν απόλυτα σωστοί σε όλες τις δυστυχίες που προείπαν για μένα. Στο τέλος είπαν στους γονείς μου, πως πρέπει να μπω στο μοναστήρι Σακπόρι για να εκπαιδευτώ σαν μοναχός Ιατρός. Η θλίψη μου ήταν υπερβολική, γιατί είχα ένα προαίσθημα ότι Όλα αυτά θα με οδηγούσαν σε φασαρίες. **35**

Όμως κανείς δεν με άκουσε και μετά από λίγο ειπωμένα τη δοκιμασία του να κάθομαι τρεις μέρες και τρεις νύχτες έξω από την πόρτα του μοναστηριού, μόνο και μόνο για να δουν αν έχω την αναγκαία αντοχή για να γίνω μοναχός ιατρός. Πέρασα αυτό το τεστ περισσότερο από το φόβο που ένιωθα για τον πατέρα μου παρά από τη σωματική μου αντοχή. Η είσοδος στο Σακπόρι ήταν τα πιο εύκολο βήμα. Οι μέρες μας ήταν μεγάλες ήταν πράγματι δύσκολο να ξυπνάς από τα μεσάνυχτα και να είσαι υποχρεωμένος κατά διαλείμματα τη νύχτα, όπως και τη μέρα, να προσφέρεις τις υπηρεσίες σου. Διδασκόμαστε τη συνηθισμένη

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πανεπιστημιακή ύλη, τα θρησκευτικός μας καθήκοντα, θέματα του μεταφυσικού κόσμου και παρακολουθούσαμε ιατρικές παραδόσεις, γιατί προοριζόμαστε για μοναχοί ιατροί. Η δυτική ιατρική σκέψη δε μπορεί να καταλάβει τις δικές μας θεραπευτικές μεθόδους της ανατολής. Όμως οι δυτικές φαρμακευτικές εταιρείες προσπαθούν σκληρά να παρασκευάσουν τα βασικά συστατικά που βρίσκονται στα βότανα που χρησιμοποιούσαμε εμείς. Τελικά η παλιά ανατολική συνταγή, προετοιμασμένη τώρα τεχνητά σε έναν εργαστήριο, θα αποκτήσει ένα εντυπωσιακό όνομα και θα γιορτάζεται σαν ένα παράδειγμα της δυτικής τεχνολογίας. Αυτή είναι η πρόοδος. Όταν ήμουν οχτώ χρόνων, έκαναν μία εγχείρηση που άνοιξε το τρίτο μάτι μου, αυτό το ειδικό όργανο της διορατικότητας, που είναι ετοιμοθάνατο στους περισσότερους ανθρώπους, γιατί αρνούνται την ύπαρξή του. Βλέποντας με αυτό το μάτι, ήμουν σε θέση να διακρίνω την ανθρώπινη αύρα και να μαντεύω έτσι τις διαθέσεις των ανθρώπων που ήταν γύρω μου. Ήταν και είναι πολύ διασκεδαστικό να ακούω τα κούφια λόγια εκείνων που υποκρίνονταν ότι ήσαν φίλοι για προσωπικά οφέλη, που είχαν όμως στην καρδιά τους το μαύρο θάνατο. Η αύρα μπορεί να πει όλο το ιατρικό ιστορικό ενός προσώπου. Προσδιορίζοντας τι λείπει από την αύρα και αντικαθιστώντας τις ελλείψεις με ειδικές ακτινοβολίες, οι άνθρωποι μπορούν να θεραπευτούν από τις αρρώστιες. Επειδή είχα διορατικές δυνάμεις πιο ισχυρές από το συνηθισμένο, ήμουν συχνά προσκεκλημένος του Εσώτατου εκείνου, της μεγάλης Δέκατης Τρίτης ενσάρκωσης του Δαλάι Λάμα, για να Κοιτάξω την αύρα εκείνων που τον επισκέπτονταν λόγω φιλίας. **36**

Ο αγαπημένος μου οδηγός, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, ένας πολύ καλός διορατικός, με εκπαιδευσε τόσο σωστά. Μου δίδαξε επίσης τα μεγαλύτερα μυστικά του αστρικού ταξιδιού, που για μένα είναι τώρα κάτι πιο εύκολο από το περπάτημα. Όλοι σχεδόν, αδιάφορο πως ονομάζουν τη θρησκεία τους, πιστεύουν στην ύπαρξη μιας ψυχής η ενός άλλου σώματος. Στην πραγματικότητα υπάρχουν πολλά σώματα η περιβλήματα αλλά το ακριβές νούμερο δεν μας ενδιαφέρει εδώ. Πιστεύουμε η μάλλον ξέρουμε ότι είναι δυνατόν να παραμερίσουμε το συνηθισμένο φυσικά σώμα, αυτό που κρατάει τα ρούχα, και να ταξιδέψουμε οπουδήποτε, ακόμα και πέρα από

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τη Γη, σε αστρική μορφή. Ο καθένας κάνει αστρικά ταξίδια, ακόμα και εκείνοι που σκέπτονται ότι είναι ανοησίες. Είναι τόσο φυσικό όσο και η αναπνοή. Οι περισσότεροι ταξιδεύουν όταν κοιμούνται και δεν ξέρουν τίποτε για αυτό παρά μόνο αν είναι ειδικά εκπαιδευμένοι. Πόσοι άνθρωποι, το πρωί, αναφώνουν Ω. Είχα ένα τόσο θαυμάσιο όνειρο χθες τη νύχτα. Μου φάνηκε πως ήμουν με αυτήν και εκείνην. Είμαστε πολύ ευτυχισμένοι μαζί και μου είπε ότι θα μου γράψει. Φυσικά, όλα τώρα είναι πολύ θολά. Συνήθως, όμως, σε λίγες μέρες έρχεται πράγματι ένα γράμμα. Η εξήγηση είναι ότι ένα από τα δύο πρόσωπα ταξίδεψε αστρικά στα άλλο και επειδή δεν ήσαν εκπαιδευμένα το θεώρησαν όνειρο. Το αστρικό ταξίδι είναι δυνατό σε όλους σχεδόν. Υπάρχουν τόσες αυθεντικές περιπτώσεις ετοιμοθάνατων που επισκέπτονται κάποιον αγαπημένο τους για να τον χαιρετήσουν. Αυτό είναι πάλι αστρικό ταξίδι. Ο ετοιμοθάνατος, με χαλαρωμένα τα δεσμά αυτού του κόσμου, εύκολα επισκέπτεται ένα φίλο του, όταν αρχίζει το ταξίδι του. Ο εκπαιδευμένος μπορεί να ξαπλώσει, να ηρεμήσει και να χαλαρώσει τα δεσμά που αιχμαλωτίζουν το εγώ, η το σύντροφο σώμα, η την ψυχή, ονομάστε το όπως θέλετε, είναι το ίδιο πράγμα. Τότε, όταν ο μόνος σύνδεσμος είναι η ασημένια χορδή, το δεύτερο σώμα μπορεί να αιωρηθεί όπως ένα αιχμαλωτισμένο μπαλόνι στο τέλος του σπάγκου. Οπουδήποτε σκέπτεσαι μπορείς να πας, με πλήρη συνείδηση, ξύπνιος. Η κατάσταση του όνειρου, είναι γι' αυτούς που ταξιδεύουν αστρικά χωρίς να το ξέρουν και φέρνουν πίσω μία θολή και ακαθόριστη εντύπωση. **37**

Υπάρχει ένα πλήθος εντυπώσεων που συνέχεια λαμβάνονται από την ασημένια χορδή, που μπερδεύουν τον ονειρευόμενο όλο και περισσότερο, εκτός από τον εκπαιδευμένο. Στην αστρική κατάσταση μπορείς να πας παντού, ακόμα και πέρα από τα σύνορα της Γης, γιατί το αστρικό σώμα ούτε αναπνέει ούτε τρώει. Όλες του οι ανάγκες ικανοποιούνται μέσω της ασημένιας χορδής, η οποία, κατά τη διάρκεια της ζωής, συνδέει συνέχεια τα δύο σώματα, το αστρικό και το φυσικό. Η ασημένια χορδή αναφέρεται στη χριστιανική βίβλο. Μην κοπεί η ασημένια χορδή και η χρυσή σφαίρα θρυμματιστεί. Η χρυσή σφαίρα είναι ο φωτοστέφανος η η νεφέλη γύρω από το κεφάλι ενός πνευματικού ανθρώπου. Οι μη πνευματικοί έχουν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

φωτοστέφανο πολύ διαφορετικού χρώματος. Οι παλιοί καλλιτέχνες ζωγράφιζαν ένα χρυσό φωτοστέφανο στις εικόνες των άγιων, γιατί το έβλεπαν πράγματι διαφορετικά δεν θα το ζωγράφιζαν. Το φωτοστέφανο είναι μόνο ένα μικρό κομμάτι της αύρας, αλλά επειδή είναι συνήθως πιο φωτεινό, γίνεται ορατό πιο εύκολα. Αν οι επιστήμονες ερευνούσαν το αστρικό ταξίδι και τις αύρες, αντί να ανακατεύονται με αποτυχημένους πυραύλους που συχνά δεν καταφέρνουν να μπουν σε τροχιά, θα είχαν τα κλειδί για τα ταξίδια στο διάστημα. Με την αστρική προβολή θα μπορούσαν να επισκεφθούν έναν άλλο πλανήτη και έτσι να αποφασίσουν τι τύπος διαστημοπλοίου θα χρειαζόταν, για να κάνει τα ταξίδια το φυσικό σώμα, γιατί το αστρικό ταξίδι έχει ένα μεγάλο μειονέκτημα δεν μπορείς ούτε να πας ούτε να γυρίσεις μεταφέροντας ένα οποιοδήποτε υλικά αντικείμενο. Το μόνο που μπορείς να μεταφέρεις είναι γνώση. Έτσι οι επιστήμονες θα χρειαστούν ένα διαστημόπλοιο, για να φέρουν πίσω φωτογραφίες και ζωντανά δείγματα, με τα όποια θα μπορέσουν να πείσουν ένα δύσπιστο κόσμο γιατί πολλοί δεν πιστεύουν ότι ένα πράγμα υπάρχει, εκτός κι αν μπορέσουν, διαλύοντας το, ν' αποδείξουν ότι, στο τέλος-τέλος, ίσως να είναι κι αληθινό. Θυμάμαι ιδιαίτερα ένα από τα ταξίδια μου στο διάστημα. Είναι απόλυτα αληθινά και οι πνευματικά ώριμοι θα αναγνωρίσουν την αλήθεια του. Δεν έχει σημασία που οι άλλοι δεν το καταλαβαίνουν, θα μάθουν όταν κι αυτοί αναπτυχθούν.³⁸

Την εμπειρία που θα διηγηθώ, την έζησα πριν μερικά χρόνια όταν, στο Θιβέτ, εκπαιδευόμουν στο Σακπόρι. Παρόλο που πέρασαν αρκετά χρόνια από τότε, η ανάμνηση της είναι τόσο καθαρή που είναι σαν να συνέβη μόλις χτες. Ο διδάσκαλος μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, κάποιος άλλος Λάμα, ένας από τους πιο στενούς μου φίλους με τ' όνομα Γίγμ, κι εγώ, στεκόμαστε στην οροφή του Σακπόρι, στο σιδερένιο βουνό, στη Λάσα του Θιβέτ. Ήταν αληθινά μία παγωμένη νύχτα, σαράντα βαθμούς κάτω από το μηδέν. Καθώς στεκόμαστε στην ακάλυπτη οροφή, ο παγερός άνεμος πνίξε τους χιτώνες δυνατά πάνω στα σώματα μας που έτρεμαν, κάνοντάς τους ν' ανεμίζουν μακριά απ' τα πλευρά μας, σαν σημαίες προσευχής,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παγώνοντας μας ως το κόκκαλο κι απειλώντας να μας τραβήξει κάτω στην απότομη βουνοπλαγιά. Κοιτάζοντας γύρω μας, γέρνοντας βαριά κόντρα στον άνεμο ώστε να ισορροπούμε, βλέπαμε τ' ασθενικά, μακρινά φώτα της Λάσα. Καθώς στα δεξιά μας τα φώτα της Ποτάλα υπογράμμιζαν ακόμα πιο πολύ το μυστήριο της σκηνής. Όλα τα παράθυρα φαίνονταν διακοσμημένα μ' αστραφτερές λάμπες λίπους που, όσο κι αν ήταν προστατευμένες από δυνατούς τοίχους, έπαιζαν και χόρευαν μαζί με τον άνεμο. Στ' ασθενικό φως των άστρων οι χρυσές σκεπές της Ποτάλα άστραφταν και γυάλιζαν, λες και το ίδιο το φεγγάρι να είχε κατέβει και να πάιζε ανάμεσα στους πυργίσκους και τα μνήματα στην κορυφή του ενδόξου κτιρίου. Μα εμείς τρέμαμε στο άγριο κρύο, τρέμαμε κι ευχόμαστε να είμαστε στο ζεστό και φορτωμένου θυμιάμα αέρα του ναού κάτω απ' τα πόδια μας. Βρισκόμαστε στη σκεπή για κάποιον ειδικό σκοπό, όπως μας έλεγε αινιγματικά ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Τώρα στεκόταν ανάμεσά μας, τόσο σταθερός όσο το ίδιο το βουνό, κι έδειχνε στον ουρανό ένα μακρινό αστέρι ένα κόκκινο αστέρι καθώς έλεγε. Αδελφοί μου, αυτό είναι το άστρο Ζόρο, ένας πάρα πολύ παλιός πλανήτης, από τούς γεροντότερους σ' αυτό το ιδιαίτερο σύστημα. Τώρα πλησιάζει το τέλος της μακραίωνης ζωής του. Γύρισε προς το μέρος μας, με τον άνεμο να χτυπά την πλάτη του, και είπε. **39**

Μελετήσατε πολλά, γύρω απ' το αστρικό ταξίδι. Τώρα θα ταξιδέψουμε με τ' αστρικά μας σώματα ως εκείνο τον πλανήτη, θα αφήσουμε τα σώματα μας εδώ, πάνω στην ανεμόδαρτη σκεπή και θα ταξιδέψουμε πάνω απ' την ατμόσφαιρα, πάνω ακόμη κι απ' το χρόνο. Λέγοντας αυτά μας οδήγησε κατά μήκος της σκεπής σ' ένα μέρος, όπου κάποιο εξόγκωμα σχημάτιζε ένα πρόχειρο καταφύγιο. Ξάπλωσε κάτω και είπε να κάνουμε το ίδιο. Διπλώσαμε σφιχτά γύρω μας τούς χιτώνες κι έπιασε ο ένας το χέρι του άλλου. Πάνω μας ήταν ο βαθυγάλαζος ουράνιος θόλος, σπαρμένος μ' ασθενικές κουκκίδες φωτός, όλες χρωματισμένες, γιατί όλα τ' άστρα έχουν διαφορετικό φως ιδωμένα απ' τον καθαρό νυχτερινό αέρα του Θιβέτ. Γύρω

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μας ούρλιαζε ο άνεμος, αλλά η εκπαίδευση μας υπήρξε πάντα σκληρή και δεν μας ένοιαζε καθόλου που θα μέναμε στη σκεπή. Ξέραμε πως αυτό δεν θα ήταν ένα συνηθισμένο αστρικό ταξίδι, γιατί δεν αφήναμε συχνά τα σώματα μας εκτεθειμένα σε τόσο κακό καιρό. Όταν το σώμα δεν είναι άνετα, το εγώ μπορεί να ταξιδέψει γρηγορότερα και μακρύτερα και να θυμηθεί καλύτερα. Μόνο για μικρά ταξίδια σ' αυτό τον κόσμο ήρεμοι κανείς και φροντίζει για την άνεση του σώματος. Ο διδάσκαλος μου είπε. Τώρα, ας σφίξουμε τα χέρια μας κι ας προβάλλουμε τούς εαυτούς μας πέρα από τη Γη. Μείνετε κοντά μου και θα ταξιδέψουμε μακριά, αποκτώντας απόψε ασυνήθιστες εμπειρίες. Γύραμε πίσω και άναπνέαμε, όπως συνηθίζεται πριν ξεκινήσει κανείς για ταξίδι στο αστρικό σώμα. Άκουγα τον άνεμο που ούρλιαζε στα σχοινιά που κρατούσαν τις σημαίες προσευχής καθώς κυμάτιζαν τρελά πάνω μας. Τότε, εντελώς ξαφνικά, ένιωσα ένα τίναγμα και δεν αισθανόμουν πια τ' άγρια δάχτυλα του παγερού άνεμου. Βρέθηκα να πλέω, σαν σε κάποιο διαφορετικό χρόνο, πάνω απ' το σώμα μου και όλα ήταν ειρηνικά. Ο Λάμα Μινγκκυάρ Ντόνταπ στεκόταν ήδη όρθιος στην αστρική μορφή του κι ύστερα, κοιτάζοντας κάτω, είδα το φίλο μου Γίγμ ν' αφήνει κι αυτός το σώμα του. Εκείνος κι εγώ σταθήκαμε κάνοντας ένα σύνδεσμο που θα μας ένωνε με τον οδηγό μας. Αυτός ο σύνδεσμος, που λέγεται εκτόπλασμα, παρασκευάζεται από το αστρικό σώμα με τη σκέψη.

40

Είναι το υλικό, με το οποίο παράγουν τα μέντιουμ εμφανίσεις πνευμάτων. Όταν έγινε ο δεσμός, υψωθήκαμε στο νυχτερινό ουρανό εγώ, πάντα περίεργος, κοίταξα κάτω. Πίσω μας έρχονταν σαν ατέλειωτα ποτάμια οι αργυρές χορδές μας, αυτές οι ατέρμονες χορδές που ενώνουν το φυσικό με το αστρικό σώμα όσο διαρκεί η ζωή. Συνεχίζαμε να πετούμε προς τα πάνω. Η Γη υποχωρούσε. Μπορούσαμε να δούμε την κορώνα του ήλιου να προβάλλει από τις μακρινές οροσειρές της Γης, από τούς τόπους που πρέπει να ήταν ο δυτικός κόσμος, ο κόσμος όπου τόσο πολύ είχαμε ταξιδέψει στο αστρικό μας σώμα. Ανεβαίνομε ψηλότερα και μπορούσαμε να διακρίνουμε τα περιγράμματα των ωκεανών και των ηπείρων στο φωτισμένο μέρος του

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κόσμου. Από το ύψος μας ο κόσμος φαινόταν σαν ημισέληνος, με την AURORA BOREALIS, η Βόρεια Φώτα, να λάμπουν στους πόλους. Συνεχίζαμε όλο και γρηγορότερα, ώσπου ξεπεράσαμε την ταχύτητα του φωτός, γιατί δεν είμαστε παρά άυλα σώματα, πετώντας πάντα προς τα πάνω, σχεδόν αγγίζοντας την ταχύτητα της σκέψης. Κοιτάζοντας μπροστά μου αντίκρισα έναν πλανήτη, τεράστιο, κόκκινο και άγριο. Πέφταμε προς το μέρος του με μια ανυπολόγιστη ταχύτητα. Παρόλο που είχα και άλλοτε τέτοιες εμπειρίες, ένιωσα το πρώτο σφίξιμο του πανικού. Η αστρική μορφή του οδηγού μου, γελώντας, μου είπε τηλεπαθητικά. Ω, Λόμπσανγκ, κι αν χτυπούσαμε τον πλανήτη, δεν θα έβλαπτε ούτε αυτούς ούτε εμάς. Θα τον διαπερνούσαμε ανεμπόδιστα. Βρεθήκαμε επιτέλους να πετάμε πάνω από ένα κόκκινο, έρημο κόσμο κόκκινοι βράχοι, κόκκινη άμμος σε μία ατάραχη κόκκινη θάλασσα. Καθώς βουτήξαμε προς την επιφάνεια του πλανήτη, είδαμε παράξενα πλάσματα, σαν τεράστια καβούρια, να κινούνται τεμπέλικα κατά μήκος της ακτής. Σταθήκαμε πάνω από την κόκκινη παραλία, βλέποντας τα λιμνασμένα, θανάσιμα νερά, τα γεμάτα βρωμερούς κόκκινους αφρούς. Καθώς κοιτούσαμε, η θολή επιφάνεια ταραχτήκε απρόθυμα πολλές φορές, ώσπου ένα παράξενο, απόκοσμο πλάσμα αναδύθηκε. Ήταν επίσης κόκκινο, με βαριά θωράκιση κι αξιοθαύμαστα πλοκάμια. Μούγκριζε σαν να ήταν κουρασμένο και αποκαρδιωμένο και μόλις βγήκε στην άμμο σωριάστηκε δίπλα στην ακύμαντη θάλασσα. **41**

Πάνω απ' τα κεφάλια μας ένας κόκκινος ήλιος έλαμπε αμυδρά, ρίχνοντας άγριες, έντονες σκιές σαν αίμα. Γύρω μας δεν υπήρχε καμιά κίνηση, κανένα ίχνος ζωής, εκτός από τα παράξενα, θωρακισμένα πλάσματα που κείτονταν μισοπεθαμένα στο έδαφος. Παρόλο ότι ήμουν στο αστρικό σώμα, έτρεμαν φοβισμένα καθώς κοίταζα ολόγυρα. Μία κόκκινη θάλασσα, γεμάτη βρώμικους αφρούς, βράχια, άμμος, ξένα πλάσματα, όλα κόκκινα, και ψηλά ένας κόκκινος ήλιος σαν τ' αποκαϊδία της φωτιάς που τρεμοπαίζει πριν σβήσει. Ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ είπε. Είναι ένας ετοιμοθάνατος κόσμος. Έχει πάψει πια να περιστρέφεται, πλέοντας ερειπωμένος στη θάλασσα του διαστήματος, δορυφόρος ενός ήλιου που αργοπεθαίνει. Ενός άστρου που σύντομα θα καταρρεύσει στην κατάσταση του νάνου χωρίς

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ζωή, χωρίς φως, ένα άστρο νάνος που κάποτε θα συγκρουστεί με κάποιο άλλο άστρο, για να γεννήσουν μαζί έναν καινούργιο κόσμο. Σας έφερα εδώ, γιατί υπάρχει ακόμα ζωή ανώτερης τάξης, όντα που βρίσκονται εδώ για να ερευνήσουν φαινόμενα τέτοιου είδους. Δείτε ολόγυρα. Γύρισε να μας δείξει στο μακρινών ορίζοντα τρεις πανύψηλους πύργους, που βυθίζονταν στον κατακόκκινο ουρανό. Ακριβώς στην κορυφή τους τρεις φωτεινές κρυστάλλινες σφαίρες έλαμπαν και πάλλονταν σκορπώντας καθαρό, κίτρινο φως, σαν να είχαν ζωή. Ενώ στεκόμαστε με θαυμασμό, ένα από τα φώτα άλλαξε, μία σφαίρα απέκτησε ένα ζωηρό ηλεκτρικό μπλε. Ο δάσκαλός μας είπε. Ελάτε, μας καλωσορίζουν. Ας κατεβούμε μέσα στο έδαφος, ως τις υπόγειες αίθουσες όπου ζουν. Κινηθήκαμε μαζί ως τη βάση εκείνου του πύργου. Σαν φτάσαμε, είδαμε μία είσοδο βαριά θωρακισμένη με κάποιο παράξενο μέταλλο που γυάλιζε, φαντάζοντας σαν πληγή στην κόκκινη, γυμνή Γη. Το διαπεράσαμε, αφού ούτε μέταλλο, ούτε βράχοι, ούτε τίποτε δεν είναι εμπόδιο στο αστρικό σώμα. Το διαπεράσαμε και διασχίσαμε μακριούς διαδρόμους σκαμμένους στον κόκκινο βράχο, ώσπου φτάσαμε σε μία μεγάλη αίθουσα, γεμάτη από χάρτες, παράξενες μηχανές και όργανα. Στο κέντρο βρισκόταν ένα μακρύ τραπέζι όπου κάθονταν εννέα πολύ ηλικιωμένοι άντρες, διαφορετικοί μεταξύ τους. Ένας ήταν ψηλός και λεπτός με μυτερό, κωνικό κεφάλι. 42

Άλλος όμως ήταν κοντός και πολύ γεροδεμένος. Ο καθένας τους ήταν διαφορετικός, τόσο που καταλάβαμε ότι προερχόταν και από άλλο πλανήτη, άλλη φυλή. Άνθρωποι ίσως η λέξη ανθρωποειδή να τους περιγράφει καλύτερα. Είχαν όλοι εμφάνιση ανθρώπου, μερικοί πιο έντονη από άλλους. Αντιληφθήκαμε πως και οι εννέα κοίταζαν σταθερά προς την κατεύθυνσή μας. Α. Είπε τηλεπαθητικά κάποιος, έχουμε επισκέπτες από μακριά. Σας είδαμε που ήρθατε εδώ, στον ερευνητικό μας σταθμό και σας καλωσορίζουμε. Είναι πράγματι ευπρόσδεκτοι, είπε ο ψηλός άντρας και πρέπει να ήταν και ο αρχηγός της ομάδας. Θα κάνουμε οτιδήποτε για να βοηθήσουμε, όπως κάναμε και με άλλους στο παρελθόν. Αυτό ήταν πράγματι κάτι νέο για μένα, που δεν ήξερα ότι ο δάσκαλος μου έκανε τόσο μακρινά αστρικά ταξίδια σ' ουράνια μέρη. Ο κοντότερος άντρας με

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κοιτούσε και χαμογελούσε. Είπε στην παγκόσμια γλώσσα της τηλεπάθειας, βλέπω, νεαρέ μου, πως η διαφορά στην εμφάνιση μας σου κίνησε πολύ την περιέργεια. Σεβαστέ πατέρα, απάντησα, κάπως τρομαγμένος από την ευκολία με την οποία μάντεψε τις σκέψεις μου, που τόσο είχα προσπαθήσει να κρύψω. Έτσι είναι πράγματι, θαυμάζω την ποικιλία των μεγεθών και των μορφών σας και μου φαίνεται πως δεν θα πρέπει να είστε όλοι Γήινοι. Σωστά αντιλήφθηκες, απάντησε ο κοντός άνθρωπος. Είμαστε όλοι άνθρωποι, μα οι μορφές και το μέγεθός μας έχουν προσαρμοστεί στο περιβάλλον. Όμως το ίδιο πράγμα συμβαίνει και στο δικό σου πλανήτη, όπου στη Γη του Θιβέτ υπάρχουν μερικοί μοναχοί που χρησιμοποιούνται σαν φρουροί, 2,10 μέτρα ψηλοί, ενώ σε μία άλλη χώρα ζουν άνθρωποι του μισού μόλις αναστήματος, οι πυγμαίοι. Και οι δύο φυλές είναι ανθρώπινες μπορούν ν' αναπαραχθούν η μία με την άλλη, παρ όλες τις διαφορές στο μέγεθος, γιατί και των δύο η βιολογία βασίζεται στον άνθρακα. Σ' αυτό, το δικό μας Σύμπαν τα πάντα εξαρτώνται από τα βασικά άτομα του άνθρακα και του υδρογόνου, γιατί αυτά τα δύο είναι οι δομικοί του λίθοι. Εμείς που έχουμε ταξιδέψει σε άλλα σύμπαντα, μακριά από αυτό το νεφέλωμα, ξέρουμε ότι πολλά χρησιμοποιούν διαφορετικά άτομα στη δομή τους. **43**

Αλλά χρησιμοποιούν πυρίτιο, άλλα ασβέστιο και μερικά άλλου είδους υλικά. Οι κάτοικοί τους είναι διαφορετικοί απ' τούς κατοίκους αυτού του σύμπαντος και με λύπη ανακαλύψαμε ότι και οι σκέψεις μας δεν βρίσκονται πάντα σε συγγένεια με τις δικές τους. Ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ είπε. Έφερα αυτούς τούς δύο νεαρούς Λάμα εδώ, ώστε να παρατηρήσουν τις φάσεις του θανάτου και της κατάρρευσης ενός πλανήτη που έχει εξαντλήσει την ατμοσφαιρά του, καθώς το οξυγόνο της ενώθηκε με τα μέταλλα, καίοντάς τα και μετατρέποντάς τα πάντα σε λεπτή σκόνη. Έτσι συνέβη, είπε ο ψηλότερος από τούς εννέα. Θα θέλαμε να τονίσουμε στους νέους αυτούς πως κάθε πράγμα που γεννιέται πρέπει να πεθαίνει. Το κάθετι ζει το μερίδιό του στο χρόνο κι αυτό το μερίδιο είναι ένα αριθμός μονάδων ζωής. Μία μονάδα ζωής για κάθε ζωντανό ον είναι ένας παλμός της καρδιάς του. Η διάρκεια της ζωής ενός πλανήτη είναι 2,700,000,000

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παλμοί της καρδιάς του. Μετά τον θάνατό του άλλοι πλανήτες γεννιούνται. Ένας άνθρωπος ζει επίσης για 2,700.000,000 παλμούς, όπως και το ταπεινότερο έντομο. Ένα έντομο που δεν ζει παρά μόνο 24 ώρες, έχει, σ' αυτό το διάστημα, συμπληρώσει 2,700,000,000 παλμούς. Κάποιος πλανήτης υπάρχουν πολλά είδη φυσικά μπορεί να έχει ένα παλμό σε 27,000 χρόνια, οπότε θα υπάρξει ένας σπασμός πάνω σ' αυτόν τον κόσμο καθώς τραντάζεται έτοιμος για τον επόμενο σφυγμό. Όλη η ζωή λοιπόν έχει την ίδια έκταση, μα μερικά πλάσματα ζουν με ρυθμό διαφορετικό από τ' άλλα. Πλάσματα πάνω στη Γη, ο ελέφαντας, η χελώνα, το μερμήγκι και ο σκύλος ζουν για τον ίδιο αριθμό σφυγμών, μα όλα τους έχουν καρδιές που χτυπούν σε διαφορετικές ταχύτητες, έτσι που να φαίνεται ότι ζουν άλλα περισσότερο κι άλλα λιγότερο. Ο Γίγμ κι εγώ βρήκαμε γοητευτική την ιδέα. Εξηγούσε τόσα και τόσα πράγματα που είχαμε παρατηρήσει στη Γη του Θιβέτ. Είχαμε ακούσει στην Ποτάλα για τη χελώνα που ζει τόσο πολλά χρόνια και για τα έντομα που η ζωή τους δεν ξεπερνά μία καλοκαιρινή νύχτα. Μπορούσαμε να καταλάβουμε τώρα πως οι αισθήσεις τους θα πρέπει να είχαν επιταχυνθεί έτσι, ώστε να προσαρμόζονται στις γρήγορες καρδιές τους.⁴⁴

Ο κοντός άνθρωπος που φαινόταν να μας κοιτάζει μ' ευαρέσκεια, είπε. Ναι, και όχι μόνο αυτό, αλλά πολλά ζώα παριστάνουν διαφορετικές λειτουργίες του σώματος. Η αγελάδα για παράδειγμα, όπως όλοι ξέρουν, δεν είναι παρά ένας μαστός που περπατά, η καμηλοπάρδαλη ένας λαιμός, το σκυλί λοιπόν, ο καθένας ξέρει τι έχει στο μυαλό του ένας σκύλος μυρίζει πάντα στον αέρα καθώς η όραση του είναι τόσο φτωχή, κι έτσι ο σκύλος μπορεί να θεωρηθεί σαν μία μύτη. Άλλα ζώα έχουν τέτοιες ομοιότητες μ' άλλα μέρη της ανθρώπινης ανατομίας. Ο μυρμηγκοφάγος της νότιας Αμερικής μπορεί να θεωρηθεί σαν γλώσσα. Για αρκετό καιρό μιλούσαμε τηλεπαθητικά, μαθαίνοντας με την ταχύτητα της σκέψης, όπως γίνεται όταν βρίσκεσαι στο αστρικά σώμα. Στο τέλος ο οδηγός μας σηκώθηκε λέγοντας πως ήταν καιρός να φύγουμε. Καθώς επιστρέφαμε, απλώνονταν κάτω μας οι χρυσές στέγες της Ποτάλα, λαμπυρίζοντας στο κρύο φως του ήλιου. Τα σώματα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μας ήταν δύσκαμπτα, βαριά και δυσκίνητα με τα μισοπαγωμένα μέλη τους. Κι έτσι, σκεφτήκαμε καθώς στηριζόμαστε παρατηρώντας στα πόδια μας, μία άλλη εμπειρία, ένα άλλο ταξίδι τέλειωσε. Τι θα ακολουθήσει. Από τις επιστήμες εκείνη που τέλεια κατείχαν οι Θιβητιανοί, ήταν η θεραπεία με βότανα. Πάντα, μέχρι σήμερα, το Θιβέτ ήταν αποκλεισμένο για τούς ξένους, έτσι που η χλωρίδα και η πανίδα μας δεν έχουν ποτέ εξερευνηθεί από ξένους. Στα ψηλά οροπέδια φυτρώνουν παράξενα φυτά. Το Κουράρι και η προσφάτως ανακαλυφθείσα μεσκαλίνη, για παράδειγμα, ήταν γνωστά στο Θιβέτ πριν από αιώνες. Θα μπορούσαμε να θεραπεύσουμε πολλές από τις αρρώστιες του δυτικού κόσμου, μα θα έπρεπε πρώτα οι δυτικοί λαοί να έχουν λίγη ακόμη πίστη. Πάντως οι περισσότεροι από τούς δυτικούς είναι, έτσι κι αλλιώς, τρελοί, λοιπόν γιατί να προσπαθήσεις. Κάθε χρόνο κάναμε ομάδες από εκείνους που αρίστευσαν στις μελέτες τους και τις στέλναμε σ' αποστολές συλλογής βοτάνων. Φυτά και γύρη, ρίζες και σπόροι μαζεύονταν προσεχτικά, τα επεξεργαζόμαστε κι αποθηκεύονταν σε σάκους από δέρμα γιάκ. Αγαπούσα αυτή τη δουλειά και μελετούσα πολύ.

45

Τώρα βρίσκω πως τα βότανα που ήξερα τόσο καλά, δεν μπορούν να βρεθούν εδώ. Κάποτε θεωρήθηκα ώριμος αρκετά για την τελετή του μικρού θανάτου, για την οποία έγραψα στο τρίτο μάτι. Με ειδικές τελετουργίες τοποθετήθηκα, σε κατάσταση καταληπτικού θανάτου, πολύ κάτω από την Ποτάλα, και ταξίδεψα στο παρελθόν, ακολουθώντας το αρχείο Ακάσικ. Θα σας περιγράψω πως ένιωσα τότε. Ο διάδρομος ανάμεσα στο ζωντανό βράχο, εκατοντάδες πόδια κάτω απ' την παγωμένη Γη, ήταν κατασκότεινος. Η σκοτεινιά τού τάφου βασίλευε παντού. Πήγαινα κατά μήκος του, περιπλανώμενος σαν καπνός. Καθώς μεγάλωνε η εξοικείωση μου με τα σκοτάδι είδα, ακαθόριστα στην αρχή, πρασινωπή, φωσφορίζουσα βλάστηση σαν μούχλα, κολλημένη στους τοίχους τού βράχου. Μερικές φορές, στα μέρη όπου η βλάστηση ήταν πιο πυκνή και το φως λαμπρότερο, μπορούσα να διακρίνω κάποια χρυσίζουσα ανταύγεια από τη φλέβα χρυσού που ακολουθούσε αυτό το βράχινο τούνελ.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Περιπλανιόμουν στο μήκος του χωρίς συνείδηση του κόσμου, χωρίς άλλη σκέψη, εκτός από τού να βρεθώ όλο και βαθύτερα στο εσωτερικό της Γης, γιατί αυτή ήταν μία συνταρακτική μέρα για μένα, η στιγμή της επιστροφής μου από τρεις μέρες ταξίδι με το αστρικό σώμα. Περνούσε ο χρόνος κι εγώ βρισκόμουν όλο και βαθύτερα στο υπόγειο δώμα, βυθισμένος σε μία μαυρίλα που όλο και μεγάλωνε, μία μαυρίλα που φαινόταν ν' αντηχεί, να δονείται. Μπορούσα να φέρω στη φαντασία μου τον επάνω κόσμο, όπου γύριζα τώρα. Μπορούσα να φανταστώ τη γνωστή σκηνή, που τώρα έκρυβε τέλειο σκοτάδι. Περίμενα, κρεμασμένος στον αέρα σαν καπνός λιβανωτού στο ναό. Σιγά σιγά, τόσο σιγά που πέρασε αρκετός καιρός πριν καλά καλά το ακούσω ένας ήχος κατέβαινε το διάδρομο, ο πιο ανεπαίσθητος από τούς ήχους, μα βαθμιαία εντονότερος. Ήταν ήχος ψαλμών, ο ήχος από ασημένια κουδουνάκια, κι ο πνιγμένος θόρυβος από ντυμένα με δέρμα πόδια. Επιτέλους, μετά μεγάλη αναμονή, ένα αχνό, τρεμουλιαστό φως φάνηκε να λάμπει στους τοίχους της στοάς. Ο ήχος γινόταν τώρα δυνατότερος. Περίμενα υψωμένος πάνω από μία πέτρινη πλάκα στο σκοτάδι. Περίμενα. Σιγά σιγά, Ω. Τόσο οδυνηρά σιγά, κινούμενες σκιές σύρθηκαν προσεχτικά στη στοά προς το μέρος μου. **46**

Καθώς πλησίαζαν, είδα ότι ήταν μοναχοί με κίτρινους χιτώνες που κρατούσαν ψηλά λαμπερές δάδες, πολύτιμες δάδες, παρμένες από το ναό και κατασκευασμένες από σπάνιο ρετσινωμένο ξύλο και θυμίαμα μαζί έτσι που να αναδίδουν μία ευωδιά που απόδιωχνε τη μυρωδιά του θανάτου και της αποσύνθεσης, ενώ το ισχυρό φως τους εξαφάνιζε τη λάμψη του κακού που ανάδιναν τα φυτά. Βαθμιαία οι ιερείς μπήκαν στο υπόγειο δωμάτιο. Οι δύο πλησίασαν τούς τοίχους κοντά στην είσοδο και κάτι έκαναν στο βράχο. Τότε η μία πίσω από την άλλη λάμπες λίπους που τρεμόσβηναν έλαμψαν και το δωμάτιο έγινε πιο φωτεινό. Τώρα μπορούσα να κοιτάξω γύρω μου για άλλη μία φορά και να δω όπως δεν είχα δει εδώ και τρεις μέρες. Οι ιερείς σταμάτησαν κοντά μου, μα δεν με είδαν βρίσκονταν πάνω από έναν πέτρινο τάφο στο κέντρο του δωματίου. Οι ψαλμοί δυνάμωσαν όπως και ο ήχος των ασημένιων κουδουνιών. Τελικά, στο νεύμα ενός γέρου ιερέα, έξι μοναχοί σταμάτησαν και αγκομαχώντας σήκωσαν την πέτρα σκέπασμα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

από το φέρετρο. Καθώς κοιτάξα μέσα, είδα το σώμα μου, ένα σώμα ντυμένο με το χιτώνα ενός ιερέα της τάξης των Λάμα. Οι μοναχοί έψελναν τώρα δυνατότερα. Ω. Πνεύμα του επισκέπτη Λάμα που πλανιέται στον επάνω κόσμο, έλα πάλι πίσω, γιατί η τρίτη μέρα ήρθε και τώρα τελειώνει. Το πρώτο θυμίαμα ανάβεται για την ανάκληση του πνεύματος του επισκέπτη Λάμα. Ένας καλόγερος πλησίασε και άναψε ένα ευωδιαστό θυμίαμα, κόκκινο και καθώς οι ιερείς συνέχιζαν να ψέλνουν, πήρε άλλο ένα από το κουτί. Ω. Πνεύμα του επισκέπτη Λάμα που έρχεσαι πάλι κοντά μας, βιάσου γιατί η ώρα που πρέπει να ξυπνήσεις πλησιάζει. Το δεύτερο θυμίαμα ανάβεται για να επισπεύσει τον ερχομό σου. Καθώς ο μοναχός τελετουργικά πήρε ένα θυμίαμα από το κουτί, ο ιερέας απάγγειλε. Ω. Πνεύμα του επισκέπτη Λάμα, περιμένουμε να αναζωογονήσουμε και να θρέψουμε το γήινο σώμα σου. Η ώρα πλησιάζει και πρέπει να βιαστείς με τον ερχομό σου θα έχεις περάσει μία ακόμα βαθμίδα της εκπαίδευσής σου.

47

Το τρίτο θυμίαμα ανάβεται για την πρόσκληση της επιστροφής. Καθώς ο καπνός ανέβαινε αργά επάνω περιβάλλοντας το αστρικό μου σώμα, ένιωσα με τρόπο ένα ρίγος να με διαπερνά. Μου φαινόταν πως αόρατα χέρια με έσερναν προς τα κάτω, τραβούσαν την ασημένια μου χορδή, τυλίγοντας και σπρώχνοντάς με μέσα σ' αυτό το άδειο κρύο σώμα. Ένιωσα την παγωνιά του θανάτου, τα άκρα του σώματός μου να ριγούν, την αστρική μου όραση να γίνεται όλο και πιο θολή και τότε δυνατοί ρόγχοι κατέλαβαν το σώμα μου, που σφάδαζε ολόκληρο χωρίς κανένα έλεγχο. Οι μεγάλοι ιερείς έσκυψαν στον πέτρινο τάφο, σήκωσαν το κεφάλι μου και τούς ώμους μου και έριξαν με δυσκολία κάτι πικρό ανάμεσα στα σφιχτοκλεισμένα σαγόνια μου. Ω. Σκέφτηκα πάλι πίσω λοιπόν στη σωματική φυλακή, πάλι πίσω. Μου φαινόταν πως φωτιά διαπερνούσε τις φλέβες μου, που για τρεις μέρες βρίσκονταν σε τέλεια αδράνεια. Σιγά σιγά οι ιερείς με τράβηξαν έξω από τον τάφο κρατώντας με και σηκώνοντάς με με βοήθησαν να σταθώ στα πόδια

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μου, να περπατήσω λίγο στο πέτρινο δωμάτιο, γονάτιζαν συνέχεια μπροστά μου, έπεφταν στα πόδια μου, έψελναν τα μάντραμς τους, έλεγαν τις προσευχές τους και άναβαν τα θυμιάματα τους. Με ανάγκασαν να φάω, με έπλυναν, με σκούπισαν και μου άλλαξαν τα ρούχα. Καθώς η συνείδηση επέστρεψε πάλι στο σώμα μου, για κάποια παράξενη αίτια οι σκέψεις μου τριγύριζαν πίσω, όταν τρεις μέρες πριν ένα παρόμοιο γεγονός είχε συμβεί. Τότε βρισκόμουν στο ίδιο ακριβώς πέτρινο φέρετρο. Ο ένας μετά τον άλλο οι Λάμα πέρασαν και με κοίταξαν. Έβαλαν το σκέπασμα στο φέρετρο, και έσβησαν τα θυμιάματα. Με κάποια επισημότητα άφησαν το δωμάτιο και έφυγαν από τον πέτρινο διάδρομο, παίρνοντας μαζί τους και τα φώτα, ενώ εγώ βρισκόμουν ξαπλωμένος μέσα στον πέτρινο τάφο, λίγο φοβισμένος παρά την εκπαίδευσή μου και την γνώση όσων θα συνέβαιναν. Παντού ήταν σκοτεινιά και θανατερή σιωπή. Σιωπή. Όχι, γιατί η ικανότητα της αντίληψης ήταν καλά εξασκημένη και τόσο οξυμένη, ώστε μπορούσα να ακούω την αναπνοή τους, ήχους ζωής να μικραίνουν καθώς έφευγαν. **48**

Μπορούσα να ακούω το σύρσιμο των ποδιών τους να γίνεται όλο και πιο αδύνατο και έπειτα το σκοτάδι, η σιωπή, η γαλήνη, το τίποτε. Σκέφθηκα ότι ο θάνατος δεν θα ήταν χειρότερος. Ο χρόνος κυλούσε ατελείωτος, καθώς εγώ, ξαπλωμένος εκεί, γινόμουν όλο και πια κρύος. Ξαφνικά με μία έκρηξη του κόσμου σαν σε χρυσή φλόγα, άφησα τα όρια αυτού του σώματος, τη σκοτεινιά του πέτρινου τάφου και το υπόγειο δωμάτιο. Άνοιξα βίαια τα δρόμο μου μέσα από τη Γη, την παγωμένη Γη, στον κρύο καθαρό αέρα και βρέθηκα πάνω από τα πανύψηλα Ιμαλάια, πάνω από τις χώρες και τούς ωκεανούς, μακριά πολύ μακριά στα σύνορα της Γης, με την ταχύτητα της σκέψης. Περιπλανήθηκα μόνος, σε αιθερική μορφή, σαν πνεύμα, με το αστρικά μου σώμα, ψάχνοντας τούς τόπους και τα παλάτια της Γης, κερδίζοντας γνώση παρατηρώντας τούς άλλους. Για μένα ούτε οι πιο αφανείς κρύπτες δεν ήταν σφραγισμένες, γιατί μπορούσα, γυρίζοντας ελεύθερος όπως η σκέψη, να μπω στις αίθουσες συμβουλίων όλου του κόσμου. Οι ηγέτες όλων των κρατών περνούσαν μπροστά μου σαν σε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

συνεχές πανόραμα, οι σκέψεις τους ήταν απογυμνωμένες στο εξεταστικό μου μάτι. Και τώρα σκεφτόμουν, καθώς ζαλισμένος κρατιόμουν στα πόδια μου στηριγμένος από τούς Λάμα, τώρα πρέπει να αναφέρω όλα αυτά που είδα, τις εμπειρίες μου. Και μετά. Ίσως σύντομα να έχω μία παρόμοια εμπειρία να υπομείνω. Μετά θα πρέπει να ταξιδέψω στον δυτικό κόσμο, να υποφέρω τις δυστυχίες που προβλέφθηκαν. Έχοντας ήδη εκπαιδευτεί πολύ και υποφέρει πολλές κακουχίες, ξεκίνησα από το Θιβέτ για περισσότερη εκπαίδευση και πολύ περισσότερες κακουχίες. Καθώς κοίταζα πίσω, πριν περάσω τα Ιμαλία, είδα τις πρωινές ακτίνες του ήλιου να κρυφοκοιτάζουν πίσω από τις κορφές των βουνών, να αγγίζουν τις χρυσές σκεπές των ιερών κτιρίων και να τις παρουσιάζουν σαν εικόνες εξαίσιας ομορφιάς. Η κοιλάδα της Λάσα φαινόταν κοιμισμένη, ακόμα κι οι σημαίες της προσευχής κουνιόνταν νυσταλέα στα κοντάρια τους. Μπορούσα μέσω του πάρκο Κάλινγκ να διακρίνω μία σειρά από γιάκ, τούς έμπορους, ξύπνιους από πολύ πρωί όπως κι εγώ, να ξεκινούν για την Ινδία, ενώ εγώ στρεφόμουν προς την Τσόγκκινγκ .49

Περάσαμε πάνω από τις βουνίσιες κορφές, παίρνοντας τα μονοπάτια που είχαν πατηθεί από τούς έμπορους που έφεραν τσάι στο Θιβέτ, τούβλα τσαγιού από την Κίνα το τσάι, που μαζί με το τσάμπα ήταν μία από τις κύριες τροφές των Θιβετιανών. Αφήσαμε τη Λάσα το 1927 και πορευτήκαμε για τη Σότανγκ, μία μικρή πόλη στον ποταμό Βραχμαπούτρα. Προχωρήσαμε για το Καντινγκ, στις κάτω χώρες, μέσα από πυκνά δέντρα, μέσα σε κοιλάδες που άχνιζαν από υγρή βλάστηση, όλο και προχωρούσαμε υποφέροντας με την αναπνοή μας, γιατί όλοι μας είχαμε συνηθίσει να αναπνέουμε μόνο σε υψόμετρο 5.000 μέτρων και ψηλότερα. Οι κάτω χώρες μας έφεραν κατάθλιψη, με τη βαριά τους ατμόσφαιρα να μας πιέζει, να συνθλίβει τα πνευμόνια μας, να μας κάνει να νιώθουμε ότι πνιγόμαστε στον αέρα. Όλο και προχωρούσαμε μέρα με τη μέρα, ώσπου φτάσαμε στα περικόρα της Κινέζικης πόλης Τσόγκκινγκ. Κατασκηνώσαμε για τη νύχτα, την τελευταία μας νύχτα μαζί, γιατί το άλλο πρωί οι σύντροφοί μου θα έπαιρναν το ταξίδι τού γυρισμού για την αγαπημένη μας Λάσα,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κατασκηνώσαμε μαζί και μιλήσαμε θλιμμένα. Στενοχωριόμουν αφάνταστα, γιατί οι σύντροφοί μου, οι ακόλουθοί μου, μου μιλούσαν ήδη σαν σε κάποιο πρόσωπο νεκρό για τον κόσμο, ένα πρόσωπο καταδικασμένο να ζήσει στις πόλεις των κάτω χωρών. Έτσι το επόμενο πρωί, πήγα στο πανεπιστήμιο της Τσόγκκινγκ, ένα πανεπιστήμιο, όπου όλοι σχεδόν οι καθηγητές, όλο το προσωπικό προσπαθούσε σκληρά να εξασφαλίσει την επιτυχία των μαθητών του, να βοηθήσει με οποιονδήποτε δυνατό τρόπο και μόνο μία πολύ μικρή μειοψηφία ήταν δύσκολη η μη συνεργάσιμη η έπασχε από ξενοφοβία. Στην Τσόγκκινγκ μελετούσα για να γίνω χειρουργός και φυσικός. Μελετούσα επίσης για αεροπόρος, γιατί η ζωή μου είχε καταγράψει, είχε προλεχθεί στην πιο μικρή της λεπτομέρεια και ήξερα, όπως αποδείχθηκε ότι ήταν σωστό, ότι αργότερα θα έβρισκα απασχόληση με τα αεροπλάνα και την ιατρική. Αλλά στην Τσόγκκινγκ υπήρχαν ακόμα μόνο ψίθυροι για τον ερχομό του πολέμου και οι περισσότεροι άνθρωποι εκεί, μία πόλη που συνδύαζε το αρχαίο με το μοντέρνο, ζούσαν κάθε μέρα κάνοντας τις συνηθισμένες τους εργασίες, βυθισμένοι στην ευτυχία της καθημερινότητας.

50

Ήταν η πρώτη μου επίσκεψη με το φυσικό μου σώμα σε μία από τις μεγαλύτερες πόλεις, στην πραγματικότητα η πρώτη μου επίσκεψη σε πόλη έξω από τη Λάσα, αν και με την αστρική μου μορφή είχα επισκεφτεί τις περισσότερες από τις μεγαλύτερες πόλεις τού κόσμου. Όλοι μπορούν να κάνουν το ίδιο αν εξασκηθούν, γιατί δεν υπάρχει καμιά δυσκολία, τίποτε το μαγικό στο αστρικό ταξίδι, είναι το ίδιο εύκολο με το βάδισμα, πιο εύκολο από την ποδηλασία, γιατί στο ποδήλατο πρέπει να κρατάς την ισορροπία σου. Στο αστρικό ταξίδι πρέπει μόνο να χρησιμοποιήσεις τις ικανότητες και τις ευκολίες που μας δίνει η γέννηση. Ενώ συνέχιζα τις σπουδές μου στο πανεπιστήμιο της Τσόγκκινγκ, με φώναζαν πίσω στη Λάσα, γιατί ο δέκατος τρίτος Δαλάι Λάμα ήταν ετοιμοθάνατος. Έφτασα εκεί και πήρα μέρος στις τελετές που ακολούθησαν το θάνατό του. Αφού τακτοποίησα αρκετές δουλειές στη Λάσα, γύρισα ξανά πίσω, στην Τσόγκκινγκ. Μετά από μία μεταγενέστερη συνομιλία με τον υπέρτατο Ηγούμενο, Ταί Σου, πείστηκα να δεχτώ ένα διορισμό στην Κινεζική αεροπορία και να φύγω για τη Σαγκάη,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

έναν τόπο που, παρόλο ότι ήξερα πως έπρεπε να επισκεφτώ, δεν είχε καμιά γοητεία πάνω μου. Έτσι για μία ακόμη φορά ξεριζώθηκα, παίρνοντας το δρόμο προς μία καινούργια πατρίδα. Εκεί, στις **εφτά Ιουλίου του 1937**, οι Γιαπωνέζοι σκηνοθέτησαν ένα επεισόδιο στη γέφυρα μάρκο πόλο. Αυτό στάθηκε και το πρώτο γεγονός του Κινέζο Ιαπωνικού πολέμου, που μας δυσκόλεψε πολύ. Υποχρεώθηκα ν' αφήσω την αρκετά επικερδή απασχόλησή μου στη Σαγκάη και να τεθώ στη διάθεση του δημοτικού συμβουλίου της Σαγκάης για λίγο καιρό, μετά τον όποιο αφιέρωσα όλο το χρόνο μου πετώντας σε σωστικές αποστολές της Κινεζικής αεροπορίας. Μαζί μ' άλλους πετούσα σε μέρη, όπου υπήρχε άμεση ανάγκη χειρούργου. Μας μετέφερε ένα παλιό αεροπλάνο που στην πραγματικότητα είχε θεωρηθεί εντελώς ακατάλληλο για οποιαδήποτε άλλη αποστολή, μα αρκετά καλό για εκείνους που δεν πολεμούσαν αλλά μπάλωναν σώματα. Αιχμαλωτίστηκα από τούς Γιαπωνέζους, αφού με κατέρριψαν, και πέρασα δύσκολες στιγμές στα χέρια τους. Δεν έμοιαζα για Κινέζος, δεν ήξεραν καλά καλά με τι μοιάζω, κι εξαιτίας της στολής μου και του βαθμού μου φάνηκαν ολότελα σκληροί απέναντι μου.**51**

Κατόρθωσα να ξεφύγω προς τις Κινεζικές γραμμές, ελπίζοντας να συνεχίσω τη δουλειά μου. Μ' έστειλαν πρώτα στην Τσόνγκκινγκ, για μία αλλαγή πριν να γυρίσω στο μέτωπο. Η Τσόνγκκινγκ ήταν τότε μία πόλη διαφορετική απ' εκείνη που ήξερα. Τα κτίρια ήταν καινούργια, η καλύτερα, μερικά από τα παλιά είχαν νέες προσόψεις εξαιτίας των βομβαρδισμών. Ο τόπος ήταν πλημμυρισμένος από κόσμο, ενώ κάθε είδους δουλειές μεταφέρονταν εδώ από τις άλλες πόλεις, ελπίζοντας να ξεφύγουν την ερήμωση του πολέμου, που λυσομανούσε άλλου. Αφού ανέκτησα κάπως τις δυνάμεις μου, στάλθηκα στην ακτή, κάτω από την αρχηγία του στρατηγού Γιό. Διορίστηκα στρατιωτικός γιατρός, υπεύθυνος του νοσοκομείου, μα το νοσοκομείο δεν ήταν παρά μία σειρά χωράφια ρυζιού, εντελώς καλυμμένα με νερό. Οι Γιαπωνέζοι δεν καθυστέρησαν και πολύ να καταλάβουν το μέρος, αιχμαλωτίζοντας μας και σκοτώνοντας όλους εκείνους τούς άρρωστους που ήταν ανίκανοι να περπατήσουν. Με πήραν μακριά και μου φέρθηκαν ακόμη χειρότερα από την προηγούμενη φορά, γιατί αναγνωρίστηκα σαν δραπέτης κι αυτό είναι κάτι που δεν αρέσει

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

καθόλου στους Γιαπωνέζους. Μετά από αρκετό καιρό μ' έστειλαν σαν αξιωματούχο ιατρό της φυλακής, υπεύθυνο για ένα στρατόπεδο αιχμαλώτων γυναικών από διάφορες εθνικότητες. Χάρη στην ιδιαίτερη εξοικείωση που είχα με τα βότανα, μπόρεσα να χρησιμοποιήσω όσο καλύτερα γινόταν το φυσικό πλούτο του στρατοπέδου, θεραπεύοντας άρρωστους που αλλιώς δεν θα είχαν καμιά περιθάλψη. Οι γιαπωνέζοι σκέφτηκαν πως φρόντιζα υπερβολικά τούς αιχμαλώτους, πως δεν άφηνα να πεθάνουν αρκετοί κι έτσι μ' έστειλαν σ' ένα στρατόπεδο στην Ιαπωνία, όπου είπαν ότι κρατούσαν τρομοκράτες. Διέσχισα την Ιαπωνική θάλασσα μ' ένα σάπιο πλεούμενο, υπομένοντας πολλές κακουχίες. Με βασάνιζαν άσχημα, τόσο που τελικά έπαθα πνευμονία. Δεν ήθελαν να πεθάνω, έτσι με πρόσεξαν κι αυτοί με τον τρόπο τους. Τον καιρό που γινόμουν καλά δεν τούς άφηνα να καταλάβουν πόσο γρήγορα γινόμουν καλά σείστηκε η Γη νόμισα πως ήταν σεισμός, μα ύστερα βλέποντας από το παράθυρο είδα τούς Γιαπωνέζους να τρέχουν κατατρομαγμένοι κι όλο τον ουρανό κόκκινο, λες κι είχε κρυφτεί ο ήλιος. 52

Παρόλο που δεν το ήξερα, ήταν η μέρα του πρώτου πυρηνικού βομβαρδισμού της Χιροσίμα, η **έκτη Οκτωβρίου του 1945**. Οι Γιαπωνέζοι δεν είχαν καιρό για μένα, δεν πρόφταιναν να κοιτάξουν τούς εαυτούς τους σκέφτηκα κι έτσι κατάφερα να μαζέψω μία στολή, ένα καπέλο κι ένα ζευγάρι βαριά σαντάλια. Ύστερα σύρθηκα ως έξω, στον καθαρό αέρα, από τη στενή αφύλαχτη πόρτα, φτάνοντας με προσπάθεια ως την ακτή όπου βρήκα μία ψαρόβάρκα. Προφανώς ο ιδιοκτήτης της θα το έβαλε στα πόδια κατατρομαγμένος με την έκρηξη, γιατί δεν φαινόταν πουθενά. Η βάρκα λικνιζόταν αργά στ' αγκυροβόλιό της. Στο σκαρί της μέσα βρίσκονταν λίγα κομμάτια μπαγιατίκου ψαριού, που ανέδιδαν ήδη τη μυρουδιά της αποσύνθεσης. Ένα παλιό τενεκεδένιο δοχείο πιο δίπλα κρατούσε νερό, μόλις πόσιμο. Κατάφερα να κόψω τ' αδύναμο σχοινί που κράταγε δεμένη τη βάρκα, κι ανοίχτηκα στη θάλασσα. Όταν, ώρες αργότερα, κατάφερα να υψώσω το κουρελιασμένο πανί, το γέμισε ο άνεμος και η βάρκα κατευθύνθηκε στο άγνωστο. Εξαντλημένος από την υπερβολική προσπάθεια έπεσα στο πάτωμα μισοπεθαμένος. Καιρό αργότερα, πόσο δεν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ξέρω, μόνο τα στάδια της αποσύνθεσης του ψαριού έδειχναν το χρόνο, ξύπνησα στο αχνό φως της αυγής. Η βάρκα έτρεχε ασταμάτητα, με τα μικρά κύματα να σπάζουν στα πλευρά της. Ήμουν τόσο άρρωστος με πνευμονία που μου ήταν αδύνατο να φροντίσω για σκέπασμα και το μόνο που μου έμενε να κάνω ήταν να μείνω με τούς ώμους και το κάτω μέρος του σώματος μέσα στ' αλμυρό νερό και τις άφθονες βρομιές. Αργότερα βγήκε ο ήλιος, εκτυφλωτικά λαμπρός. Ένωθα να βράζει το μυαλό μου στο κεφάλι μου, να καίγονται τα μάτια μου έξω άπ' τις κόγχες τους. Αισθανόμουν τη γλώσσα μου να μεγαλώνει, να γίνεται σαν το χέρι μου μακριά, στεγνή, πληγωμένη. Τα χείλια μου και τα μάγουλά μου ήταν σκασμένα. Ο πόνος ήταν ανυπόφορος. Ένωσα τα πνευμόνια μου να ξεσπούν σε σπασμούς ξανά και κατάλαβα ότι για μία ακόμη φορά η αρρώστια είχε προσβάλει και τούς δύο πνεύμονες. Το φως της μέρας χάθηκε και βυθίστηκα πίσω στο βρώμικο νερό αναίσθητος.⁵³

Ο χρόνος δεν είχε νόημα, ο χρόνος δεν ήταν παρά μία σειρά από κόκκινες κηλίδες, τρυπημένες από σκοτάδι. Ο πόνος με κατάπινε και ισορροπούσα ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο. Ξαφνικά ένιωσα ένα βίαιο τράνταγμα και το γρατζούνισμα βότσαλων κάτω από το σκάφος. Το κατάρτι λικνίστηκε σαν να πήγαινε να σπάσει και το κουρελιασμένο πανί φτερούγιζε τρελά στο δυνατό άνεμο. Γλίστρησα εμπρός, στο πάτωμα της βάρκας, αναίσθητος στο νερό που στροβιλιζόταν. Πω πω, Χάνκ, ντές. Κάποιος είναι στη μπάρκα και σίγουρα πεθαμένος. Η ένρινη φωνή μου ξύπνησε μία αχτίδα συνείδησης. Μια έμενα εκεί ξαπλωμένος, ανίκανος να κινηθώ, ανίκανος να δείξω πως είμαι ζωντανός. Τι τρέχει με σένα. Σε τρομάζουν και τα πτώματα τώρα. Θέλουμε η δεν θέλουμε τη βάρκα. Δώσε ένα χεράκι να τον πετάξουμε έξω. Βαριά βήματα τράνταξαν την βάρκα, απειλώντας να μου διαλύσουν το κεφάλι. Αδελφέ μου. Είπε η πρώτη φωνή, τούτος ο γκακομοίρης χόρτασε ακτινοβολία. Μπορεί ν' ανασαίνει άγκόμα, Χάνκ, τι λες. Ά, σταμάτα να κλαψουρίζεις. Το ίδιο κάνει. Πεταχτών έξω, δεν έχουμε καιρό για χάσιμο. Δυνατά, άγρια χέρια μ' άρπαξαν από τα πόδια και το κεφάλι.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ταλαντεύτηκα μία, δυό φορές κι υστέρα ταξίδεψα πάνω άπ' τα πλευρά της βάρκας, πέφτοντας μ' ένα τρανταχτό κράς στα βότσαλα της ακτής. Χωρίς να ρίξουν ούτε μία ματιά πίσω, οι δυο άντρες πάλευαν να ξεκολλήσουν τη βάρκα. Αγκομαχώντας και βρίζοντας πάσχιζαν να φύγουν, πετώντας στην άκρη μικρές πέτρες και βράχια. Στο τέλος η βάρκα ελευθερώθηκε και μ' ένα ξύσιμο γλίστρησε αργά πίσω στο νερό. Πανικόβλητοι, για κάποιιο άγνωστο λόγο, οι δυο άντρες σκαρφάλωσαν πάνω της σαν τρελοί και ξεκίνησαν κάνοντας αδέξιους ελιγμούς. Ο ήλιος έκαιγε. Μικρά πλασματικά της άμμου με δάγκωναν κι υπέφερα τα βασανιστήρια της κόλασης. Η μέρα κύλησε σιγά κι επιτέλους έδυσε ο ήλιος, κατακόκκινος κι απειλητικός. Το νερό άρχισε να γλύφει τα πόδια μου, υστέρα τα γόνατά μου. Σκαρφάλωνε πάνω μου. Με υπεράνθρωπες προσπάθειες κατόρθωσα να συρθώ λίγο πιο πάνω, χώνοντας τούς αγκώνες μου στην άμμο, στριφογυρίζοντας, παλεύοντας. Ύστερα τίποτα. **54**

Ωρες η μέρες αργότερα ξύπνησα με το φως του ήλιου να χύνεται σαν ποτάμι πάνω μου. Γύρισα με προφύλαξη το κεφάλι μου και κοίταξα τριγύρω. Δεν αναγνώριζα τίποτε. Βρισκόμουν σε μία μικρή κατοικία σε κάποια απόσταση από την αστραφτερή θάλασσα. Καθώς γύρισα το κεφάλι μου είδα ένα γέρο Βουδιστή ιερέα να με κοιτά. Χαμογέλασε κι ήρθε προς το μέρος μου. Κάθισε δίπλα μου, στο πάτωμα κι αρχίσαμε να μιλάμε σιγά και μ' αρκετή δυσκολία. Οι γλώσσες μας ήταν όμοιες όχι όμως και ίδιες και συνεννοηθήκαμε με πολλή προσπάθεια, αλλάζοντας κι επαναλαμβάνοντας λέξεις. Για αρκετό καιρό, είπε ο ιερέας, ήξερα πως θα φιλοξενήσω κάποτε ένα σπουδαίο πρόσωπο, κάποιον μ' ένα μεγάλο καθήκον στη ζωή. Αν και τόσο γερασμένος, περίμενα ως την ώρα της εκπλήρωσης του δικού μου σκοπού στη ζωή. Το δωμάτιο ήταν πολύ φτωχό, πολύ καθαρό κι ο γέροντας ιερέας ήταν φανερά στα πρόθυρα του θανάτου από πείνα. Ήταν αποσκελετωμένος και τα χέρια του έτρεμαν από αδυναμία και γηρατειά. Ο ξεθωριασμένος, πανάρχαιος χιτώννας του έφερνε επιδέξιες βελονιές στα μέρη όπου είχε διορθώσει την αγριότητα του χρόνου και των ατυχημάτων. Τούς είδαμε να σε πετούν από τη βάρκα, είπε. Νόμιζα πως ήσουν νεκρός

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μα δεν μπορούσαμε να έρθουμε και να βεβαιωθούμε από το φόβο των ληστών. Μόλις έπεσε η νύχτα δυό από τούς άντρες του χωρίου πήγαν και σ' έφεραν σε μένα. Μα αυτά έγιναν πέντε μέρες πριν ήσουν πολύ άρρωστος αληθινά. Ξέρουμε όμως ότι θα ζήσεις για να ταξιδέψεις μακριά κι ότι η ζωή σου θα είναι γεμάτη βάσανα. Βάσανα. Γιατί όλοι μου μιλούσαν κάθε τόσο για βάσανα. Μήπως νόμιζαν ότι μου άρεσαν. Σίγουρα ήταν άσχημα, πάντα ήταν, και μισούσα τα βάσανα όσο ο καθένας. Βρίσκεσαι στη Ναζίν, συνέχισε ο ιερέας, στα περίχωρα της. Θα πρέπει να φύγεις, μόλις το μπορέσεις, γιατί κι ο δικός μου θάνατος πλησιάζει. Για δυό μέρες περπατούσα τριγύρω προσεχτικά, προσπαθώντας Να ξανακερδίσω τη δύναμή μου, προσπαθώντας να ξαναμαζέψω το νήμα της ζωής. 55

Ήμουν αδύνατος, πεινασμένος και σχεδόν δεν μ' ένοιαζε αν ζούσα η πέθαινα. Λίγοι παλιοί φίλοι του ιερέα ήρθαν να με δουν, συμβουλεύοντας με τι θα έπρεπε να κάνω και πως να ταξιδέψω. Το τρίτο πρωί, μόλις ξύπνησα, αντίκρισα το γέροντα να κείται άκαμπτος και παγωμένος δίπλα μου. Όσο ήταν σκοτάδι είχε παραιτηθεί από τη ζωή και είχε αναχωρήσει. Με τη βοήθεια ενός παλιού του φίλου σκάψαμε ένα τάφο και τον θάψαμε. Τύλιξα τη λίγη τροφή που είχε μείνει μ' ένα ύφασμα και με τη βοήθεια ενός γέρου ραβδιού ξεκίνησα. Μετά ένα μίλι ένιωθα εξαντλημένος. Τα πόδια μου έτρεμαν και το κεφάλι μου φαινόταν να γυρίζει, θολώνοντας την όραση μου. Ξάπλωσα για λίγο στα πλευρά του παραλιακού δρόμου, προσέχοντας να κρυφτώ από τούς περαστικούς, γιατί με είχαν προειδοποιήσει ότι τούτη ήταν ένας αληθινά επικίνδυνος τόπος για ξένους. Εδώ, όπως μου είπαν, μπορούσε να χάσει κανείς τη ζωή του αν η έκφρασή του δεν άρεσε στους οπλισμένους κακούργους που περιπλανιόνταν τρομοκρατώντας την περιοχή. Στο τέλος συνέχισα το ταξίδι μου προς το Ουνγκι. Με είχαν πολύ καλά συμβουλέψει για το πως θα διέσχιζα τα σύνορα, μπαίνοντας στη ρωσική Γη. Η κατάστασή μου ήταν κακή, ήμουν αναγκασμένος να σταματώ συχνά και σε μία τέτοια περίπτωση κάθισα στην άκρη τού δρόμου

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παρακολουθώντας άπρακτος την κυκλοφορία. Το βλέμμα μου έπεφτε από ομάδα σε ομάδα, ώσπου πρόσεξα πέντε Ρώσους στρατιώτες, βαριά οπλισμένους και με τρία λυκόσκυλα. Για κάποιο λόγο, την ίδια στιγμή, έτυχε να με προσέξει ένας άπ' αυτών. Ειδοποιώντας και τούς άλλους άφησε τα σκυλιά που ήρθαν σαν αστραπές κατ' επάνω μου, με τα στόματα τους ορθάνοιχτα μ' άγρια έξαψη. Οι στρατιώτες έτρεξαν κι αυτοί προς το μέρος μου, έχοντας έτοιμα τα οπλοπολυβόλα τους. Καθώς με πλησίαζαν τα σκυλιά, τούς έστειλα φιλικές σκέψεις, τα ζώα δεν έχουν καμιά αντιπάθεια η φόβο για μένα. Την άλλη στιγμή είχαν πέσει απάνω μου, κουνώντας τις ουρές τους, γλείφοντας και μυρίζοντας με, σκοτώνοντας με σχεδόν από αγάπη, γιατί ήμουν πολύ εξασθενημένος. Ακούστηκε μία άγρια διαταγή και τα σκυλιά λούφαξαν στα πόδια των στρατιωτών που στέκονταν από πανό μου.**56**

Α. Είπε ο δεκανέας, θα πρέπει να είσαι καλός Ρώσος κι άπ' αυτά τα μέρη, αλλιώς θα σε είχαν ξεσκίσει τα σκυλιά. Γι' αυτό είναι εκπαιδευμένα. Περίμενε λίγο και θα δεις. Απομακρύνθηκαν, σέρνοντας τα διατακτικά σκυλιά που ήθελαν να μείνουν μαζί μου. Λίγα λεπτά αργότερα τα σκυλιά πήδηξαν στα πόδια τους ξανααμμένα κι όρμησαν σε κάτι θάμνους στην πλευρά του δρόμου. Φρικιαστικές κραυγές ακούστηκαν, για να πνίγουν την άλλη στιγμή απότομα. Κάτι έτρεξε πίσω μου, γύρισα κι ένα καταματωμένο χέρι, ξεκολλημένο από τον ώμο, αφέθηκε στα πόδια μου, καθώς το σκυλί στάθηκε κοντά κουνώντας την ουρά του. Σύντροφε, είπε ο δεκανέας πλησιάζοντας, πρέπει να είσαι έμπιστος άνθρωπος, για να κάνει ο Σέρζε κάτι τέτοιο. Πηγαίνουμε στη βάση μας στο Κρασκίνο. Βλέπω πως ταξιδεύεις. Πώς θα σου φαινόταν να κάνεις τόσο δρόμο σ' ένα αυτοκίνητο με πέντε πτώματα. Ναι, σύντροφε δεκανέα, θα 'μουν πολύ υποχρεωμένος, απάντησα. Βαδίζοντας εμπρός, με τα σκυλιά να περπατούν δίπλα του κουνώντας τις ουρές τους, μ' οδήγησε σ' ένα ημιφορτηγό, που ρυμουλκούσε μία καρότσα. Από μία γωνία του τραίλερ ένα λεπτό ρυάκι αίματος έτρεχε ως το χώμα. Βλέποντας τα πτώματα που στοιβάζονταν εκεί, πρόσεξε τούς αδύναμους σπασμούς ενός ετοιμοθάνατου. Τράβηξε το ρεβόλβερ του και

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τον πυροβόλησε στο κεφάλι. Ύστερα, βάζοντάς το στη θήκη. Βάδισε προς το φορηγάκι χωρίς να κοιτάξει πίσω του. Μου έδωσαν μία θέση στο πίσω μέρος του φορηγού. Οι στρατιώτες ήταν σ' εύθυμη διάθεση και περηφανεύονταν πως κανείς ξένος δεν πέρασε ποτέ τα σύνορα όταν αυτοί περιπολούσαν, λέγοντας μου ότι η διμοιρία τους είχε το παράσημο τού ερυθρού αστέρος για την ετοιμότητα της. Τούς είπα πως πήγαινα στο Βλαδιβοστόκ, για να δω τη μεγάλη πόλη για πρώτη φορά, ελπίζοντας ότι δεν θα συναντήσω δυσκολίες με τη γλώσσα. Ω. Κάγχασε ο δεκανέας. Ένα φορηγό μας πηγαίνει εκεί αύριο, παίρνοντας τα σκυλιά μας για ανάπαυση, γιατί με το τόσο ανθρώπινο αίμα γίνονται τόσο άγρια που ούτε εμείς μπορούμε να τα χειριστούμε. **57**

Εσύ έχεις τον τρόπο σου μ' αυτά. Πρόσεχε τα στη θέση μας και θα σε πάμε στο Βλαδιβοστόκ αύριο. Καταλαβαίνεις εμάς, θα καταλαβαίνεις κι οποιονδήποτε άλλον στην περιοχή δεν είναι Μόσχα, εδώ. Έτσι λοιπόν εγώ, αποδεδειγμένος εχθρός του κομμουνισμού, πέρασα τη νύχτα φιλοξενούμενος από τούς στρατιώτες της Ρωσικής συνοριακής φρουράς. Κρασί, γυναίκες και τραγούδι μου προσφέρθηκαν, μα αντέτεινα την ηλικία και την άσχημη υγεία μου. Μ' ένα γερό, καλό γεύμα στο στομάχι, το καλύτερο που είχα εδώ και πολύ πολύ καιρό, ξάπλωσα στο πάτωμα και κοιμήθηκα μ' ήσυχη συνείδηση. Το πρωί ξεκινήσαμε για το Βλαδιβοστόκ, ο δεκανέας, κάποιος άλλος βαθμοφόρος, τα τρία σκυλιά κι εγώ. Κι έτσι, χάρη στη φιλία άγριων ζώων, πήγαινα στο Βλαδιβοστόκ χωρίς δυσκολίες, χωρίς να περπατήσω και με καλή τροφή στο στομάχι. **58**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο δρόμος ήταν λασπερός και γεμάτος τρύπες. Καθώς προχωρούσαμε, συναντούσαμε ομάδες γυναικών, που κάτω από την επίβλεψη ενός οπλοφόρου, γέμιζαν τις βαθύτερες από τις τρύπες με πέτρες κι άλλα πρόχειρα υλικά. Όπως τις προσπερνούσαμε, οι στρατιώτες που ήταν μαζί μου, φώναζαν άθλιες παρατηρήσεις και τις συνόδευαν μ' ανάλογες χειρονομίες. Πέρασαμε μία κατοικημένη περιοχή και συνεχίσαμε, ώσπου φτάσαμε σε κάτι θλιβερά κτίσματα, που πρέπει να ήταν φυλακή. Το φορτηγό συνέχισε μέχρι μία συρματοπλεγμένη αυλή. Δεν φαινόταν ψυχή. Οι στρατιώτες κοίταζαν γύρω με τρόμο. Τότε, μόλις ο οδηγός έσβησε τη

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μηχανή, ακούσαμε αμέσως τρομακτική φασαρία, φωνές στρατιωτών και άγρια γαυγίσματα. Τρέξαμε εκεί απ' όπου ακούγονταν. Μπαίνοντας από μία ανοιχτή πόρτα σ' ένα προαύλιο περιφραγμένο με ψηλό τοίχο, αντικρίσαμε μία ισχυρά περιφραγμένη περιοχή με πενήντα τεράστια λυκόσκυλα. Κάποιος από το πλήθος των στρατιωτών που είχαν μαζευτεί έξω από το χώρο με τα σκυλιά, μας είπε βιαστικά και λαχανιασμένα την ιστορία. Τα σκυλιά, διψασμένα για ανθρώπινο αίμα, είχαν ξεφύγει από κάθε έλεγχο σκοτώνοντας και κατασπαράζοντας δύο από τούς φρουρούς τους. Έγινε μία ξαφνική αναταραχή και καθώς τα πλήθος ταλαντευόταν, είδα έναν τρίτο άντρα, που βασιλιόταν ψηλά στο συρματένιο φράχτη, να χάνει το στήριγμά του και να πέφτει ανάμεσα στα σκυλιά. Μία φριχτή φωνή ακούστηκε, ένας ήχος που πάγωνε το αίμα, και μετά τίποτε παρά η μάζα των σκύλων τού έτρωγαν. Ο δεκανέας γύρισε σε μένα, Ει, εσύ. Εσύ μπορείς κι ελέγχεις τα σκυλιά. **59**

Ύστερα, γυρίζοντας σ' ένα στρατιώτη δίπλα του, πες στο σύντροφο λοχαγό να έρθει απ' εδώ, πες πως έχουμε κάποιον που μπορεί κι ελέγχει τα σκυλιά. Καθώς ο στρατιώτης έφυγε τρέχοντας, παραλίγο να λιποθυμήσω επί τόπου απ' το φόβο μου. Εγώ. Γιατί πάντα εγώ για τις δυσκολίες και τούς κινδύνους. Μα υστέρα, κοιτάζοντας τα σκυλιά σκέφτηκα. Γιατί όχι. Αυτά τα ζώα δεν είναι τόσο άγρια όσο τα Θιβετιανά σκυλιά κι αυτοί οι στρατιώτες μυρίζουν τόσο πολύ φόβο για τα σκυλιά, που εκείνα τούς επιτίθενται. Ένας λοχαγός μ' αλαζονικό ύφος βιάδιζε ανάμεσα στα πλήθος που χωριζόταν με σεβασμό μπροστά του. Σταματώντας λίγο πιο κει με κοίταξε από την κορφή ως τα νύχια και μία χλευαστική γκριμάτσα χαράκωσε το πρόσωπό του. Φιου, δεκανέα, είπε περήφανα, τι έχουμε εδώ. Έναν αγράμματο ιθαγενή παπά. Σύντροφε λοχαγέ, είπε ο δεκανέας, αυτόν τον άνθρωπο τον σεβάστηκαν τα σκυλιά μας, ο Σέρτζε έκοψε το χέρι ενός ξένου στα σύνορα και του το έδωσε. Στείλτε τον στα σκυλιά, σύντροφε λοχαγέ. Ο λοχαγός συννέφιασε, έσυρε τα πόδια του στη λάσπη και δάγκωσε προσεχτικά τα νύχια του. Στο τέλος μας κοίταξε. Εντάξει, θα το κάνω, είπε. Η Μόσχα διέταξε να μη σκοτώσω άλλα σκυλιά, μα δεν είπε τι να κάνω όταν διψούν για ανθρώπινο αίμα. Αυτός ο άνθρωπος, αν σκοτωθεί, ε, ήταν ένα ατύχημα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Μα αν τυχόν και ζήσει, πράγμα πολύ απίθανο, θα τον ανταμείψουμε. Γύρισε και βημάτισε τριγύρω, υστέρα σταμάτησε κοιτάζοντας τα σκυλιά που έγλειφαν τα κόκαλα των τριών φρουρών. Κοίταξε το δεκανέα και είπε. Φρόντισε το δεκανέα κι αν πετύχει, έγινες λοχίας. Μ' αυτά τα λόγια απομακρύνθηκε βιαστικά. Ο δεκανέας στάθηκε για λίγο ολότελα έκπληκτος. Λοχίας, εγώ. Ουάου. είπε και, γυρίζοντας σε μένα, Δάμασε τα σκυλιά κι ο τελευταίος άντρας στη συνοριακή περίπολο θα γίνει φίλος σου. Μπες μέσα. Σύντροφε δεκανέα, απάντησα, θα 'θελα τα άλλα τρία σκυλιά να έρθουν μαζί μου, γιατί ξέρουν έμενα και τα υπόλοιπα σκυλιά. Αυτό θα γίνει, απάντησε, έλα μαζί μου και θα τα πάρουμε. Τραβήξαμε προς το φορτηγό. Χάιδευα τα τρία σκυλιά, τ' άφηνα να με γλείφουν, ν' αφήνουν τη μυρωδιά τους πάνω μου. **60**

Ύστερα, μ' αυτά να χοροπηδούν γύρω μου, έφτασα ως τη φραγμένη είσοδο του περιφράγματος. Οπλισμένοι φρουροί στεκόταν δίπλα, σε περίπτωση που δραπέτευσε κάποιος σκυλί. Μισάνοιξαν γρήγορα την πόρτα και μ' έσπρωξαν άγρια μέσα. Από παντού έτρεχαν προς το μέρος μου σκυλιά. Τα δυνατά σαγόνια των δικών μου τριών κράτησαν τα περισσότερα σε απόσταση, μα ένα τεράστιο, μαινόμενο κτήνος, φανερά ο αρχηγός, τινάχτηκε θανάσιμα προς το λαιμό μου. Ήμουν όμως καλά προετοιμασμένος και καθώς παραμέριζα, του κατάφερα ένα γρήγορο κτύπημα στο λαρύγγι, ένα χτύπημα τζούντο η καράτε, όπως το ονομάζουν τώρα που το σκότωσε πριν καλά καλά αγγίξει το έδαφος. Το σώμα του καλύφτηκε από μία φουρτουνιασμένη, μανιασμένη μάζα σκύλων σχεδόν πριν προλάβω να φύγω από τη μέση. Οι θόρυβοι που έκαναν τα σαγόνια τους ήταν φριχτοί. Για λίγες στιγμές περίμενα, άοπλος, απροστάτευτος, γεμάτος μόνο καλές και φιλικές σκέψεις προς τα σκυλιά, λέγοντάς τους τηλεπαθητικά πως δεν τα φοβόμουν, πως ήμουν ο κύριος τους. Κάποτε τέλειωσαν κι αντίκρισα το αποκρουστικό θέαμα του γυμνού σκελετού εκείνου που πριν από λίγο ήταν ο αρχηγός τους. Τα σκυλιά γύρισαν προς το μέρος μου. Κάθισα στο έδαφος και τα ανάγκασα να κάνουν το ίδιο. Ζάρωσαν μπροστά μου, σε ημικύκλιο, με τεντωμένο τρίχωμα, ανοιχτά

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σαγόνια, γλώσσες κρεμασμένες, κουνώντας πέρα δώθε την ουρά τους. Σηκώθηκα όρθιος και φώναξα τον Σέρζε στο πλευρό μου. Βάζοντας το χέρι μου στο κεφάλι του, είπα δυνατά, από τώρα και στο έξης, Σέρζε, θα είσαι ο αρχηγός όλων αυτών των σκυλιών και θα με υπακούς, φροντίζοντας να με υπακούν κι αυτά. Αυθόρμητες κραυγές επιδοκιμασίας υψώθηκαν έξω από το περίφραγμα. Τούς είχα ξεχάσει τούς στρατιώτες. Γύρισα και τούς είδα να κουνούν τα χέρια τους φιλικά. Ο λοχαγός, με πρόσωπο πλημμυρισμένο έκπληξη, πλησίασε το συρματοπλεγμα και φώναξε. Φέρε έξω τα σώματα η τούς σκελετούς των φρουρών. Απρόθυμα περπάτησα προς το πρώτο πτώμα, μία κουρελιασμένη, καταματωμένη μάζα, με τα κόκαλα του στήθους γυμνά από σάρκα. Το έπιασα από το ένα χέρι και το τράβηξα, μα βγήκε από τον ώμο. 61

Τότε το τράβηξα από το κεφάλι, με τα εντόσθια να σέρνονται πίσω του. Ακούστηκε μία ανάσα φρίκης κι είδα το Σέρζε να περπατά δίπλα μου, κουβαλώντας το χέρι του άτυχου εκείνου. Μετά από πολλές προσπάθειες μετέφερα όλα τα σώματα, η ο,τι είχε απομείνει απ' αυτά. Ύστερα, αληθινά εξαντλημένος από την προσπάθεια, πήγα στην πόρτα και με άφησαν έξω. Ο λοχαγός στεκόταν μπροστά μου. Βρωμάς. Είπε. Καθαρίσου από τη βρώμα των πτωμάτων. Θα μείνεις εδώ ένα μήνα προσέχοντας τα σκυλιά. Μετά θα γυρίσουν στις περιπόλους τους και θα μπορέσεις να φύγεις. Θα έχεις το μισθό ενός δεκανέα. Στράφηκε προς το δεκανέα και είπε. Όπως σου υποσχέθηκα, απ' αυτή τη στιγμή είσαι ένας λοχίας. Γύρισε και απομακρύνθηκε, φανερά ευχαριστημένος με την όλη υπόθεση. Ο λοχίας έλαμπε ολόκληρος. Είσαι ένας θαυματοποιός. Ποτέ δεν θα ξεχάσω πως σκότωσες εκείνο το σκυλί. Ποτέ δεν θα ξεχάσω το θέαμα του λοχαγού, που πηδούσε από εδώ κι από κει κινηματογραφώντας όσα συνέβαιναν. Βοήθησες πολύ τον εαυτό σου. Την τελευταία φορά που είχαμε τέτοια επεισόδια, χάσαμε έξι άντρες και σαράντα σκυλιά. Η Μόσχα φάνηκε πολύ αυστηρή στο λοχαγό. Του είπε τι θα συνέβαινε αν έχανε κι άλλα σκυλιά. Θα σου φέρεται καλά. Για την ώρα έλα μαζί μας. Δεν ρωτάμε πολλά. Πάντως βρωμάς, όπως είπε ο λοχαγός. Βγάλε από πάνω σου όλη αυτή τη βρώμα. Πάντα του έλεγα του Αντρέι πως έτρωγε πολύ και μύριζε άσχημα, τώρα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

που τον είδα κομματάκια ξέρω πως είχα δίκιο. Ήμουν τόσο κουρασμένος, τόσο εξαντλημένος, που ακόμα κι ένα τόσο μακάβριο χιούμορ δεν με τάραζε. Μία ομάδα άντρων, δεκανείς, στην αίθουσα συσσιτίου, κάγχασαν δυνατά κι είπαν κάτι στο λοχία. Μούγκρισε κι ήρθε βιαστικά προς το μέρος μου. Ώ. Σύντροφε ιερέα, μούγκρισε, με μάτια πλημμυρισμένα χαρά. Λένε πως έχεις απέξω σου τόσα πολλά από τα από μέσα του Αντρέι, που θα έπρεπε να πάρεις όλα τα υπάρχοντα του τώρα που είναι νεκρός. Δεν έχει συγγενείς, θα σε φωνάζουμε σύντροφο δεκανέα Αντρέι όσο καιρό μείνεις εδώ. Και κέρδισες για λογαριασμό μου πολλά ρούβλια, όταν στοιχημάτισα για σένα στο περίφραγμα. Είσαι φίλος μου. Ο λοχίας Μπόρις ήταν κατά βάθος ένας πολύ καλός άνθρωπος. **62**

Αδέξιος, αγροίκος στους τρόπους και χωρίς καμιά προσποίηση μόρφωσης, μου έδειχνε αληθινή φιλία γιατί σιγουρέψα την προαγωγή του Αλλιώτικα θα έμενα όλη τη ζωή μου ένας δεκανέας, έλεγε και γιατί είχε κερδίσει τόσα ρούβλια στοιχηματίζοντας επάνω μου. Πολλοί από τούς άντρες είχαν πει πως δεν έχω ούτε μία πιθανότητα να βγω ζωντανός από τα σκυλιά. Ο Μπόρις τούς είχε ακούσει και είχε πει. Ο άνθρωπος μου είναι καλός, θα έπρεπε να τον βλέπατε τότε που αμολήσαμε τα σκυλιά καταπάνω του. Έμεινε στον τόπο σαν άγαλμα. Τα σκυλιά τον πέρασαν για δικό τους. Θα βάλει όλη τούτη την αγέλη σε τάξη. Θα το δείτε. Στοιχηματίζεις, Μπόρις. Φώναξε κάποιος. Θα σου πάρει τρεις μήνες να πληρώσεις, είπε ο Μπόρις. Το αποτέλεσμα ήταν να κερδίσει μισθούς τρεισήμισι χρόνων και μου ήταν ευγνώμων. Εκείνη τη νύχτα, μετά από ένα πολύ καλό δείπνο, γιατί οι άντρες των συνόρων τρέφονταν καλά, κοιμήθηκα σε μία ζεστή καλύβα, δίπλα στο περίφραγμα με τα σκυλιά. Το στρώμα ήταν καλά γεμισμένο με ξεραμένο χόρτο και οι άντρες μου είχαν φέρει νέες κουβέρτες. Είχα κάθε λόγο να ευγνωμονώ την εκπαίδευσή μου, που μου έδωσε τέτοια κατανόηση της φύσης των ζώων. Με το πρώτο φως ντύθηκα και πήγα να δω τα σκυλιά. Μου είχαν δείξει που θα έβρισκα την τροφή τους και τώρα έβλεπα ότι ήταν πολύ καλή. Στριμώνονταν γύρω μου κουνώντας τις ουρές του. Και κάθε λίγο και λιγάκι κάποιος απ' αυτά θα σηκωνόταν στα πισινά του, βάζοντας

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τα μπρος πόδια του στον ώμο μου. Μία τέτοια στιγμή έτυχε να κοιτάξω τριγύρω κι είδα το λοχαγό, φυσικά έξω από το σύρμα, να χαζεύει. Ά. Παπά, ήρθα απλά να δω, γιατί ήταν τόσο ήσυχα τα σκυλιά. Η ώρα που τρώγανε ήταν συνήθως ώρα τρέλας και καυγάδων, με το φρουρό να στέκεται έξω πετώντας την τροφή μέσα και τα σκυλιά να ξεσκίζουν το ένα τ' άλλο προσπαθώντας να πάρουν το μερίδιό τους. Δεν θα σε ρωτήσω τίποτα, παπά. Δωσ μου μόνο το λόγο σου πως θα μείνεις εδώ για τέσσερις με πέντε βδομάδες, ώσπου να φύγουν όλα τα σκυλιά και μετά θα 'σαι ελεύθερος να πας όπου θέλεις, όταν το θελήσεις. Σύντροφε λοχαγέ, απάντησα, ευχαρίστως σου δίνω το λόγο μου να μείνω ώστε ου να φύγουν όλα τα σκυλιά. **63**

Ύστερα θα πάρω το δρόμο μου. Και κάτι άλλο, παπά, είπε ο λοχαγός. Την επόμενη φορά που θα τα ταΐσεις, θα φέρω την κινηματογραφική μου μηχανή και θα πάρω ένα φιλμ, ώστε να δουν οι ανώτεροι μου πως κρατάμε τα σκυλιά μας σε τάξη. Πήγαινε στον υπεύθυνο και πάρε μία καινούρια στολή δεκανέα κι αν μπορείς, βρες κάποιον να σε βοηθήσει να καθαρίσετε το περίφραγμα. Αλλιώςτικά κάντο μόνος σου. Θα το κάνω μόνος μου, σύντροφε λοχαγέ, απάντησα, έτσι δεν θα ταραχτούν τα ζώα. Ο λοχαγός ένευσε γρήγορα κι απομακρύνθηκε, φανερά ευχαριστημένος που τώρα θα μπορούσε να δείξει πως αυτός τα κατάφερε να δαμάσει τα αιμοβόρα λυκόσκυλα. Για τρεις μέρες δεν απομακρύνθηκα περισσότερο από εκατό μέτρα από το περίφραγμα των σκύλων. Αυτοί οι άνθρωποι φαίνεται πως ένιωθαν μεγάλη ευτυχία να πυροβολούν και το έκαναν με το παραμικρό χτυπώντας τούς θάμνους μήπως και κρύβονται κατάσκοποι, όπως έλεγαν. Για τρεις μέρες ξεκουραζόμουν, ανακτώντας τις δυνάμεις μου, ανακατεμένος με τούς συντρόφους μου, κερδίζοντας όλο και πιο βαθιά γνώση του χαρακτήρα και των συνηθειών τους. Ο Αντρέι ήταν το ίδιο μέγεθος με μένα, έτσι τα ρούχα του μου ταίριαζαν αρκετά καλά. Κάθε τι το δικό του πάντως έπρεπε να πλυθεί και να ξαναπλυθεί, γιατί δεν διακρινόταν για καθαριότητα. Πολλές φορές με πλησίασε ο λοχαγός, προσπαθώντας να με παρασύρει σε συζήτηση, μα παρόλο που φαινόταν να δείχνει ειλικρινές

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ενδιαφέρον, παρόλο που ήταν αρκετά φιλικός, έπρεπε να θυμάμαι το ρόλο του απλού Παπά, που καταλάβαινε λίγο τις Βουδιστικές γραφές και τα σκυλιά. Χλεύαζε τη θρησκεία, λέγοντας πως δεν υπάρχει ζωή μετά το θάνατο, ούτε θεός, τίποτα, παρά μόνο ο πατερούλης Στάλιν. Ανέφερα αποσπάσματα από τις γραφές, μη υπερβαίνοντας ποτέ τη γνώση που υποτίθεται ότι διαθέτει ένας επαρχιώτης Παπάς. Σε μία τέτοια συζήτηση ήταν παρών κι ο Μπόρις. Γέρνοντας στον περίβολο των σκύλων, μασουλώντας άπραγα ένα μίσχο από χορτάρι. **64**

Λοχία, φώναξε ο λοχαγός θυμωμένος, ο Παπάς δεν έχει πάει ποτέ πιο πέρα απ' το χωριό του. Πάρτον μία βόλτα και δείξε του την πόλη. Πάρτον στην περιπολία σου στο Αρτεμ και το Ραζντόλνι. Δείξε του τη ζωή. Αυτός το μόνο που ξέρει είναι ο θάνατος και τον μπερδεύει με τη ζωή. Έφτυσε στο χώμα, άναψε ένα λαθραίο τσιγάρο και απομακρύνθηκε γοργοπατώντας. Ναι, έλα, Παπά, έμεινες με τα σκυλιά τόσο πολύ, που αρχίζεις να τούς μοιάζεις. Πάντως παραδέχομαι πως τα έχεις πολύ πειθαρχημένα. Και μου έφερες ένα κάρο λεφτά. Πετάω στα σύννεφα μ' αυτά, Παπά, και πρέπει να τα ξοδέψω πριν πεθάνω. Μ' οδήγησε προς ένα αυτοκίνητο, μπήκε μέσα και μου έκανε νεύμα να κάνω το ίδιο. Έβαλε μπροστά κι άφησε το χειρόφρενο. Ξεκινήσαμε, χοροπηδώντας στον ανώμαλο δρόμο, μουγκρίζοντας μέσα από τα στενά δρομάκια του Βλαδιβοστόκ. Στο λιμάνι ήταν πολλά πλοία, σχεδόν τόσα όσα νόμιζα πως υπήρχαν σ' ολόκληρο τον κόσμο. Κοίτα, Παπά, είπε ο Μπόρις, αυτά τα πλοία έχουν πολλά πράγματα στ' αμπάρι τους. Τ' άρπαξαν από τούς Αμερικανούς που θα τα χάριζαν σε κάποια άλλη χώρα. Νομίζουν πως τα έχουν οι Γιαπωνέζοι, μα εμείς τα στέλνουμε με το σιδηρόδρομο τον υπέρ σιβηρικό σιδηρόδρομο πίσω στη Μόσχα, όπου οι αρχηγοί του κόμματος διαλέγουν, νομίζοντας πως είναι οι πρώτοι. Μα εμείς τα 'χουμε κανονίσει με τούς ανθρώπους της αποβάθρας κι έτσι διαλέγουμε εμείς πρώτοι. Κάνουμε τα στραβά μάτια σ' ότι κάνουν, κι αυτοί μας το ανταποδίδουν. Είχες ποτέ σου ρολόι, Παπά. Όχι, απάντησα, λίγα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πράγματα είχα δικά μου στη ζωή. Ξέρω την ώρα από τη θέση του ήλιου και τις σκιές. Πρέπει να έχεις ένα ρολόι, Παπά. Ο Μπόρις επιτάχυνε τ' αμάξι και σύντομα τρέχαμε κατά μήκος ενός εμπορικού σκάφους στην αποβάθρα. Το πλοίο είχε λουρίδες κόκκινης σκουριάς κ. Έλαμπε από το ξεραμένο αλάτι πάνω του. Το ταξίδι γύρω από το χρυσό κέρασ ήταν δύσκολο κι άγριο. Γερανοί ταλάντευαν τα μακριά χέρια τους, ξεφορτώνοντας τ' αγαθά από διάφορα μέρη του κόσμου. Εργάτες φώναζαν, χειρονομούσαν, χειρίζονταν δίχτυα και τραβούσαν καλώδια. Ο Μπόρις πήδηξε έξω σέρνοντάς με πίσω του κι ανέβηκε σαν τρελός τη σκάλα του πλοίου, μ' έμενα ακόμη πίσω του.⁶⁵

Καπετάνιε, θέλουμε ρολόγια, φώναξε δυνατά στον πρώτο άνδρα που είδε με στολή. Ρολόγια για το στρατό. Ένας άντρας με μία στολή περισσότερο στολισμένη από των άλλων, μας οδήγησε στην καμπίνα του. Ρολόγια, καπετάνιε, γρύλισε ο Μπόρις. Ένα γι' αυτόν και δύο για μένα. Θέλετε να κατεβείτε στην παραλία, καπετάνιε. Τα περνάς φίνα στην παραλία. Κανείς ο,τι θέλεις, κορίτσια, μεθύσι, δεν ανακατευόμαστε, θέλουμε ρολόγια. Ο καπετάνιος χαμογέλασε και σερβίρισε ποτά. Ο Μπόρις ήπια το δικό του κάνοντας θόρυβο, ενώ εγώ του πρόσφερα το ποτήρι μου. Δεν πίνει, καπετάνιε, Παπάς που έγινε φύλακας σκυλιών, καλός φύλακας και καλό ανθρωπάκι, είπε ο Μπόρις. Ο καπετάνιος πήγε για λίγο πίσω απ' το κρεβάτι του και τράβηξε ένα κουτί. Ανοίγοντάς το, παρουσίασε τουλάχιστον δώδεκα ρολόγια χεριού. Ο Μπόρις, σχεδόν πιο γρήγορα απ' όσο μπορεί να διακρίνει το μάτι, άρπαξε δυό χρυσά ρολόγια και χωρίς να γνοιαστεί να τα κουρδίσει, τα πέρασε στα χέρια του. Πάρε ένα ρολόι, Παπά, πρόσταξε ο Μπόρις. Πλησίασα και διάλεξα ένα από χρώμιο. Αυτό είναι καλύτερο, Παπά, είπε ο καπετάνιος. Είναι από ατσάλι που δεν σκουριάζει, αδιάβροχο ωμέγα, πολύ καλύτερο. Ευχαριστώ καπετάνιε, απάντησα. Αν δεν έχετε αντίρρηση, θα πάρω αυτό που διαλέξατε εσείς. Τώρα ξέρω ότι είσαι τρελός, Παπά, είπε ο Μπόρις. Ατσάλινο ρολόι όταν μπορείς να έχεις χρυσό. Γέλασα και απάντησα. Το ατσάλι είναι αρκετό για μένα, εσύ είσαι λοχίας, εγώ όμως, μόνο ένας προσωρινός δεκανέας. Από το καράβι πήγαμε στις διακλαδώσεις

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

του υπερσιβηρικού σιδηροδρόμου. Ομάδες εργατών ήταν απασχολημένες να γεμίζουν τα φορτηγά με τα εκλεκτότερα αγαθά από τα καράβια. Άπ' εδώ, τα φορτηγά θα έφευγαν για τη Μόσχα, κάπου 9.655 χιλιόμετρα μακριά. Καθώς στεκόμαστε εκεί, ένα τρένο ξεκίνησε. Δύο μηχανές τραβούσαν μία απέραντη σειρά από βαγόνια, η κάθε μία τους είχε δέκα τροχούς. Κολοσσιαία κατασκευάσματα, καλό διατηρούμενα, αναγνωρίζονταν σαν ζωντανά όντα από το πλήρωμα του τρένου. **66**

Ο Μπόρις οδηγούσε κατά μήκος των γραμμών. Υπήρχαν φρουροί παντού, άνθρωποι οπλισμένοι μέσα από λάκκους στο χώμα κοιτούσαν προσεχτικά το κάτω μέρος του τρένου για λαθρεπιβάτες. Φαίνεται ότι φοβάστε πάρα πολύ αυτούς που ταξιδεύουν παράνομα στα τρένα, είπα, αυτό δεν το καταλαβαίνω. Τι κακό θα παχαίνατε με τα να αφήνατε μερικούς να ταξίδευαν. Παπά, απάντησε λυπημένα ο Μπόρις, δεν γνωρίζεις καθόλου τη ζωή, είχε δίκιο ο λοχαγός. Εχθροί του κόμματος, σαμποτέρ, κατάσκοποι, καπιταλιστές, θα προσπαθούσαν να μπουν λαθραία στις πόλεις. Κανένας τίμιος Ρώσος δεν θα ήθελε να ταξιδέψει, εκτός αν είχε διαταγή από τον κομισάριο. Αλλά προσπαθούν πολλοί να ταξιδέψουν έτσι. Τι τούς κάνετε όταν τούς βρίσκετε. Τι τούς κάνουμε. Μα φυσικά τούς σκοτώνουμε. Εδώ δεν έχει πολλούς λαθρεπιβάτες, αύριο όμως που πηγαίνω στο Αρτεμ θα σε πάρω μαζί μου. Εκεί θα δεις πως τα τακτοποιούμε κάτι τέτοια ανατρεπτικά στοιχεία. Τα πληρώματα των τρένων όταν πιάσουν κανένα, του δένουν τα χέρια, του περνούν ένα σχοινί στο λαιμό και τον πετούν έξω. Κάνει χάλια τις γραμμές, όμως και ενθαρρύνει τούς λύκους. Ο Μπόρις βυθίστηκε στη θέση του οδηγού, εξετάζοντας προσεχτικά τα βαγόνια που περνούσαν. Ξαφνικά σαν να τον πέρασε ηλεκτρισμός, πετάχτηκε επάνω και πάτησε με δύναμη το γκάζι. Το αυτοκίνητο όρμησε μπροστά και ξεπέρασε το τρένο. Φρενάροντας απότομα ο Μπόρις πετάχτηκε έξω, άρπαξε το οπλοπολυβόλο του και κρύφτηκε στα πλάι του αυτοκινήτου. Αργά αργά το τρένο πέρασε δίπλα μας, κυλώντας με ένα ρυθμικό θόρυβο. Το μάτι μου έπιασε κάποιον

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

που ταξίδευε πιασμένος μεταξύ δύο βαγονιών τότε ακούστηκε το συνεχές τραύλισμα του οπλοπολυβόλου. Το σώμα κυλίστηκε στο χώμα ανάμεσα στις γραμμές. Τον πέτυχα, φώναξε ο Μπόρις θριαμβευτικά, καθώς προσεχτικά χάραζε άλλη μία γραμμή στο όπλο του. Όλοι μαζί τώρα είναι πενήντα τρεις, Παπά, πενήντα τρεις για λογαριασμό του κράτους. Απομακρύνθηκα αηδιασμένος, χωρίς να θέλω όμως να το δείξω, γιατί ο Μπόρις θα με πυροβολούσε με την ίδια ευκολία πού είχε πυροβολήσει και εκείνον τον άνθρωπο, αν ήξερε ότι δεν ήμουν ο επαρχιώτης Παπάς. **67**

Το τραίνο προχώρησε και ο Μπόρις πλησίασε το καταματωμένο σώμα. Το αναποδογύρισε με το πόδι του, κοίταξε το πρόσωπό του και είπε. Τον ξέρω αυτόν, δουλεύει στα τραίνα. Δεν θα έπρεπε όμως να ταξιδεύει με αυτόν τον τρόπο. Ίσως θα πρέπει να του τινάξω στον αέρα το πρόσωπο, για να μην υπάρξουν τίποτε δύσκολες ερωτήσεις. Λέγοντας έτσι, έβαλε την κάννη του όπλου του κοντά στο πρόσωπο του νεκρού και τράβηξε τη σκανδάλη. Μετά, αφήνοντας το ακέφαλο σώμα, γύρισε στο αυτοκίνητο και απομακρυνθήκαμε. Δεν έχω βρεθεί ποτέ σε τραίνο, Μπόρις, είπα. Δεν πειράζει, απάντησε, αύριο θα πάμε στο Αρτεμ με το φορτηγό τραίνο και μπορείς να ρίξεις μία ματιά τριγύρω. Έχω εκεί μερικούς καλούς φίλους, που θέλω να τούς συναντήσω τώρα που έγινα λοχίας. Για πολύν καιρό μου άρεσε η ιδέα να μπω λαθραία σε κάποιο πλοίο και να ταξιδέψω κρυφά για την Αμερική. Μίλησα στον Μπόρις για τούς λαθρεπιβάτες των πλοίων. Μπόρις, είπα, περνάς όλο τον καιρό σου σταματώντας ανθρώπους στα σύνορα και προσπαθώντας να βεβαιωθείς ότι δεν υπάρχουν λαθρεπιβάτες στα τραίνα. Κι όμως όλα αυτά τα πλοία, ο καθένας θα μπορούσε να ανεβεί επάνω και να μείνει. Ο Μπόρις έγερσε πίσω και ξέσπασε σε γέλια. Παπά, κάγχασε, πρέπει να είσαι βλάκας. Η ακτοφυλακή ανεβαίνει στα πλοία κάπου ενάμιση χιλιόμετρο μακριά από την ακτή και ελέγχει τα μέλη του πληρώματος. Έπειτα σφραγίζουν όλες τις μπουκαπόρτες και τούς ανεμιστήρες και ρίχνουν κυανουχο αέριο στις τρύπες και στους άλλους χώρους χωρίς να παραλείπουν και τις ναυαγοσωστικές βάρκες. Στο τέλος έχουν μία καλή σοδειά από πτώματα αντιδραστικών που δεν ήξεραν γι'

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

αυτά τίποτε. Ένωσα πολύ άρρωστος βλέποντας τη σκληράδα που έδειχναν σ' αυτή την υπόθεση. Φαίνονταν πως το θεωρούσαν κάτι σαν άθλημα. Γρήγορα άλλαξα απόφαση για το λαθραίο ταξίδι στην Αμερική

68

Και να που βρισκόμουν στο Βλαδιβοστόκ, είχα όμως μπροστά μου ένα καθορισμένο έργο και, καθώς οι προφήτες είχαν πει, έπρεπε να πάω πρώτα στην Αμερική, έπειτα στην Αγγλία και στο τέλος να καταλήξω στη βόρεια Αμερική. Το πρόβλημα όμως ήταν πως θα κατάφερνα να φύγω άπ' αυτό το μέρος του κόσμου. Αποφάσισα να μάθω όσα μπορούσα πιο πολλά γύρω από τον υπερσιβηρικό σιδηρόδρομο, που σταματούσαν οι έλεγχοι και οι έρευνες και τι συνέβαινε στο σταθμό στη Μόσχα. Την άλλη μέρα ασκήθηκα και τάισα τα σκυλιά νωρίς αφού τα τακτοποίησα καλά, ξεκίνησα με τον Μπόρις και άλλους τρεις φρουρούς. Ταξιδέψαμε κάπου ογδόντα χιλιόμετρα σε μία προφυλακή, όπου οι τρεις φρουροί θα αντικαθιστούσαν κάποιους άλλους. Σ' όλο τα δρόμο φλυαρούσαν για το πόσους δραπέτες είχαν σκοτώσει. Έμαθα μερικά χρήσιμα πράγματα το σημείο που δεν υπήρχαν πια έλεγχοι και το ότι μπορούσε κανείς να ταξιδέψει στα περίχωρα της Μόσχας, αν ήταν πολύ προσεχτικός, χωρίς να τον πιάσουν. Έβλεπα καθαρά ότι τα χρήματα θα μου δημιουργούσαν προβλήματα. Κέρδισα μερικά από την ελεημοσύνη πολλών, αντικαθιστώντας άλλους στα πόστα τους, γιατρεύοντας αρκετούς και θεραπεύοντας πλούσια μέλη του κόμματος στην ίδια την πόλη. Κανόνισα να επισκέπτομαι πλοία, όπως και οι άλλοι, και να παίρνω το μερίδιά μου από το μοίρασμα των νέων φορτίων των τρενών. Όλη μου την αμοιβή την έκανα ρούβλια. Ετοιμαζόμουν να διασχίσω τη Ρωσία. Μετά από πέντε βδομάδες περίπου, ο λοχαγός μου είπε ότι τα σκυλιά θα γύριζαν πια τώρα στα φυλάκια τους. Ένας νέος κομισάριος ερχόταν και έπρεπε να φύγω πριν φθάσει. Που θα πας. Με ρώτησε. Γνωρίζοντας αυτόν τον άνθρωπο καλά, απάντησα. Θα μείνω στο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Βλαδιβοστόκ, σύντροφε λοχαγέ. Μου αρέσει εδώ. Το πρόσωπό του πήρε μία φοβισμένη έκφραση. Πρέπει να φύγεις. Απομακρύνσου όσο γίνεται από την περιοχή. Αύριο. Μα σύντροφε λοχαγέ, δεν έχω ούτε που να πάω, ούτε χρήματα, απάντησα. Θα σου δοθούν ρούβλια, τροφή, ρούχα και θα απομακρυνθείς από την περιοχή.⁶⁹

Σύντροφε λοχαγέ, επανέλαβα, δεν έχω που να πάω. Δούλεψα σκληρά εδώ και θέλω να μείνω στο Βλαδιβοστόκ. Ο λοχαγός ήταν αμετάπειστος. Αύριο στέλνουμε άνδρες στο πιο μακρινό όριο της περιοχής μας, στα σύνορα του Βοροσίλοβ. Θα σε πάνε μέχρι εκεί και θα σ' αφήσουν. Θα σου δώσω ένα γράμμα που θα λέει ότι μας βοήθησες και ότι εμείς σου δώσαμε την άδεια να πας εκεί. Έτσι δεν θα σε συλλάβει η αστυνομία του Βοροσίλοβ. Ήμουν πιο τυχερός απ' όσο περίμενα. Ήθελα να πάω στο Βοροσίλοβ, γιατί από εκεί σκόπευα να επιβιβάσω στο τραίνο. Ήξερα ότι αν τα κατάφερνα να πάω στην άλλη πλευρά της πόλης, θα ήμουν αρκετά ασφαλής. Την άλλη μέρα, μαζί με μερικούς άλλους, ανέβηκα σε ένα γρήγορο φορτηγό και ξεχωθήκαμε μουγκρίζοντας στο δρόμο για το Βοροσίλοβ. Αυτή τη φορά φορούσα καλά ρούχα και είχα μαζί μου ένα μεγάλο σακούλι γεμάτο πράγματα. Στον ώμο ένα άλλο με πολλά τρόφιμα. Δεν ήμουν και τόσο ευχαριστημένος, όταν θυμόμουν ότι τα ρούχα που φορούσα ήταν παρμένα από κάποιον νεκρό λαθρεπιβάτη πλοίων. Δεν ξέρεις που να πας, Παπά, είπε ο Μπόρις, αλλά ο λοχαγός είπε ότι αυτός δάμασε τα σκυλιά, έτσι πρέπει να φύγεις. Μπορείς να κοιμηθείς σήμερα τη νύχτα στο προφυλάκιο και να φύγεις το πρωί. Εκείνη τη νύχτα ήμουν ανήσυχος ήμουν άρρωστος και κουρασμένος να γυρίζω από τόπο σε τόπο. Άρρωστος και κουρασμένος να ζω με την ανάσα του θανάτου πίσω στην πλάτη μου. Μου έφερνε απέραντη μοναξιά η ζωή μου μ' αυτούς τούς ανθρώπους, τούς τόσο ξένους, τόσο ολοκληρωτικά αντίθετους στον ειρηνικό κόσμο μου. Το άλλο πρωί, μετά από ένα καλό πρόγευμα, αποχαιρέτησα τον Μπόρις και τούς άλλους, έβαλα στον ώμο το φορτίο μου και ξεκίνησα. Περπατούσα αφήνοντας πίσω

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μου τα χιλιόμετρα, αποφεύγοντας τον κύριο δρόμο, προσπαθώντας. Να κάνω κύκλο γύρω από το Βοροσίλοβ. Ακούστηκε το μουγκρητό ενός αυτοκινήτου που έτρεχε, το στρίγκλισμα βιαστικού φρεναρίσματος και βρέθηκα ξαφνικά κοιτάζοντας την κάννη ενός οπλοπολυβόλου.**70**

Ποιός είσαι και που πας. Γρύλισε ένας βλοσυρός δεκανέας. Πηγαίνω στο Βοροσίλοβ, απάντησα. Έχω εδώ ένα γράμμα από το σύντροφο λοχαγό Βασίλι. Αρπάζοντας από τα χέρια μου το γράμμα, το άνοιξε σκίζοντάς το και βυθίστηκε στην ανάγνωση. Ύστερα ένα πλατύ χαμόγελο έσκασε στο πρόσωπό του. Μόλις αφήσαμε το λοχία Μπόρις, είπε. Μπες στ' αμάξι και θα σε πάμε ως το Βοροσίλοβ. Θα σ' αφήσουμε όπου πεις. Μου ήταν μεγάλη ενόχληση, εγώ προσπαθούσα ν' αποφύγω την πόλη. Πάντως ανέβηκα στο περιπολικό και γρήγορα βρέθηκα στο Βοροσίλοβ. Κατέβηκα κοντά στο αρχηγείο της αστυνομίας και, καθώς το αμάξι τράβηξε προς το γκαράζ, συνέχισα έξυπνα με τα πόδια, προσπαθώντας να καλύψω όσο το δυνατόν περισσότερα μίλια μπορούσα πριν νυχτώσει. Σχεδιάζα να κατασκηνώσω κοντά στον σιδηρόδρομο και να μείνω εκεί παρατηρώντας τι συμβαίνει για μία μέρα και μία νύχτα πριν ανεβώ στο τραίνο. Επιβατηγά τραίνα σταματούσαν κι ελέγχονταν στο Βοροσίλοβ, μα τα φορτηγά σταματούσαν λίγο πιο έξω, ίσως για να μη βλέπουν οι ντόπιοι πόσοι πολλοί λαθρεπιβάτες σκοτώνονταν. Παρατηρούσα ασταμάτητα και στο τέλος αποφάσισα πως η μόνη μου ελπίδα ήταν ν' ανέβω στο τραίνο τη στιγμή που ξεκινούσε. Τη νύχτα της δεύτερης μέρας ένα πολύ κατάλληλο τραίνο σταμάτησε. Ένα τραίνο που, άπ' ότι μου έλεγε η πείρα μου, μετέφερε πολλά κλεμμένα αγαθά. Είναι μοναδική ευκαιρία, σκεφτόμουν, καθώς κατέβηκα με προφύλαξη ως τις γραμμές, κοιτάζοντας κάτω από τα βαγόνια, δοκιμάζοντας κλειδωμένες πόρτες κι ανοίγοντας άλλες. Κάθε λίγο και λιγάκι ένας πυροβολισμός αντηχούσε κι αμέσως μετά ο γδούπος κάποιου σώματος που έπεφτε. Δεν χρησιμοποιούσαν σκυλιά εδώ, μήπως και σκοτωθούν από τις ρόδες. Κυλιόμουν στη λάσπη, γεμίζοντας άπ' αυτή όσο πιο πολύ μπορούσα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ήρθαν κάποτε κι οι φρουροί, ρίχνοντας ματιές στο τραίνο, φωνάζοντας αναμεταξύ τους, ανάβοντας δυνατές λάμπες. Κανείς δεν σκέφτηκε να κοιτάξει πίσω απ' το τραίνο. Άλλωστε, το μόνο που τούς ενδιέφερε ήταν τα βαγόνια. Εγώ, μπρούμυτα στο χώμα πίσω τους, σκεφτόμουν. Τα σκυλιά μου θα 'ταν πολύ πιο αποτελεσματικά. Απ' αυτούς, θα μ' είχαν βρει ως τώρα. **71**

Οι Άντρες ικανοποιημένοι απ' την ερευνά τους, απομακρύνθηκαν. Κυλίσθηκα στο πλάι των γραμμών και τινάχτηκα ανάμεσα στις ρόδες ενός βαγονιού. Γρήγορα καβάλησα έναν άξονα και κρέμασα ένα σχοινί που είχα έτοιμο σε μία προεξοχή. Δένοντας το από την άλλη πλευρά τραβήχτηκα προς τ' επάνω και δέθηκα κάτω από το δάπεδο του βαγονιού στη μοναδική θέση που κανείς δεν κοίταγε. Αυτό το σχεδιάζα ένα μήνα. Το τραίνο ξεκίνησε μ' ένα τίναγμα που παραλίγο να με ξεκολλήσει και, όπως το είχα προβλέψει, ένα τζιπ με προβολέα ήρθε τρέχοντας δίπλα στα βαγόνια, μ' οπλισμένους φρουρούς που κοίταζαν τούς άξονες. Τραβήχτηκα πιο κοντά στο πάτωμα κι ένιωσα σαν να μουν γυμνός μπροστά σε μία συγκέντρωση από καλόγριες. Το τζιπ μας προσπέρασε, έκανε στροφή, ήρθε πίσω και σύντομα έφυγε από τα μάτια μου και τη ζωή μου. Το τραίνο συνέχισε. Για οχτώ μ' εννιά χιλιόμετρα κρατήθηκα σφιχτά στην οδυνηρή μου θέση κι υστέρη, αφού βεβαιώθηκα πως δεν υπήρχε κίνδυνος, αφέθηκα σιγά σιγά από το σχοινί καταφέροντας να ισορροπήσω σ' ένα από τα καλύμματα των αξόνων. Για λίγο καιρό ξεκουράστηκα όσο καλύτερα μπορούσα, ξεμουδιάζοντας τα πονεμένα μου μέλη. Ύστερα, αργά και προσεχτικά, τραβήχτηκα ως το άκρο του βαγονιού καταφέροντας ν' αρπαχτώ από κάποιο σίδερο. Για μισή περίπου ώρα έμεινα καθισμένος στους δεσμούς κι έπειτα, τραβώντας τον εαυτό μου προς την πλατφόρμα που ταλαντευόταν, κατάφερα ν' ανέβω έρποντας στα τυφλά στη σκεπή. Ήταν πια κατασκότεινα, με μόνο το φως των άστρων. Το φεγγάρι δεν είχε βγει ακόμα κι ήξερα πως έπρεπε να μπω γρήγορα σ' ένα βαγόνι, προτού με δει κανένας περιφερόμενος φρουρός στο φως του φεγγαριού της Σιβηρίας. Στη σκεπή έδεσα την άκρη του σχοινοῦ γύρω μου, πέρασα την άλλη στο κιγκλίδωμα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

και γλίστρησα προσεχτικά κάτω στα πλάγια, αφήνοντας σιγά σιγά το σχοινί που κρατούσα. Σε λίγο κατάφερα, αφού πρώτα κέρδισα αρκετές γρατσουνιές και χτυπήματα από την ανώμαλη επιφάνεια, να ξεκλειδώσω την πόρτα μ' ένα κλειδί που απέκτησα στο Βλαδιβοστόκ γι' αυτόν το σκοπό ένα κλειδί για όλες τις κλειδαριές του τραίνου. Αποδείχτηκε ότι ήταν φανταστικά δύσκολο το άνοιγμα της πόρτας καθώς κουνιόμουν σαν εκκρεμές, όμως η θέα των πρώτων ακτίνων του λαμπερού φεγγαριού μου έδωσαν μία επί πλέον ορμή, η πόρτα άνοιξε και γλίστρησα εξουθενωμένος μέσα. 72

Αφήνοντας την ελεύθερη άκρη του σχοινού, πήδηξα και τραβούσα ώσπου να βρεθεί στα χέρια μου όλο. Τρέμοντας από την ολοκληρωτική εξάντληση έκλεισα την πόρτα και έπεσα στο πάτωμα. Δύο η τρεις μέρες αργότερα κάτω από τέτοιες συνθήκες ο καθένας χάνει την αίσθηση του χρόνου ένιωσα το τραίνο να σταματά. Έτρεξα στην πόρτα, άνοιξα μία χαραμάδα και κοίταξα έξω. Δεν υπήρχε τίποτε εκτός από το χιόνι, έτρεξα στην άλλη πλευρά. Μερικοί φύλακες του τραίνου έτρεχαν πίσω από μία ομάδα προσφύγων. Ήταν φανερό ότι σε λίγο θα γινόταν μία μεγάλη έρευνα. Μαζεύοντας τα πράγματά μου γλίστρησα μέσα στο χιόνι. Αποφεύγοντας και κάνοντας κύκλους γύρω από τούς τροχούς του φορτηγού τραίνου κατάφερα να ανακατέψω τέλεια τα ίχνη μου. Ενώ ήμουν ακόμη απασχολημένος μ' αυτό, το τραίνο ξεκίνησε απεγνωσμένα τότε άρπαξα τον πιο κοντινό παγωμένο δεσμό. Για καλή μου τύχη κατάφερα να περάσω τα χέρια μου γύρω από έναν έμεινα κρεμασμένος με τα πόδια μου να κουνιούνται, μέχρις ότου ένα ξαφνικό τίναγμα με βοήθησε να τα ανεβάσω κι αυτά. Μόλις σηκώθηκα, ανακάλυψα ότι βρισκόμουν στο πίσω μέρος ενός φορτηγού που ήταν σκεπασμένο με σκληρά παγωμένο αδιάβροχο. Τα χερούλια ήταν συμπαγής πάγος, το βαρύ σκέπασμα ήταν σαν φύλλο σιδήρου. Βρισκόμουν επάνω στον παλλόμενο, καλυμμένο με πάγο δεσμό πολεμώντας με τα παγωμένα χερούλια. Φύσηξα επάνω τους το χνώτο μου πιστεύοντας ότι θα γίνονταν πιο μαλακά, όμως ακόμη κι αυτό πάγωσε και έκανε τον πάγο παχύτερο. Είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει, όταν το τελευταίο ξεφτισμένο σχοινί κόπηκε και μπόρεσα, με τεράστια προσπάθεια, να σηκώσω μία άκρη από το σκέπασμα και να γλιστρήσω μέσα. Μόλις έπεσα στο πάτωμα, ένας άντρας πετάχτηκε προς το μέρος μου βάζοντας ένα κομμάτι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

από κοφτερό ατσάλι στο λαιμό μου. Το ένστικτο και η συνήθεια ήρθαν να με βοηθήσουν και σε λίγο έκλαιγε ένα σπασμένο μπράτσο και βογκούσε. Με πλησίασαν άλλοι δύο, ο ένας κρατούσε ένα σιδερένιο ραβδί και ο άλλος ένα σπασμένο οδοντωτό μπουκάλι. Σ' οποιονδήποτε με τη δική μου εκπαίδευση τέτοιοι αντίπαλοι δεν δημιουργούσαν κανένα πρόβλημα σε λίγο τούς αφόπλισα. **73**

Εδώ ίσχυε ο νόμος της ζούγκλας, ο ισχυρότερος ήταν ο βασιλιάς. Τώρα που τούς είχα νικήσει ήταν υπηρέτες μου. Το βαγόνι ήταν γεμάτο σιτηρά, που τα φάγαμε έτσι ακριβώς όπως ήταν. Για ποτό μαζεύαμε χιόνι η πιπιλούσαμε πάγο που σπάγαμε από το αδιάβροχο. Δεν μπορούσαμε να ζεσταθούμε γιατί δεν υπήρχαν καύσιμα και το πλήρωμα του τραίνου θα έβλεπε σίγουρα τον καπνό. Εγώ τα έβγαζα πέρα με το κρύο, ο άντρας όμως με το σπασμένο χέρι ξεπάγιασε μία νύχτα και έπρεπε να τον πετάξουμε έξω. Η Σιβηρία δεν είναι μόνο χιόνια, υπάρχουν μέρη που έχουν βουνά όπως στα βραχώδη όρη του Καναδά και άλλα καταπράσινα όπως στην Ιρλανδία. Τώρα, όμως τα πρόβλημα μας ήταν το χιόνι, γιατί ταξιδεύαμε τη χειρότερη εποχή του χρόνου. Σε λίγο καταλάβαμε ότι τα σιτηρά μας είχαν πειράξει πάρα πολύ, μας προξενούσαν εμετούς και αρρωστήσαμε από σοβαρή δυσεντερία στο τέλος είχαμε αδυνατίσει τόσο, που δεν μας ένοιαζε και πολύ αν ζούσαμε η όχι. Κάποτε η δυσεντερία κόπασε και αρχίσαμε να υποφέρουμε από τούς οξείς πόνους της πείνας. Κρεμάστηκα από τη μία πλευρά του τραίνου με το σχοινί μου και άρπαξα λίπος από τούς άξονες των τροχών. Το φάγαμε στη συνέχεια όμως προσπαθούσαμε με κάθε τρόπο να κάνουμε εμετό. Το τραίνο συνέχισε το δρόμο του κάνοντας έναν υπόκωφο θόρυβο. Από το τέλος της λίμνης Μπάικαλ στο Ομσκ. Εκεί, όπως ήξερα, θα πήγαινε σε άλλη διακλάδωση της γραμμής και θα το συναρμολογούσαν πάλι από την αρχή. Επομένως έπρεπε να απομακρυνθώ, πριν πλησιάσουμε στην πόλη και να πηδήσω σε ένα άλλο τραίνο που θα ήταν ήδη έτοιμο. Δεν υπάρχει λόγος να αναφέρω όλες τις λεπτομέρειες και τα βάσανα που πέρασα στην προσπάθειά μου αυτή, τελικά όμως και εγώ και οι σύντροφοί μου, ένας Ρώσος και ένας Κινέζος, καταφέραμε να ανεβούμε σ' ένα γρήγορο τραίνο με εμπορεύματα για τη Μόσχα. Ήταν σε καλή κατάσταση με το κλειδί μου,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

που το φύλαγα πολύ προσεχτικά, άνοιξα την πόρτα ενός βαγονιού και συρθήκαμε μέσα κρυμμένοι στη σκοτεινιά της αφέγγαρης νύχτας. Το βαγόνι ήταν γεμάτο και έπρεπε να σπρώξουμε με δύναμη για να ανοίξουμε δρόμο. Δεν υπήρχε καθόλου φως και δεν ξέραμε ποιο μπορεί να ήταν το περιεχόμενο του. **74**

Μία ευχάριστη έκπληξη μας περίμενε το πρωί. Πεινούσαμε πολύ, όταν σε μία στιγμή είδα σε μία γωνιά στοιβαγμένα κιβώτια με ένα κόκκινο σταυρό επάνω ήταν φανερό ότι τα κιβώτια δεν είχαν φθάσει στον προορισμό τους και ότι οι Ρώσοι τα είχαν ελευθερώσει. Τώρα περνούσαμε ωραία. Σοκολάτα, κονσέρβες, γάλα σε κουτιά, όλα. Βρήκαμε ακόμη και μία σόμπα με ένα, απόθεμα από σκληρά άκαπνα καύσιμα. Η ερευνά των δεμάτων μας αποκάλυψε ότι ήταν γεμάτα από ρούχα και άλλα αντικείμενα που θα μπορούσαν να είναι κλεμμένα από καταστήματα στη Σαγκάη. Φωτογραφικές μηχανές, κιάλια, ρολόγια. Στη συνέχεια ντυθήκαμε καλά, γιατί η εξωτερική μας εμφάνιση ήταν σε αισχρή κατάσταση. Η μεγαλύτερή μας ανάγκη ήταν για νερό. Έπρεπε να βασιζόμαστε στο χιόνι που καταφέρναμε να ξύσουμε από τις αιχμές του βαγονιού. Είχαν περάσει τέσσερις βδομάδες και 9.500 χιλιόμετρα απ' όταν άφησα το Βλαδιβοστόκ, όταν το τραίνο πλησίασε στο Νόγκινσκ, κάπου πενήντα με εξήντα χιλιόμετρα μακριά από τη Μόσχα. Συζητήσαμε μεταξύ μας και οι τρεις και αποφασίσαμε ότι, αφού το πλήρωμα του τραίνου είχε αποκτήσει τέτοια ενεργητικότητα το ακούγαμε να περπατά συνέχεια στη σκεπή μας, θα ήταν πιο σωστό να φεύγαμε. Αφού εξέτασε ο ένας τον άλλο πολύ προσεχτικά για να βεβαιωθούμε ότι δεν υπάρχει τίποτε το ύποπτο επάνω μας, πήραμε μία καλή προμήθεια τροφής και άλλων θησαυρών για να μπορούμε να εμπορευόμαστε. Ο Κινέζος έφυγε πρώτος και, καθώς έκλεινα την πόρτα πίσω του, άκουσα το θόρυβο ενός όπλου. Τρεις η τέσσερις ώρες αργότερα, πήδηξε ο Ρώσος και μετά από διάστημα μισής ώρας τον ακολούθησα και εγώ. Βάδιζα με κόπο στο σκοτάδι, σίγουρος για το που βαδίζω, γιατί ο Ρώσος γεννημένος στη Μόσχα και αργότερα εξόριστος στη Σιβηρία, μας είχε προετοιμάσει προσεχτικά. Το πρωί, έχοντας καλύψει κάπου τριάντα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

χιλιόμετρα, ένιωθα τα ταλαιπωρημένα από τα χτυπήματα των φυλακών πόδια μου να με πονούν φοβερά. Σε ένα εστιατόριο έδειξα τα χαρτιά μου σαν δεκανέας των φυλακών των συνόρων. Ανήκαν στον Αντρέι μου είχαν πει ότι μπορούσα να πάρω όλα του τα προσωπικά αντικείμενα, μα κανείς δεν είχε σκεφθεί να προσθέσει εκτός από τα επίσημα χαρτιά του και τη ταυτότητά του. **75**

Η σερβιτόρα αμφέβαλε και φώναξε έναν αστυφύλακα που στεκόταν απ' έξω. Μπήκε μέσα και ακολούθησε μία μεγάλη συζήτηση. Όχι δεν είχα κάρτα συσσιτίου, την είχα αφήσει στο Βλαδιβοστόκ από απροσεξία, κανονισμοί για τη τροφή δεν ήταν υποχρεωτικοί ατούς φύλακες στο Βλαδιβοστόκ. Ο αστυφύλακας χασομέρησε λίγο με τα χαρτιά μου και είπε, πρέπει να φας απ' τη μαύρη αγορά μέχρι να πας στο γραφείο τροφίμων και να ζητήσεις άλλη κάρτα. Πρώτα όμως θα πρέπει να επικοινωνήσουν με το Βλαδιβοστόκ. Λέγοντας αυτά σηκώθηκε και έφυγε. Η Σερβιτόρα σήκωσε τους ώμους της. Πάρε ο,τι θέλεις. Σύντροφε, θα σου στοιχίσει πέντε φορές παρά πάνω από τη κανονική τιμή. Μου έφερε σούπα, μαύρο ψωμί, και κάτι ζυμαρικά απαίσια στην όψη και ακόμα χειρότερα στη γεύση. Όταν της ζήτησα ποτό δεν κατάλαβε καλά και μου έφερε ένα κατασκευάσμα, που με άφησε σχεδόν λιπόθυμο στη στιγμή. Μία γουλιά και φαντάστηκα ότι είχα δηλητηριαστεί. Ήταν αρκετή, η σερβιτόρα όμως με χρέωσε και για νερό ενώ ρουφούσε την αισχρή μύρα που είχα πληρώσει τόσο ακριβά. Καθώς έφευγα, ο αστυφύλακας περίμενε. Με ακολούθησε στον δρόμο μου. Είναι πολύ περίεργο, σύντροφε, να περπατάς με ένα σάκο στον ώμο. Αναρωτιέμαι αν θα έπρεπε να σε πάρω στο σταθμό για έρευνα. Μήπως έχεις κανένα περισσευόμενο ρολόι, σύντροφε, για να με κάνεις να ξεχάσω το καθήκον μου. Σιωπηλός, έψαξα στην τσέπη μου και έβγαλα ένα από τα ρολόγια που είχα πάρει από το τραίνο. Ο αστυφύλακας το πήρε, το κοίταξε και είπε, Μόσχα ίσια μπροστά. Ν' αποφεύγεις το δημόσιο δρόμο και θα είσαι εντάξει. Έπειτα γύρισε και απομακρύνθηκε. Προχωρούσα με δυσκολία στους πλάγιους δρόμους κοιτάζοντας προσεχτικά για αστυφύλακες που ίσως να ζητούσαν ρολόγια. Μου φαινόταν, από την πείρα μου, ότι οι Ρώσοι είχαν απλώς μία τρομαχτικά σφοδρή επιθυμία για ρολόγια. Πολλοί δεν μπορούσαν να πουν την ώρα, αλλά αυτό και μόνο το

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

γεγονός του να έχουν ένα ρολόι, έμοιαζε να τούς ικανοποιεί με έναν περίεργο τρόπο. Ένας λιγνός άντρας που βημάτιζε μπροστά μου, ξαφνικά τρίκλισε και έπεσε με το πρόσωπο σ' ένα αυλάκι του δρόμου. **76**

Οι περαστικοί ούτε καν τον κοίταζαν προχωρούσαν αδιάφοροι στον δρόμο τους. Έκανα να τον πλησιάσω, όταν ένας γέρος από πίσω μου μουρμούρισε. Προσοχή, ξένη σύντροφε, αν πας κοντά του, η αστυνομία θα σκεφτεί ότι θέλεις να τον ληστέψεις. Είναι πεθαμένος τώρα πια. Πείνα. Συμβαίνει σε εκατοντάδες εδώ κάθε μέρα. Γνέφοντας ευχαριστώ, συνέχισα το δρόμο μου. Είναι φοβερός τόπος, σκέφτηκα, ο καθένας στρέφεται εναντίον των άλλων. Αυτό πρέπει να συμβαίνει γιατί δεν έχουν θρησκεία να τούς οδηγήσει. Εκείνη τη νύχτα κοιμήθηκα κάτω από έναν ετοιμόρροπο τοίχο σε μία εγκαταλελειμμένη εκκλησία. Κοιμήθηκα, μαζί με άλλους τριακόσιους περίπου συντροφιά. Ο σάκος μου ήταν το προσκεφάλι μου καθώς κοιμόμουν ένιωσα ληστρικά χέρια να προσπαθούν να λύσουν τα σχοινιά. Ένα γρήγορα χτύπημα στο λαιμό του μελλοντικού κλέφτη, τον έστειλε μακριά κουβαριασμένο, βογκώντας. Κανείς δεν με ενόχλησε πάλι. Το πρωί αγόρασα φαγητό από την κρατική μαύρη αγορά, γιατί στη Ρωσία η κυβέρνηση έχει τη μαύρη αγορά και συνέχισα τον δρόμο μου. Ο Ρώσος στο τραίνο μου είχε πει να παριστάνω τον τουρίστα και να κρεμάσω μία φωτογραφική μηχανή που είχα πάρει από το τραίνο γύρω από τον λαιμό μου. Δεν είχα φιλμ και εκείνο τον καιρό ελάχιστα ήξερα να ξεχωρίζω το ένα μέρος της μηχανής από το άλλο. Σε λίγο βρέθηκα στο καλύτερο μέρος της Μόσχας, το μέρος που βλέπει ο συνηθισμένος τουρίστας, γιατί είναι πάντα δύσκολο να δεις τα παρασκήνια, τη φτώχεια, τη μιζέρια και το θάνατο που υπάρχει στις φτωχογειτονιές. Ο ποταμός της Μόσχας ήταν μπροστά μου, περπάτησα λίγο στις όχθες του και μετά έστριψα για την κόκκινη πλατεία. Το Κρεμλίνο και το μαουσολείο του Λένιν με άφησαν αδιάφορο. Ήμουν συνηθισμένος στη μεγαλειώδη και λαμπερή ομορφιά της Ποτάλα. Κοντά σε μία είσοδο του Κρεμλίνου μία μικρή ομάδα ανθρώπων περίμενε, αδιάφορη, ανάστατη, σαν κάποιο κοπάδι που το είχαν οδηγήσει εκεί. Τρία πελώρια μαύρα αυτοκίνητα όρμησαν μ' ένα σούς στην πλατεία κι εξαφανίστηκαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

στον λαβύρινθο των δρόμων. Πολλοί κοίταζαν βαριεστημένα προς την κατεύθυνσή μου, έτσι μισοσήκωσα τη μηχανή.⁷⁷

Ξαφνικά ένιωσα ένα τρομερό πόνο να διαπερνά το κεφάλι μου. Για μία στιγμή σκέφτηκα πως μ' είχε πλακώσει ολόκληρο κτίριο. Έπεσα στο έδαφος και κάποιοι μου άρπαξαν τη μηχανή. Πανύψηλοι σοβιετικοί φρουροί στέκονταν πάνω απ' το κεφάλι μου ένας απ' αυτούς, μεθοδικά και ψυχρά, με κλοτσούσε στα πλευρά, για να με αναγκάσει να σηκωθώ όρθιος. Μισοζαλισμένος όπως ήμουν δεν μπορούσα να το κάνω κι έτσι δύο αστυνομικοί εσκυψαν και με έστησαν άγρια στα πόδια μου. Μ' έλουζαν στις ερωτήσεις αλλά μιλούσαν τόσο γρήγορα και με τέτοια Μοσχοβίτικη προφορά που δεν έβγαζα λέξη. Στο τέλος, κουρασμένοι με το να ρωτούν και να μην παίρνουν απάντηση, μ' ανάγκασαν να περπατήσω στην ερυθρή πλατεία, ανάμεσα σε δύο απ' αυτούς, ενώ ο τρίτος ερχόταν πίσω μου βαστώντας ένα τεράστιο ρεβόλβερ που πίεζε οδυνηρά την πλάτη μου. Σταματήσαμε σ' ένα φριχτό κτίριο και μπήκαμε από μία πόρτα υπόγειου. Μ' έσπρωξαν άγρια κατρακύλησαν θα ήταν πιο ταιριαστή λέξη σε κάτι πέτρινα σκαλιά που έβγαζαν σ' ένα μικρό δωμάτιο. Ένας αξιωματικός καθόταν σ' ένα να τραπέζι, με δύο οπλισμένους φρουρούς ακίνητους σε κάποιο τοίχο του δωματίου. Ο επικεφαλής του αποσπάσματος που με συνέλαβε, διηγήθηκε μία μακριά ιστορία στον αξιωματικό και άφησε τον σάκο μου δίπλα του, στο πάτωμα. Εκείνος έγραψε κάτι που φαινόταν σαν απόδειξη παραλαβής για μένα και τα πράγματά μου κι υστέρα ο αστυνομικός γύρισε κι έφυγε. Με πέρασαν απότομα σ' ένα πολύ μεγάλο δωμάτιο και μ' άφησαν να στέκομαι εκεί με δυό οπλισμένους φρουρούς στο πλάι μου, μπροστά σ' ένα γραφείο. Λίγο αργότερα τρεις άντρες μπήκαν και καθίσαν στο γραφείο, αρχίζοντας να εξετάζουν το περιεχόμενο του σάκου μου. Κάποιος απ' αυτούς χτύπησε ένα κουδούνι κι υστέρα από λίγο ένας φρουρός έφερε τη μηχανή μου, δίνοντας ταυτόχρονα μερικές κοφτές εξηγήσεις. Στο τέλος την ξαναπήρε πίσω, μεταφέροντας την προσεχτικά, λες και ήταν ωρολογιακή βόμβα. Εξακολουθούσαν να με ρωτούν χωρίς εγώ να καταλαβαίνω λέξη. Τελικά φώναξαν ένα διερμηνέα, υστέρα άλλο και

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

άλλο, ώσπου βρήκαν κάποιον που μπορούσε να μιλήσει μαζί μου. Μου έβγαλαν τα ρούχα και με εξέτασε γιατρός. Και η παραμικρή ραφή τους εξετάστηκε και πολλές σχίστηκαν. Στο τέλος μου τα πέταξαν στα μούτρα, χωρίς κουμπιά, χωρίς ζώνη και κορδόνια. **78**

Με μία διαταγή οι φρουροί μ' άρπαξαν από το δωμάτιο, κουβαλώντας τα ρούχα μου και με οδήγησαν σ' ατέλειωτους διαδρόμους. Δεν έκαναν καθόλου θόρυβο, λες και φορούσαν πανιά στα πόδια τους, ούτε μιλούσαν αναμεταξύ τους η μ' έμενα. Καθώς βαδίζαμε έτσι σιωπηλά, μία κραυγή που πραγματικά πάγωνε το αίμα υψώθηκε και χάθηκε τρεμουλιαστά στον ακίνητο αέρα. Ασυναίσθητα σταμάτησα, μα το χέρι του φρουρού πίσω μου πετάχτηκε στον ώμο μου τόσο δυνατά, που νόμισα πως μου έσπασε τον λαιμό. Στο τέλος σταματήσαμε σε μία κόκκινη πόρτα. Ένας τους την ξεκλείδωσε και μ' έσπρωξαν μέσα. Έπεσα με το κεφάλι από τρία πέτρινα σκαλοπάτια. Το κελί ήταν σκοτεινό και πολύ υγρό. Ήταν ενάμιση επί τρεισήμισι μέτρα, μ' ένα βρωμερό στρώμα στο πάτωμα. Έμεινα εκεί στο σκοτάδι άγνωστο πόσο, όλο και πιο πεινασμένος, ρωτώντας συνέχεια τον εαυτό μου γιατί η ανθρωπότητα είχε τόσο κακή φύση. Μετά από πολλή ώρα ένα καρβέλι ξινού μαύρου ψωμιού και μία μικρή κανάτα υφάλμυρου νερού σπρώχτηκε μέσα. Ο σιωπηλός φρουρός μου κανε νόημα να πιω εκείνη τη στιγμή. Δεν πρόλαβα καλά καλά να πιω μία γουλιά κι άρπαξε την κανάτα απ' τα χείλια μου, έχυσε στα πάτωμα τα υπόλοιπα νερό κι έφυγε. Η πόρτα έκλεισε σιωπηλά. Η ησυχία ήταν απόλυτη. Μερικές φορές μόνο φριχτές κραυγές έσχιζαν τον αέρα, για να πνιγούν την άλλη στιγμή βίαια. Ο χρόνος σέρνονταν μακριά. Δάγκωσα απρόθυμα το ξινό μαύρο ψωμί. Πεινούσα και σκεφτόμουν πως θα μπορούσα να φας οτιδήποτε, μ' αυτό το ψωμί ήταν πραγματικά φριχτό βρομούσε λες και το έσερναν σε καταβόθρα. Πολύ αργότερα, τόσο πολύ που φοβόμουν πως με ξέχασαν, οπλισμένοι φρουροί ήρθαν σιωπηλά ως το κελί μου. Ούτε μία λέξη δεν άρθρωσαν μου έκαναν νόημα να τούς ακολουθήσω. Μη έχοντας να διαλέξω, υπάκουσα και περιπλανηθήκαμε ξανά σ' ατέλειωτους διαδρόμους, που μου άφηναν την εντύπωση πως κάναμε και ξανακάναμε τις ίδιες κινήσεις ηλεκτρίζοντας όλο και πιο πολύ την ατμόσφαιρα. Στο τέλος μπήκαμε σ' ένα μακρύ δωμάτιο, μ' έναν από τούς τοίχους του βαμμένο κάτασπρο. Οι φρουροί έδεσαν άγρια με χειροπέδες τα χέρια πίσω στην πλάτη μου και με γύρισαν ώστε να

αντικρίζω τον άσπρο τοίχο. **79**

Για αρκετές στιγμές δεν συνέβη τίποτα, ύστερα, πολύ δυνατά, εκτυφλωτικά φώτα άναψαν έτσι, ώστε ν' αντανακλώνται από τον λευκό τοίχο. Ένωθασαν να καίγονταν τα μάτια μου, ακόμα κι αν κρατούσα κλειστά τα βλέφαρα οι φρουροί φορούσαν μαύρα γυαλιά. Το φως με χτυπούσε κατά κύματα. Αισθανόμουν σαν να έσπρωχναν βελόνες στα μάτια μου. Μία πόρτα άνοιξε κι έκλεισε απαλά. Καρέκλες τραβήχτηκαν, χαρτιά ανακατεύτηκαν. Κάποιοι μιλούσαν χαμηλόφωνα σ' ακατανόητη γλώσσα. Ύστερα το χτύπημα ενός υποκόπανου ανάμεσα στους ώμους και η ανάκριση άρχισε. Γιατί είχα μία φωτογραφική μηχανή χωρίς φιλμ. Γιατί είχα χαρτιά συνοριακού φύλακα μ' έδρα το Βλαδιβοστόκ. Πώς. Γιατί. Πότε. Για ώρες ατέλειωτες οι ίδιες ηλίθιες ερωτήσεις. Το φως έκαιγε πάντα, αφήνοντάς μου ένα τρομερό πονοκέφαλο. Αν αρνιόμουν ν' απαντήσω, το χτύπημα ενός υποκόπανου. Η μοναδική διακοπή ήταν για λίγες στιγμές, κάθε δυό ώρες, όταν έρχονταν καινούργιοι ν' αντικαταστήσουν τούς φρουρούς και τούς ανακριτές. Γιατί και οι ίδιοι οι φρουροί δεν άντεχαν τα δυνατά φώτα. Ύστερα, άπ' ότι φαίνονταν να είναι ατέλειωτες ώρες, μα που στην πραγματικότητα δεν ήταν περισσότερες από έξι, κατέρρευσα στο πάτωμα. Οι φρουροί, εντελώς απαθείς, άρχισαν να με τρυπούν με τις λόγχες τους. Είναι δύσκολο να πολεμάς να στηριχτείς στα πόδια σου με τα χέρια δεμένα πίσω, αλλά το έκανα, ξανά και ξανά. Όταν έπεφτα αναίσθητος με έλουζαν κουβάδες βρωμερού νερού. Ώρα με την ώρα η ανάκριση συνεχιζόταν. Τα πόδια μου άρχιζαν να πρήζονται. Οι γάμπες μου έγιναν παχύτερες από τούς μηρούς μου, καθώς τα υγρά τού σώματος κατέβαιναν προς τα κάτω πλημμυρίζοντας την σάρκα. Πάντα οι ίδιες ερωτήσεις, πάντα η ίδια κτηνωδία. Εξήντα ώρες ορθοστασία. Εβδομήντα. Ο κόσμος πια δεν ήταν παρά μία κόκκινη ομίχλη κι εγώ ένας όρθιος νεκρός. Ούτε τροφή, ούτε ξεκούραση, ούτε διάλειμμα. Μία γουλιά μόνο από κάποιο διεγερτικό φάρμακο που μου έδωσαν δια της βίας. Ερωτήσεις. Ερωτήσεις. Ερωτήσεις. Εβδομήντα δύο ώρες και δεν άκουγα πια, δεν έβλεπα πια. Οι ερωτήσεις, τα φώτα, ο πόνος, όλα εξατμίστηκαν κι έγινε σκοτάδι.**80**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Χρόνος ακαθόριστος πέρασε, ώσπου να ξανακερδίσω μία γεμάτη πόνο συνείδηση, ξαπλωμένος ανάσκελα στα παγωμένο, υγρά πάτωμα κάποιου βρώμικου κελιού. Η παραμικρή κίνηση σήμαινε φριχτούς πόνους, ένιωθα τη σάρκα μου μουσκεμένη και την πλάτη μου σαν να είχα σπονδυλική στήλη φτιαγμένη απο σπασμένο γυαλί. Κανένας ήχος δεν υπήρχε να δείχνει την παρουσία άλλων ζωντανών, καμιά αχτίδα φωτός να ξεχωρίζει τη μέρα από τη νύχτα. Τίποτα, μόνο μία αιωνιότητα πόνου, πείνας και δίψας. Επιτέλους όμως, κάποιο αδύνατο φωτάκι έλαμψε καθώς ένας φρουρός έσπρωξε με δύναμη ένα πιάτο με φαΐ στο πάτωμα. Ένα κύπελλο νερό γλίστρησε από πίσω του. Η πόρτα έκλεισε και έμεινα ξανά μόνος με τις σκέψεις μου στο σκοτάδι. Πολύ αργότερα ήρθαν ξανά οι φρουροί και μ' έσυραν δεν μπορούσα να περπατήσω στον ανακριτικό θάλαμο. Εκεί υποχρεώθηκα να καθίσω και να γράψω την ιστορία της ζωής μου. Για πέντε μέρες συνέβαινε το ίδιο πράγμα. Μ' έπαιρναν σ' ένα δωμάτιο, μου έδιναν χαρτί και μολύβι και μου έλεγαν να γράψω τα πάντα γύρω άπ' τη ζωή μου. Για τρεις βδομάδες έμεινα στο κελί μου, ανακτώντας αργά τις δυνάμεις μου. Για μία ακόμη φορά με πήραν σ' ένα δωμάτιο, όπου αντίκρισα τρεις ανώτερους αξιωματούχους. Κάποιος άπ' αυτούς κοίταξε τούς άλλους, ύστερα το χαρτί που κρατούσε και μου ανακοίνωσε ότι ορισμένα ισχυρά πρόσωπα είχαν καταθέσει πως είχα βοηθήσει κόσμο στο Βλαδιβοστόκ. Ένας τους κατέθεσε ότι είχα βοηθήσει την κόρη του να δραπετεύσει από κάποιο Γιαπωνέζικο στρατόπεδο συγκέντρωσης. Θα αφεθείς ελεύθερος είπε ο αξιωματούχος, και θα μεταφερθείς στο Στρώζ της Πολωνίας. Έχουμε ένα απόσπασμα που πηγαίνει εκεί. Θα τούς συνοδέψεις. Πίσω σε κελί καλύτερο αυτή τη φορά ώσπου δυνάμωσα αρκετά και μπορούσα να ταξιδέψω. Έτσι κάποτε πέρασα την πύλη των φυλακών Λουμπιάνκα, στη Μόσχα, αρχίζοντας το ταξίδι μου στη δύση.**81**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Έξω από τη Λουμπιάνκα περίμεναν τρεις στρατιώτες. Ο δεσμοφύλακας που με πέταξε από την ανοιχτή πόρτα, έδωσε ένα χαρτί στον ανώτερο από τους τρεις στρατιώτες, έναν δεκανέα. Υπέγραψε εδώ, σύντροφε, είναι μία απλή απόδειξη παραλαβής ενός αποφυλακισμένου. Ο δεκανέας έξυσε μ' αμφιβολία το κεφάλι του, ύγρανε το μολύβι και σκούπισε τις παλάμες στο παντελόνι του πριν σκαλίσει δισταχτικά τ' όνομά του. Ο δεσμοφύλακας του γύρισε την πλάτη χωρίς λέξη και η πόρτα της Λουμπιάνκα έκλεισε με δύναμη ευτυχώς αυτή τη φορά μ' εμένα άπ' έξω. Ο δεκανέας με κοίταξε βλοσυρά. Λοιπόν, εξαιτίας σου, υποχρεώθηκα να υπογράψω ένα χαρτί. Ο Λένιν μόνο ξέρει τι θα συμβεί, ίσως τελικά να καταλήξω κι εγώ στη Λουμπιάνκα. Έλα λοιπόν κουνήσου Ο δεκανέας πήρε τη θέση του μπροστά μου και με δύο στρατιώτες στο πλάι μου οδηγήθηκα ανάμεσα από τους δρόμους της Μόσχας σ' ένα σιδηροδρομικό σταθμό. Δεν είχα τίποτα να κουβαλήσω, όλη η περιουσία μου ήταν πάνω μου, τα ρούχα που φορούσα. Οι Ρώσοι είχαν κρατήσει το σάκο μου, το ρολόι μου, όλα εκτός από τα ρούχα που φορούσα. Και τι ρούχα. Βαριά παπούτσια με ξύλινες σόλες, παντελόνι και μία ζακέτα. Αυτά ήταν όλα. Ούτε εσώρουχα, ούτε χρήματα, ούτε τροφή. Τίποτα. Η μάλλον υπήρχε κάτι. Ένα χαρτί στην τσέπη μου έλεγε πως με απέλασε η Ρωσία και πως ήμουν ελεύθερος να ταξιδέψω ως την Ρωσοκρατούμενη Γερμανία, όπου κι έπρεπε να παρουσιαστώ στον κοντινότερο αστυνομικό σταθμό. Στο σταθμό της Μόσχας κάτσαμε και περιμέναμε στο τσουχτερό κρύο. **82**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ο ένας μετά τον άλλον οι στρατιώτες απομακρύνονταν και ξαναγύριζαν έτσι, ώστε και κάποιος άλλος να μπορέσει να πάει. Κάθισα στην πέτρινη πλατφόρμα κι έτρεμα. Πεινούσα. Ένωθα άρρωστος και ασθενικός. Ύστερα από αρκετή ώρα ένας λοχίας και κάπου εκατό άντρες παρουσιάστηκαν. Ο λοχαγός περπάτησε στην πλατφόρμα και με κοίταξε. Θέλεις να πεθάνει. Γρύλισε στο δεκανέα. Πρέπει να τον παραδώσουμε ζωντανό στο Λόου. Φρόντισε να φάει, μας μένουν έξι ώρες πριν φύγει το τραίνο. Ο δεκανέας κι ένας συνηθισμένος στρατιώτης μ' έπιασαν από τα μπράτσα και με έσυραν στα πόδια μου. Ο λοχαγός κοίταξε το πρόσωπό μου και είπε. Χμμ. Όχι κακός τύπος. Αν δεν μας κάνεις φασαρία δεν θα σου κάνουμε και μεις. Κοίταξε τα χαρτιά μου που κρατούσε τώρα ο δεκανέας. Ο αδερφός μου ήταν στη Λουμπιάνκα, είπε, προσέχοντας να μη βρίσκεται κανείς από τούς άντρες του σε σημείο που να μπορεί να ακούσει. Ούτε και αυτός είχε κάνει τίποτε. Τον έστειλαν στη Σιβηρία. Τώρα θα σε πάω για φαγητό. Φάε καλά, γιατί όταν θα φτάσουμε στο Λόου, θα πρέπει να φροντίσεις μόνος σου τον εαυτό σου απομακρύνθηκε και φώναξε δύο δεκανείς. Προσέχετε τον, φροντίστε να φάει και να πιει όσο θέλει. Πρέπει να φύγει άπ' τα χέρια μας σε καλή κατάσταση, αλλιώς ο κομισάριος θα λείει πως σκοτώνουμε τούς φυλακισμένους. Κουρασμένα έφυγα μαζί με τούς δύο δεκανείς. Σ' ένα μικρό εστιατόριο έξω από το σταθμό ο μεγαλύτερος δεκανέας διέταξε να φέρουν μεγάλες ποσότητες χορτόσουπας και καρβέλια μαύρου ψωμιού. Το κατασκεύασμα βρομούσε από τα αποσυνθεμένα χόρτα, αλλά κατάφερα να το φάω, καθώς ήμουν τόσο πεινασμένος. Σκέφθηκα τη σούπα που τρώγαμε στις Ιαπωνικές φυλακές. Εκεί κομμάτια από άλευρο, που τα έφτυναν οι Γιαπωνέζοι και το φαγητό που τούς περίσσευε, τα μάζευαν και έφτιαχναν τη σούπα των φυλακισμένων. Αφού φάγαμε, ετοιμαστήκαμε να φύγουμε. Ένας δεκανέας ζήτησε περισσότερο ψωμί και τρία φύλλα της πράβδα. Τυλίξαμε το ψωμί στα χαρτιά, αφού βεβαιωθήκαμε ότι δεν βεβηλώσαμε καμία φωτογραφία του Στάλιν με αυτό που κάναμε και γυρίσαμε μετά στο σταθμό. **83**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Η αναμονή ήταν φοβερή. Έξι ώρες στο τσουχτερό κρύο, καθισμένοι σε μία πέτρινη πλατφόρμα. Τελικά, στοιβαχτήκαμε όλοι σε ένα παλιό τραίνο και ξεκινήσαμε για το Κίεβο. Εκείνη τη νύχτα κοιμήθηκα στηριγμένος μεταξύ δύο Ρώσων στρατιωτών που ροχάλιζαν. Δεν υπήρχε χώρος να ξαπλώσουμε κάτω, τόσο γεμάτο ήταν το τραίνο. Τα σκληρά ξύλινα καθίσματα δεν ήταν αναπαυτικά και ευχόμουν να μπορούσα να καθίσω στο πάτωμα. Το τραίνο τινάζοταν μπροστά και σταματούσε τρίζοντας, όπως μου φαινόταν κάθε φορά που κατάφερνα να κοιμηθώ. Πολύ αργά την επόμενη νύχτα, μετά ένα οδυνηρό ταξίδι κάπου 768 χιλιομέτρων, σταματήσαμε σ' ένα δευτερεύοντα σταθμό στο Κίεβο. Μετά από αρκετές φωνές και ταραχή βαδίσουμε όλοι προς τον τοπικό στρατώνα για τη νύχτα. Με πέταξαν σ' ένα κελί κι ύστερα από ώρες κάποιος κομισάριος με το βοηθό του με ξύπνησαν. Άρχισαν να με ρωτούν ασταμάτητα και μετά δυό η δυόμιση ώρες βγήκαν ξανά από το δωμάτιο. Για αρκετή ώρα τινάζομουν και στριφογύριζα, προσπαθώντας να κοιμηθώ. Βίαια χέρια με σκαμπίλισαν, φωνάζοντας. Ξύπνα, ξύπνα, πεθαμένος είσαι. Πάρε τροφή. Βιάσου λίγα λεπτά μένουν πριν φύγεις. Τροφή. Λίγη ακόμη λαχανόσουπα. Ακόμα περισσότερο ξινό μαύρο ψωμί και νερό. Τα κατάπια βιαστικά όλα, με το φόβο μήπως και υποχρεωθώ να φύγω πριν τελειώσω το άθλιο γεύμα μου. Τα κατάπια και περίμενα. Περίμενα ώρες. Αργά εκείνο το απόγευμα δυό άντρες της στρατιωτικής αστυνομίας μπήκαν, άρχισαν τις ίδιες ερωτήσεις, μου πήραν για μία ακόμη φορά τα αποτυπώματα και υστέρα είπαν. Έχεις αργήσει. Δεν σε παίρνει η ώρα για φαγητό τώρα. Ίσως προλάβεις να πάρεις τίποτα στο σταθμό. Έξω απ' το στρατώνα περίμεναν τρία φορτηγά. Σαράντα στρατιώτες κι εγώ στριμωχτήκαμε απίστευτα στο ένα, οι άλλοι σκαρφάλωσαν στα υπόλοιπα και ξεκινήσαμε για το σταθμό, πηδώντας επικίνδυνα στις λακκούβες του δρόμου. Στριμώχτηκα τόσο, που μόλις και μετά βίας ανέπνεα. Ο οδηγός μας πρέπει να είναι τρελός, ξεπέρασε κατά πολύ τα άλλα αμάξια. Οδηγούσε λες και τον κυνηγούσαν όλοι οι διάβολοι τού κομμουνισμού. **84**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ταλαντευόμαστε και τιναζόμαστε προς τα πίσω, όλοι μας όρθιοι, καθώς δεν υπήρχε χώρος να καθίσουμε. Κατρακυλούσαμε στο δρόμο σαν αστραπή, όταν ακούστηκε το ουρλιαχτό του απότομου φρεναρίσματος και το φορηγό γλίστρησε στο πλάι η πλευρά μπροστά μου ξεσχίστηκε μέσα σε μία καταιγίδα από σπίθες καθώς συγκρουστήκαμε μ' ένα χοντρό πέτρινο τοίχο. Φωνές, ουρλιαχτά και βρισιές και μία αληθινή θάλασσα από αίμα. Την άλλη στιγμή βρέθηκα να πετώ στον αέρα. Να πετώ, βλέποντας κάτω μου το κατεστραμμένο φορηγό, τυλιγμένο σ' άγριες φλόγες. Μία αίσθηση πτώσης, ένα τρομερό κρας και μετά σκοτάδι. Λόμπσανγκ. Είπε μία πολυαγαπημένη φωνή, η φωνή του διδασκάλου μου, του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Είσαι πολύ άρρωστος Λόμπσανγκ, το σώμα σου είναι ακόμη στη Γη, μα σ' έχουμε εδώ, σ' έναν κόσμο πέρα από τον αστρικό. Προσπαθούμε να σε βοηθήσουμε, γιατί ο σκοπός σου στη Γη δεν είναι ακόμα τελειωμένος. Ο Μινγκυάρ Ντόνταπ. Γελούο. Σκοτώθηκε από τούς κακόπιστους κομμουνιστές, ενώ προσπαθούσε να πετύχει μία ειρηνική συμφωνία στο Θιβέτ. Είχα δει τις τρομερές πληγές από μαχαίρι στην πλάτη του. Μα φυσικά, τον είχα δει πολλές άλλες φορές, από τότε που πέρασε στις ουράνιες πεδιάδες. Το φως έτσουζε τα κλειστά μου μάτια. Φοβήθηκα πως ήμουν ξανά αντίκρυ σ' εκείνων τον τοίχο της Λουμπιάνκα και πως σύντομα θα με ξαναχτυπούσαν οι στρατιώτες με τούς υποκόπανους ανάμεσα στους ώμους. Αλλά αυτό το φως ήταν διαφορετικό, δεν έτσουζε τα μάτια μου ο πόνος θα πρέπει να ήταν μία ανάμνηση, σκέφτηκα κουρασμένα. Λόμπσανγκ, άνοιξε τα μάτια σου και κοίταξέ με. Η ευγενική φωνή του διδασκάλου μου με ζέστανε κι έστειλε μία γλυκιά ανατριχίλα ευχαρίστησης σ' όλο μου το είναι. Άνοιξα τα μάτια μου και κοίταξα τριγύρω. Είδα τον Λάμα να σκύβει από πάνω μου. Είχε την καλύτερη όψη απ' όσες φορές τον είχα ποτέ δει στη Γη. Το πρόσωπο του έμοιαζε αγέραστο, η αύρα του ήταν από τ' αγνώτερα χρώματα, χωρίς ίχνος κανένα από τα πάθη των ανθρώπων της Γης. Ο βαθυκίτρινος χιτώνας του ήταν φτιαγμένος από μιά ποτισμένος από μία δικιά του ζωή. **85**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Μου χαμογέλασε και είπε, φτωχέ μου Λόμπσανγκ, η σκληρότητα του ανθρώπου προς τον άνθρωπο βρήκε σε σένα καλό παράδειγμα, γιατί επέζησες από βάσανα που άλλους θα σκότωναν πολλές φορές. Βρίσκεσαι εδώ για ν' αναπαυθείς Λόμπσανγκ. Ν' αναπαυθείς στον τόπο που ονομάζουμε Γη του χρυσού φωτός εδώ είμαστε πέρα από το στάδιο της μετενσάρκωσης. Εδώ δουλεύουμε βοηθώντας κατοίκους από πολλούς διαφορετικούς κόσμους, όχι μόνο από τον ονομαζόμενα Γη. Η ψυχή σου είναι χτυπημένη και το σώμα σου συγκλονισμένο. Πρέπει να σε βοηθήσουμε, Λόμπσανγκ, γιατί το έργο πρέπει να γίνει και κανείς δεν μπορεί να σ' αντικαταστήσει. Κοίταξα γύρω μου και είδα πως βρισκόμουν σε κάτι που φαινόταν να είναι νοσοκομείο. Από τη θέση που είχα, μπορούσα να δω όμορφους κήπους και ζώα να βόσκουν η να παίζουν σ' απόσταση. Φαινόταν πως υπήρχαν ζαρκάδια και λιοντάρια κι όλα εκείνα τα ζώα που δεν μπορούν να ζήσουν ειρηνικά στη Γη και που εδώ ήταν φίλοι, χοροπηδώντας μαζί σαν μέλη μιας οικογένειας. Μία τραχιά γλώσσα έγλειψε το δεξί μου χέρι, που κρεμόταν μουνδιασμένα στο πλάι του κρεβατιού. Καθώς κοίταξα, είδα το Σαλου, τον τεράστιο γάτο φρουρό του Σακπόρι, έναν από τους πρώτους μου φίλους εκεί. Μου ένευσε και μυρμήγκιασμα ολόκληρος, καθώς τον άκουσα να μου λέει. Α. Φίλε μου Λόμπσανγκ, χαίρομαι που σε ξαναβλέπω, έστω και για λίγο. Θα πρέπει να επιστρέψεις στη Γη, αφού μας αφήσεις κι υστέρα, σε λίγα χρόνια, θα γυρίσεις εδώ για πάντα. Μία γάτα που μιλά. Ήξερα καλά την τηλεπαθητική ομιλία της γάτας και την καταλάβαινα τέλεια, μα αυτός ο γάτος κυριολεκτικά πρόφερε λέξεις, όχι απλά τηλεπαθητικά μηνύματα. Δυνατά γέλια με έκαναν να κοιτάξω το διδάσκαλο μου, το Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Φαινόταν να διασκεδάζει με την κατάσταση εις βάρος μου, σκέφτηκα. Ανατρίχιασα ξανά ο Σαλου στεκόταν στα πισινά του πόδια δίπλα στο κρεβάτι, ακουμπώντας τους αγκώνες του πλάι μου. Αυτός και ο Λάμα κοίταξαν πρώτα εμένα, υστέρα κοιτάχτηκαν μεταξύ τους γέλασαν και οι δύο. Και ο δύο, το ορκίζομαι. **86**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Λόμπσανγκ, είπε ο Λάμα, ξέρεις ότι δεν υπάρχει θάνατος, ξέρεις πως αφήνοντας τη Γη με το δήθεν θάνατο το εγώ πηγαίνει σ' εκείνη τη διάσταση, όπου αυτός η αυτή ξεκουράζεται, ενώ προετοιμάζεται να ενσαρκωθεί σ' ένα σώμα, που θα προσφέρει την ευκαιρία νέας μάθησης και πνευματικής ωρίμανσης. Εδώ βρισκόμαστε σε μία διάσταση, απ' όπου δεν υπάρχει νέα ενσάρκωση. Εδώ ζούμε, όπως μας βλέπεις τώρα, σε αρμονία και ειρήνη, έχοντας την ικανότητα να πάμε οπουδήποτε και σ' οποιαδήποτε στιγμή με κάτι που θα το ονόμαζες υπέρ-αστρικό ταξίδι. Εδώ ζώα και άνθρωποι κι άλλα είδη επίσης, συζητούν με λόγια η τηλεπάθεια. Χρησιμοποιούμε τα λόγια όταν είμαστε κοντά, την τηλεπάθεια όταν είμαστε μακριά. Γλυκιά μουσική ερχόταν από κάπου στον ορίζοντα, μουσική που ακόμα κι εγώ καταλάβαινα. Είχα πολύ στενοχωρήσει τους δασκάλους μου στο Σακπόρι με την ανικανότητά μου να τραγουδήσω η να κάνω μουσική. Πόσο θα χάρονταν οι ψυχές τους, σκέφτηκα, μπορούσαν να έβλεπαν το πόσο απολάμβανα αυτή τη μουσική. Στο φωτεινό ουρανό χρώματα φτερούγιζαν και κυμάτιζαν, σαν να τη συνόδευαν. Εδώ, σ' αυτό το υπέροχο τοπίο, τα φυτά ήταν τα πιο πράσινα και τα νερά τα πιο γαλάζια. Δέντρα ασθενικά εδώ δεν υπήρχαν ούτε φύλλα μαραμμένα. Μόνο η τελειότητα υπήρχε. Τελειότητα. Μα τότε τι γύρευα εκεί. Ήμουν ακόμα οδυνηρά ατελής και το ήξερα καλά. Πάλεψες το σωστό αγώνα, Λόμπσανγκ, και βρίσκεσαι εδώ για ανάπαυση κι ενθάρρυνση χάρη στα κατορθώματά σου. Ο οδηγός μου χαμογελούσε αγαθά καθώς μιλούσε. Έγειρα πίσω, μα την άλλη στιγμή πετάχτηκα τρομαγμένος. Το σώμα μου, που είναι το γήινο σώμα μου. Ξεκουράσου, Λόμπσανγκ, ξεκουράσου, απάντησε ο Λάμα. Ξεκουράσου και θα σου δείξουμε περισσότερα όταν έρθει ισχυρή η δύναμή σου. Αργά το φως στο δωμάτιο χλόμισσε κι από χρυσό κατέληξε σε μία ξεκούραση κοκκινωπή ομίχλη. Ένωσα ένα δυνατό, δροσερό χέρι πάνω στο μέτωπό μου και μία απαλή, μεταξένια γούνα στη δεξιά παλάμη και δεν ήξερα τίποτα πια. Ονειρεύτηκα πως ήμουν ξανά στη Γη. **87**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Κοίταζα ψυχρά προς τα κάτω, ενώ Ρώσοι στρατιώτες σκάλιζαν γύρω από το κατεστραμμένο φορτηγό, τραβώντας έξω καμένες σάρκες και κομμάτια από σώματα. Είδα κάποιον να κοιτά ένα σημείο και να δείχνει. Κεφάλια γύρισαν προς τα πάνω σε απάντηση της χειρονομίας του. Κοίταξα κι εγώ. Το σπασμένο μου σώμα τραμπαλιζόταν στην κορφή ενός ψηλού τοίχου. Αίμα έτρεχε απ' το στόμα και τα ρουθούνια. Το παρατηρούσα καθώς μεταφερόταν απ' τον τοίχο σ' ένα ασθενοφόρο. Καθώς ξεκίνησε προς κάποιο νοσοκομείο τ' ακολούθησα από ψηλά και τα είδα όλα. Η ασημένια μου χορδή ήταν ανέπαφη, όπως διαπίστωσα έλαμπε όπως ο. Γαλαζωπές πρωινές ομίχλες των κοιλάδων. Ρώσοι νοσοκόμοι, αρκετά απρόσεχτοι, τράβηξαν έξω το φορείο. Ταρακουνώντας το μετέφεραν ως έναν θάλαμο χειρουργείου, όπου και το κύλησαν σ' ένα τραπέζι. Νοσοκόμες έκοψαν τα ματωμένα μου ρούχα και τα πέταξαν. Μία μονάδα ακτίνων Χ πήρε φωτογραφίες κι είδα πως είχα τρία πλευρά σπασμένα. Το ένα απ' αυτά είχε τρυπήσει τον αριστερό μου πνεύμονα. Το αριστερό μου χέρι ήταν σπασμένο σε δύο μέρη ενώ το αριστερό μου πόδι στο γόνατο και στον αστράγαλο. Η σπασμένη αιχμή μιας λόγχης είχε τρυπήσει τον αριστερό μου ώμο, λίγα χιλιοστά πιο πέρα από μία ζωτική αρτηρία. Οι γυναίκες χειρουργοί αναστέναζαν μεγαλόφωνα, μη ξέροντας από που ν' αρχίσουν. Ένωθα να πλέω πάνω απ' το χειρουργικό τραπέζι, κοιτάζοντας, μη ξέροντας αν θα ήταν τόσο μεγάλη η τέχνη τους ώστε να καταφέρουν να με φτιάξουν ξανά. Ένα απαλό τράβηγμα της ασημένιας μου χορδής και βρέθηκα να υψώνομαι μέσα απ' το ταβάνι, βλέποντας στο πέρασμά μου αρρώστους στα κρεβάτια τους στα πάνω τμήματα του νοσοκομείου. Γλιστρούσα μακριά και ψηλά, έξω στο διάστημα, έξω ανάμεσα σ' αμέτρητα αστέρια, πέρα απ' το αστρικό επίπεδο, μέσα από πολλά αίθερικά επίπεδα, ώσπου έφτασα ξανά στη Γη του χρυσού φωτός. Ξαφνιάστηκα, προσπαθώντας να κοιτάξω μέσα απ' την κοκκινωπή ομίχλη. Επέστρεψε ακούστηκε να λέει μία ευγενική φωνή και η ομίχλη υποχώρησε, κάνοντας ξανά τόπο στο υπέροχο φως. Ο διδάσκαλος μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, στεκόταν πλάι μου, κοιτάζοντάς με. Ο Σάλου κοιμόταν στο κρεβάτι δίπλα μου, γουργουρίζοντας απαλά. **88**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Δύο άλλες υψηλές προσωπικότητες ήταν στο δωμάτιο. Όταν τούς είδα, έβλεπαν έξω απ' το παράθυρο τούς ανθρώπους που περπατούσαν πολλά μέτρα πιο κάτω. Στο έκπληκτο επιφώνημα μου γύρισαν και μου χαμογέλασαν. Ήσουν τόσο πολύ άρρωστος, είπε ο ένας, φοβηθήκαμε πως δεν θα άντεχε το σώμα σου. Ο άλλος τον όποιο ήξερα καλά, παρά την υψηλή θέση που είχε στη Γη, πήρε τα χέρια μου ανάμεσα στα δικά του. Ύπέφερες τόσα πολλά, Λόμπσανγκ. Ο κόσμος ήταν τόσο σκληρός απέναντί σου. Συζητήσαμε αυτό το θέμα και είπαμε πως ίσως προτιμάς να αποσυρθείς. Θα υπάρξουν πολλά ακόμη βάσανα, αν συνεχίσεις. Μπορείς να αφήσεις το σώμα σου τώρα και να μείνεις εδώ αιώνια, θα το προτιμούσες. Η καρδιά μου πήδησε μέσα μου. Η ειρήνη μετά από όλα μου τα βάσανα. Αν δεν ήμουν σκληρά και ειδικά προετοιμασμένος, αυτά τα βάσανα θα είχαν τελειώσει τη ζωή μου προ πολλού. Ειδική εκπαίδευση ναι μα γιατί για να μπορώ να βλέπω την αύρα των ανθρώπων και να ενθαρρύνω κάθε προσπάθεια για ερεύνα σε αυτόν τον τομέα. Και αν τα παρατούσα ποιος θα συνέχιζε αυτό το έργο. Οι άνθρωποι σου φέρθηκαν τόσο σκληρά. Δεν θα υπάρξει καμιά κατηγορία αν τα παρατήσεις. Πρέπει να σκεφθώ καλά αυτό το σημείο. Καμιά κατηγορία από τούς άλλους, όμως σε όλη την αιωνιότητα θα έπρεπε να ζω με τη συνείδησή μου. Τι είναι η ζωή. Μόνο λίγα χρόνια μιζέριας. Λίγα ακόμη χρόνια με βάσανα, ταλαιπωρίες, παρεξηγήσεις και έπειτα, αν φυσικά έκανα ο,τι μπορούσα να κάνω, η συνείδησή μου θα ήταν ήρεμη. Για όλη την αιωνιότητα. Τιμημένη κύριε, απάντησα, μου δώσατε το δικαίωμα να εκλέξω. Θα προσφέρω τις υπηρεσίες μου όσο το σώμα μου θα βρίσκεται στη ζωή. Δεν είναι σε τόσο καλή κατάσταση τώρα, προσπάθησα. Επιδοκιμαστικά χαμόγελα, γεμάτα ευτυχία, έσκασαν στα πρόσωπα των συγκεντρωμένων ανδρών. Ο Σαλου γουργούρισε δυνατά και μου έδωσε μία γλυκιά και παιχνιδιάρικη δαγκωνιά από αγάπη. Το γήινο σου σώμα, όπως και μόνος σου είπες, είναι σε αξιοθρήνητη κατάσταση από τις κακουχίες, είπε ο εξέχων άνδρας. **89**

Πριν πάρεις μία τελική απόφαση θα πρέπει να σου πούμε και κάτι ακόμη.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Έχουμε βρει ένα σώμα στη Γη της Αγγλίας, που ο κάτοχος του επιθυμεί πάρα πολύ ν' αφήσει. Η αύρα του έχει βασική αρμονία με τη δική σου. Αργότερα, αν οι καταστάσεις σε αναγκάσουν, μπορείς να το κάνεις δικό σου. Παρά λίγο να πέσω άπ' το κρεβάτι μου από το φόβο. Εγώ να μπω σε ένα άλλο σώμα. Ο οδηγός μου γέλασε, έλα Λόμπσανγκ, που πήγε όλη σου η εκπαίδευση. Είναι σαν να παίρνεις απλώς το χιτώνα κάποιου άλλου. Στο πέρασμα επτά χρόνων το σώμα θα είναι δικό σου μόριο για μόριο, δικό σου μ' ακριβώς τις ίδιες ούλες που έχεις τώρα. Στην αρχή θα σου φανεί λίγο παράξενο, όπως όταν πρωτοφόρεσες δυτικά ρούχα. Το θυμάμαι πολύ καλά αυτό, Λόμπσανγκ. Ο εξέχον άντρας ξαναμπήκε στη συζήτηση. Έχεις το δικαίωμα να διαλέξεις, Λόμπσανγκ. Μπορείς με καθαρή συνείδηση να εγκαταλείψεις τώρα το σώμα σου και να μείνεις εδώ. Αλλά, αν επιστρέψεις στη Γη, δεν θα έχει έρθει ακόμη ο καιρός για την αλλαγή των σωμάτων. Πριν αποφασίσεις, θα σου πω πως αν γυρίσεις, θα γυρίσεις σε βάσανα, παρεξηγήσεις, δυσπιστία και πραγματικό μίσος, γιατί υπάρχει η δύναμη του κακού, που προσπαθεί να εμποδίσει οτιδήποτε είναι καλό για την ανθρώπινη εξέλιξη θα σαι υποχρεωμένος να τη μάχεσαι συνέχεια. Έχω αποφασίσει, απάντησα. Μου είπατε να διαλέξω, θα συνεχίσω ώσπου να τελειώσει το έργο μου κι αν χρειαστεί να πάρω κάποιο άλλο σώμα. Λοιπόν, ας γίνει κι έτσι. Βαριά νύστα με κατέλαβε. Παρά τις προσπάθειές μου τα μάτια μου έκλεισαν. Κάθε εικόνα σιγόσβησε και βυθίστηκα σε κώμα. Ο κόσμος έμοιαζε να στριφογυρίζει. Τ' αυτιά μου γέμισαν με ακαθόριστους θορύβους και φωνές. Μου φαινόταν πως ήμουν, με κάποιο ανεξήγητο τρόπο, δεμένος. Μήπως βρισκόμουν ξανά στη φυλακή. Μήπως με είχαν πιάσει οι Γιαπωνέζοι. Ήταν το ταξίδι μου στη Ρωσία ένα όνειρο και είχα πράγματι επισκεφθεί τη Γη του χρυσού φωτός συνέρχεται, ακούστηκε να λέει μία τραχιά φωνή. Έι ξυπνά. Ούρλιαξε κάποιος στο αυτί μου. Άνοιξα με δυσκολία τα πονεμένα μάτια μου. Μία συνοφρυωμένη Ρωσίδα με κοιτούσε κατά πρόσωπο.90

Δίπλα της μία χοντρή γυναίκα γιατρός έβλεπε ψυχρά όλη την πτέρυγα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Πτέρυγα. Βρισκόμουν σ' ένα τμήμα του νοσοκομείου με άλλους σαράντα η πενήντα άντρες. Ύστερα ήρθε ο πόνος. Όλο μου το σώμα ήρθε στη ζωή μέσα σε καυτό πόνο. Η αναπνοή ήταν δύσκολη. Δεν μπορούσα να κινηθώ. Ω, Θα τα καταφέρει, είπε η γιατρός με το ακίνητο πρόσωπο, καθώς αυτή και η νοσοκόμα γύρισαν να φύγουν. Έμεινα ν' αναπνέω λαχανιασμένος, με μικρές, σύντομες εισπνοές εξαιτίας του πόνου στ' αριστερό μου θώρακα. Κανένα ανακουφιστικό φάρμακο δεν μου δόθηκε. Εδώ πέθαινε η ζούσε κανείς μόνος του, χωρίς ούτε να περιμένει ούτε να παίρνει συμπάθεια η ανακούφιση από την αγωνία του. Δύσθυμες νοσοκόμες περνούσαν, τραντάζοντας το κρεβάτι με το βάρος των βημάτων τους. Κάθε πρωί σκληρά δάχτυλα ξέσχιζαν τούς επιδέσμους και έβαζαν άλλους. Για τις υπόλοιπες ανάγκες σου έπρεπε να βασιστείς στις καλές υπηρεσίες των άλλων αρρώστων, που ήθελαν και μπορούσαν να σε βοηθήσουν. Έμεινα για δύο βδομάδες ξαπλωμένος, παραμελημένος σχεδόν από τις νοσοκόμες και το ιατρικό προσωπικό, παίρνοντας όση βοήθεια μπορούσα από τούς άλλους αρρώστους και υποφέροντας με αγωνία, όταν δεν μπορούσαν η δεν ήθελαν να με φροντίσουν. Στο τέλος των δύο βδομάδων ήρθε η γιατρός με το ακίνητο πρόσωπο, συνοδευμένη από τη χοντρή νοσοκόμα. Έσπασαν απότομα το γύψο απ' το αριστερό μου χέρι και πόδι. Ποτέ άλλοτε δεν είχα δει να φέρονται τόσο άσχημα σε άρρωστο, αφού όταν έδειξα έτοιμος να πέσω, η ρωμαλέα νοσοκόμα με βάστηξε κρατώντας το σπασμένο αριστερό μου χέρι. Την επόμενη βδομάδα τριγύριζα κουτσαίνοντας, βοηθώντας όσο μπορούσα άλλους. Μία κουβέρτα ήταν ότι είχα να φορέσω κι αναρωτιόμουν πως θα έβρισκα ρούχα. Την εικοστή δεύτερη μέρα της παραμονής μου στο νοσοκομείο, δύο αστυνομικοί ήρθαν στην πτέρυγα μου. Τραβώντας την κουβέρτα από πάνω μου, μου πέταξαν κάτι ρούχα και φώναξαν, βιάσου, έχεις απελαθεί. Έπρεπε να έχεις φύγει πριν τρεις βδομάδες. Μα πως θα μπορούσα να φύγω ενώ ήμουν, χωρίς να φταίω, αναίσθητος. Είπα.91

Ένα χτύπημα στο πρόσωπο ήταν η μόνη απάντηση, ενώ ο δεύτερος

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

αστυνομικός χαλάρωσε επιδεικτικά το ρεβόλβερ στη ζώνη του. Με κατέβασαν βιαστικά απ' τα σκαλιά ως το γραφείο του πολιτικού κομισάριου. Δεν μας είχες πει όταν έμπαινες στο νοσοκομείο, ότι είχες απελαθεί, είπε θυμωμένα. Σου παρασχέθηκε ιατρική περίθαλψη, για την οποία δεν είχες δικαίωμα και τώρα πρέπει να πληρώσεις γι' αυτή. Σύντροφε κομισάριε, απάντησα, με έφεραν εδώ αναισθητο και οι πληγές μου προκλήθηκαν από την κακή οδήγηση ενός Ρώσου στρατιώτη. Εξαιτίας του έχασα και υπέφερα πολλά. Ο κομισάριος χάιδευε σκεπτικά το πηγούνι του. Χμμ, είπε, αν ήσουν αναισθητος, πως τα ξέρεις όλα αυτά. Πρέπει να ερευνήσω την υπόθεση. Γύρισε στον αστυνομικό κι είπε. Πάρτον και κράτησε τον σ' ένα κελί στο τοπικό τμήμα, ώσπου να σου πω τι θα κάνεις. Για μία φορά ακόμα μεταφέρθηκα ανάμεσα στους πολυσύχναστους δρόμους σαν κακούργος. Στο αστυνομικό τμήμα μου πήραν ξανά τ' αποτυπώματα και μ' έριξαν σ' έναν κελί πολύ πιο κάτω απ' την επιφάνεια του εδάφους. Γι αρκετό καιρό δεν συνέβη τίποτα, υστέρτα ένας δεσμοφύλακας μου έφερε λαχανόσουπα, μαύρο ψωμί και κάτι σαν συνθετικό καφέ από βαλανίδια. Το φως στο διάδρομο έμενε ανοιχτό συνέχεια, έτσι που δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις τη μέρα από τη νύχτα ούτε να σημαδέψεις το πέρασμα τού χρόνου. Στο τέλος με πήραν σ' ένα δωμάτιο, όπου ένας βλοσυρός άντρας ανακάτευε τα χαρτιά του, βλέποντάς με πάνω απ' τα γυαλιά του. Βρέθηκες ένοχος γιατί παρέμεινες στη Ρωσία, ενώ είχε διαταχθεί η απέλασή μου. Παραδεχόμαστε πως δεν έχεις καμιά ευθύνη για το ατύχημα που σου συνέβη, μα από τη στιγμή που ανάκτησες τις αισθήσεις σου, έπρεπε να επισύρεις την προσοχή του κομισάριου του νοσοκομείου για τη θέση σου. Η θεραπεία σου κόστισε πολλά στη Ρωσία, συνέχισε, μα η Ρωσία είναι σπλαχνική. Θα εργαστείς στους πολωνικούς δρόμους για δώδεκα μήνες, ώστε να βοηθήσεις να πληρωθούν τα έξοδα. Μα εσείς θα έπρεπε να με πληρώσετε, απάντησα θυμωμένα.⁹²

Εξαιτίας του λάθους ενός Ρώσου στρατιώτη τραυματίστηκα σοβαρά. Ο στρατιώτης δεν είναι εδώ για να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Επέζησε απ'

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

το δυστύχημα κι έτσι τον εκτελέσαμε. Η καταδίκη σου ισχύει. Αύριο θα μεταφερθείς στην Πολώνια, όπου θα δουλέψεις στην κατασκευή των δρόμων. Ένας δεσμοφύλακας άρπαξε άγρια το μπράτσο μου και με οδήγησε πίσω στο κελί. Την επόμενη μέρα εγώ κι άλλοι δύο άντρες μεταφερθήκαμε απ' τα κελιά μας στο σιδηροδρομικό σταθμό. Για αρκετό καιρό περιμέναμε, με τη συνοδεία αστυνομικών. Ύστερα εμφανίστηκε μία στρατιωτική μοίρα κι ο υπεύθυνος για μας αστυνομικός, πλησίασε το λοχία, υπεύθυνο για τούς στρατιώτες, και τού παρουσίασε ένα χαρτί να υπογράψει. Για μία ακόμη φορά βρεθήκαμε κάτω απ' την προστασία τού Ρωσικού στρατού. Αρκετή ακόμα ώρα αναμονής και βαδίσαμε στο τέλος προς το τραίνο, που θα μας έπαιρνε τελικά ως το Λόου της Πολωνίας. Το Λόου ήταν ένας ανιαρός τόπος. Το τοπίο ήταν στιγματισμένο με πετρελαιοπηγές και η κατάσταση των δρόμων ήταν φοβερή εξαιτίας της βαριάς κυκλοφορίας στον πόλεμο. Αντρες και γυναίκες δούλευαν στους δρόμους, σπάζοντας πέτρες, γεμίζοντας τρύπες και προσπαθώντας να κρατήσουν ενωμένα σώμα και ψυχή με μία δίαιτα πείνας. Οι δύο συνταξιδιώτες μου από το Κίεβο ήταν πολύ ανόμοιοι. Ο Ιάκωβος ήταν ένας άνθρωπος με βρώμικο μυαλό, που έτρεχε στους φρουρούς μ' οποιαδήποτε ιστορία σκαρφιζόταν. Ο Ιωσήφ ήταν ολότελα διαφορετικός και μπορούσες να του έχεις εμπιστοσύνη. Επειδή τα πόδια μου ήταν σ' άσχημη κατάσταση και δεν μπορούσα να σταθώ όρθιος για πολύ, μου ανάθεσαν να κάθομαι στην πλευρά του δρόμου και να σπάζω πέτρες. Απ' ο,τι φαινόταν ούτε το κατεστραμμένο αριστερό μου χέρι ούτε τα πλευρά μου και οι άρρωστοι πνεύμονες θεωρήθηκαν σοβαρό μειονέκτημα. Για ένα μήνα πάλευα σαν σκλάβος για τη τροφή μου μόνο. Ακόμη κι οι εργάτριες έπαιρναν δύο ζλότνυ για κάθε κυβικό μέτρο σπασμένης πέτρας. Στο τέλος του μήνα κατέρρευσα, φτύνοντας αίμα. Ο Ιωσήφ ήρθε να με βοηθήσει καθώς σωριάστηκα στο χώμα, αγνοώντας τις διαταγές των φρουρών. Ένας απ' τούς στρατιώτες ύψωσε το όπλο του και πυροβόλησε τον Ιωσήφ τρυπώντας του τον λαιμό, ευτυχώς όμως όχι και κανένα ζωτικό μέρος. **93**

Μείναμε μαζί δίπλα στον δρόμο, ώσπου πέρασε κάποιος αγρότης με το κάρο του. Ένας φρουρός τον σταμάτησε και μας έριξαν απότομα πάνω στο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

λινάρι που μετέφερε. Ο φρουρός πήδηξε δίπλα του και τυναχτήκαμε μπροστά για το νοσοκομείο της φυλακής. Έμεινα για βδομάδες ξαπλωμένος στις ξύλινες σανίδες που ήταν το κρεβάτι μου, ώσπου κάποιος γιατρός της φυλακής είπε πως έπρεπε να με μεταφέρουν έξω. Πέθαινα, είπε, και θα έμπαινε σε πολλές φασαρίες αν πέθαιναν κι άλλοι φυλακισμένοι εκείνο το μήνα, του είχαν ήδη πεθάνει αρκετοί. Ένα ασυνήθιστο συμβούλιο γινόταν στο κελί του νοσοκομείου. Ο διευθυντής της φυλακής, ο γιατρός κι ο ανώτερος δεσμοφύλακας. Θα πρέπει να πας στο Στρύζ, είπε ο διευθυντής. Τα πράγματα δεν είναι τόσο αυστηρά κι η χώρα υγιεινότερη. Μα διευθυντά, απάντησα, γιατί πρέπει να μετακινηθώ. Βρίσκομαι στη φυλακή χωρίς αίτια, γιατί κανένα κακό δεν έχω κάνει. Γιατί θα πρέπει να μετακινηθώ και να το κρατήσω μυστικό. Στον καθένα που θα συναντώ θα λέω πως κανονίστηκε. Έγινε μεγάλη φασαρία, λογομαχήσαμε πολύ και στο τέλος εγώ, ο φυλακισμένος, πρότεινα μία λύση. Διευθυντά, είπα, θέλετε να με διώξετε για να σωθείτε. Δεν θα δεχτώ να μεταφερθώ σε μία άλλη φυλακή χωρίς να μιλήσω. Αν θέλετε τη σιωπή μου, αφήστε τον Ιωσήφ Κοσσίνο κι εμένα να πάμε στο Στρύζ σαν ελεύθεροι πολίτες. Δώστε μας ρούχα ώστε να είμαστε εμφανίσιμοι. Δώστε μας μερικά χρήματα, ώστε να αγοράσουμε λίγη τροφή, θα κρατήσουμε κλειστό το στόμα μας και θα φύγουμε πέρα απ' τα Καρπάθια. Ο διευθυντής γκρίνιαξε κι έβρισε. Σε λίγο βγήκαν όλοι απ' το κελί μου. Την επόμενη μέρα επέστρεψε ο διευθυντής και είπε ότι είχε διαβάσει τα χαρτιά μου, που έδειχναν πως ήμουν ένας άνθρωπος της τιμής, οποίος είπε, άδικα φυλακισμένος, θα έκανε όπως του πρότεινα. Για μία βδομάδα τίποτα δεν έγινε, τίποτα δεν συζητήθηκε. Στις τρεις το πρωί της όγδοης μέρας ήρθε ένας φρουρός στο κελί μου, με ξύπνησε άγρια και μου είπε ότι με θέλουν στο γραφείο. Ντύθηκα γρήγορα κι ακολούθησα το δεσμοφύλακα ως εκεί. Άνοιξε την πόρτα και με έσπρωξε βίαια. **94**

Κάποιος άλλος καθόταν μέσα, με δυό στοίβες ρούχα και δυό σάκους του ρωσικού στρατού. Στο τραπέζι υπήρχε τροφή. Μου έκανε νόημα να κάνω σιγά και να τον πλησιάσω. Θα Μεταφερθείτε στο Στρύζ, ψιθύρισε. Όταν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

φτάσετε εκεί, ζητά απ' το φρουρό ένας μόνο θα υπάρχει να σας πάει λίγο μακρύτερα. Αν μπορέσεις να τον παρασύρεις σε ένα ήσυχο δρόμο, εξουδετέρωσε τον, δέσε τον κι άφησέ τον εκεί. Εσύ με βοήθησες όταν ήμουν άρρωστος, έτσι κι εγώ θα σου πω ότι υπάρχει ένα σχέδιο να σας σκοτώσουν σαν δραπέτες. Άνοιξε η πόρτα και μπήκε ο Ιωσήφ. Προγευματίστε τώρα, είπε ο φρουρός, και βιαστείτε. Εδώ είναι ένα ποσόν που θα σας βοηθήσει στο ταξίδι. Αρκετά μεγάλο ποσόν. Τώρα καταλάβαινα το σχέδιο. Ο διευθυντής των φυλακών θα έλεγε πως τον ληστέψαμε και δραπετεύσαμε. Χορτάτοι, πήγαμε προς το αυτοκίνητο. Ένας σκυθρωπός αστυνομικός ήταν στο τιμόνι, με το ρεβόλβερ έτοιμο δίπλα του. Μας έκανε νόημα ν' ανέβουμε, άφησε το χειρόφρενο και ορμήσαμε από την ανοιχτή πόρτα έξω απ' τη φυλακή. Είχαμε κάνει πενήντα πέντε χιλιόμετρα έμεναν οχτώ ως το Στρύζ όταν αποφάσισα να κινηθώ. Έσκυψα γρήγορα μπροστά δίνοντας ένα μικρό χτύπημα τζούντο κάτω απ' τη μύτη του φρουρού, ενώ άρπαζα ταυτόχρονα με τ' άλλο χέρι το τιμόνι. Εκείνος διπλώθηκε, με το πόδι στο γκάζι. Βιαστικά έσβησα τη μηχανή κι οδήγησα τ' αμάξι στην άκρη τού δρόμου. Ο Ιωσήφ είχε μείνει μ' ανοιχτό στόμα. Του είπα γρήγορα το σχέδιο. Βιάσου, Ιωσήφ, είπα. Βγάλε τα ρούχα σου και φόρεσε τα δικά του. Θα πρέπει να κάνεις το φρουρό. Μα Λόμπσανγκ, κλαψούρισε ο Ιωσήφ, δεν μπορώ να οδηγήσω, και εσύ δεν μοιάζεις Ρώσος. Παραμερίσαμε το φρουρό και κάθισα στη θέση του οδηγού, άναψα τη μηχανή και ταξιδέψαμε ώσπου συναντήσαμε ένα σκαμμένο δρομάκο. Τον ακολουθήσαμε για λίγο κι υστέρα σταματήσαμε. Ο φρουρός κουνιόταν πια κι έτσι τον συνεφέραμε. Κρατούσα το περίστροφο στο πλευρό του. Φρουρέ, είπα όσο πιο άγρια μπορούσα, αν θέλεις τη ζωή σου, Θα κάνεις ο,τι σου πω. **95**

Οδήγησε μας έξω από τα περίχωρα του Στρύζ και συνέχεια ως το Σκόλυιε. Εκεί θα σ' αφήσουμε να φύγεις. Θα κάνω ο,τι μου πείτε, ψέλλισε ο φρουρός, αλλά αν πρόκειται να διασχίσετε τα σύνορα, αφήστε με να έρθω μαζί σας, γιατί αλλιώς θα εκτελεστό. Ο Ιωσήφ κάθισε στο πίσω κάθισμα, κρατώντας

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

με φροντίδα το πιστόλι και κοιτάζοντας μ' αρκετή επιθυμία το πίσω μέρος του λαιμού του οδηγού μας. Εγώ κάθισα δίπλα στον οδηγό μήπως και δοκιμάσει τίποτε κόλπα, όπως το να φύγει άπ' το δρόμο η το να πετάξει το κλειδί της μηχανής. Ταξιδεύαμε αποφεύγοντας τούς μεγάλους δρόμους. Το τοπίο όλο και γέμιζε με λόφους, καθώς πλησιάζαμε τα Καρπάθια. Τα δέντρα γίνονταν πυκνότερα, προσφέροντας μας άριστα κρησφύγετα. Σ' ένα κατάλληλο μέρος σταματήσαμε να τεντώσουμε τα πόδια μας και να τσιμπήσουμε κάτι, μοιράζοντας με το φρουρό το φαΐ μας. Στο Βέλκε Μπερέζνι, σχεδόν χωρίς βενζίνη, σταματήσαμε και κρύψαμε το τζιπ. Με το φρουρό ανάμεσα μας προχωρήσαμε με προφυλάξεις. Βρισκόμαστε στα σύνορα κι έπρεπε να προσέχουμε. Οποιοσδήποτε διαθέτει αρκετή εξυπνάδα μπορεί να περάσει τα σύνορα οποιασδήποτε χώρας. Λίγη εφευρετικότητα και τόλμη είναι τα μόνα που χρειάζονται. Ποτέ δεν συνάντησα και τον παραμικρό αληθινό κίνδυνο διασχίζοντας παράνομα τα σύνορα. Τις δυσκολίες τις συνάντησα όταν διέθετα ένα απόλυτα νόμιμο διαβατήριο. Τα διαβατήρια μόνο ταλαιπωρία φέρνουν στον αθώο ταξιδιώτη, υποβάλλοντας τον σε γελοίες διατυπώσεις. Η έλλειψη διαβατηρίου ποτέ δεν εμπόδισε κανένα που έπρεπε να διασχίσει σύνορα. Πάντως, άπ' ότι φαίνεται, τα διαβατήρια είναι απαραίτητα για να φορολογούν άκακους ταξιδιώτες και να δίνουν δουλειά σ' ορδές ολόκληρες από συχνά δυσάρεστους υπαλλήλους. Δεν είναι βέβαια αυτό το βιβλίο μία πραγματεία για το πως θα περνάτε παράνομα τα σύνορα, έτσι θα περιοριστώ να πω ότι χωρίς δυσκολία περάσαμε και οι τρεις μας στην Τσεχοσλοβακία. Ο φρουρός πήρε το δρόμο του κι εμείς το δικό μας. Το σπίτι μου είναι στο Λέβις, είπε ο Ιωσήφ, θέλω να πάω εκεί. Μπορείς να μείνεις μαζί μου όσο θέλεις. Τραβήξαμε μαζί προς το Κόζις, το Ζβόλεν και συνεχίσαμε περπατώντας για το Λέβις. **96**

Κάπου κάπου μας έπαιρνε κανένα αυτοκίνητο η παίρναμε το τραίνο. Ο Ιωσήφ ήξερε καλά τα μέρη, ήξερε που να βρίσκουμε πατάτες, παντζάρια κι οτιδήποτε άλλο φαγώσιμο. Μετά από αρκετό διάστημα βρεθήκαμε ν' ανεβαίνουμε έναν μικρό δρόμο στο Λέβις. Ο Ιωσήφ σταμάτησε σ' ένα μικρό σπίτι, χτύπησε και, καθώς δεν πήρε απάντηση, ξαναχτύπησε. Με πολλή

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

προσοχή, μία κουρτίνα τραβήχτηκε ελάχιστα στο πλάι. Ο παρατηρητής είδε κι αναγνώρισε τον Ιωσήφ. Μία πόρτα άνοιξε, κάποιος τράβηξε μέσα τον Ιωσήφ, και ξανάκλεισε στα μούτρα μου. Βημάτιζα απέξω πάνω κάτω. Κάποτε άνοιξε πάλι η πόρτα και εμφανίστηκε ο Ιωσήφ με μία έκφραση πιο στεναχωρημένη απ' όσο μπορούσα ποτέ να φανταστώ. Η μητέρα μου δε σε δέχεται μέσα, είπε. Λέει πως υπάρχουν πάρα πολλοί κατάσκοποι τριγύρω κι αν φανεί πως κάποιος άλλος ζει μαζί μας, μπορεί όλοι να συλληφθούμε. Λυπάμαι. Μ' αυτά γύρισε ντροπιασμένος και ξαναμπήκε στο σπίτι. Για πολλή ώρα έμεινα συγχυσμένος. Με δικιά μου ευθύνη τον είχα βγάλει απ' τη φυλακή, τον είχα σώσει απ' την εκτέλεση. Οι προσπάθειές μου τον είχαν φέρει εδώ και τώρα μου γύρισε την πλάτη αφήνοντάς με να τα καταφέρω μόνος μου. Θλιμμένα γύρισα και ξαναπήρα το μικρό δρόμο. Βγήκα στη λεωφόρο. Χωρίς τροφή, χωρίς χρήματα, χωρίς κατανόηση της γλώσσας. Περπατούσα στα τυφλά, βαθιά λυπημένος με την προδοσία ενός που τον θεωρούσα φίλο. Για ατέλειωτες ώρες βάδιζα στην άκρη της λεωφόρου. Τα λίγα περαστικά αυτοκίνητα δεν μου έδιναν καμιά σημασία, υπήρχαν πάρα πολλοί πεζοί στο δρόμο για να προκαλώ την προσοχή. Μερικά χιλιόμετρα πιο πίσω είχα κάπως ησυχάσει την πείνα μου αρπάζοντας μερικές μισοσάπιες πατάτες που κάποιος αγρότης είχε αφήσει για τα γουρούνια. Πάντως ποτέ δεν δίψασα, γιατί υπήρχαν πάντα τα ρυάκια. Πάει καιρός που είχα μάθει πως τα ρυάκια και οι χείμαρροι είναι ασφαλείς, ενώ τα ποτάμια μολυσμένα. Μακριά μπροστά μου, στον ίσιο δρόμο, διέκρινα ένα ογκώδες αντικείμενο. Η απόσταση το έκανε να φαίνεται σαν αστυνομικό φορτηγό η μπλόκο στο δρόμο. Στάθηκα στην άκρη του δρόμου βλέποντας το για αρκετά λεπτά. **97**

Δεν κατάφερα να δω κανένα ίχνος αστυνομίας η στρατού κι έτσι συνέχισα το ταξίδι μου, πολύ προσεχτικά. Καθώς πλησίασα, είδα πως κάποιος προσπαθούσε να κάνει κάτι στη μηχανή. Όταν έφτασα κοντά, σήκωσε το κεφάλι του και είπε κάτι που δεν κατάλαβα. Το επανέλαβε σ' άλλη γλώσσα κι υστέρη σ' άλλη. Στο τέλος μπόρεσα με δυσκολία να καταλάβω τι έλεγε. Είχε σβήσει η μηχανή και δεν μπορούσε να τη φτιάξει, μήπως ήξερα από

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μοτέρ. Σκάλισα αρκετά κάτω απ' το καπό και δοκίμασα τη μίζα. Βενζίνη υπήρχε. Κοιτάζοντας πίσω απ' τον πίνακα οργάνων τις καλωδιώσεις, είδα ότι είχε φθαρεί η μόνωση, βραχυκυκλώνοντας την ανάφλεξη όταν τ' αμάξι χτύπησε σε μία αντλία στο δρόμο. Μονωτική ταινία η εργαλεία δεν υπήρχαν, μα δεν μου πήρε περισσότερο από λίγα λεπτά να τυλίξω τα σύρματα με πανιά και να τα δέσω με ασφάλεια. Η μηχανή άναψε και δονούταν απαλά. Κάτι συμβαίνει εδώ, σκέφτηκα. Αυτή η μηχανή δουλεύει πολύ καλά για ν' ανήκει σ' ένα γέρο αγρότη. Ο άλλος χοροπηδούσε τριγύρω κατευχαριστημένος. Μπράβα, μπράβα, φώναζε συνέχεια. Μ' έσωσες. Τον κοίταξα απορημένος. Πώς τον είχα σώσει φτιάχνοντας τ' αμάξι του. Με κοίταξε προσεχτικά. Σ' έχω ξαναδεί, είπε. Ήσουν με κάποιον άλλο και περνούσατε τον ποταμό απ' τη γέφυρα Χρόν στο Λέβις. Ναι, του απάντησα, και τώρα ταξιδεύω μόνος. Μου 'κανε νόημα να μπω στ' αυτοκίνητο. Καθώς οδηγούσε, του είπα όλα όσα είχαν συμβεί. Από την αύρα του καταλάβαινα πως ήταν ένας έμπιστος και καλοπροαίρετος άνθρωπος. Ο πόλεμος έδωσε τέλος στο επάγγελμά μου, είπε, και πρέπει να ζήσω την οικογένειά μου. Είσαι καλός με τ' αυτοκίνητα και χρειάζομαι έναν οδηγό που να μη μένει στο δρόμο. Μεταφέρουμε τροφές και τίποτε πράγματα πολυτελείας από τη μία χώρα στην άλλη. Εσύ το μόνο που χρειάζεσαι να κάνεις, είναι να οδηγείς και να συντηρείς ένα αυτοκίνητο. Τον κοίταξα αναποφάσιστος. Λαθρεμπόριο. Ποτέ στη ζωή μου δεν το είχα κάνει. Ο άλλος με κοίταξε κι είπε. Ούτε ναρκωτικά, ούτε όπλα, τίποτα το επικίνδυνο. **98**

Τροφή για να κρατά τούς ανθρώπους ζωντανούς και μερικά φανταχτερά πράγματα, που κρατούν τις γυναίκες ευτυχισμένες. Το θεωρούσα παράξενο, η Τσεχοσλοβακία δεν φαινόταν μία χώρα που μπορούσε να εξάγει τροφή κι είδη πολυτελείας. Του το είπα, κι εκείνος απάντησε. Είσαι απόλυτα σωστός, όλα έρχονται από κάποια άλλη χώρα, εμείς απλώς τα προωθούμε. Οι Ρώσοι κλέβουν από τούς κατεχόμενους λαούς, παίρνοντάς τους όλα όσα έχουν. Βάζουν σε τραίνα οτιδήποτε πολύτιμο βρουν και

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

στέλνουν φορτία ολόκληρα στους αρχηγούς του κόμματος. Εμείς απλά σταματάμε τα τραίνα εκείνα με τις καλύτερες τροφές, που μπορούμε να μεταφέρουμε σ' άλλες χώρες που έχουν ανάγκη. Όλοι οι φρουροί των συνόρων είναι στο κόλπο. Το μόνο που θα έχεις να κάνεις είναι να οδηγείς, μ' εμένα στο πλάι σου. Εντάξει, είπα, δείξε μου αυτό τ' αμάξι. Αν δεν υπάρχουν ναρκωτικά η τίποτα άλλο βλαβερό, θα σε οδηγήσω όπου θέλεις. Γέλασε κι είπε. Έλα στο πίσω μέρος. Κοίτα όσο θέλεις. Ο τακτικός οδηγός μου είναι άρρωστος και σκέφτηκα πως θα μπορούσα να καταφέρω αυτό το φορτηγό μόνος μου. Δεν ξέρω τίποτα όμως για μηχανές και δεν μπορώ. Ήμουν ένας διάσημος δικηγόρος στη Βιέννη πριν με καταστρέψει ο πόλεμος. Σκάλισα με προσοχή όλο το πίσω μέρος του φορτηγού. Όπως είπε, μόνο τροφή και λίγα μεταξωτά για τις γυναίκες υπήρχαν. Είμαι ικανοποιημένος, είπα, θα σου δουλέψω. Μ' έβαλε στη θέση του οδηγού και ξεκινήσαμε για ένα ταξίδι, που μας πέρασε από την Μπρατισλάβα στην Αυστρία, από τη Βιέννη και το Κλάγκενφουρτ και τελικά στην Ιταλία, όπου και τέλειωσε στη Βερόνα. Συνοριακοί φρουροί μας σταματούσαν, έκαναν πως ερευνούν τα εμπορεύματα κι υστέρα μας χαιρετούσαν καθώς αφήναμε στο χέρι τους ένα μικρό πακετάκι. Μία φορά ένα αστυνομικό αυτοκίνητο μας προσπέρασε, σταμάτησε ξαφνικά και κυριολεκτικά μ' ανάγκασε να σταθώ όρθιος στο φρένο. Δύο αστυνομικοί τινάχτηκαν προς το μέρος μας με τα ρεβόλβερ στο χέρι. Ύστερα από λίγο όμως, αφού τούς δείξαμε μερικά χαρτιά, οπισθοχώρησαν μουρμουρίζοντας αμήχανα άφθονες δικαιολογίες. Ο νέος εργοδότης μου φαίνονταν πολύ ευχαριστημένος μαζί μου. Μπορώ να σε φέρω σ' επαφή μ' έναν που έχει φορτηγά στη Λοζάνη Τής Ελβετίας, είπε κι αν κι αυτός μείνει τόσο ικανοποιημένος όσο εγώ, μπορεί να σε συστήσει σε κάποιον που θα σε πάρει ως το Λουντβιχάφεν της Γερμανίας.

99

Μείναμε στη Βενετία μία βδομάδα, ενώ ξεφόρτωναν το φορτίο μας, βάζοντας νέο στη θέση του. Χρειαζόμαστε ξεκούραση μετά την τόσο εξαντλητική οδήγηση. Η Βενετία ήταν ένα φριχτό μέρος για μένα, που ανέπνεα με δυσκολία στη χαμηλή Γη της. Μου φαινόταν πως ο τόπος ετούτος δεν ήταν παρά ένας ανοιχτός υπόνομος. Από τη Βενετία, σ' ένα διαφορετικό φορτηγό, πήγαμε στην Πάδουα, τη Βιτσένζα και τέλος στη Βερόνα. Όλοι οι κρατικοί υπάλληλοι μας φέρονταν σαν ευεργέτες του λαού

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κι αναρωτιόμουν ποιός να ήταν πραγματικά ο εργοδότης μου. Από την αύρα του και μία αύρα δεν μπορεί να πει ψέματα, ήταν φανερό πως ήταν ένας καλός άνθρωπος. Μα έκανα λίγες ερωτήσεις, μιας και δεν με ενδιέφερε πραγματικά. Το μόνο που ήθελα ήταν να προχωρήσω, να συνεχίσω το δικό μου έργο στη ζωή. Όπως ήξερα, το έργο μου δεν μπορούσε ν' αρχίσει προτού εγκατασταθώ μόνιμα κάπου, ελεύθερος άπ' όλες αυτές τις περιπλανήσεις. Το αφεντικό μου μπήκε στο δωμάτιο μου του ξενοδοχείου της Βερόνας. Έχω κάποιον που θέλω να γνωρίσεις. Φτάνει εδώ αυτό το απόγευμα. Ά, Λόμπσανγκ, θα ήταν καλύτερα αν ξύριζες τη γενειάδα σου, οι Αμερικάνοι φαίνεται ν' αντιπαθούν τα γένια κι αυτός που πρόκειται να συναντήσεις είναι ένας Αμερικανός που επισκευάζει φορτηγά κι επιβατηγά και τα πουλά από χώρα σε χώρα. Τι λες. Κύριε, απάντησα, αν οι Αμερικάνοι η οποιοσδήποτε άλλος αντιπαθούν τη γενειάδα μου, είναι ελεύθεροι να το κάνουν. Τα σαγόνια μου είναι σπασμένα από τις μπότες των Γιαπωνέζων κι η γενειάδα καλύπτει τις πληγές μου. Τ' αφεντικό μου κι εγώ συζητήσαμε αρκετά πριν χωριστούμε και μου έδωσε ένα πολύ ικανοποιητικό ποσό, λέγοντας πως είχα κρατήσει τη συμφωνία μας και θα κρατούσε κι αυτός όσα υποσχέθηκε. Ο Αμερικανός ήταν ένα φανταχτερό άτομο, παίζοντας ένα τεράστιο πούρο στα χοντρά του χείλια. **100**

Τα δόντια του ήταν γενναιόδωρα σημαδεμένα με χρυσά σφραγίσματα και τα ρούχα του ζάλιζαν με την επιδεικτικότητα τους. Δίπλα του ήταν μια μία πολύ φτιαχτά ξανθή γυναίκα. Τα ρούχα της μόλις που έκρυβαν αυτά τα μέρη της ανατομίας της που, σύμφωνα με τις δυτικές συνήθειες, θα πρέπει να κρύβονται. Έει, έσκουξε μόλις με είδε. Δεν είναι γλύκα. Δεν είναι κούκλος. Ω. Κλειστό, μωρό, είπε ο άνθρωπος που προμήθευε το εισόδημα της. Σπάσε, άντε μία βόλτα. Έχουμε δουλειές. Με ένα σούφρωμα των χειλιών κι ένα τίναγμα που έκανε τα πάντα να τρανταχτούν επικίνδυνα κι ανάγκασε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

λεπτά υφάσματα να τεντωθούν από βαρύ φορτίο, το μωρό βγήκε νευρικά από το δωμάτιο σ' αναζήτηση ποτών. Έχω μία φοβερή Μερσεντές που πρέπει να βγάλω έξω, είπε ο Αμερικάνος. Κανείς δεν θα την αγοράσει εδώ και θα φέρει πολύ χρήμα σε κάποια άλλη χώρα. Ανήκε σ' ένα απ' τα μεγάλα πρόσωπα του Μουσολίνι. Την ελευθερώσαμε και τη βάψαμε ξανά. Έχω έναν ωραίο σύνδεσμο στο Καρλσουχε της Γερμανίας και αν καταφέρω να την πάω εκεί, έχω σίγουρα πολλά στη τσέπη. Γιατί δεν την οδηγείς μόνος σου. Ρώτησα. Δεν ξέρω ούτε την Ελβετία ούτε τη γερμανία. Τζή, εγώ να την οδηγήσω. Το έχω ήδη κάνει τόσες φορές, που δεν υπάρχει φύλακας που να μη με ξέρει. Κι έτσι θέλεις να πιάσουν έμενα απάντησα. Έχω έρθει από πολύ μακριά και με πολλούς κινδύνους για να σταματήσω τώρα. Όχι, δεν θέλω τη δουλειά. Ω. Αδερφέ. Δεν είναι τίποτα για σένα, φαίνεσαι τίμιος και μπορώ να σου δώσω χαρτιά που να λένε πως είσαι τουρίστας και πως τ' αυτοκίνητο είναι δικό σου. Σίγουρα μπορώ να σου δώσω όλα αυτά τα χαρτιά. Από ένα μεγάλο χαρτοφύλακα που κουβάλαγε, ψάρεψε ένα ολόκληρο δέμα χαρτιά και τα έσπρωξε προς το μέρος μου. Αδιάφορα τούς έριξα μία ματιά. Μηχανικός πλοίου. Είδα πως αφορούσαν κάποιον μηχανικό πλοίου. Η κάρτα εργασίας κι όλα τα σχετικά ήταν εκεί. Μηχανικός πλοίου. Αν μπορούσα να αποκτήσω αυτά τα χαρτιά, θα μπάρκαρα σε πλοίο. Παράλληλα με την ιατρική και τη χειρουργική είχα σπουδάσει και μηχανική στη Τσόνγκινγκ είχα πτυχίο μηχανικού, είχα όλα τα προσόντα ενός πιλότου. **101**

Έτρεχε το μυαλό μου. Λοιπόν, δεν ενδιαφέρει και τόσο, είπα. Το διακινδυνεύω πολύ. Αυτά τα χαρτιά δεν έχουν τη φωτογραφία μου. Πώς είμαι σίγουρος ότι ο πραγματικός ιδιοκτήτης τους δεν θα εμφανιστεί την πιο ακατάλληλη στιγμή. Ο άνθρωπος είναι νεκρός, νεκρός και θαμμένος. Μέθυσε και οδηγούσε ένα τρελό Φιάτ. Ίσως να κοιμήθηκε στο τιμόνι πάντως έπεσε με τα μούτρα σε μίατσιμεντένια γέφυρα. Μάθαμε γι αυτόν και μαζέψαμε τα χαρτιά του. Κι αν συμφωνήσω, τι θα με πληρώνεις. Θα μπορέσω να κρατήσω τα χαρτιά. Θα με βοηθήσουν πέρα από τον

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ατλαντικό. Σίγουρα, παλιόφιλε, σίγουρα. Σου δίνω 250 δολάρια και όλα τα έξοδα και κρατάς τα χαρτιά, θα βάλουμε τη φωτογραφία σου πάνω σε αυτά, στη θέση της άλλης. Έχω φίλους. Τα κανονίζω όλα πολύ καλά. Εντάξει απάντησα, θα οδηγήσω το αμάξι στο Καρλσουχε για σένα. Πάρε και το κορίτσι μαζί σου. Θα σου κάνει συντροφιά και θα την ξεφορτωθώ έτσι. Υπάρχει κάτι καινούργιο στη σειρά. Για λίγα λεπτά τον κοίταξα ζαλισμένος. Προφανώς δεν κατάλαβε καλά την έκφραση μου. Μα βέβαια, τα κάνει όλα. Θα τα περάσεις φίνα. Όχι., Φώναξα, δεν παίρνω αυτή τη γυναίκα μαζί μου. Δεν μένω στο ίδιο αυτοκίνητο με αυτήν. Αν δεν μ' εμπιστεύεσαι, ας τα διαλύσουμε όλα η στείλε έναν άντρα, δυό άντρες, αλλά όχι γυναίκα. Έγειρε στην καρέκλα του και τραντάχτηκε στα γέλια με το στόμα ορθάνοιχτο το χρυσάφι που παρουσιάστηκε μπροστά μου, μου θύμισε την έκθεση χρυσών αντικειμένων στο ιερό του Θιβέτ. Το πούρο του έπεσε στο πάτωμα και έσβησε μέσα σε ένα συντριβάνι από σπίθες. Αυτή η κυρία, είπε, όταν μπόρεσε τελικά να μιλήσει, μου κοστίζει 500 δολάρια τη βδομάδα. Σου τη δίνω για το ταξίδι και συ αρνείσαι. Φιού. Καλό και τούτο. Δυό μέρες αργότερα τα χαρτιά ήταν έτοιμα. Η φωτογραφία μου είχε τοποθετηθεί και φίλοι υπάλληλοι είχαν εξετάσει προσεχτικά τα χαρτιά και τα είχαν σκεπάσει με τις σφραγίδες της υπηρεσία τους, όπως χρειαζόταν.

102

Η μεγάλη Μερσεντές λαμπύριζε στο ιταλικό φως του ήλιου. Έκανα έναν έλεγχο, όπως πάντα, στην καύσιμη ύλη, πετρέλαιο και νερό, μπήκα μέσα και ξεκίνησα. Ο Αμερικάνος, καθώς τον προσπερνούσα, μου έστειλε ένα φιλικό χαιρετισμό. Στα Ελβετικά σύνορα, οι αρμόδιοι υπάλληλοι εξέτασαν προσεχτικά τα χαρτιά που τούς έδειξα. Έπειτα, η προσοχή τους στράφηκε στο αμάξι. Μία εξέταση με καθετήρα στο ντεπόζιτο της βενζίνης για να βεβαιωθούν ότι δεν υπάρχει παράνομος χώρος εκεί μέσα, ένα χτύπημα στο σώμα του αυτοκινήτου για να βεβαιωθούν ότι δεν είναι τίποτε κρυμμένο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πίσω από το μεταλλικό πλαίσιο. Δύο φύλακες ερεύνησαν από κάτω, κάτω από τον προφυλακτήρα, ακόμα κάτω από τη μηχανή. Μόλις μου έδωσαν άδεια για να περάσω και ξεκίνησα, φωνές ακούστηκαν πίσω μου. Γρήγορα φρενάρισα. Ένας φύλακας έτρεξε λαχανιασμένος. Μπορείτε να πάρετε έναν άντρα ως το Μαρτίγκνι. Ρώτησε. Βιάζεται και προκύπτει ένα πάρα πολύ επείγον ζήτημα. Ναι, απάντησα, θα τον πάρω αν είναι έτοιμος τώρα. Ο φύλακας έκανε ένα νόημα και ένας άντρας έτρεξε γρήγορα από τα γραφεία των συνόρων. Κάνοντάς μου μίαν υπόκλιση μπήκε στο αυτοκίνητο και κάθισε δίπλα μου. Από την αύρα του κατάλαβα ότι ήταν ένας υπάλληλος και επομένως γεμάτος υποψίες. Ήταν φανερό ότι αναρωτιόταν, γιατί να οδηγήσω μόνος μου, χωρίς γυναικεία συντροφιά. Ήταν πολύ φλύαρος, κατάφερε όμως να του μείνει αρκετός χρόνος για να με πνίξει στις ερωτήσεις. Ερωτήσεις που μπορούσα να απαντήσω. Όχι γυναίκα, κύριε. Είπε πόσο ασυνήθιστο. Ίσως να έχετε άλλα ενδιαφέροντα. Γέλασα και είπα. Εσείς οι άνθρωποι σκέπτεστε μόνο για το σεξ. Επομένως ένας άντρας που ταξιδεύει μόνος του είναι σκέτη απάτη, κάποιος που πρέπει να τον υποπτεύεστε. Είμαι τουρίστας, ρίχνω μία ματιά στη θέα. Μπορώ να δω γυναίκες παντού με κοίταξε με μία δόση κατανόηση στα μάτια του και είπα. Θα σου διηγηθώ μία ιστορία που γνωρίζω πως είναι αληθινή. Είναι μία άλλη παραλλαγή του κήπου της Εδέμ.**103**

Κατά τη διάρκεια της ιστορίας σ' όλα τα μεγάλα θρησκευτικά έργα του κόσμου, υπάρχουν διηγήσεις που άλλοι τις έχουν πιστέψει, ενώ άλλοι, με μεγαλύτερη ίσως εννοιακή δύναμη τις έχουν απορρίψει σαν μύθους σχεδιασμένους, για να αποκρύψουν μία ορισμένη γνώση που δεν θα πρέπει να φανερωθεί σε οποιοδήποτε τυχαίο πρόσωπο, γιατί τότε θα ήταν επικίνδυνη. Τέτοια είναι και η διήγηση η ο μύθος του Αδάμ και της Εύας στον κήπο της Εδέμ, όπου η Έβα παρασύρθηκε από ένα φίδι και έφαγε το φρούτο από το δέντρο της γνώσης. Έχοντας παρασυρθεί, όμως, από το φίδι και φάει από το φρούτο, αντίκρισαν ο ένας τον άλλο και είδαν ότι ήταν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

γυμνοί. Αφού απέκτησαν αυτή την απαγορευμένη γνώση, δεν μπορούσαν πια να μείνουν στον κήπο της Εδέμ. Ο κήπος της Εδέμ, φυσικά, είναι αυτή η μακάρια Γη της άγνοιας, όπου δεν φοβάσαι τίποτε, γιατί δεν ξέρεις τίποτε, όπου είσαι ένα φυτό, σ' όλες τις προθέσεις και τούς σκοπούς σου. Εδώ, όμως, είναι η περισσότερο εσωτερική παραλλαγή της ιστορίας. Ο άντρας και η γυναίκα δεν είναι μόνο μία μάζα από πρωτόπλασμα η από σάρκα βαλμένη επάνω σε έναν κοκάλινο σκελετό. Ο άνθρωπος είναι, η μπορεί να γίνει, κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Εδώ στη Γη είμαστε απλά ανδρείκελα του Υπερνού μας αυτός ο Υπερνός προσωρινά κατοικεί στο αστρικό σώμα και αποκτά πείρα μέσα από το σαρκικό σώμα που είναι το ανδρείκελο, το όργανο του αστρικού. Φυσιολόγοι και άλλοι έκαναν ανατομία στο σώμα του ανθρώπου και τα έχουν αναγάγει όλα σε μία μάζα από σάρκα και κόκαλα. Μπορούν να συζητήσουν για το ένα η το άλλο κόκκαλο, για τα διάφορα όργανα, όλα αυτά όμως είναι υλικά πράγματα. Δεν έχουν ανακαλύψει ούτε έχουν προσπαθήσει να ανακαλύψουν τα πιο μυστικά, τα ανέγγιχτα πράγματα, που οι Ινδιάνοι, οι Κινέζοι και οι Θιβητιανοί τα γνώριζαν αιώνες πριν το χριστιανισμό. Η σπονδυλική στήλη είναι μία σπουδαία δομή πράγματι. Οικοδομεί τον νωτιαίο μυελό, χωρίς τον οποίο ο καθένας είναι παράλυτος, άχρηστος σαν ανθρώπινο ον αλλά η σπονδυλική στήλη είναι ακόμα πιο σπουδαία. Ακριβώς στο κέντρο του σπονδυλικού νεύρου, ο νωτιαίος μυελός είναι ένας σωλήνας που απλώνεται σε Μία άλλη διάσταση. **104**

Είναι ένας σωλήνας όπου η δύναμη, γνωστή, σαν Κουνταλί, μπορεί να ταξιδεύσει όταν ξυπνήσει. Στη βάση της σπονδυλικής στήλης είναι αυτό που οι ανατολίτες ονομάζουν φωτιά του φιδιού. Είναι η έδρα της ίδιας της ζωής. Στο συνηθισμένο δυτικό αυτή η μεγάλη δύναμη είναι αδρανής, κοιμάται, σχεδόν παράλυτη από την αχρηστία. Στην πραγματικότητα είναι σαν ένα φίδι τυλιγμένο στη βάση της σπονδυλικής στήλης, ένα φίδι τεράστιας δύναμης, που δεν μπορεί όμως για πολλούς λόγους να ξεπεράσει τα όρια του για την ώρα. Αυτή η μυθική μορφή του φιδιού είναι γνωστή σαν Κουνταλί και στους ανατολίτες που το φίδι έχει ξυπνήσει, η δύναμή του

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μπορεί να υψωθεί μέσα από το κανάλι στο σπονδυλικό νεύρο, να κατευθυνθεί στον εγκέφαλο και πέρα πέρα μακριά στο αστρικό. Καθώς ανεβαίνει, ενεργοποιεί κάθε Τσάκρας η κέντρο δύναμης, όπως ο αφαλός, ο λαιμός και διάφορα άλλα μέρη. Όταν τα κέντρα αυτά ξυπνήσουν, τότε ο άνθρωπος αποκτά ζωή, δύναμη, γίνεται κύριος όλων. Με απόλυτο έλεγχο αυτής της φιδίσιας δύναμης, μπορείς να πραγματοποιήσεις σχεδόν τα πάντα να μετακινήσεις βουνά, να περπατήσεις στο νερό, να υψωθείς στον αέρα η να επιτρέψεις να σε θάψουν στη Γη, σε ένα σφραγισμένο δωμάτιο, απ' όπου μπορείς να αναδυθείς ζωντανός σε οποιαδήποτε καθορισμένη ώρα. Στο μύθο, λοιπόν, έχουμε ότι παρασύρθηκε η Ένα από ένα φίδι. Μ' άλλα λόγια, με κάποιο τρόπο η Ένα έμαθε για την Κουνταλί. Ήταν σε θέση να ελευθερώσει τη φιδίσια δύναμη, την τυλιγμένη στη βάση της σπονδυλικής της στήλης. Η δύναμη αυτή τότε υψώθηκε, με τη μορφή κυμάτων μέσα από το σπονδυλικό νεύρο, ξύπνησε τον εγκέφαλο και τηξ έδωσε τη γνώση. Στην ιστορία λέγεται ότι έφαγε από το δέντρο της γνώσης η από το καρπό του επομένως. Μ' αυτή τη γνώση μπορούσε να δει την αύρα, τη δύναμη γύρω από το ανθρώπινο σώμα. Μπορούσε να δει την αύρα του Αδάμ, τις σκέψεις και τις προθέσεις του. Ο Αδάμ επίσης, παρασυρμένος από την Ένα, ξύπνησε τη δική του Κουνταλί και έβλεπε την Ένα όπως πράγματι ήταν. Η αλήθεια είναι ότι ο ένας ατένισε την αύρα του άλλου, βλέποντας τη γυμνή αστρική τους μορφή χωρίς το κάλυμμα του ανθρώπινου σώματος. 105

Μπροστά τους ήταν οι σκέψεις, οι επιθυμίες, η γνώση του άλλου και το γεγονός ότι αυτά δεν θα έπρεπε να είναι στη βαθμίδα της εξέλιξης του Αδάμ και της Ένας. Οι παλιοί ιερείς γνώριζαν ότι κάτω από ορισμένες συνθήκες η αύρα μπορεί να γίνει ορατή, ότι η Κουνταλί μπορεί να ξυπνήσει με το σεξ. Έτσι συνήθιζαν να διδάσκουν ότι το σεξ είναι αμαρτία ότι είναι η πηγή όλων των κακών και, επειδή η Ένα είχε παρασύρει τον Αδάμ, ότι είναι η πτώση του κόσμου. Η διδασκαλία αυτή γινόταν γιατί, όπως είπα, το σεξ μπορεί να ταράξει την Κουνταλί που κοιμάται ήσυχα στους περισσότερους ανθρώπους στη βάση της σπονδυλικής στήλης. Η δύναμη Κουνταλί, μία τρομερή δύναμη, είναι τυλιγμένη κάτω χαμηλά, όπως είναι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τυλιγμένο ένα ελατήριο. Το ξαφνικό ξεδίπλωμα της, όπως και του ελατηρίου, μπορεί να προκαλέσει καταστροφή. Αυτή η ιδιαίτερη δύναμη βρίσκεται στη βάση της σπονδυλικής στήλης με ένα μέρος της μέσα στα γεννητικά όργανα. Οι άνθρωποι της ανατολής το γνωρίζουν αυτό. Μερικοί Ινδοί χρησιμοποιούν στις θρησκευτικές τους τελετές μία εκδήλωση διαφορετικού είδους σεξ, με διαφορετικές στάσεις επιθυμώντας να αποκτήσουν ειδικά αποτελέσματα. Στο τέλος καταφέρνουν και τα αποκτούν. Οι αρχαίοι, πριν από πολλούς αιώνες λάτρευαν το σεξ. Έδειχναν μεγάλο ενδιαφέρον για τη λατρεία του φαλικου συμβόλου. Αν ειδικές τελετές σε ιερά, που ξυπνούσαν την Κουνταλί και παρείχαν διορατικότητα, τηλεπάθεια κι άλλες εσωτερικές δυνάμεις. Το σεξ, χρησιμοποιούμενο σωστά και με αγάπη, μπορεί να ξυπνήσει τούς παλμούς όλων, να ανοίξει αυτό που οι ανατολίτες καλούν το λουλούδι του λωτού να αγκαλιάσει τον κόσμο του πνεύματος. Μπορεί να κάνει την Κουνταλί να φουσκώσει και να ξυπνήσει ορισμένα κέντρα. Το σεξ και η Κουνταλί, όμως, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ποτέ λανθασμένα. Το έναν πρέπει να ολοκληρώσει και να συμπληρώσει το άλλο. Οι θρησκείες που διδάσκουν ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει σεξ μεταξύ των δύο συζύγων, κάνουν τραγικό λάθος. Συνήγοροι αυτής της άποψης είναι πολλοί από τούς πιο αμφίβολουσ λάτρεις του χριστιανισμού. Οι καθολικοί της Ρώμης βρίσκονται πιο κοντά στην αλήθεια όταν συμβουλεύουν τούς δύο συζύγους να έχουν τις εμπειρίες της ερωτικής ένωσης. Οι συμβουλές δίνονται όμως στα τυφλά, χωρίς να ξέρουν γιατί, πιστεύουν ότι αυτό θα χρησιμεύσει στη δημιουργία παιδιών.

106

Αυτό βέβαια δεν είναι ο κύριος σκοπός της ερωτικής ένωσης, αν και πολλοί πιστεύουν το αντίθετο. Αυτές οι θρησκείες, επομένως, που διδάσκουν ότι δεν πρέπει να υπάρχουν σεξουαλικές εμπειρίες, προσπαθούν να καταπνίξουν την εξέλιξη του ατόμου και του είδους. Να πως γίνονται όλα αυτά. Στο μαγνητισμό αποκτούμε ένα δυνατό μαγνήτη, τοποθετώντας τα μόρια της ύλης προσανατολισμένα προς τη μία πλευρά. Φυσιολογικά σε ένα κομμάτι σιδήρου, για παράδειγμα, όλα τα μόρια είναι σκορπισμένα, σαν ένα απειθάρχητο πλήθος. Είναι τοποθετημένα τυχαία, όταν όμως μία συγκεκριμένη δύναμη εφαρμοσθεί στην περίπτωση του σιδήρου, μία μαγνητική δύναμη όλα τα μόρια προσανατολίζονται προς μία κατεύθυνση.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Έτσι αποκτάμε τη μεγάλη δύναμη του μαγνητισμού, χωρίς την οποία δεν θα υπήρχε ούτε ραδιόφωνο, ούτε ηλεκτρισμός, ούτε όμως δρόμοι, σιδηρόδρομοι η αεροπορικά ταξίδια. Στον άνθρωπο όταν η Κουνταλίني ξυπνήσει, όταν ζωντανέψει η φωτιά του φιδιού, τότε τα μόρια του σώματος προσανατολίζονται προς την κατεύθυνση που τα σπρώχνει αυτή η δύναμη. Το ανθρώπινο σώμα τότε σφύζει από ζωή και υγεία, γίνεται δυνατό στη γνώση, μπορεί να τα δει όλα. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για το πλήρες ξύπνημα της Κουνταλίني, μα αυτό δεν πρέπει να γίνεται παρά μόνο από εκείνους που έχουν αρκετά αναπτυχθεί. Διαφορετικά άνθρωποι που έχουν άγνοια, θα αποκτούσαν τεράστιες δυνάμεις και θα κυριαρχούσαν στους άλλους και τότε η Κουνταλίني θα χρησιμοποιούταν για κακό. Είναι δυνατό όμως να γίνει ένα μερικό ξύπνημα της Κουνταλίني, που θα ζωογονήσει ορισμένα κέντρα, από την αγάπη ενός παντρεμένου ζευγαριού. Με την πραγματική έκσταση της οικειότητας τα μόρια του σώματος τοποθετούνται έτσι, ώστε πολλά απ' αυτά προσανατολίζονται προς μία κατεύθυνση και έτσι αυτοί οι άνθρωποι αποκτούν τεράστια δυναμικότητα. Όταν όλη η ψεύτικη σεμνότητα και όλες οι ψεύτικες διδασκαλίες γύρω από την ερωτική ένωση διαλυθούν, τότε για μία ακόμα φορά ο άνθρωπος θα υψωθεί σε ένα μεγάλο ον, θα είναι πάλι ικανός να πάρει τη θέση του σαν ένας ταξιδιώτης στα αστέρια.107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Το αυτοκίνητο συνέχισε το δρόμο του με θόρυβο, γεμάτο από δύναμη που

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κανένα βουνίσιο μονοπάτι δεν μπορούσε να σταματήσει η να εμποδίσει. Ο επιβάτης μου καθόταν σιωπηλός δίπλα μου, μιλώντας μου μόνο σποραδικά, για να μου δείξει μερικά διακριτικά σημεία η υπέροχες ομορφιές. Πλησιάζαμε τα περιχώρα του Μαρτίγκνι, όταν μίλησε. Ένας πανέξυπνος άντρας σαν και εσένα, θα έχει μαντέψει ότι είμαι κυβερνητικός υπάλληλος. Θα μου προσφέρει την ευχαρίστηση της συντροφιάς σου στο δείπνο. Θα ήμουν πολύ ευτυχισμένος κύριε, απάντησα. Σκόπευα να συνεχίσω το δρόμο μου μέχρι το Αιγκλ, μα τώρα προτιμώ να μείνω σ' αυτήν την πόλη. Μου έδειξε το δρόμο που θα έπρεπε να ακολουθήσω και τελικά φτάσαμε σ' ένα υπερβολικά ωραίο ξενοδοχείο. Οι αποσκευές μου μεταφέρθηκαν μέσα, οδήγησα το αυτοκίνητο στο γκαράζ και έδωσα οδηγίες να το περιποιηθούν. Το δείπνο ήταν εξαιρετικά απολαυστικό, ο πρώην επιβάτης μου και τωρινός οικοδεσπότης μου ήταν ένας ενδιαφέρων συνομιλητής, αφού είχε πια ξεπεράσει τις αρχικές του υποψίες για μένα. Σύμφωνα με την παλιά Θιβετιανή αρχή αυτός που ακούει, μαθαίνει περισσότερο, τον άφησα να μιλάει συνέχεια. Μου διηγήθηκε περιπτώσεις από το τελωνείο και μάλιστα μία πρόσφατη, όπου ένα πανάκριβο αυτοκίνητο είχε ψεύτικα ταμπλό και από πίσω αποθηκευμένα ναρκωτικά. Είμαι ένας συνηθισμένος τουρίστας, είπα, και ένα από τα πράγματα που αντιπαθώ είναι τα ναρκωτικά. Θέλετε να εξετάσετε το αυτοκίνητο, για να δείτε μήπως υπάρχουν τίποτε ψεύτικα ταμπλό. **108**

Μόλις τώρα μου μιλήσατε για μία περίπτωση όπου είχαν βάλει τα ναρκωτικά χωρίς να έχει καμιά απολύτως ιδέα ο κάτοχος του αυτοκινήτου. Με τη δική μου επιμονή το αυτοκίνητο οδηγήθηκε στο τοπικό αρχηγείο της αστυνομίας και έμεινε όλη τη νύχτα εκεί για να το εξετάσουν. Το πρωί με υποδέχθηκαν σαν ένα παλιό και έμπιστο φίλο. Είχαν εξετάσει κάθε χιλιοστό από το αυτοκίνητο και δεν είχαν βρει τίποτε. Ανακάλυψα ότι η Ελβετική αστυνομία ήταν περιποιακή και γλυκομίλητη έτοιμη πάντα να βοηθήσει έναν τουρίστα. Συνέχισα να οδηγώ, μόνος με τις σκέψεις μου, ρωτώντας τον εαυτό μου τι να φυλάει το μέλλον για μένα. Περισσότερες φασαρίες και ταλαιπωρίες όπως ήξερα, γιατί όλοι οι μάντεις δεν έκαναν τίποτε άλλο από

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

το να μου λένε τα ίδια. Πίσω στο πορτ μπαγκάζ βρίσκονταν οι αποσκευές ενός άντρα που του είχαν αρπάξει τα χαρτιά. Απ' ο,τι ξέραμε δεν είχε συγγενείς, όπως κι εγώ, έμοιαζε να είναι μόνος του στον κόσμο. Στις βαλίτσες του η μάλλον στις δικές μου τώρα είχε λίγα βιβλία για μηχανές πλοίων. Σταμάτησα το αυτοκίνητο και πήρα στα χέρια μου το βιβλίο. Καθώς οδηγούσα, απομνημόνευα διάφορους κανόνες που, σαν μηχανικός πλοίων, έπρεπε να ξέρω. Σχεδίαζα να μπω σε πλοίο διαφορετικής γραμμής το βιβλίο απολύσεων θα μου έδειχνε ποιές γραμμές να αποφύγω από το φόβο μην αναγνωριστώ. Τα χιλιόμετρα κυλούσαν πίσω μου. Αίγκλ, Λοζάνη και πέρα από τα σύνορα στη Γερμανία. Οι Γερμανοί συνοριακοί φύλακες ήταν πολύ σχολαστικοί, έλεγξαν τα πάντα, ακόμα και τούς αριθμούς των ελαστικών και της μηχανής. Ήταν επίσης εντελώς σκυθρωποί και δύσθυμοι. Συνέχεια οδηγούσα. Στο Κάρλσουχε πήγα στη διεύθυνση που μου είχαν δώσει κι εκεί έμαθα πως ο άνθρωπος που έπρεπε να δω ήταν στο Λούντβιχσάφεν. Έτσι συνέχισα το οδήγημα ως εκεί, που, στο καλύτερο ξενοδοχείο, βρήκα τον Αμερικανό. Ω τζή φίλε, είπε, δεν θα μπορούσα να πάρω τ' αμάξι στους δρόμους των βουνών, τα νεύρα μου είναι άσχημα. Πολύ πιτό θαρρώ. Το θαρρούσα κι εγώ επίσης. Το δωμάτιο του στο ξενοδοχείο ήταν σαν ένα θαυμαστά εξοπλισμένο μπαρ, πλήρες με τη γκαρσόνα του. Αυτή η καινούργια είχε περισσότερα να δείξει κι έδειχνε περισσότερα απ' εκείνη που είχα αφήσει στην Ιταλία. Δεν είχε παρά τρεις σκέψεις στο μυαλό της. **109**

Γερμανικά μάρκα, ποτό και σεξ, μ' αυτή τη σειρά. Ο Αμερικανός έμεινε πολύ ευχαριστημένος με την κατάσταση του αμαξιού. Του το παρέδωσα χωρίς γρατζουνιά κι απόλυτα καθαρό. Τόνισε την εκτίμηση του μ' ένα γενναίο ποσό αμερικάνικων δολαρίων. Για τρεις μήνες δούλευα γι' αυτόν, οδηγώντας τεράστια φορτηγά σε διάφορες πόλεις και φέρνοντας πίσω αυτοκίνητα που έπρεπε να μετατραπούν η να ξαναφτιαχτούν. Δεν ήξερα τι ακριβώς συνέβαινε κι ακόμα δεν ξέρω, μα πληρωνόμουν καλά κι είχα αρκετό χρόνο να μελετήσω τα βιβλία μου της μηχανολογίας των πλοίων. Στις διάφορες πόλεις που πήγαινα, επισκεπτόμουν τα τοπικά μουσεία κι εξέταζα προσεχτικά όλα τα μοντέλα πλοίων κι όλα τα μοντέλα των μηχανών τους. Τρεις μήνες αργότερα ο Αμερικανός ήρθε στο φτωχό

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

δωματιάκι που είχα νοικιάσει και σωριάστηκε στο κρεβάτι μου με το βρωμερό πούρο του να πνίγει στον καπνό σχεδόν όλον τον τόπο. Τζή φίλε, είπτε. Στοιχηματίζω πως δε σε τραβάει και πολύ η πολυτέλεια. Μία Αμερικάνικη φυλακή είναι πιο άνετο μέρος απ' αυτό εδώ. Έχω δουλειά για σένα, μεγάλη δουλειά. Τη θέλεις. Αν θα με πάει κοντύτερα στη θάλασσα, στη Χάβρη η το Τσέρμπουργκ, είπα. Λοιπόν, αυτή θα σε πάει στο Βερντέν κι είναι νόμιμη αρκετά. Έχω ένα πράγμα με τόσες ρόδες όσα είναι τα πόδια μιας κάμπιας κι ακόμα περισσότερα. Είναι τρέλα στο οδήγημα. Πάνε πολλά δολάρια στη δουλειά. Πες μου κι αλλά γι' αυτό, του απάντησα. Σου έχω πει πως μπορώ να οδηγήσω οτιδήποτε. Έχεις τα χαρτιά που χρειάζεται για να μπει στη Γαλλία. Ναι, είπτε. Περίμενα τρεις μήνες να τα πάρω. Σε κρατούσαμε ξεκούραστο αφήνοντάς σε να κερδίζεις λίγα ψιλά. Πάντως ποτέ δε σκέφτηκα πως μπορούσες να ζεις σ' ένα κελί σαν κι αυτό. Σηκώθηκε και μου έκανε νόημα να τον ακολουθήσω. Στην πόρτα τον περίμενε το αυτοκίνητό του, κομπλέ, με κορίτσι. Οδήγησε εσύ, μου είπτε μπαίνοντας πίσω με τη γυναίκα, θα σου λέω που να πας. Σταματήσαμε σε κάτι που έμοιαζε μ' εγκαταλειμμένο αεροδρόμιο έξω απ' το Λουντβιχσάφεν. Εκεί, κάτω από μία τεράστια τέντα, βρισκόταν η πιο παράξενη μηχανή που είχα δει ποτέ. **110**

Φαινόταν να αποτελείται κυρίως από κίτρινα μεταλλικά δοκάρια, που στηρίζονταν σε μία ολόκληρη σειρά τροχούς ύψους δυόμιση μέτρων. Σ' απίθανο ύψος απ' το έδαφος ήταν μία μικρή γυάλινη καμπίνα. Στερεωμένοι στο πίσω μέρος του κατασκευάσματος ήταν πάρα πολλοί άλλοι ατσάλινοι σωλήνες, που στήριζαν μία τεράστια σιδερένια αρπάγη. Επιφυλακτικά σκαρφάλωσα ως τη θέση του οδηγού. Έι, φώναξε ο Αμερικάνος, δεν θέλεις το βιβλίο με τις οδηγίες. Τεντώθηκε και μου έδωσε ένα φυλλάδιο που μιλάγε γι' αυτές τις κατασκευές. Είχα κάποτε έναν τύπο, συνέχισε, που έπρεπε να παραδώσει ένα απ' τα φορτηγά που σκουπίζουν τούς δρόμους, καινούργιο αμάξι. Δεν θέλησε να διαβάσει το βιβλίο κι όταν έφτασε στον προορισμό του, ανακάλυψε πως είχε τις σκούπες να σκουπίζουν σ' όλη τη διαδρομή

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

και τις είχε καταστρέφει. Δεν θα 'θελα να σε δω να καταστρέφεις το δρόμο απ' εδώ ως το Βερντέν. Ξεφυλλίζοντας το βιβλίο, σύντομα άναψα τη μηχανή. Μούγκριζε σαν αεροπλάνο έτοιμο γι' απογείωση. Άφησα επιφυλακτικά το χειρόφρενο και το μηχανικό μαμούθ κινήθηκε βαριά έξω απ' την τέντα προς τον παλιό διάδρομο απογείωσης. Πήγα πάνω κάτω μερικές φορές για να συνηθίσω το οδήγημα του και καθώς επέστρεφα πίσω στο υπόστεγο, ένα περιπολικό της γερμανικής αστυνομίας στάθηκε δίπλα μου. Ένας αστυφύλακας βγήκε έξω, ένας άγριος τύπος που θα 'λεγες πως μόλις άφησε τ' αρχηγείο της γκεστάπο. Οδηγείς αυτό το πράγμα χωρίς ακόλουθο, γάβγισε. Ακόλουθο. Σκέφτηκα, μήπως νομίζει πως χρειάζομαι κάποιον να με συντηρεί. Οδηγούσα δίπλα του. Λοιπόν, τι συμβαίνει με σένα. Φώναξα. Εδώ είναι ιδιωτικός χώρος. Απομακρύνσου. Προς μεγάλη μου έκπληξη το έκανε. Μπήκε στο περιπολικό κι απλώς απομακρύνθηκε λίγο, έξω από το διάδρομο. Ο Αμερικάνος πήγε κοντά του. Τι τρέχει με σένα, φίλε. Του είπε. Ήρθα να σας πω ότι αυτή η μηχανή δε μπορεί να βγει στους δρόμους παρά μόνο με κάποιο ακόλουθο στο πίσω μέρος, που θα προσέχει να μην κλειστεί η κυκλοφορία. Τη νύχτα μόνο μπορεί να οδηγηθεί, εκτός κι αν έχει ένα περιπολικό μπροστά και πίσω.**111**

Για μία στιγμή νόμισα πως θα έλεγε χάι Χίτλερ. Ύστερα γύρισε μπήκε στ' αμάξι του και απομακρύνθηκε. Τζή, είπε ο Αμερικάνος. Αυτό σίγουρα ξεπερνά και τις κοκορομαχίες. Σίγουρα. Ξέρω ένα Γερμανό, τον Λούντβιχ, που δε μου κάνει, φώναξα δυνατά. Όχι Γερμανό, τούς βρίσκω πολύ ανιαρούς. Οκεί, φίλε, οκεί. Όχι Γερμανός. Ηρέμησε, μη φουντώνεις. Ξέρω έναν Γάλο που θα σ' αρέσει. Τον Μαρσέλ. Έλα. Πάμε να τον βρούμε. Πάρκαρα τη μηχανή στο υπόστεγο, έκανα έναν έλεγχο να βεβαιωθώ πως όλα ήταν κλειστά και πήδηξα έξω, κλειδώνοντας την πόρτα. Δε λαχανιάζεις ποτέ σου. Μου είπε ο Αμερικάνος. Είναι καλύτερα θαρρώ να μας οδηγήσεις εσύ. Έπρεπε να ψαρέψουμε τον Μαρσέλ από ένα μπαρ. Με την πρώτη ματιά που του έριξα, νόμισα πως το πρόσωπό του είχε πατηθεί από άλογο. Με τη δεύτερη ματιά πείστηκα πως θα ήταν καλύτερα αν είχε πατηθεί από άλογο.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ο Μαρσέλ ήταν άσχημος. Οδυνηρά άσχημος, αλλά είχε κάτι πάνω του που μ' έκανε να τον συμπαθήσω, πριν καλά καλά μιλήσουμε. Κάτσαμε για αρκετή ώρα στ' αυτοκίνητο συζητώντας όρους κι υστέρα γύρισα στη μηχανή για να τη συνηθίσω. Καθώς άργοκινιόμουν στο διάδρομο, είδα ένα παλιό σαράβαλο να πλησιάζει. Ο Μαρσέλ πήδηξε έξω, χειρονομώντας σαν τρελός. Έφερα τη μηχανή δίπλα του και σταμάτησα. Το πήρα, το πήρα, φώναζε όλος έξαψη. Μη σταματώντας τα νοήματα, γύρισε στ' αυτοκίνητό του και παρ' ολίγο να σπάσει το κεφάλι του στη χαμηλή πόρτα του. Τρίβοντας το κεφάλι του και ξεστομίζοντας φοβερές κατάρες ενάντια στους κατασκευαστές μικρών αυτοκινήτων, ψαχούλεψε λίγο στα πίσω καθίσματα και βγήκε έξω κρατώντας ένα μεγάλο πακέτο. Τηλέφωνο, φώναξε. Πάντα φώναζε, ακόμα κι όταν ο άλλος δεν ήταν παρά λίγα εκατοστά πιο πέρα. Τηλέφωνο, μιλάμε, ναι εσύ εκεί, εγώ εδώ, σύρμα ανάμεσα, μιλάμε όλη την ώρα. Καλό. Ξεφωνίζοντας όσο μπορούσε πήδηξε στον εκσκαφέα, αφήνοντας καλώδια και πένσες παντού, θέλεις ακουστικά, όχι. Ούρλιαξε. Ακούς έμενα πολύ καλύτερα. Εγώ. Έχω μικρόφωνο. Από το θόρυβο που έκανε πάντως, έκρινα πως κανένα τηλέφωνο δε χρειαζόταν για να τον ακούω. **112**

Η φωνή του Δεν είχε και μεγάλη δυσκολία να ακουστεί μέσα από το θόρυβο της πανίσχυρης μηχανής. Συνέχισα να οδηγώ ξανά μόνος μου, δοκιμάζοντας στροφές, συνηθίζοντας τη μηχανή. Ο Μαρσέλ χοροπηδούσε και φώναζε ολόγυρα, τυλίγοντας σύρματα γύρω από σωλήνες. Φτάνοντας στη γέφυρα του πλοίου μου, έβαλε το χέρι του απ' τ' ανοιχτό παράθυρο, με χτύπησε στον ώμο και φώναξε. Τ' ακουστικά, να τα φοράς, ναι. Θα ακούσεις καλά. Πολύ. Περίμενε πάω πίσω έτρεξε πάνω στα σίδερα, βυθίστηκε στη θέση του στο άλλο τέρμα της μηχανής κι εσκουξε μες στο μικρόφωνο. Ακούς καλά. Ναι. Έρχομαι. Πάνω στον ενθουσιασμό του είχε ξεχάσει πως είχα κι εγώ μικρόφωνο. Πριν ακόμα προλάβω να συνέλθω είχε έρθει πίσω και χτυπούσε το παράθυρο. Καλά. Καλά. Ακούς καλά. Λοιπόν, είπε ο Αμερικάνος. Εσείς οι δύο ξεκινάτε σήμερα το βράδυ. Όλα τα χαρτιά

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

είναι εδώ. Ο Μαρσέλ ξέρει τον τρόπο να σε κάνει να κερδίσεις αρκετά φράγκα σ' όλο το δρόμο μέχρι το Παρίσι. Χάρηκα πολύ που σε γνώρισα. Ο Αμερικάνος απομακρύνθηκε, έφυγε από τη ζωή μου. Ίσως να διαβάσει αυτό το βιβλίο και να θελήσει να επικοινωνήσει μαζί μου μέσω του έκδοτη. Όλη την υπόλοιπη μέρα κοιμόμουν στο ερημικό μου δωμάτιο, ενώ ο Μαρσέλ βρισκόταν στο τοπικό αναψυκτήριο. Μόλις ήρθε η νύχτα, αφού έφαγα λίγο, πήγα με ένα ταξί στο υπόστεγο. Τις αποσκευές μου, που τώρα πια το μέγεθός τους ήταν ελάχιστο, τις στρίμωξα στο χώρο που ήταν δίπλα στο κάθισμά μου. Η μηχανή ξεκίνησε, οι πιέσεις κανονικές. Το ντεπόζιτο της βενζίνης έδειχνε γεμάτο. Τα φώτα δούλευαν κανονικά. Κύλησα τη μηχανή έξω στα ανοιχτά και οδήγησα γύρω από τις γραμμές για να τη ζεστάνω λίγο. Το φεγγάρι ανέβαινε όλο και ψηλότερα. Κανένα ίχνος από τον Μαρσέλ. Με σβησμένη τη μηχανή κατέβηκα και περπάτησα λίγο. Μετά από αρκετή ώρα ένα αυτοκίνητο εμφανίστηκε και ο Μαρσέλ πήδηξε έξω. Πάρτι, βρυχήθηκε, αντίο πάρτι. Φεύγουμε τώρα, ναι. Αηδιασμένος έβαλα πάλι μπροστά τη μηχανή, άναψα τα δυνατά φώτα και βρεθήκαμε στο δρόμο. Ο Μαρσέλ φώναζε τόσο δυνατά που τελικά έβαλα τα μικρόφωνα γύρω από τον λαιμό μου και τον ξέχασα τελείως. Ύστερα από αρκετά χιλιόμετρα ένα αυτοκίνητο της γερμανικής αστυνομίας σταμάτησε μπροστά μου. **113**

Ο βοηθός σου κοιμάται. Καταπατάτε τούς κανονισμούς οδηγώντας χωρίς κάποιον που θα κοιτάει τι γίνεται πίσω. Ο Μαρσέλ πήδηξε μπροστά. Εγώ κοιμάμαι. Δεν βλέπεις και πολύ καλά, αστυφύλακα. Επειδή κάθομαι αναπαυτικά γίνεσαι έτσι ενοχλητικός. Ο αστυφύλακας ήρθε πιο κοντά και μύρισε την αναπνοή μου προσεχτικά. Όχι είναι άγιος, είπε ο Μαρσέλ. Δεν παίρνει ποτό. Ούτε γυναίκες, πρόσθεσε με μία δεύτερη σκέψη. Τα χαρτιά σας. Είπε ο αστυφύλακας. Τα εξέτασε με προσοχή, ψάχνοντας για κάποια αφορμή για να κάνει φασαρία. Τελικά είδε και τα χαρτιά του Αμερικάνου μηχανικού πλοίων. Ωστε λοιπόν είσαι Αμερικάνος. Δεν θέλουμε να έχουμε φασαρίες με το προξενείο σας. Φύγετε. Δίνοντας πίσω βιαστικά τα χαρτιά σαν να ήσαν μολυσμένα από πανώλη, μπήκε στο αυτοκίνητο του και έφυγε. Αφού είπα στον Μαρσέλ τι σκεπτόμουν γι' αυτόν, τον έστειλα πίσω στο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κάθισμα του και συνεχίσαμε το ταξίδι μας μέσα στη νύχτα. Τρέχοντας με τριάντα χιλιόμετρα την ώρα αυτή ήταν η ταχύτητα που μας είχαν δώσει οδηγίες να ταξιδεύουμε τα εκατό χιλιόμετρα μέχρι τα Γαλλικά σύνορα φάνηκαν ατελείωτα. Σταματήσαμε για λίγο στο Σαμπρουκεν, τραβήξαμε το αυτοκίνητο έξω από τον δρόμο για να μην εμποδίζει την κυκλοφορία και ετοιμαστήκαμε να περάσουμε τη μέρα. Ύστερα από ένα γεύμα πήρα τα χαρτιά μας και πήγα στην τοπική αστυνομία, για να πάρω άδεια να οδηγήσω μέχρι τα σύνορα. Τελικά φθάσαμε στο τελωνείο διασχίζοντας όλους τούς μη κεντρικούς δρόμους, συνοδευόμενοι από μοτοσυκλέτες μπροστά και πίσω. Ο Μαρσέλ είχε βρεθεί στο περιβάλλον του. Μιλούσε συνέχεια με τούς γάλους συμπατριώτες του. Από ο,τι μπόρεσα να καταλάβω, αυτός και ένας τελωνειακός είχαν συναντηθεί στην αντίσταση και είχαν κερδίσει σχεδόν μόνοι τους τον πόλεμο. Αφού έγινε ο έλεγχος στα χαρτιά μας, μας δόθηκε η άδεια να περάσουμε στη Γαλλική περιοχή. Ο φίλος τελωνειακός έφυγε με τον Μαρσέλ για όλη την υπόλοιπη μέρα, ενώ εγώ τυλίχτηκα γύρο από το μεσαίο δοκάρι της μηχανής και κοιμήθηκα. Ύστερα από πολλή ώρα πάρα πολλή ώρα δύο Γάλλοι αστυνομικοί έφεραν τον Μαρσέλ πίσω αφού μου έκλεισαν το μάτι τον έδεσαν στο κάθισμά του εντελώς κοιμισμένο και με αποχαιρέτησαν χαρούμενα. **114**

Ξεκίνησα πάλι μέσα στη σκοτεινιά, με μια τρομερή μηχανή από κάτω μου και έναν μεθυσμένο βοηθό πίσω μου. Όλη την ώρα κοίταζα με προσοχή μήπως συναντήσω κανένα αστυνομικό να κάνει βόλτες εκεί τριγύρω. Κάποια στιγμή πέρασε τρέχοντας ένας αστυφύλακας, έγειρε έξω από το παράθυρο, έκανε μία κοροϊδευτική χειρονομία για τον Μαρσέλ, κούνησε το χέρι του και συνέχισε το δρόμο του. Έχοντας αφήσει πολύ πίσω το Μέτς κι ενώ ο Μαρσέλ δεν έδινε ίχνος ζωής τραβήχτηκα στην άκρη του δρόμου, βγήκα έξω και πήγα πίσω να δω τι γινόταν. Κοιμόταν του καλού καιρού και δεν εννοούσε να ξυπνήσει παρόλα τα σκουντήματα. Έτσι, συνέχισα τον δρόμο μου. Με το πρώτο φως της ημέρας οδηγούσα στους δρόμους τού Βερντέν ώσπου έφτασα στον προορισμό μου, ένα τεράστιο χώρο σταθμεύσεως αυτοκινήτων. Λόμπσανγκ, μία νυσταγμένη φωνή ακούστηκε απ' το πίσω μέρος. Αν δεν ξεκινήσεις θα αργήσουμε. Θα αργήσουμε. Είπα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Είμαστε στο Βερντέν. Ακολούθησε απόλυτη σιωπή. Ύστερα ένα ξαφνικό Βερντέν. Άκου, Μαρσέλ, είπα. Σ' έφεραν σε μένα στουπί στο μεθύσι. Σ' έδεσα στη θέση σου. Ύστερα έπρεπε να κάνω όλη τη δουλειά μόνος μου, να βρω το δρόμο μόνος μου. Τώρα κανε και εσύ κάτι χρήσιμο και φέρε μου να φάω. Εμπρός. Ένας καταταλαιπωρημένος Μαρσέλ σύρθηκε κάτω στο δρόμο και στο τέλος επέστρεψε με το πρωινό μου. Πέντε ώρες αργότερα ένας κοντός μελαψός άντρας έφτασε με ένα παλιό Ρενό. Χωρίς να μας πει κουβέντα, άρχισε να περπατά γύρω άπ' τον εκσκαφέα, εξετάζοντάς τον προσεχτικά, ψάχνοντας για γρατσουνιές, για κάτι να μας κατηγορήσει. Τα πυκνά του φρύδια ενώνονταν σαν γέφυρα πάνω άπ' την μύτη του, που, φανερά, κάποτε είχε σπάσει και άσχημα συγκολληθεί. Στο τέλος ανέβηκε ως εμάς. Ποιός από σας είναι ο οδηγός. Εγώ, είπα. Θα το πας αυτό πίσω στο Μέτς, είπε. Όχι, ήταν η απάντηση μου, πληρώθηκα να το φέρω ως εδώ. Όλα τα χαρτιά είναι φτιαγμένα για εδώ. Τέλειωσα μ' αυτό.115

Το πρόσωπο του κοκκίνισε από θυμό και, προς μεγάλη μου έκπληξη, τράβηξε άπ' την τσέπη του ένα μαχαίρι μ' ελατήριο. Μου ήταν πολύ εύκολο να τον αφοπλίσω και την άλλη στιγμή το μαχαίρι πετούσε πάνω από τον ώμο μου, ενώ ο μελαψός τύπος έπεφτε φαρδύς πλατύς στο χώμα. Έκπληκτος, καθώς κοίταζα τριγύρω, αντίκρισα πολλούς από τούς εργάτες να χαζεύουν. Έριξε τ' αφεντικό, είπε κάποιος θα πρέπει να αιφνιδιάστηκε, μουρμούρισε ένας άλλος. Βίαια ο μελαψός τινάχτηκε άπ' το έδαφος σαν λάστιχο. Πετάχτηκε στο εργαστήριο και άρπαξε μία ατσάλινη ράβδο με γάντζο στην άκρη της, άπ αυτές που χρησιμοποιούν για ν' ανοίγουν κιβώτια. Ορμώντας έξω, με φοβερές βρισιές, κινήθηκε προς το μέρος μου προσπαθώντας να κόψει τον λαιμό μου. Έπεσα στα γόνατα κι άρπαξα τα δικά του. Έσπρωξα, ούρλιαξε τρομακτικά κι έπεσε στο έδαφος με σπασμένο τ' αριστερό του πόδι. Τ' ατσάλινο ραβδί ξέφυγε από το παραλυμένο χέρι του, κύλησε στο χώμα και χτύπησε με θόρυβο σε κάποιο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μέταλλο πιο πέρα. Λοιπόν, αφεντικό, είπα, καθώς σηκωνόμουν. Δεν είσαι δικό μου αφεντικό, έτσι δεν είναι. Τώρα δώσε μου όμορφες εξηγήσεις η σε δέρνω λίγο ακόμα. Προσπάθησες να με δολοφονήσεις. Ένα γιατρό, ένα γιατρό, μούγκριζε, πεθαίνω. Εξηγήσου πρώτα, είπα άγρια, γιατί αλλιώςτικά θα χρειαστείς φορείο. Τι τρέχει εδώ. Τι είναι. Δυό Γάλοι αστυνομικοί άνοιξαν δρόμο ανάμεσα στους συγκεντρωμένους κοίταξαν το αφεντικό στο χώμα και γέλασαν τρανταχτά. Χό χό. Κάγχασε ένας. Ωστε βρήκε τον δάσκαλό του επιτέλους. Τούτο το θέαμα αξίζει όλες τις φασαρίες που είχαμε μαζί του. Ο αστυνομικός με κοίταξε με σεβασμό κι υστέρα ζήτησε να δει τα χαρτιά μου. Ικανοποιημένος άπ' αυτά κι έχοντας ακούσει τις περιγραφές των θεατών, γύρισε κι έφυγε. Το τέως αφεντικό ζήτησε συγγνώμη, με δάκρυα στα μάτια άπ' την ταπείνωση που του έγινε, υστέρα γονάτισα δίπλα του, έφτιαξα το πόδι του και του έβαλα νάρθηκα από δυό σανίδες παρμένες από κάποιο κιβώτιο. Ο Μαρσέλ είχε εξαφανιστεί. Είχε φύγει μακριά από τη φασαρία και τη ζωή μου. Οι δυό βαλίτσες μου ήταν βαριές. Παίρνοντας τις από τον εκσκαφέα απομακρύνθηκα βαδίζοντας στο δρόμο, το νέο στάδιο του ταξιδιού μου. **116**

Δεν είχα πια δουλειά και δεν ήξερα κανένα. Ο Μαρσέλ αποδείχτηκε ένα σπασμένο καλάμι με το μυαλό του πλημμυρισμένο πιωτό. Το Βερντέν δεν με τραβούσε καθόλου εκείνη τη στιγμή. Σταματούσα τον ένα διαβάτη πίσω άπ' τον άλλο, ζητώντας οδηγίες για το πως θα φτάσω στο σιδηροδρομικό σταθμό, όπου θα μπορούσα ν' αφήσω τις βαλίτσες μου. Όλοι τους φαίνονταν να σκέφτονται για μένα πως θα ταν καλύτερα αν έψαχνα έξω στα πεδία των μαχών αντί για το σταθμό, μα τελικά πέτυχα να πάρω οδηγίες. Βάδιζα κουρασμένα στην οδό Πουανκαρέ, σταματώντας κάθε λίγο και λιγάκι να ξεκουραστώ και να σκεφτώ τι μπορούσα να πετάξω για να ελαφρύνω τις βαλίτσες μου. Βιβλία. Όχι, έπρεπε να τα κρατήσω αυτά με προσοχή. Στολές του εμπορικού ναυτικού. Ήταν σίγουρα απαραίτητες. Διστακτικά έφτασα στο συμπέρασμα πως δεν κουβάλαγα παρά μόνο τ' απαραίτητα. Στο μεταξύ έφτασα στην πλατεία Σεβέρ. Προχωρώντας με κόπο έστριψα δεξιά φθάνοντας στην αποβάθρα της δημοκρατίας.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Βλέποντας την κίνηση στον ποταμό Μεζ και γεμάτος σκέψεις γύρω από τα πλοία, αποφάσισα να κάτσω λίγο και να ξεκουραστώ. Μία μεγάλη Σιτροέν γλίστρησε αθόρυβα δίπλα μου, έκοψε ταχύτητα και τελικά σταμάτησε κοντά μου. Ένας ψηλός μελαχροινός άντρας με κοίταξε για λίγο προσεχτικά κι ύστερα βγήκε έξω. Περιπατώντας προς το μέρος μου είπε. Είσαι εκείνος που κέρδισε την ευγνωμοσύνη μας δίνοντας ένα μάθημα στ' αφεντικό. Είμαι, απάντησα. Χρειάζεται κι άλλο. Ο άλλος γέλασε κι απάντησε. Για χρόνια τρομοκρατούσε την περιοχή, ακόμα κι η αστυνομία τον φοβόταν. Έκανε μεγάλα πράγματα στον πόλεμο, λέει. Τώρα, θέλεις δουλειά. Τον κοίταξα προσεχτικά πριν απαντήσω. Ναι, θέλω, είπα τελικά, αν είναι νόμιμη. Η δουλειά που έχω να σου προσφέρω είναι πολύ νόμιμη. Σταμάτησε και μου χαμογέλασε. Βλέπεις, ξέρω τα πάντα για σένα. Ο Μαρσέλ είχε οδηγίες να σε φέρει σε μένα, μα το έσκασε. Ξέρω για το ταξίδι σου στη Ρωσία κι όλα τα επόμενα. Ο Μαρσέλ μου έδωσε ένα γράμμα από τον Αμερικάνο που λέει για σένα κι ύστερα το έσκασε κι από μένα όπως το έκανε και μ' εσένα. **117**

Παρηγόρησα τον εαυτό μου, αυτοί οι Ευρωπαίοι έκαναν πράγματα μ' έναν τρόπο διαφορετικό από μας τούς ανατολίτες. Ο άνθρωπος μου έκανε νόημα. Βάλε τις βαλίτσες σου στ' αμάξι και θα σε πάω να φας, ώστε να μπορείς να μιλήσεις. Αυτό ήταν πράγματι λογικό. Τουλάχιστον θα μου έπαιρνε από τα χέρια αυτές τις τρομερές βαλίτσες, έστω και για λίγο. Τις έβαλα λοιπόν μ' ευχαρίστηση στο πορτ μπαγκάζ κι υστέρτα κάθισα δίπλα του. Με πήγε στο καλύτερο ξενοδοχείο, στο Κόκ Αρντί, όπου φάνηκε να είναι πολύ γνωστός. Μετά από πολλούς θαυμασμούς για τις ταπεινές μου απαιτήσεις σχετικά με τ' αναψυκτικά, ήρθε στο θέμα του. Είναι δύο γριές κυρίες, μία ογδόντα-τεσσάρων και η άλλη εβδομήντα-εννέα, μου είπε, κοιτώντας προσεχτικά τριγύρω, θέλουν πάρα πολύ να επισκεφτούν το γιο της μιας τους που ζει στο Παρίσι. Φοβούνται τούς ληστές οι γέροι άνθρωποι έχουν τέτοιους φόβους κι εκείνες έχουν υποστεί δύο σκληρούς πολέμους και ζητούν έναν ικανό άντρα που να μπορεί να τις προστατεύσει.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Πληρώνουν καλά. Γυναίκες. Γριές γυναίκες. Καλύτερες από τις νέες, σκέφτηκα. Μα ακόμα δεν μου άρεσε και πολύ η ιδέα. Ύστερα σκέφτηκα τις βαριές μου βαλίτσες. Σκέφτηκα και το πως θα έφτανα στο Παρίσι. Είναι πολύ γενναιόδωρες γριές κυρίες, είπε ο άλλος. Υπάρχει ένα μόνο μειονέκτημα. Δεν πρέπει να ξεπεράσεις τα πενήντα χιλιόμετρα την ώρα. Έριξα μία προσεχτική ματιά στην αίθουσα. Δύο γριές κυρίες. Κάθονταν τρία τραπέζια μακριά. Μα το άγιο δόντι του Βούδα, είπα μέσα μου. Που έπεσα. Η εικόνα αυτών των βαλιτσών εμφανίστηκε στα μάτια του μυαλού μου. Βαριές βαλίτσες, βαλίτσες που δεν μπορούσα να ελαφρώσω. Τα χρήματα επίσης, όσα περισσότερα είχα, τόσο πιο εύκολο θα ήταν να ζήσω στην Αμερική ενώ θα ψάχνω για δουλειά. Αναστέναξα λυπημένα χι είπα. Πληρώνουν καλά, είπες. Και τι θα γίνει τ' αυτοκίνητο. Δεν θα επιστρέψω πίσω ξέρεις. Μάλιστα, φίλε μου, πληρώνουν υπερβολικά καλά. Η κόμισσα είναι μία πολύ πλούσια γυναίκα. Το αυτοκίνητο. Πηγαίνει σαν δώρο στο γιο της ένα καινούργιο Φιάτ. Έλα να τις γνωρίσεις **118**

Σηκώθηκε και με οδήγησε στις δύο γριές κυρίες. Κάνοντας μία τόσο βαθιά υπόκλιση, που μου θύμιζε προσκυνητή του ιερού μονοπατιού στη Λάσα, με σύστησε. Η κόμισσα με κοίταξε αλαζονικά μέσα απ' τα γυαλιά της. Ώστε θεωρείς τον εαυτό σου ικανό να μας εξασφαλίσεις ασφάλεια, άνθρωπε μου. Την κοίταξα εξίσου περήφανα κι απάντησα. Κυρία μου, δεν είμαι άνθρωπός σας. Όσο για την ασφάλεια, η ζωή μου μου είναι τόσο πολύτιμη όσο είναι και η δική σας σ' εσάς. Μου ζήτησαν να συζητήσω αυτό το θέμα της οδήγησης μαζί σας, μα ομολογώ πως έχω τώρα τις αμφιβολίες μου. Με κοίταξε με το παγωμένο βλέμμα της για αρκετές στιγμές, ώσπου η πέτρινη ακαμψία των σαγονιών της χαλάρωσε για να ξεσπάσει σ' ένα αρκετά κοριτσιίστικο γέλιο. Α, Αναφώνησε, το καλό πνεύμα μου είχε πράγματι λείψει. Είναι τόσο σπάνιο αυτές τις δύσκολες μέρες. Πότε μπορούμε ν' αρχίσουμε. Δεν συζητήσαμε τούς όρους ακόμα και δεν έχω δει ούτε το αυτοκίνητο. Πότε θέλετε να ξεκινήσουμε, αν συμφωνήσω. Και γιατί θέλετε έμενα να σας οδηγήσω. Θα βρίσκατε σίγουρα πολλούς Γάλλους πρόθυμους

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

να το κάνουν στη θέση μου. Η αμοιβή που πρόσφερε ήταν γενναιόδωρη κι οι λόγοι της ικανοποιητικοί. Προτιμώ ένα γενναίων άντρα, κάποιον με πνεύμα, που έχει γυρίσει τη Γη και ξέρει τη ζωή. Πότε φεύγουμε. Μόλις ετοιμασθείς. Τούς έδωσα δυό μέρες κι υστέρτα ξεκινήσαμε με ένα υπερπολυτελές Φιάτ. Ταξιδεύαμε στο δρόμο προς το Ρέιμς κι εκεί περάσαμε τη νύχτα, έχοντας διανύσει κάπου εκατόν είκοσι χιλιόμετρα. Άργοκυλώντας με πενήντα πενήντα πέντε χιλιόμετρα την ώρα, είχα όλον τον καιρό ν' απολαύσω το τοπίο και να μαζέψω τις σκέψεις μου, που μου ξέφευγαν με όλα αυτά τα ταξίδια μου. Την επόμενη μέρα ξεκινήσαμε το μεσημέρι και φθάσαμε στο Παρίσι πάνω στην ώρα για το τσάι. Στο σπίτι του γιου της στα προάστια έβαλα το αυτοκίνητο στο γκαράζ και πήρα ξανά το δρόμο μου με τις δυό μου βαλίτσες. Εκείνη τη νύχτα κοιμήθηκα σ' ένα φτηνό παρισινό ξενώνα. Την επόμενη μέρα έψαξα για κάποιο μέσο, που θα με πήγαινε στο Τσέρμπουργκ η στη Χάβρη. **119**

Οι έμποροι αυτοκινήτων ήταν ο πρώτος μου στόχος ήθελε μήπως κανείς να παραδώσει ένα αυτοκίνητο στη Χάβρη η το Τσέρμπουργκ. Περπάτησα χιλιόμετρα, από τον ένα έμπορο στον άλλο. Όχι, κανείς δεν ήθελε τις υπηρεσίες μου. Στο τέλος της μέρας γύρισα πίσω στο φτηνό πανδοχείο για να βρεθώ μπροστά σε φασαρία. Ένας αστυφύλακας κι ένας άλλος ένοικος μετέφεραν έναν άνθρωπο μέσα. Ένα κατεστραμμένο ποδήλατο, με τον μπροστινό τροχό τελείως διπλωμένο, βρισκόταν στην άκρη του δρόμου. Ο τραυματίας γύριζε σπίτι από τη δουλειά του όταν, καθώς είχε κοιτάξει πάνω άπ' τον ώμο του, ο μπροστινός τροχός πιάστηκε στη σχάρα ενός υπονόμου, στέλνοντάς τον στο πεζοδρόμιο. Το δεξί του πόδι είχε άσχημα στραμπουλιστεί. Θα χάσω τη δουλειά μου, θα χάσω τη δουλειά μου, μοιρολογούσε. Πρέπει να παραδώσω κάτι έπιπλα αύριο στην Κέν. Κέν το όνομα μου ήταν αόριστα γνωστό. Κέν. Την είδα στο χάρτη. Μία πόλη κάπου εκατόν εξήντα χιλιόμετρα από το Παρίσι και στο δρόμο για το Τσέρμπουργκ απέχοντας άπ' αυτό γύρω στα εκατό χιλιόμετρα. Σκέφτηκα καλά και πλησίασα τον τραυματία. Θέλω να πάω στο Τσέρμπουργκ η τη

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Χάβρη, είπα. Θα οδηγήσω το φορτηγό και θα κάνω τη δουλειά σου, αν υπάρχει κάποιος να το φέρει πίσω. Μπορείς να κρατήσεις την αμοιβή μου, το ταξίδι μου φτάνει. Με κοίταξε χαρούμενος. Μα ναι, μπορεί να κανονιστεί, ο συντάξιμος μου οδηγεί, πρέπει να φορτώσουμε έπιπλα από ένα μεγάλο εργοστάσιο εδώ και να τα παραδώσουμε στο Κέν. Γρήγορα κανονίστηκε. Την άλλη μέρα θα γινόμουν ο άμισθος βοηθός ενός μεταφορέα επίπλων. Ο Ανρί ο οδηγός, θα μπορούσε πολύ εύκολα να αποκτήσει ένα πτυχίο ανικανότητας. Σ' ένα πράγμα ήταν άφταστος. Ήξερε κάθε κόλπο που μπορούσε να φανταστεί κανείς για να μη δουλέψει. Δεν είχαμε προλάβει ν' αφήσουμε το σπίτι και σταμάτησε λέγοντας. Οδήγησε εσύ, είμαι κουρασμένος. Πήγε στο πίσω μέρος, ξετρύπωσε το πιο άνετο έπιπλο που υπήρχε στο φορτηγό και κοιμήθηκε. 120

Οδήγησα στο Κέν είπε. Άρχισε να ξεφορτώνεις, πρέπει να πάω να μου Υπογράψουν αυτά τα χαρτιά. Όταν επέστρεψε, όλα εκτός από τα βαριά έπιπλα ήταν στο σπίτι. Έχανε ξανά μεταβολή και γύρισε σε λίγο με τον κηπουρό, που με βοήθησε να μεταφέρω τα υπόλοιπα μέσα. Μας οδηγούσε ώστε να μην καταστραφούν οι τοίχοι. Όταν τελείωσε κι αυτό, ανέβηκα στη θέση του οδηγού. Ο Ανρί απερίσκεπτα κάθισε δίπλα μου. Οδήγησα το φορτηγό ως το σιδηροδρομικό σταθμό που είχα δει λίγο πιο πάνω. Εκεί σταμάτησα, πήρα τις δύο μου βαλίτσες κι είπα στον Ανρί, τώρα, οδήγησε εσύ. Μ' αυτά τα λόγια γύρισα και μπήκα στον σταθμό. Σ' είκοσι λεπτά έφευγε ένα τραίνο για το Τσέρμπουργκ. Αγόρασα εισιτήριο, έφαγα κάτι κι υστέρη ήρθε το τραίνο. Κυλήσαμε μέσα στο λυκόφως. Στο σταθμό του Τσέρμπουργκ άφησα τις δύο βαλίτσες μου και περιπλανήθηκα στην αποβάθρα του Εντρεπώ ψάχνοντας για δωμάτιο. Τελικά το βρήκα. Δωμάτια για ναυτικούς. Μπήκα μέσα, νοίκιασα ένα πολύ απλό δωμάτιο, πλήρωσα προκαταβολικά και γύρισα πάλι πίσω στο σταθμό για τις αποσκευές μου. Ήμουν τόσο κουρασμένος, που αμέσως πήγα στο κρεβάτι μου και κοιμήθηκα. Το πρωί έκανα όση περισσότερη παρέα μπορούσα με άλλους

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ναυτικούς, που έμεναν στο ίδιο κτίριο με μένα και περίμεναν τα πλοία. Για καλή μου τύχη τις επόμενες λίγες μέρες μπόρεσα να επισκεφθώ τα μηχανοστάσια στο λιμάνι. Όλη την εβδομάδα σύχναζα στους ναυτλιακούς πράκτορες ψάχνοντας για κάποιο ραντεβού που θα με πήγαινε πέρα από τον Ατλαντικό, θα κοίταζαν στα χαρτιά μου, θα εξέταζαν το βιβλίο των απολύσεων και θα ρωτούσαν. Ωστε ξέμεινες από λεφτά στις διακοπές. Θέλεις να δουλέψεις σε ταξίδι χωρίς επιστροφή. Εντάξει, δεν θα σε ξεχάσουμε αν εμφανισθεί τίποτε, θα σε ειδοποιήσουμε. Ανακατευόμουν όλο και περισσότερο με ναυτικούς, μαθαίνοντας την ορολογία τους και ότι μπορούσα από χαρακτήρες πάνω άπ' όλα, έμαθα ότι πιο έξυπνος θεωρείται αυτός που μιλάει λιγότερο και ακούει περισσότερο. Τελικά, υστέρα από δέκα μέρες, με κάλεσαν στο γραφείο ενός ναυτλιακού πράκτορα. Ένας μικρός άντρας με τρίγωνο πρόσωπο καθόταν μαζί του. Είσαι ελεύθερος να φύγεις το βράδυ αν σου το ζητήσουν. Ρώτησε ο πράκτορας.

121

Είμαι ελεύθερος να φύγω τώρα, κύριε, απάντησα. Ο κοντός, τετράγωνος άντρας με παρατηρούσε καλά καλά. Έπειτα ξέσπασε σε μία πλημμύρα από ερωτήσεις, με μία προφορά που μου ήταν δύσκολο να την καταλάβω. Το αφεντικό άπ' εδώ είναι Σκωτσέζος, ο τρίτος μηχανικός του αρρώστησε και πήγε στο νοσοκομείο. Θέλει να σαλπάρεις μαζί του για το εξωτερικό αμέσως, μετέφρασε ο πράκτορας. Με μεγάλη συγκέντρωση μπόρεσα να παρακολουθήσω τον υπόλοιπο λόγο του Σκωτσέζου και να απαντήσω ικανοποιητικά στις ερωτήσεις. Πάρε τα πράγματά σου, είπε τελικά, και έλα. Πίσω στο σπίτι που έμενα, τακτοποίησα γρήγορα τον λογαριασμό μου, πήρα τις βαλίτσες μου και έτρεξα μ' ένα ταξί στο πλοίο. Ήταν ένα χτυπημένο ερείπιο, μισό-σκουριασμένο, που χρειαζόταν επειγόντως ένα στρώμα μπογιάς, θλιβερά μικρό για ταξίδια στον ατλαντικό. Α? Είπε ένας άντρας από την αποβάθρα, έχει περάσει πια η πρώτη του νιότη, καταλαβαίνεις αν βρεθεί σε θάλασσα με τρικυμία ανεβοκατεβαίνει και είναι ικανό να σου βγάλει τα άντερα. Έτρεξα πάνω στη σκάλα, άφησα τις βαλίτσες μου στο μαγειρείο και κατέβηκα στο μηχανοστάσιο όπου ο αρχιμηχανικός Μακ με περίμενε. Συζήτησε μαζί μου για τις μηχανές κι έμεινε ικανοποιημένος με τις απαντήσεις μου. Εντάξει, παιδί, είπε τελικά,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πάμε να υπογράψουμε τα χαρτιά. Ο επιστάτης θα σου δείξει την καμπίνα σου. Τρέξαμε γρήγορα στο ναυτιλιακό γραφείο, υπογράψαμε τα χαρτιά και γυρίσαμε πάλι στο πλοίο. Πιάνεις αμέσως δουλειά, παιδί, είπε ο Μακ. Έτσι για πρώτη φορά, μάλλον στην ιστορία ένας θιβετιανός Λάμα, παριστάνοντας τον Αμερικάνο, βρισκόταν πάνω σ' ένα πλοίο σαν φροντιστής μηχανικός. Οι πρώτες οχτώ ώρες που υπηρέτησα, με το καράβι αγκυροβολημένο, ήταν σαν ευλογία για μένα. Το ατέλειωτο διάβασμά μου είχε τώρα συμπληρωθεί από κάποια πρακτική πείρα κι έτσι ένιωθα απόλυτα σίγουρος για τον εαυτό μου. Με το χτύπημα από τα καμπανάκια και το θορυβώδη σφύριγμα του ατμού, οι αστραφτερές ατσάλινες ράβδοι σηκώθηκαν κι έπεσαν, σηκώθηκαν κι έπεσαν. Οι τροχοί γύριζαν όλο και πιο γρήγορα δίνοντας στο πλοίο ζωή. Υπήρχε κάποια μυρωδιά καυτού πετρελαίου και ατμού. 122

Για μένα αυτή ήταν μία παράξενη ζωή, τόσο παράξενη, όσο θα ήταν η ζωή για τον Μακ, το αφεντικό που τώρα στεκόταν όρθιος, ατάραχος, με μία πίπα ανάμεσα στα δόντια του και το ένα χέρι ακουμπισμένο ελαφρά σε ένα λαμπερό ατσάλινο τροχό ελέγχου σ' ένα μοναστήρι για Λάμα. Το καμπανάκι χτύπησε πάλι και η πλάκα του τηλεγράφου έγραψε. Όπισθεν ήρεμα. Χωρίς σχεδόν να την κοιτάξει καθόλου, ο Μακ στριφογύρισε τον τροχό και τράβηξε ένα μοχλό. Το μουγκρητό της μηχανής μεγάλωσε και ολόκληρο το σκάφος τραντάχτηκε. Στοπ. Έδειξε ο δίσκος του τηλεγράφου αμέσως μετά Πρόσω ήρεμα. Προτού προλάβει ο Μακ να στριφογυρίσει τις βαλβίδες το καμπανάκι χτύπησε πάλι πρόσω ολοταχώς. Ελαφρά το πλοίο κύλησε μπροστά. Ο Μακ ήρθε προς το μέρος μου. Ε, παιδί, είπε, έκανες τις οχτώ ώρες σου. Φύγε. Πες στον επιστάτη ότι θέλω το κακάο μου, καθώς θα περνάς. Κακάο, τροφή. Αυτό μου θύμισε ότι δεν είχα φάει τίποτα για δώδεκα ώρες. Ανέβηκα γρήγορα τις ατσάλινες σκάλες, φτάνοντας στο κατάστρωμα και στον καθαρό αέρα. Ο αφρός έσπαγε στη πλώρη και το πλοίο ταρακουνιόταν λίγο, καθώς προχωρούσαμε στην ανοιχτή θάλασσα. Πίσω μου τα φώτα της γαλλικής ακτής έσβηναν μέσα στο σκοτάδι. Μία αυστηρή φωνή με ξανάφερε στη πραγματικότητα. Ποίος είσαι εσύ,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

άνθρωπε μου. Γύρισα και είδα τον πρώτο υποπλοίαρχο να στέκεται κοντά μου. Τρίτος μηχανικός, κύριε, απάντησα. Και γιατί δεν φοράς στολή. Είμαι ένας βοηθητικός μηχανικός, κύριε, που προσλήφθηκε στο Τσέρμπουργκ και ανέλαβε αμέσως δουλειά. Χμ, είπε ο υποπλοίαρχος. Φόρεσε αμέσως μία στολή, πρέπει να έχουμε πειθαρχία εδώ. Λέγοντας αυτά απομακρύνθηκε με αγέρωχο ύφος, σαν να ήταν υποπλοίαρχος σε ένα από τα βασιλικά πλοία και όχι σ' ένα βρώμικο, παλιό σάπιο, εμπορικό ερείπιο. Στην πόρτα του μαγειρείου έδωσα τη διαταγή του Μακ του αρχιμηχανικού. Εσύ είσαι ο νέος τρίτος. Είπε μία φωνή πίσω μου. Γύρισα και είδα τον δεύτερο μηχανικό που είχε μόλις τώρα εμφανισθεί. Ναι κύριε, απάντησα. Πηγαίνω να φορέσω στολή και να βρω λίγο φαγητό 123

Κούνησε το κεφάλι του. Θα έρθω μαζί σου. Ο υποπλοίαρχος έκανε παράπονα ότι δε φοράς στολή. Φαντάστηκε ότι ήσουν λαθρεπιβάτης. Του είπες ότι τώρα μόλις σε προσέλαβαν κι έπιασες αμέσως δουλειά. Περπατήσαμε μαζί και μου έδειξε την καμπίνα μου, που τη χώριζε ένας μικρός διάδρομος από τη δική του. Φώναξε με μόλις ετοιμαστείς, είπε, και θα πάμε μαζί για φαγητό. Έπρεπε να γίνουν μερικές αλλαγές στη στολή για να μου κάνει. Τώρα που βρισκόμουν ντυμένος σαν ένας αξιωματικός, μηχανικός, πλοίου, αναρωτιόμουν τι θα έλεγε ο οδηγός μου ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ αν με έβλεπε. Κάγχαζα όταν σκεπτόμουν τι αίσθηση θα προκαλούσα στη Λάσα, αν παρουσιαζόμουν έτσι ντυμένος. Αφού φώναξα το δεύτερο μηχανικό, περπατήσαμε μαζί μέχρι την τραπεζαρία των αξιωματικών για το φαγητό μας. Ο καπετάνιος βρισκόταν ήδη στο τραπέζι του και μας έριξε μία συνοφρυωμένη ματιά κάτω από τα πυκνά φρύδια του. Φτού. Είπε ο δεύτερος μηχανικός, όταν έβαλαν μπροστά του το πρώτο πιάτο. Τα ίδια σκουπίδια κάθε μέρα. Δεν αλλάζουμε και ποτέ. Κύριε η φωνή του καπετάνιου μας έκανε να τιναχτούμε άπ' τα καθίσματα μας. Κύριε. Κάνετε συνέχεια παράπονα. Ίσως θα έπρεπε να αλλάξετε πλοίο μόλις φτάσουμε στη Νέα Υόρκη. Κάποιος άρχισε να κρυφογελά, μα το γέλιο έγινε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

γρήγορα νευρικό βήξιμο καθώς ο καπετάνιος τον κοίταξε. Σ' όλο το υπόλοιπο γεύμα μείναμε αμίλητοι μέχρις ότου ο καπετάνιος τελείωσε πρώτο και έφυγε. Διαβόλου πλοίο, είπε ένας αξιωματικός. Ο γέρος ήταν ένας πρώτος τζίμμυς πρώτος υποπλοίαρχος σ' ένα μεταγωγικό στο Βρετανικό ναυτικό τον καιρό του πολέμου. Τώρα φαίνεται πως τα νεύρα του δεν μπορούν να το ξεχάσουν. Ω, βρε παιδιά είστε τρελοί, όλο μουρμούρα, είπε μία άλλη φωνή. Όχι, μου ψιθύρισε ο δεύτερος, δεν είναι Αμερικάνος, ένας απλός Πορτορικανός που έχει δει πολλές ταινίες 124

Ήμουν κουρασμένος και βγήκα λίγο στο κατάστρωμα πριν πάω για ύπνο. Λίγο πιο πέρα απ' το υπόστεγο μερικοί ναύτες έριχναν στη θάλασσα τις ζεστές στάχτες και τα συσσωρευμένα σκουπίδια από μία στάση σε κάποιο λιμάνι. Το πλοίο κουνούσε λίγο και τράβηξα για την καμπίνα μου. Βρήκα τούς τοίχους καλυμμένους από φωτογραφίες κοριτσιών. Τις έσκισα και τις πέταξα. Καθώς γδυνόμουν κι έπεφτα στην κουκέτα μου ήξερα πως θα μπορούσα ν' ανταποκριθώ σ' όλα μου τα καθήκοντα. Ώρα για τη βάρδια σου. Ούρλιαζε μία φωνή κι ένα χέρι άνοιξε την πόρτα κι άναψε το φως. Κιόλας. Σκέφτηκα. Γιατί, μου φαινόταν πως δεν είχα καλά καλά κλείσει τα μάτια μου. Κοίταξα το ρολόι μου και πετάχτηκα απάνω. Πλύθηκα, ντύθηκα και πήγα να πάρω πρόγευμα. Η τραπεζαρία ήταν έρημη κι έφαγα γρήγορα και μόνος. Με μία ματιά στις πρώτες αχτίδες που ξεπρόβαλαν δίπλα στο πλοίο, κατέβηκα βιαστικά τις ατσαλένιες σκάλες ως το μηχανοστάσιο. Είσαι στην ώρα σου, είπε ο δεύτερος μηχανικός. Μου αρέσει αυτό. Δεν έχω να σου αναφέρω τίποτα, μόνο πως έχουμε δυό άντρες στο τούνελ και το λιπαίνουν. Καλά τώρα, πηγαίνω, είπα μ' ένα νυσταλέο χασμουρητό. Οι μηχανές έκαναν ένα ρυθμικό μονότονο θόρυβο, με κάθε στροφή τους να μας φέρνει πιο κοντά στη Νέα Υόρκη. Έξω απ' τον κλίβανο οι καρβουνιάρηδες κρατούσαν τη φωτιά σκαλίζοντας και κόβοντας,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κρατώντας την πίεση του ατμού λίγο πιο κάτω άπ' την κόκκινη γραμμή. Έξω άπ' το τούνελ που στέγαζε τον άξονα της προπέλας, δύο καταϊδρωμένοι και βρώμικοι άντρες εμφανίστηκαν. Η τύχη ήταν με το μέρος μου, όλες οι θερμοκρασίες ήταν κανονικές, δεν υπήρχε τίποτα να αναφέρω. Κάτι βρώμικα χαρτιά βρέθηκαν στα χέρια μου, κατανάλωση κάρβουνου, αναλογία CO₂ και άλλες πληροφορίες. Υπέγραψα, κάθισα κι άρχισα να γράφω το ημερολόγιο μηχανοστασίου για τη βάρδια μου. Πώς πηγαίνει κύριε. Είπε ο Μακ καθώς κατέβαινε με θόρυβο τη σκάλα υπηρεσίας. Εντάξει, απάντησα. Όλα κανονικά. Ωραία, είπε ο Μακ. Πόσο θα 'θελα να μπορούσα να κάνω αυτόν τον καπετάνιο κανονικό άνθρωπο 125

Λέει πως στο τελευταίο ταξίδι χρησιμοποιήσαμε πάρα πολύ κάρβουνο. Τι θα έπρεπε να κάνω. Να του πω να βάλει κουπιά. Αναστέναξε, φόρεσε κάτι γυαλιά με ατσάλινο σκελετό, διάβασε το ημερολόγιο και το υπέγραψε. Το πλοίο προχωρούσε αγκομαχώντας στον άγριο ατλαντικό. Η μία μέρα διαδεχόταν την άλλη με μία μονότονη ομοιότητα. Δεν βρισκόμουν σ' ένα άνετο καράβι, οι αξιωματικοί του καταστρώματος χλεύαζαν το προσωπικό του μηχανουργείου. Ο καπετάνιος ήταν ένας κατσούφης άντρας, που νόμιζε πως κυβέρνα ένα κρουαζιερόπλοιο αντί αυτού του βρώμικου παλιό φορτηγού. Ακόμα κι ο καιρός ήταν άσχημος. Μία νύχτα δεν μπορούσα να κοιμηθώ από τα κουνήματα και τα τραντάγματα και βγήκα στο κατάστρωμα. Ο άνεμος ούρλιαζε στα κατάρτια φτιάχνοντας μία καταθλιπτική θρηνωδία που μου θύμιζε έντονα τον καιρό που είχα σταθεί στη σκεπή του Σακπόρι με τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ και τον Ζίγμ, λίγο πριν φύγουμε για το αστρικό μας ταξίδι. Στη μέση του πλοίου, στο υπόστεγο, μία μοναχική φιγούρα, κρατημένη απεγνωσμένα άπ' το κιγκλίδωμα, έκανε ασταμάτητα εμετό, σχεδόν αναποδογυρίζοντας το στομάχι του, όπως είπε αργότερα. Ήμουν αρκετά απρόσβλητος από την ναυτία κι έβρισκα διασκεδαστικό το θέαμα πολύπειρων ναυτικών να κυλίνουν έτσι. Το φως της πυξίδας στη γέφυρα έριχνε μία ανεπαίσθητη λάμψη προς τον ουρανό. Στην καμπίνα του καπετάνιου όλα ήταν σκοτεινά.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Τα κύματα έσκαγαν στα πλευρά κι ο αφρός τους κυλούσε προς την πρύμνη όπου στεκόμουν. Το πλοίο κυλούσε και τινάζόταν σαν τρελό, με τα κατάρτια να διαγράφουν ακαθόριστα τόξα στο νυχτερινό ουρανό. Μακριά στον ορίζοντα κάποιο πλοίο της γραμμής, κατάφωτο, ερχόταν προς το μέρος μας σαν καρυδότσουφλο, με μία κίνηση που πρέπει ν' άφηνε δυσαρεστημένους τούς επιβάτες. Πήγαινε γρήγορα, βοηθημένο από τον ούριο άνεμο, καθώς οι τεράστιες υπέρ-κατασκευές ενεργούσαν σαν πανί. Θα είναι σύντομα στο Σάουθαμπτον, σκέφτηκα γυρίζοντας να κατέβω κάτω. Στο αποκορύφωμα της θύελλας μία από τις αντλίες Αναρρόφησης είχε φραχτεί από κάτι που μετακινήθηκε εξαιτίας των βίαιων κινήσεων του πλοίου κι έπρεπε να κατέβω ως εκεί, για να επιβλέψω τούς άντρες που την έφτιαχναν.

126

Ο θόρυβος ήταν τρομερός ο άξονας της προπέλας ταλαντευόταν, καθώς ο έλικας πότε γύριζε ελεύθερα, ταχύτατα, όταν υψωνόταν η πρύμνη στον αέρα, και πότε επιβραδυνόταν καθώς ξανά-βυθιζόταν στο νερό, έτοιμος να πεταχτεί την άλλη στιγμή στην κορυφή του επόμενου κύματος. Στ' αμπάρια οι ναύτες δούλευαν σκληρά, ασφαρίζοντας ένα βαρύ κιβώτιο με μηχανήματα που είχε λυθεί. Μου φαινόταν τόσο παράξενο που υπήρχε τέτοια διχόνοια στο πλοίο, όλοι έκαναν τη δουλειά τους όσο καλύτερα μπορούσαν. Τι σημασία είχε που ο ένας δούλευε στις μηχανές κάτω στα έγκατα του πλοίου, ενώ κάποιος άλλος περπατούσε στο κατάστρωμα η στεκόταν στη γέφυρα φόρτωσης παρατηρώντας το νερό να γλιστράει στα πλευρά του καραβιού. Δουλειά. Υπήρχε πολλή δουλειά εδώ, αντλίες να διορθωθούν, κιβώτια να φτιαχτούν ξανά, αεραγωγοί να επιθεωρηθούν και να ελεγχθούν και να γίνουν επιδιορθώσεις στα βίντσια πριν φτάσουμε στη Νέα Υόρκη. Ο αρχιμηχανικός Μακ ήταν καλός δουλευτής και τίμιος άνθρωπος. Αγαπούσε τις μηχανές του όπως η μάνα αγαπά το πρωτότοκο της. Κάποιο απόγευμα καθόμουν στο κιγκλίδωμα περιμένοντας τη βάρδια μου. Αραιά πετούσαν στον ουρανό σύννεφα, κι απλωνόταν στην ατμόσφαιρα η μυρωδιά της καταιγίδας που ερχόταν. Καθόμουν κάτω από ένα εξαεριστήρα, διαβάζοντας. Ξαφνικά ένα βαρύ χέρι κατέβηκε στον ώμο μου και μία τρανταχτή σκωτσέζικη φωνή είπε. Α., Παιδί, κι αναρωτιόμουν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τι έκανες τον ελεύθερο χρόνο σου. Τι είναι. Γουέστερν. Του έδωσα χαμογελώντας το βιβλίο. Μηχανές θαλάσσης, είπα. Μου είναι πιο ενδιαφέρουσες από το γουέστερν η το σεξ. Γρύλιζε επιδοκιμαστικά καθώς ξεφύλλιζε το βιβλίο. Δίνοντας μου το είπε. Κάνεις καλά, παιδί, θα σε κάνουμε μηχανικό και σύντομα θα γίνεις πρώτος αν μείνεις στα βιβλία σου. Βάζοντας πίσω στο στόμα του την κατεστραμμένη παλιά του πίπα, μου έγνεψε φιλικά κι είπε. Μπορείς να πας για τη βάρδια σου τώρα, παιδί. Το πλοίο ήταν άνω κάτω. Επιθεώρηση από τον καπετάνιο, τρίτε, ψιθύρισε ο δεύτερος

127

Είναι ένας τρελός τύπος, νομίζει πως βρίσκεται σ' επιβατηγό, επιθεωρεί όλο το πλοίο άπ' τις καμπίνες μέχρι τα αμπάρια. Στεκόμουν δίπλα στο κρεβάτι μου όταν μπήκε ο καπετάνιος, ακολουθούμενος από τον πρώτο υποπλοίαρχο και τον ταμιά. Χμμ, μουρμούρισε ο γέρος κοιτάζοντας περιφρονητικά ολόγυρα. Καθόλου κορίτσια. Είπε. Είχα την εντύπωση πως όλοι οι Αμερικανοί τρελαίνονταν για γυναικεία πόδια. Έριξε μία ματιά στα βιβλία μου για τις μηχανές κι ένα κυνικό χαμόγελο έπαιξε στα χείλια του. Κρύβεις τα μυθιστορήματα σε τεχνικά εξώφυλλα. Ρώτησε. Χωρίς να πω λέξη προχώρησα μπροστά κι άνοιξα στη τύχη μερικά βιβλία. Ο καπετάνιος έτριψε ένα δάχτυλο εδώ κι εκεί, κάτω άπ' την κουκέτα, στα κάγκελα, στην κορυφή της πόρτας. Κοιτάζοντας τα ακόμα καθαρά του χέρια, ένευσε απογοητευμένος και βγήκε έξω. Ο δεύτερος χαμογέλασε με νόημα. Τον έπιασες αυτή τη φορά, είναι ένας περίεργος η ατμόσφαιρα ήταν γεμάτη από την ένταση της προσδοκίας. Οι άντρες έβγαζαν έξω τα καλά τους ρούχα, πλένονταν και προσπαθούσαν ν' αποφασίσουν πως θα περάσουν τα πακέτα τους από το τελωνείο. Όλοι μιλούσαν για τις οικογένειές τους, για τα κορίτσια τους. Όλων οι γλώσσες λύθηκαν, όλοι οι φραγμοί καταργήθηκαν. Σύντομα θα βρίσκονταν στη ξηρά, ελεύθεροι να τρέξουν στους φίλους και τ' αγαπημένα τους πρόσωπα. Μόνο εγώ δεν είχα να πάω πουθενά, κανένα για τον οποίο να μιλήσω. Μόνο εγώ θα περπατούσα ξένος

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κι άγνωστος στη Νέα Υόρκη, χωρίς φίλους. Στον ορίζοντα υψώνονταν οι ψηλοί πύργοι του Μανχάταν, λάμποντας, πλυμένοι από την καταιγίδα, κάτω άπ' τον ήλιο. Μοναχικά παράθυρα αντανακλούσαν τις αχτίδες του ήλιου, γεμάτα χρυσές ανταύγειες. Το άγαλμα της ελευθερίας παρατήρησα, με την πλάτη της γυρισμένη στην Αμερική υψωνόταν τεράστιο μπροστά μας. Πρόσω ήρεμα, ακούστηκε ο τηλεγράφος. Το πλοίο άρχισε να πηγαίνει αργά, και καθώς η ορμή μας χανόταν, χαμήλωνε και το κύμα στην πλώρη. Στοπ, είπε ο τηλεγράφος, μόλις στράφηκε στο σημείο που θα άγκυροβολούσαμε. Σχοινιά πετάχτηκαν και δέθηκαν και το πλοίο ήταν για μία ακόμα φορά αιχμάλωτο της ξηράς. Οι μηχανές δε θα χρειαστούν άλλο, είπε ο τηλεγράφος 128

Ο ατμός έσβηνε στους αγωγούς του με σφυρίγματα. Τα γιγάντια πιστόνια σταμάτησαν και το καράβι τράβηξε ήσυχα προς το άγκυροβόλιό του, σχίζοντας τα μικρά κυματάκια από το πέραςμα των άλλων πλοίων. Δουλεύαμε γυρίζοντας βαλβίδες που έδεναν ζωή στα βοηθητικά μηχανήματα, τούς γερανούς και τα βίντσια. Πάνω στο κατάστρωμα ναύτες έτρεχαν γύρω κλωτσώντας τις σφήνες από τα καραβόπανα, τραβώντας τα καλύμματα κι ανοίγοντας τα αμπάρια. Οι πράκτορες της εταιρείας ανέβηκαν στο πλοίο μαζί με φορτωτές. Σε λίγο το πλοίο ήταν σωστό τρελοκομείο γεμάτο από άγριες φωνές που ούρλιαζαν διαταγές. Οι γερανοί ξεφυσούσαν και κλυδωνίζονταν, ενώ παντού ακουγόταν ένα ασταμάτητο ποδοβολητό. Ο αντιπρόσωπος του ιατρικού τμήματος του λιμεναρχείου μελετούσε τούς φακέλους του προσωπικού. Η αστυνομία ήρθε στο πλοίο και πήρε ένα καταταλαιπωρημένο φτωχό λαθρεπιβάτη, για τον οποίο εμείς στο μηχανοστάσιο δεν ξέραμε τίποτα. Δύο χοντροί, αγριωποί αστυφύλακες οδήγησαν τον φτωχούλη εκείνο, δεμένο με χειροπέδες, σ' ένα περιπολικό που περίμενε στο λιμάνι και τον έσπρωξαν βιαστικά μέσα. Μπήκαμε στη γραμμή, πήραμε τα λεφτά μας, υπογράψαμε και μας έδωσαν το βιβλίο απολύσεων. Ο Μακ ο αρχιμηχανικός είχε γράψει στο δικό μου μεγάλη αφοσίωση στο καθήκον. Ικανότατος σε όλους τούς τομείς. Οπότε θελήσει θα είναι ευπρόσδεκτος στο πλοίο σαν συνάδελφος. Κρίμα, σκέφθηκα, που πρέπει να τα πετάξω όλα αυτά και δε μπορώ να συνεχίσω. Γύρισα στην

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

καμπίνα μου και την τακτοποίησα λίγο, διπλώνοντας τις κουβέρτες και βάζοντάς τις στη θέση τους. Μάζεψα τα βιβλία μου, φόρεσα πολιτικά ρούχα, έβαλα όλες μου τις αποσκευές σε δύο βαλίτσες. Ρίχνοντας μία ματιά τριγύρω βγήκα έξω και έκλεισα την πόρτα πίσω μου. Δεν άλλαξες απόφαση. Είπε ο αρχιμηχανικός Μακ. Είσαι καλός συνάδελφος και με μεγάλη μου χαρά θα σ' έβαζα στη θέση του δεύτερου μετά από τα ταξίδι του γυρισμού. Όχι, αφεντικό, απάντησα. Θέλω να γυρίσω λίγο τα μέρη και να αποκτήσω περισσότερη πείρα. Η πείρα είναι θαυμάσιο πράγμα. Καλή τύχη 129

Κατέβηκα τη σκάλα του πλοίου κουβαλώντας τις δυό βαλίτσες μου. Να μαι τώρα πλάι στα αραγμένα πλοία. Μία άλλη ζωή μπροστά μου' πόσο μισούσα όλες αυτές τις μετακινήσεις, αυτή την αβεβαιότητα, χωρίς να υπάρχει κανείς να με φωνάξει φίλο. Που γεννήθηκες. Ρώτησε ο τελωνειακός. Πασαδένα, απάντησα, καθώς σκέφθηκα τα χαρτιά στα χέρια. Τι έχεις μαζί σου. Ρώτησε πάλι με περισσότερη αυστηρότητα. Τίποτε, του είπα. Με κοίταξε διαπεραστικά. Εντάξει, άνοιξέ τις γρύλισε. Έβαλα τις βαλίτσες μου μπροστά του και τις άνοιξα. Τα αναποδογύρισε όλα, τα πέταξε έξω και έψαξε τις φόδρες. Βαλτά στη θέση τους, είπε καθώς έφευγε. Έφτιαξα πάλι τις βαλίτσες μου και βγήκα έξω. Σταμάτησα για λίγο, στον τρελό θόρυβο της κυκλοφορίας, για να βρω τον δρόμο μου και να ηρεμήσω. Τι συμβαίνει με σένα ρε φίλε. Δεν είναι δική σου δουλειά είτε μία απότομη φωνή πίσω μου. Γύρισα και είδα έναν αστυφύλακα να με κοιτάζει καλά καλά. Είναι έγκλημα το να σταματάω του απάντησα. Άντε, ξεκουμπίσου. Μούγκρισε. Σήκωσα τις βαλίτσες μου, αργά, και περπάτησα στον δρόμο θαυμάζοντας τα χειροποίητα μεταλλικά βουνά του Μανχάταν ποτέ δεν είχα αισθανθεί πιο μόνος, εντελώς ξένος σ' αυτό το μέρος του κόσμου. Πίσω μου ο συνοφρυωμένος αστυφύλακας μούγκριζε σε κάποιους άλλους δυστυχείς. Δεν κάνουμε αυτή τη δουλειά εμείς. Δρόμο. Οι άνθρωποι έδειχναν δυσάρεστημένοι, μαζεμένοι. Τα αυτοκίνητα περνούσαν τρέχοντας με τρελή ταχύτητα. Υπήρχε διάχυτη μία μυρουδιά καμένου λάστιχου και το

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ασταμάτητο στρίγκλισμα από τις ρόδες. Συνέχισα να περπατάω. Τελικά είδα μπροστά μου την ταμπέλα ξενοδοχείο ναυτικών. Άνοιξα την πόρτα νιώθοντας ευγνωμοσύνη απέναντί της. Υπέγραψε, είπε μία ψυχρή, απρόσωπη φωνή. Προσεχτικά συμπλήρωσα την κάρτα που μου πέταξαν απότομα και τη γύρισα πίσω λέγοντας ευχαριστώ. Μη μ' ευχαριστείς, είπε η ψυχρή φωνή, δεν σου κάνω καμιά χάρη, αυτή είναι η δουλειά μου. Συνέχισα να στέκομαι όρθιος περιμένοντας 130

Λοιπόν, τι συμβαίνει. Είπε η φωνή. Δωμάτιο τριακόσια τρία, το λέει και η κάρτα και η ετικέτα του κλειδιού σου. Γύρισα Και απομακρύνθηκα. Πώς μπορεί κανείς να συζητήσει μ' ένα ανθρώπινο αυτόματο. Πλησίασα έναν άντρα, φαινόταν ναυτικός, που καθόταν σε μία καρέκλα διαβάζοντας ένα αντρικό περιοδικό. Σίγουρα καταφέρνουμε και εκνευρίζουμε την Τζένη, είπε, πριν εγώ μιλήσω. Ποίο είναι το νούμερο του δωματίου σου. Τριακόσια τρία, απάντησα κουρασμένα. Πρώτη φορά βρίσκομαι δω. Τρία πατώματα επάνω, είπε. Είναι το τρίτο δωμάτιο από τη δεξιά πλευρά. Τον ευχαρίστησα και βάδισα προς μία πόρτα που έγραφε ασανσέρ. Πήγαινε και πάτα το κουμπί, είπε ο άντρας απ' την καρέκλα. Ακολούθησα τη συμβουλή του κι υστέρη από λίγα λεπτά η πόρτα άνοιξε διάπλατα κι ένα νεγράκι μου έκανε νόημα να μπω μέσα. Νούμερο, ρώτησε. Τριακόσια τρία, απάντησα. Πάτησα ένα κουμπί και το μικρό δωμάτιο κινήθηκε ελαφρά προς τα πάνω και σταμάτησε ξαφνικά. Ο νέγρος άνοιξε την πόρτα και είπε, τρίτος. Καθώς την έκλεινε πάλι πίσω μου, βρέθηκα για μία φορά ακόμα μόνος. Ψηλαφίζοντας, κοίταξα πάλι στην ετικέτα του κλειδιού μου, για να βεβαιωθώ για το νούμερο και μετά άρχισα να ψάχνω να βρω το δωμάτιο. Ναι νάτος ένας μικρός δίσκος που έγραφε 303 βρισκόταν πάνω από τη τρίτη πόρτα δεξιά του ασανσέρ. Έβαλα το κλειδί στην κλειδαριά και το γύρισα. Η πόρτα άνοιξε, μπήκα μέσα και είδα ένα μικρό δωμάτιο, κάτι σαν καμπίνα πλοίου. Ένας τυπωμένος κατάλογος κανόνων κρεμόταν από πίσω μου. Τον διάβασα προσεχτικά και ανακάλυψα ότι μπορούσα να μείνω

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μόνο είκοσι τέσσερις ώρες εκτός κι αν έπιανα δουλειά σε πλοίο οπότε θα μου επέτρεπαν να μείνω σαράντα οχτώ. Είκοσι τέσσερις ώρες. Ακόμα και τώρα δεν υπήρχε ειρήνη. Ακούμπησα κάτω τις βαλίτσες μου, σκούπισα τη σκόνη από πάνω μου και βγήκα έξω για να βρω φαγητό και εφημερίδες, για να δω μήπως υπήρχαν αγγελίες για δουλειές που μπορούσα να κάνω

131

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η Νέα Υόρκη φαινόταν τόσο αφιλόξενο μέρος. Όποιον κι αν προσπαθούσα να σταματήσω για να ρωτήσω το δρόμο, μου έριχνε μία φοβισμένη ματιά και τάχυνε το βήμα του. Μετά από μία ξεκούραστη νύχτα πήρα το πρόγευμα μου κι ανέβηκα σ' ένα λεωφορείο για το Μπρονξ, οι εφημερίδες με είχαν κάνει να πιστέψω πως τα νοίκια θα 'ταν φτηνότερα εκεί. Κοντά στην πλατεία του Μπρονξ κατέβηκα κι άρχισα να περπατώ στους δρόμους κοιτάζοντας για κάποιο ενοικιαστήριο. Ένα αυτοκίνητο ξεπετάχτηκε τρέχοντας σαν δαιμονισμένο ανάμεσα από δύο φορτηγά, μπήκε γλιστρώντας στο αντίθετο ρεύμα, ανέβηκε στο πεζοδρόμιο και με χτύπησε στην αριστερή πλευρά. Για μία ακόμη φορά άκουσα κόκαλα να σπάζουν. Καθώς κυλούσα στο έδαφος, και λίγο πριν με τυλίξει στην συμπονετική αγκαλιά της η νύχτα, είδα κάποιον να αρπάζει τις δυό μου βαλίτσες και να φεύγει βιαστικά. Ο αέρας ήταν γεμάτος άπ' τον ήχο της μουσικής. Ήμουν ευτυχισμένος και ξεκούραστος μετά από τόσα βασανιστικά χρόνια. Α. Αντήχησε η φωνή του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, ώστε έπρεπε να έρθεις για μία ακόμα φορά εδώ. Άνοιξα τα μάτια μου και τον αντίκρισα να σκύβει

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

χαμογελαστός από πάνω μου, με το γεμάτο απέραντη συμπάθεια βλέμμα του. Η ζωή στη Γη είναι πικρή και σκληρή και πέρασες εμπειρίες που, ευτυχώς, πολύ λίγοι τις ζουν. Δεν είναι όμως παρά μία παρένθεση, Λόμπσανγκ, μία δυσάρεστη παρένθεση. Μετά τη μακριά νύχτα θα 'ρθει το ξύπνημα σε μία τέλεια μέρα, όταν δε θα χρειάζεται πια να ξαναγυρίσεις στη Γη η σ' άλλους κατώτερους κόσμους. Αναστέναξα. Ήμουν πολύ όμορφα εδώ κι αυτό τόνιζε περισσότερο τις Δυσκολίες και τις αδικίες της γήινης ζωής. 132

Εσύ, αγαπημένε μου Λόμπσανγκ, ζεις την τελευταία σου ζωή πάνω στη Γη. Συμπληρώνεις όλο το κάρμα σου κάνοντας ταυτόχρονα ένα υπερβολικά σημαντικό έργο, ένα έργο που δυνάμεις του κακού ζητούν να το εμποδίσουν. Κάρμα. Μου έφερνε τόσο ζωηρά στο μυαλό το αίσθημα που διδάχτηκα στην αγαπημένη, μακρινή Λάσα. Είχε σωπάσει το κουδούνισμα από τα μικρά ασημένια καμπανάκια. Δεν ακουγόταν πια στην κοιλάδα της Λάσα τα σάλπισμα από τις τρομπέτες το τόσο δυνατό και καθαρό στον στεγνό, αραιό αέρα. Βυθίστηκα σε μία μυστηριώδη σιωπή, μία σιωπή που δε θα έπρεπε να υπάρχει. Βγήκα άπ' το ονειροπόλημα μου, τη στιγμή που οι μοναχοί στο ναό άρχιζαν τη βαθύφωνη λιτανεία για τον νεκρό. Νεκρό. Ναι. Φυσικά, τη λιτανεία για το γέρο μοναχό που τόσο πρόσφατα είχε πεθάνει. Που άφησε πίσω του μία ολόκληρη ζωή γεμάτη βάσανα, υπηρεσίες στους άλλους, παρεξηγήσεις κι αγνωμοσύνες. Τι τρομερό κάρμα θα πρέπει να είχε, μονολόγησα. Τι κακός άνθρωπος θα πρέπει να ήταν στις περασμένες του ζωές, για αξίζει τέτοια ανταπόδοση. Λόμπσανγκ. Η φωνή αντήχησε πίσω μου σαν ξέσπασμα μακρινού κεραυνού. Τα χτυπήματα που έπεφταν βροχή στο ζαρωμένο μου σώμα λοιπόν αυτά δυστυχώς δεν ήταν και τόσο μακρινά. Λόμπσανγκ κρύβεσαι εδώ πέρα, δείχνοντας ασέβεια στον αδελφό μας που έφυγε, πάρε τούτη και τούτη. Ξαφνικά τα χτυπήματα κι οι φωνές σταμάτησαν σαν από μαγικό. Γύρισα το τρομαγμένο μου κεφάλι προς τα πίσω κι αντίκρισα τη γιγάντια φιγούρα να υψώνεται σαν πύργος πάνω μου, με τα βαρύ ραβδί ακόμη στο υψωμένο του χέρι. Επόπτη, είπε μία τόσο γνώριμη φωνή, αυτό ήταν πραγματικά μία πολύ κακή τιμωρία για ένα μικρό

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παιδί. Τι έκανε για να την αξίζει. Βεβήλωσε το ναό. Έδειξε ασέβεια στις χρυσές εικόνες. Μίλησε κι εξήγησε τη βαρβαρότητα σου. Κύριε Μινγκυάρ Ντόνταπ, κλαψούρισε ο πανύψηλος επόπτης του ναού, το παιδί ήταν εδώ κι ονειροπολούσε, ενώ θα έπρεπε να βρίσκεται στη λιτανεία με τούς συντρόφους του 133

Ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ κι ο ίδιος ένας ψηλός άνθρωπος, σήκωσε λυπημένα το βλέμμα του στον δύο μέτρα ψηλό άνθρωπο του Κάμ που στεκόταν μπροστά του. Ο Λάμα μίλησε αυστηρά. Μπορείς να πηγαίνεις, επόπτη, θα αναλάβω προσωπικά. Καθώς ο επόπτης υποκλίθηκε με σεβασμό κι απομακρύνθηκε, ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ γύρισε και μου είπε. Τώρα, Λόμπσανγκ, ας πάμε στο δωμάτιο μου να μου διηγηθείς ξανά την ιστορία των τόσων αμαρτιών που έχεις πληρώσει. Μ' αυτά τα λόγια έσκυψε απαλά και με σήκωσε στα πόδια μου. Στη σύντομη ζωή μου κανείς δεν ήταν ποτέ καλός μαζί μου, κανείς εκτός απ' τον οδηγό μου, και με δυσκολία συγκρατούσα τα δάκρυα ευγνωμοσύνης κι αγάπης. Ο Λάμα γύρισε κι απομακρύνθηκε αργά περπατώντας στον μακρύ, έρημο διάδρομο. Τον ακολούθησα ταπεινά κι ανυπόμονα, ξέροντας πως καμιά αδικία δεν θα προερχόταν ποτέ απ' αυτόν το μεγάλο άνθρωπο. Στην είσοδο του δωματίου του σταμάτησε, γύρισε προς το μέρος μου κι έβαλε το χέρι του στον ώμο μου. Έλα λοιπόν, Λόμπσανγκ, δεν έκανες κανένα έγκλημα, έλα και πες μου για αυτή τη φασαρία. Μ' αυτά τα λόγια με έσπρωξε μπροστά του και μ' έβαλε να καθίσω. Τροφή, Λόμπσανγκ, τροφή, είναι κι αυτός μες το μυαλό σου. Πρέπει να πάρουμε τροφή και τσάι όσο θα μιλάμε. Χτύπησε αργά το ασημένιο του κουδουνάκι κι ένας υπηρέτης μπήκε. Ωσπου Να έρθουν οι τροφές και το ποτό που παραγγείλαμε, μείναμε σιωπηλοί, εγώ φέρνοντας και ξανά-φέρνοντας στο μυαλό μου τη βεβαιότητα με την οποία τα αμαρτήματά μου είχαν αποκαλυφθεί και τιμωρηθεί, πριν καν πραγματοποιηθούν. Για μία ακόμη φορά μία φωνή διέκοψε τις σκέψεις μου. Λόμπσανγκ. Ονειροπολείς. Τροφή, Λομπσανγκ,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τροφή είναι μπροστά σου κι εσύ, εσύ άπ' όλους τούς ανθρώπους, δεν το έχεις πάρει είδηση. Η ευγενικά, πειραχτική φωνή με ξανάφερε στην πραγματικότητα και, σχεδόν αυτόματα, άπλωσα το χέρι μου σ' εκείνα τα γλυκά κέικ πού τόσο πολύ μου άρεσαν. Αυτά τα κέικ έρχονταν από τη μακρινή Ινδία για τον Δαλάι Λάμα και τα γεύομουν χάρη στην καλοσύνη του 134

Για μερικές ακόμα στιγμές μείναμε αμίλητοι και τρώγαμε, η μάλλον έτρωγα, και ο Λάμα μου χαμογελούμε καλοσυνάτα. Λοιπόν, Λόμπσανγκ, είπε μόλις έδειξα να χορταίνω, τι σου συνέβη. Κύριε, απάντησα, σκεφτόμουν πόσο τρομερό ήταν το κάρμα του μοναχού που πέθανε. Πρέπει να ήταν ένας πολύ κακός άνθρωπος σε πολλές περασμένες ζωές του. Μ' αυτές τις σκέψεις ξέχασα τα πάντα για τη λιτανεία και ο επόπτης με πρόλαβε πριν μπορέσω να του ξεφύγω. Ξέσπασε σε δυνατό γέλιο, έτσι λοιπόν Λόμπσανγκ, θα προσπαθούσες να ξεφύγεις κι άπ' το δικά σου κάρμα αν μπορούσες. Τον κοίταξα σκυθρωπά, καταλαβαίνοντας πως λίγοι θα μπορούσαν να ξεπεράσουν στο τρέξιμο τούς αθλητικούς επόπτες, τούς τόσο γρήγορους. Λόμπσανγκ, το θέμα του κάρμα. Ω πόσο παρερμηνεύεται ακόμα κι από μερικούς εδώ στο ναό. Κάθισε αναπαυτικά γιατί πρόκειται να σου μιλήσω αναλυτικά γι' αυτό το θέμα. Κουλουριάστηκα στη θέση μου κι έδειξα πως ήμουν άνετα. Ήθελα να βρίσκομαι έξω με τούς άλλους κι όχι ν' ακούω διαλέξεις καθισμένος εδώ, γιατί ακόμα κι από ένα τόσο σπουδαίο άνθρωπο όπως ήταν ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ μία διάλεξη ήταν μία διάλεξη και έναν φάρμακο με ευχάριστη γεύση δεν παύει να είναι φάρμακο. Τα ξέρεις όλα αυτά, Λόμπσανγκ, η τουλάχιστον θα πρέπει να τα ξέρεις, αν πρόσεχες κάπως τούς δασκάλους σου που αμφιβάλλω. Αλλά θα σου τα ξαναθυμίσω, γιατί φοβάμαι πως η προσοχή σου είναι ακόμα κάπως χαλαρή. Μου έριξε μία εκφραστική ματιά και συνέχισε. Ερχόμαστε σ' αυτή τη Γη όπως σ' ένα σχολείο. Ερχόμαστε να μάθουμε τα μαθήματα μας. Όταν πρώτοπνηγαίνουμε σχολείο βρισκόμαστε στην κατώτερη τάξη, γιατί δεν ξέρουμε ούτε έχουμε μάθει ακόμη τίποτα. Στο τέλος της περιόδου μας, είτε περνάμε τις εξετάσεις μας είτε αποτυγχάνουμε. Αν περάσουμε, θα πάμε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

στην ανώτερη τάξη όταν γυρίσουμε άπ' τις διακοπές του σχολείου. Αν αποτύχουμε, τότε ξαναγυρίζουμε στην ίδια τάξη που αφήσαμε. Αν ίσως αποτύχουμε σ' ένα μόνο θέμα, τότε μπορεί να μας επιτραπεί να πάμε σ' ανώτερη τάξη, όπου θα μελετήσουμε ταυτόχρονα και το θέμα της αποτυχίας μας 135

Μου μιλούσε σε μία γλώσσα που καταλάβαινα πολύ. Είχα πολλή πείρα από εξετάσεις, από το να αποτυγχάνεις σ' ένα θέμα και το να πρέπει να συνεχίσεις σε μία ανώτερη τάξη με μεγαλύτερα παιδιά, μελετώντας ταυτόχρονα στο χρόνο που θα έπρεπε να είναι ελεύθερος, κάτω άπ' το άγρυπνο μάτι ενός γέρου Λάμα διδασκάλου, που ήταν τόσο ηλικιωμένος, ώστε να έχει ξεχάσει τα δικά του παιδικά χρόνια. Ακούστηκε ένα κράς και πήδηξα τόσο πολύ από το φόβο μου, που παρά λίγο ν' άφησα το έδαφος. Α. Λόμπσανγκ, είχαμε επιτέλους κάποια αντίδραση, είπε ο οδηγός μου καθώς έβαζε στη θέση του γελώντας το ασημένιο κουδουνάκι που είχε μόλις πετάξει πίσω μου σου μίλησα κάμποσες φορές μα εσύ ταξίδευες μακριά. Συγγνώμη, σεβαστέ Λάμα, απάντησα, μα σκεφτόμουν πόσο καθαρά ήταν τα λόγια σας. Ο Λάμα έπνιξε ένα χαμόγελο και συνέχισε. Ερχόμαστε εδώ στη Γη όπως τα παιδιά πηγαίνουν στις αίθουσες διδασκαλίας. Αν στη διάρκεια της ζωής μας τα πάμε καλά και μάθουμε εκείνα που μας έκαναν να ξαναγεννηθούμε, τότε προχωρούμε σε ανώτερες μορφές ζωής. Αν δεν μάθουμε όμως τίποτα, ξαναγυρίζουμε στις ίδιες σχεδόν συνθήκες, στον ίδιο σχεδόν τύπο σώματος. Σε μερικές περιπτώσεις κάποιος, σε μία περασμένη του ζωή, είχε δείξει μεγάλη κακία στους συνανθρώπους του. Θα πρέπει τότε να ξαναγεννηθεί στη Γη και να προσπαθήσει να εξιλεωθεί για τις αμαρτίες του. Θα πρέπει να γυρίσει και να δείξει μεγάλη καλοσύνη στους άλλους. Πολλοί από τούς μεγαλύτερους ευεργέτες της εποχής μας ήταν ένοχοι εγκλημάτων στο παρελθόν. Έτσι περιστρέφεται ο τροχός της ζωής, φέρνοντας πρώτα πλούτη σ' έναν κι ύστερα δυστυχία σ' άλλον, έτσι που ο σημερινός επαίτης να είναι αυριανός πρίγκηπας, καθώς ξετυλίγεται η μία ζωή πίσω άπ' την άλλη. Αλλά σεβαστέ Λάμα, διέκοψα, μήπως σημαίνει αυτό ότι, αν κάποιος είναι τώρα ζητιάνος μ' ένα πόδι, πρέπει να κόψει το

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πόδι ενός άλλου ανθρώπου στην επόμενη ζωή του. Όχι, Λόμπσανγκ, δεν συμβαίνει έτσι. Το κάρμα σημαίνει πως υπήρχε ανάγκη να είναι φτωχός, πως υπήρχε ανάγκη, να χάσει το ένα του πόδι, ώστε να μπορέσει να μάθει το μάθημά του. αβάκιο αν όμως σπουδάζεις γλυπτική, παίρνεις ένα μαχαίρι κι ένα κομμάτι ξύλο.

136

Αν πρόκειται να σπουδάσεις αριθμούς, παίρνεις την πλάκα σου και το Παίρνεις πάντα εργαλεία κατάλληλα για το έργο σου. Έτσι συμβαίνει και με τον τύπο του σώματος που έχουμε, το σώμα και οι συνθήκες ζωής μας είναι οι περισσότερο κατάλληλες για το καθήκον που έχουμε μπροστά μας να ξεπεράσουμε. Έφερα στο μυαλό μου τον γέρο μοναχό που πέθανε, θρηνούσε πάντα για το άσχημο κάρμα του κι αναρωπιόταν τι είχε κάνει για να του αξίζει τέτοια σκληρή ζωή. Α, ναι Λόμπσανγκ, είπε ο οδηγός μου, διαβάζοντας τις σκέψεις μου, οι μη πνευματικοί πάντα ρίχνουν το βάρος για τα βάσανά τους στο κάρμα. Δεν καταλαβαίνουν ότι μερικές φορές είναι τα θύματα των κακών πράξεων των άλλων και αν και έχουν υποφέρει πολλά, άδικα, σ' αυτή τη ζωή, σε μία άλλη αργότερα θα δικαιωθούν. Στο λέω πάλι, Λόμπσανγκ, δεν μπορείς να κρίνεις την εξέλιξη ενός ανθρώπου από τη σημερινή κατάστασή του στη Γη, ούτε να τον κατηγορήσεις ότι είναι κακός, μόνο και μόνο επειδή φαίνεται ότι έχει δυσκολίες. Δεν πρέπει να κατηγορείς κανένα, γιατί σ' αυτή τη ζωή δεν μπορείς να έχεις όλες τις αποδείξεις που θα σε βοηθήσουν να κρίνεις σωστά. Η φωνή από τις τρομπέτες του ναού ηχούσε μέσα στα δωμάτια και τούς διαδρόμους και μας καλούσε να παρακολουθήσουμε την απογευματινή λειτουργία σταματώντας τη συζήτησή μας. Η φωνή από τις τρομπέτες του ναού. Η μήπως ο βαθύς ήχος ενός γκονγκ. Τελικά, μου φαινόταν ότι το γκονγκ βρισκόταν στο κεφάλι μου, κάνοντας ένα ασταμάτητο βουητό, τινάζοντας με, φέρνοντάς με πάλι στη Γη. Άνοιξα τα μάτια μου κουρασμένα. Ένα παραβάν ήταν ολόγυρα από το κρεβάτι μου και ένας κύλινδρος οξυγόνου στεκόταν δίπλα μου. Γιατρέ, ξύπνησε, είπε μία φωνή. Ακούστηκε το σύρσιμο από πόδια και το σιγοτρίξιμο καλό κολλαρισμένων ρούχων. Ένα κόκκινο πρόσωπο βρέθηκε στο πεδίο ορατότητάς μου. Εί. Είπε ο Αμερικανός γιατρός. Γύριζες πάλι στη

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ζωή. Φτηνά τη γλίτωσες από τέτοια σύγκρουση. Τον κοίταξα με ένα κενό βλέμμα. Οι βαλίτσες μου. Ρώτησα. Είναι εντάξει 137

Όχι, ένας τύπος εξαφανίστηκε μαζί τους και η αστυνομία δεν μπορεί να τον βρει. Αργότερα, η αστυνομία ήρθε ζητώντας πληροφορίες. Οι βαλίτσες μου είχαν κλαπεί. Ο άνθρωπος που το αυτοκίνητό του με είχε χτυπήσει και τραυματίσει θανάσιμα δεν ήταν ασφαλισμένος. Ήταν ένας άνεργος νέγρος. Για μία φορά ακόμα είχα το αριστερό μου χέρι, τέσσερα πλευρά σπασμένα και τα πόδια μου σχεδόν λιωμένα. Θα είσαι έξω σε ένα μήνα, μου είπε χαρούμενα ο γιατρός. Τότε εμφανίστηκε και διπλή πνευμονία. Εννιά βδομάδες τις σπατάλησα στο νοσοκομείο. Μόλις κατάφερα να σηκωθώ ρώτησα για τη πληρωμή. Βρήκαμε διακόσια εξήντα δολάρια στο πορτοφόλι σου. Θα πρέπει να πάρουμε τα διακόσια πενήντα για την παραμονή σου εδώ. Κοίταξα τον άντρα με τρόμο. Μα δεν έχω δουλειά, τίποτε, είπα. Πως θα ζήσω με δέκα δολάρια. Σήκωσε τούς ώμους του. Θα πρέπει να μηνύσεις το νέγρο. Εμείς σου προσφέραμε θεραπεία και πρέπει να πληρωθούμε. Η υπόθεση δεν μας άφορα κανε αγωγή κατά του ανθρώπου που σου προξένησε τη φασαρία. Κατέβηκα τις σκάλες τρέμοντας. Στο δρόμο, τρίκλιζα συνέχεια. Δεν είχα χρήματα μόνο δέκα δολάρια. Ήμουν άνεργος και άστεγος. Πώς θα ζούσα, αυτό ήταν το πρόβλημα. Ο θυρωρός έδειξε με το δάχτυλό του, πάνω το δρόμο, γραφείο ευρέσεως εργασίας, πήγαινε να τούς δεις. Κούνησα το κεφάλι μου αμίλητος και περιπλανήθηκα ψάχνοντας για τη μόνη μου ελπίδα. Σε μία φτωχή πάροδο, είδα μία ταμπέλα παλιά και χτυπημένη. Δουλειές. Το ανέβασμα στα γραφεία του τρίτου πατώματος ήταν σχεδόν ο,τι περισσότερο μπορούσα να καταφέρω. Λαχανιασμένος κρατήθηκα από τα κάγκελα στην κορυφή και ένιωσα καλύτερα. Θα τα καταφέρεις, φίλε. Είπε ένας άντρας με κίτρινα δόντια, γυρίζοντας στο στόμα του ένα παλιό καταφαγωμένο, πούρο. Με κοίταξε από πάνω μέχρι κάτω. Υποθέτω ότι μόλις βγήκες η από το σωφρονιστήριο η από νοσοκομείο, είπε. Του διηγήθηκα ότι μου είχε συμβεί, πως είχα χάσει τις

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

αποσκευές μου και τα λεφτά μου. Χρειάζεσαι μερικά δολάρια, λοιπόν, αρκετά γρήγορα, είπε. Έψαξε και βρήκε μία κάρτα, και έγραψε ορισμένες λεπτομέρειες. Αφού μου την έδωσε, μου είπε να την πάω σ' έναν πολύ φημισμένο ξενοδοχείο, ένα από τα ξενοδοχεία 138

Πήγα, ξοδεύοντας πολύτιμα σέντς στα λεωφορεία. Είκοσι δολάρια τη βδομάδα κι ένα γεύμα τη μέρα, είπε ο προσωπάρχης. Έτσι, για είκοσι δολάρια κι ένα γεύμα τη μέρα έπλενα βουνά ολόκληρα από βρώμικα πιάτα και σφουγγάριζα ατέλειωτες σκάλες για δέκα ώρες τη μέρα. Είκοσι δολάρια τη βδομάδα κι ένα γεύμα. Τα φαγητά που έδιναν στο προσωπικό δεν ήταν της ίδιας ποιότητας μ' αυτά για τούς πελάτες. Τα φαγητά του προσωπικού τα έλεγχαν και τα επιθεωρούσαν αυστηρά. Ο μισθός μου ήταν τόσο μικρός που δεν μπορούσα να νοικιάσω δωμάτιο. Κοιμόμουν στα πάρκα, κάτω από αψίδες, και γέφυρες κι έμαθα πως να μετακινούμαι τη νύχτα πριν με βρει ο αστυφύλακας της περιοχής με το μυτερό του γκλομπ και το τραχύ άντε δίνε του. Έμαθα να γεμίζω τα ρούχα μου μ' εφημερίδες για να κρατηθώ ζεστός από τούς παγωμένους ανέμους που σκούπιζαν τούς έρημους δρόμους της Νέας Υόρκης τη νύχτα. Το μοναδικό μου κοστούμι είχε φαγωθεί στα ταξίδια και τη δουλειά και δεν είχα ν' αλλάξω εσώρουχα. Για να τα πλύνω κλειδωνόμουν σε μία δημόσια τουαλέτα, τα έβγαζα, ξαναφορούσα το παντελόνι μου και έπλενα τα εσώρουχα στον νιπτήρα, στεγνώνοντας τα ύστερα ατή σωλήνα του καλοριφέρ. Δεν μπορούσα να βγω έξω πριν τα φορέσω. Τα παπούτσια μου είχαν τρύπιες σόλες, που τις μπάλωνα με χαρτόνι, ενώ είχα πάντα το νου μου στα σκουπίδια, μήπως και βρω κάποιο καλύτερο ζευγάρι, γιατί συνέβαινε κάποτε να πετάξει κάποιος πελάτης παλιά παπούτσια. Μα υπήρχαν πολλά ξύπνια μάτια και πολλά φτωχά χέρια που εξέταζαν τον σκουπιδοτενεκέ των πελατών πριν από μένα. Ζούσα λοιπόν δουλεύοντας για ένα γεύμα τη μέρα κι αρκετό νερό. Σιγά σιγά απέκτησα μία αλλαξιά ρούχα, ένα μεταχειρισμένο κοστούμι και παλιά παπούτσια. Το ίδιο σιγά μάζεψα εκατό δολάρια. Μία μέρα, καθώς δούλευα κοντά σε μία πόρτα υπηρεσίας, άκουσα δύο πελάτες να μιλάνε. Συζητούσαν την αποτυχία που είχε μία αγγελία να φέρει μία απάντηση από τον τύπο ανθρώπου που ζητούσαν. Δούλευα όλο και πιο αργά. Καλή

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

γνώση της Ευρώπης. Καλή φωνή, γνώσεις γύρω από το ραδιόφωνο. Κάτι έλαμψε μέσα μου και μ' ένα τίναγμα βρέθηκα μπροστά τους να φωνάζω εγώ είμαι αυτός που ζητάτε.

139

Εκείνοι με κοίταξαν για λίγο ξαφνιασμένοι κι υστέρα ξέσπασαν σε τρανταχτά γέλια. Ο αρχισερβιτόρος κι ένας ακόμη απο το προσωπικό όρμησαν κατ' επάνω μου με πρόσωπα κατακόκκινα από το θυμό. Έξω. Φώναξε ο αρχισερβιτόρος αρπάζοντας βίαια το κολάρο μου και σχίζοντας τη φτωχή μου παλιό ζακέτα από πάνω ως κάτω. Γύρισα προς το μέρος του και του, πέταξα στο πρόσωπο τα κουρέλια της ζακέτας μου. Είκοσι δολάρια τη βδομάδα δεν σου επιτρέπουν να μιλάς έτσι σε ένα άνθρωπο. Του είπα άγρια. Ο ένας από τούς δύο άντρες με κοίταξε άφωνος από την έκπληξη. Είκοσι δολάρια τη βδομάδα, είπες. Μάλιστα, κύριε, τόσα με πληρώνουν, κι ένα γεύμα τη μέρα. Κοιμάμαι στα πάρκα, κυνηγημένος από τόπο σε τόπο από την αστυνομία. Ήρθα σ αυτή τη Γη της ευκαιρίας και μόλις μία μέρα από την άφιξή μου κάποιος με κτύπησε με το αυτοκίνητό του κι ενώ ήμουν αναίσθητος ένας Αμερικανός μου πήρε ο,τι είχα μαζί μου. Αποδείξεις. Κύριε. Μπορώ να σας δώσω αποδείξεις να ελέγξετε την ιστορία μου. Ο διευθυντής του ορόφου έφτασε σε λίγο λαχανιασμένος, σφίγγοντας τα χέρια του και σχεδόν κλαίγοντας. Μας συνόδεψε ως το γραφείο του. Οι άλλοι κάθισαν, εγώ έμεινα όρθιος. Ο γεροντότερος από τούς δύο πελάτες τηλεφώνησε στο νοσοκομείο και, μετά από κάποια καθυστέρηση, επιβεβαίωσαν με κάθε λεπτομέρεια την ιστορία μου. Ο διευθυντής του ορόφου έσπρωξε προς το μέρος μου έναν χαρτονόμισμα των είκοσι δολαρίων λέγοντας. Αγόρασε μία καινούργια ζακέτα και φύγε από εδώ έβαλα τα χρήματα πίσω στα πλαδαρά του χέρια. Κρατήστε τα, του είπα. Θα τα χρειαστείτε περισσότερο απ' όσο εγώ. Γύρισα να φύγω και, πριν προλάβω ν' ανοίξω την πόρτα, ένα χέρι τινάχτηκε προς το μέρος μου και μία φωνή είπε. Στάσου. Ο γέρος άντρας με κοίταζε ίσια στα μάτια. Νομίζω πως ίσως να κάνεις για τη δουλειά μας. Θα δούμε. Έλα να με βρεις στο Schenectady αύριο. Πάρε τη κάρτα μου. Γύρισα να φύγω. Περίμενε πάρε πενήντα δολάρια για να έρθεις σίγουρα. Κύριε, είπα, δίνοντας πίσω τα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

χρήματα, θα έρθω εκεί με τις δικές μου δυνάμεις. Δεν θα πάρω χρήματα παρά μόνο αφού βεβαιωθείτε ότι σας κάνω, γιατί δεν θα μπορούσα να σας τα επιστρέψω αν τυχόν δεν με θέλατε

140

Μ' αυτά γύρισα κι άφησα το δωμάτιο. Από το ντουλάπι μου στην αίθουσα προσωπικού πήρα τα φτωχά μου υπάρχοντα και βγήκα στο δρόμο. Δεν είχα άλλο τόπο να πάω παρά ένα παγκάκι στο πάρκο. Δεν είχα στέγη, δεν είχα κανένα ν' αποχαιρετησω. Τη νύχτα η άσπλαχνη βροχή άπ' τον ουρανό με έβρεξε ως το κόκκαλο. Για καλή μου τύχη όμως κράτησα στεγνό το καινούργιο μου κοστούμι με το να κάθομαι πάνω του. Το πρωί πήρα ένα καφέ με σάντουιτς κι ανακάλυψα ότι ο φθηνότερος τρόπος να πάω άπ' τη Νέα Υόρκη στο Schenectady ήταν το λεωφορείο. Έβγαλα εισιτήριο και βολεύτηκα σ' ένα κάθισμα. Κάποιος επιβάτης είχε ξεχάσει ένα φύλλο των τάιμς. Το πήρα και το ξεφύλλιζα προσπαθώντας να μην ανησυχώ για το αρκετά αβέβαιο μέλλον μου. Το λεωφορείο συνέχιζε το δρόμο του καταβροχθίζοντας τα μίλια το απόγευμα βρισκόμουν στην πόλη. Πήγα στα δημόσια λουτρά, φτιάχτηκα όσο μπορούσα καλύτερα και τράβηξα για το ραντεβού μου. Στα στούντιο του ραδιοφώνου με περίμεναν οι δύο άντρες. Για ατέλειωτες ώρες με βομβάρδιζαν μ' ερωτήσεις. Ο ένας μετά τον άλλον μπαινόβγαιναν οι υπάλληλοι. Στο τέλος έμαθαν όλες τις περιπέτειες μου. Λες ότι κάποιος φίλος σου έχει τα χαρτιά σου στη Σαγκάη. Είπε ο μεγαλύτερος τους. Τότε θα σε προσλάβουμε σαν προσωρινό και θα παραγγείλουμε τηλεγραφικά στη Σαγκάη να στείλουν τα χαρτιά σου εδώ. Από τη στιγμή που θα δούμε αυτά τα χαρτιά σου, θα γίνεις μόνιμος. Εκατόν δέκα δολάρια τη βδομάδα και θα το συζητήσουμε ακόμη όταν δούμε τα χαρτιά. Τα ταχυδρομικά θα τα πληρώσουμε εμείς. Ο δεύτερος άντρας μίλησε. Σίγουρα θα βρεις χρήσιμη μία προκαταβολή, είπε. Πλήρωσε του ένα μήνα μπροστά, είπε ο πρώτος. Ας αρχίσει από μεθαύριο. Έτσι άρχισε μία ευτυχισμένη περίοδος στη ζωή μου. Μου άρεσε η δουλειά κι ικανοποιούσα απόλυτα τούς εργοδότες μου. Μετά από καιρό έφτασαν και τα χαρτιά μου, ο πανάρχαιος κρύσταλλος μου και λίγα άλλα πράγματα. Οι δύο άντρες τα έλεγξαν όλα και μου έκαναν δεκαπέντε δολάρια τη βδομάδα αύξηση 141

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Η ζωή άρχιζε να μου χαμογελά, σκέφτηκα. Μετά από αρκετό καιρό κι αφού είχα ήδη μαζέψει αρκετά χρήματα, άρχισα να αισθάνομαι πως δεν έβγαινα πουθενά, πως δεν προχωρούσε το έργο που είχα αναλάβει στη ζωή. Ο μεγαλύτερος από τούς δύο ήταν πια φίλος μου κι έτσι συζήτησα μ' αυτόν το πρόβλημα, λέγοντάς του ότι θα ήθελα να φύγω, μόλις έβρισκε ένα καλό αντικαταστάτη μου. Έμεινα στη δουλειά ακόμη τρεις μήνες. Ανάμεσα στα χαρτιά που είχαν έρθει από τη Σαγκάη ήταν κι ένα διαβατήριο που είχαν εκδώσει οι βρετανικές αρχές από το εκεί προξενείο. Εκείνες τις μακρινές μέρες του πολέμου οι Βρετανοί ήταν πολύ ευχαριστημένοι μαζί μου, γιατί αρκετές φορές είχαν χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες μου. Τώρα, τώρα νομίζουν πως δεν έχουν τίποτα άλλο να κερδίσουν. Πήγα το διαβατήριο κι άλλα χαρτιά στην Αγγλική πρεσβεία στη Νέα Υόρκη και μετά από πολλές φασαρίες και πολλή καθυστέρηση κατάφερα να πάρω μία βίζα πρώτα κι υστέρη μία άδεια εργασίας για την Αγγλία. Κάποτε επιτέλους βρέθηκε ένας αντικαταστάτης μου, έμεινα δυό βδομάδες να του δείξω τα κατατόπια κι υστέρη έφυγα. Η Αμερική είναι ίσως μοναδική στο ότι επιτρέπει ο έναν που ξέρει τον τρόπο, να ταξιδεύει οπουδήποτε τζάμπα. Κοίταξα σε πολλές εφημερίδες ώσπου είδα, κάτω από το μεταφορές τα έξης. Καλιφόρνια, Σιάτλ, Μπόστον, Νέα Υόρκη. Δωρεάν βενζίνη, τηλ. 000000 xxx εταιρεία μεταφορών. Πολλές φίρμες στην Αμερική ζητούν να μεταφερθούν αυτοκίνητά τους σε διάφορα σημεία της ηπείρου. Πολλοί οδηγοί θέλουν να ταξιδέψουν, έτσι ένας καλός και φτηνός τρόπος για τον επίδοξο οδηγό είναι να έρθει σ' επαφή με την εταιρεία. Αφού περάσει ένα απλό τεστ οδήγησης, του δίνουν δωρεάν κουπόνια βενζίνης για ορισμένα πρατήρια κι αυτοκίνητο. Τηλεφώνησα στο xxx στην εταιρεία και τούς είπα πως θα 'θελα να οδηγήσω ένα αυτοκίνητο στο Σιάτλ. Καμιά δυσκολία, καμιά απολύτως, είπε ο άνθρωπος με την Ιρλανδέζικη προφορά. **142**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ψάχνω για ένα καλό οδηγό να μεταφέρει μία Λίνκολν εκεί. Οδήγησε με ένα γύρω να δω πως τα πας. Καθώς τον οδηγούσα ένα γύρω μου έλεγε πολλά ενδιαφέροντα πράγματα. Έδειχνε πως του άρεσα, και μετά είπε. Αναγνώρισα τη φωνή σου, ήσουν εκφωνητής. Αυτό το επιβεβαίωσα. Μου είπε τότε. Έχω ένα ραδιόφωνο βραχέων κυμάτων που χρησιμοποιώ για να κρατώ επαφή με τη γηραιά ήπειρο. Κάτι δεν πάει καλά μαζί του όμως, δεν παίζει πια. Οι τεχνίτες εδώ δεν καταλαβαίνουν αυτόν τον τύπο ραδιοφώνου, μήπως μπορείς να κάνεις κάτι. Τον διαβεβαίωσα πως θα του έριχνα μία ματιά και με προσκάλεσε εκείνο το βράδυ σπίτι του, δανείζοντας μου ακόμη κι αυτοκίνητο για να φτάσω εκεί. Η Ίρλανδέζα γυναίκα του ήταν εξαιρετικά ευχάριστη κι άφησαν στην καρδιά μου μία αγάπη για τη χώρα τους που έγινε ακόμα πιο έντονη όταν πήγα να ζήσω εκεί. Το ραδιόφωνο ήταν ένα φημισμένο Εγγλέζικο μοντέλο, ένα εξαιρετικά τέλειο Eddystone που δεν έχει όμοιο. Η τύχη μου χαμογέλασε. Ο Ιρλανδός σήκωσε ένα από τα κινητά πηνία κι είδα πως το κρατούσε. Δώσε μου το πηνίο, του είπα, και μήπως έχεις ένα φακό. Είχε, και μία γρήγορη εξέταση μου έδειξε πως με το λάθος χειρισμό του είχε ξεκολλήσει ένα σύρμα από τους ακροδέκτες. Του το έδειξα. Έχεις κολλητήρι και κόλληση. Τον ρώτησα. Όχι, αλλά είχε ο γείτονας. Πετάχτηκε έξω και σύντομα ήταν πίσω με ο,τι ζήτησα. Δεν μου πήρε παρά λίγα λεπτά να ξανακολλήσω το σύρμα και η συσκευή δούλεψε απλές μικρές ρυθμίσεις στους πυκνωτές και δούλεψε καλύτερα από πρώτα. Σύντομα ακούγαμε το BBC. Από το Λονδίνο Αγγλία. Θα έστελνα το ραδιόφωνο πίσω στην Αγγλία να το φτιάξουν, είπε ο Ιρλανδός. Τώρα θέλω να κάνω κάτι για σένα. Ο ιδιοκτήτης της Λίνκολν ήθελε κάποιον από τους οδηγούς της εταιρείας μας να του φέρουν το αμάξι στο Σιάτλ. Είναι πολύ πλούσιος άνθρωπος. Θα σε γράψω λοιπόν στη λίστα των υπαλλήλων μας, ώστε να πληρωθείς, θα σου δώσουμε ογδόντα δολάρια και θα του χρεώσουμε εκατόν είκοσι. Έγινε έγινε φυσικότατα, ήμουν απόλυτα σύμφωνος. Το πρωί της επόμενης δευτέρας ξεκίνησα. Πρώτος μου προορισμός. Πασαντινα. Ήθελα να βεβαιωθώ ότι ο μηχανικός των Πλοίων

του οπίου τα χαρτιά χρησιμοποίησα, δεν είχε πράγματι συγγενείς. 143

Νέα Υόρκη, Πίτσμπεργκ, Κολούμπια, Κάνσας, μαζεύονταν τα χιλιόμετρα. Δεν βιαζόμουν, λογάριαζα να κάνω το ταξίδι σε μιά βδομάδα. Τη νύχτα κοιμόμουν στο μεγάλο αυτοκίνητο, για να μην πληρώνω ξενοδοχείο, αφήνοντας το δρόμο όπου νόμιζα καλύτερα. Σύντομα βρισκόμουν στους πρόποδες των Αμερικάνικων βραχωδών, απολαμβάνοντας τον καλύτερο αέρα, απολαμβάνοντας τον όλο και περισσότερο καθώς ανέβαινα όλο και πιο ψηλά. Πέρασα μία ολόκληρη μέρα εκεί στις βουνοκορφές, πριν τραβήξω για την Πασαντινα. Μα και το πιο προσεκτικό ψάξιμο δεν αποκάλυψε κανένα συγγενή του μηχανικού. Φαίνεται πως ήταν ένας σκυθρωπός άνθρωπος, που προτιμούσε να κάνει παρέα με τον εαυτό του παρά με κανένα άλλον. Διέσχισα το εθνικό πάρκο Γιόσμαιτ. Το εθνικό πάρκο της λίμνης, Πόρτλαντ, και τελικά Σιάτλ. Πήγα το αμάξι στο γκαράζ όπου το επιθεώρησαν προσεχτικά το έπλυναν και το λάδωσαν. Ύστερα μου τηλεφώνησε ο διευθυντής του γκαράζ. Έλα, μου είπε, θέλει να του το παραδώσουμε. Εγώ οδήγησα τη Λίνκολν κι ο διευθυντής ένα άλλο αμάξι, ώστε να έχουμε μέσο να επιστρέψουμε. Σύντομα βρεθήκαμε να ανηφορίζουμε το μεγάλο διάδρομο ενός τεράστιου σπιτιού. Τρεις άντρες εμφανίστηκαν. Ο διευθυντής ήταν πολύ διαφορετικός από τον άνθρωπο με το παγωμένο πρόσωπο που είχε αγοράσει τη Λίνκολν. Οι δύο άντρες που τον συνόδευαν ήταν μηχανικοί αυτοκινήτων κι άρχισαν να εξετάζουν με πολλή προσοχή τα πάντα στο αμάξι. Έχει οδηγηθεί πολύ προσεκτικά, είπε ο μεγαλύτερος μηχανικός, μπορείτε να το παραλάβετε μ' απόλυτη εμπιστοσύνη. Ο άνθρωπος με το παγωμένο πρόσωπο μου ένευσε συγκαταβατικά. Έλα ως το γραφείο μου, είπε, θα σου δώσω εκατό δολάρια δώρο για σένα μόνο επειδή ήσουν τόσο προσεκτικός. Αδελφέ μου. Έλεγε μετά ο διευθυντής. Ήταν πράγματι γερό το δώρο του, έκανες διάνα. Θέλω μία δουλειά που να με πάει στον Καναδά, είπα. Μπορείς να με βοηθήσεις. Να σου πω, απάντησε ο διευθυντής, εννοείς πως θέλεις να Πας στο Βανκουβερ, μα δεν έχω τίποτα προς αυτή την κατεύθυνση. 144

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ξέρω όμως κάποιον που θέλει μία καινούργια Ντέ Σότο. Μένει στην Όρβιλ, ακριβώς στα σύνορα. Δεν θέλει να κάνει ο ίδιος ένα τόσο μακρινό ταξίδι. Θα κατενθουσιαστεί λοιπόν αν βρει κάποιον να του παραδώσει το αμάξι. Είναι άνθρωπος εμπιστοσύνης, θα του τηλεφωνήσω. Τζή, Χάνκ. Είπε ο διευθυντής στον άνθρωπο στο τηλέφωνο, θα αφήσεις επιτέλους τα παζαρέματα. Και πες μου αν θέλεις τη Ντέ Σότο. Άκουσε για λίγο κι ύστερα ξέσπασε. Είδες, εγώ δεν στα έλεγα. Έχω ένα τύπο που έρχεται στην Όρβιλ πηγαίνοντας στον Καναδά. Έφερε μία Λίνκολν από τη Νέα Υόρκη. Τι λες λοιπόν, Χάνκ. Ο Χάνκ φλυαρούσε εκεί μακριά στην Όρβιλ. Η φωνή του έφτανε ως εμένα σαν ακαθόριστο γουργούρισμα. Ο διευθυντής αναστέναζε θυμωμένα. Είσαι λοιπόν ένα πεισματάρικο παλιόσκυλο. Είπε. Δώσε το τσεκ σου στην τράπεζα, σε ξέρω πάνω από είκοσι χρόνια, δεν φοβάμαι τα κόλπα σου. Άκουσε για λίγο ακόμα. Εντάξει, θα το κάνω κι αυτό, θα το βάλω στο λογαριασμό, είπε στο τέλος. Κρέμασε το ακουστικό κι άφησε ένα μακρύ, βαθύ αναστεναγμό. Δεν μου λες κύριε μου είπε, ξέρεις τίποτα από γυναίκες. Γυναίκες. Τι νόμιζε πως μπορεί να ήξερα για τις γυναίκες. Ποιος ξέρει πραγματικά. Κι αυτές οι ίδιες είναι αίνιγμα για τούς εαυτούς τους. Ο διευθυντής είδε το άδειο, μου βλέμμα και συνέχισε. Αυτός ο Χάνκ είναι σαράντα χρόνια γεροντοπαλικάρο, αυτό το ξέρω. Τώρα σου ζητάει να του πας μερικά γυναικεία φανταχτερά ρούχα. Βρε, βρε, βρε, λες ν' άλλαξε γούστα ο παλιόφιλος. Θα ρωτήσω τη γυναίκα μου τι να στείλω. Αργότερα εκείνη τη βδομάδα έφυγα από το Σιάτλ με μία ολοκαίνουργια Ντέ Σότο και ένα φορτίο από γυναικεία ρούχα. Η κυρία διευθυντού είχε την εξυπνάδα να τηλεφωνήσει στον Χάνκ για να μάθει τι έτρεχε. Από το Σιάτλ στο Βενάτση, από το Βενάτση στην Όρβιλ. Ο Χάνκ έμεινε ικανοποιημένος κι έτσι δεν έχασα άλλο χρόνο και ξεκίνησα μέσα στον Καναδά. Έμεινα για λίγες μέρες στο Οσόγιος. Με όχι και λίγη τύχη μπόρεσα να διασχίσω τον Καναδά, από το Τρέηλ, μέσα από την Οτάβα, Μόντρεαλ, Κεμπέκ. Δεν υπάρχει λόγος να περιγράψω εδώ το ταξίδι μου γιατί ήταν τόσο Ασυνήθιστο που μπορεί να γραφτεί, για αυτό ένα ολόκληρο βιβλίο. 145

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Το Κεμπέκ είναι μία όμορφη πόλη, με το μειονέκτημα ότι σε μερικούς τόπους σ' αντιμετωπίζουν με επιφυλακτικότητα κι έχθρα, εκτός κι αν ξέρεις Γαλλικά. Εγώ ήξερα τόσα, όσα ήταν αρκετά για να συνεχίσω το ταξίδι μου. Σύχναζα στα λιμάνια και, καταφέροντας να αποκτήσω μία κάρτα της ένωσης ναυτών, βρήκα δουλειά σ' ένα πλοίο. Ήταν δουλειά καταστρώματος που δεν άφηνε πολλά μα που θα μου επέτρεπε να διασχίσω για μία ακόμα φορά τον Ατλαντικό. Το πλοίο ήταν ένα σαπιοκάραβο. Ο καπετάνιος κι οι αξιωματικοί είχαν από καιρό χάσει κάθε ενθουσιασμό για τη θάλασσα και το πλοίο τους. Η καθαριότητα ήταν η τελευταία φροντίδα. Κανείς δεν με συμπαθούσε, γιατί δεν κουτσομπόλευα ούτε διηγόμουν περιπέτειες με γυναίκες. Όλοι με φοβόταν, γιατί οι προσπάθειες του παλικαρά του πλοίου να επιδείξει πάνω μου την ανωτερότητά του, τον έκαναν στο τέλος να ουρλιάζει να τον λυπηθώ. Δύο από την παρέα του έφτασαν ακόμα μακρύτερα και με οδήγησαν μέχρι τον καπετάνιο, που μου έκανε αυστηρές παρατηρήσεις, γιατί λέει τραυμάτισα μέλη του πληρώματος. Κανείς δεν σκέφτηκε βέβαια πως δεν έκανα άλλο από το να υπερασπίζω τον εαυτό μου. Εκτός απ' αυτά τα ασήμαντα επεισόδια, το ταξίδι κύλησε ήσυχα και σύντομα το πλοίο ανέβαινε αργά προς το Αγγλικό κανάλι. Δεν είχα τη βάρδια μου και βρισκόμουν στο κατάστρωμα καθώς περάσαμε από το Νήντλς και μπήκαμε στο Σόλεντ, αυτή τη λωρίδα γέρου την αιχμάλωτη ανάμεσα στο νησί Γουάιτ και την κυρίως χώρα. Αργά αργά περάσαμε μπροστά από το νοσοκομείο Νέτλεν, με τούς όμορφους κήπους του, διασταυρωθήκαμε με τ' ανήσυχα φέρρυ μπόουτ στο Γούλστάουν και μπήκαμε στο λιμάνι του Σάουθαμπτον. Η άγκυρα έπεσε με παφλασμό στο νερό κι οι αλυσίδες κροτάλιζαν στις τροχαλίες. Το πλοίο έστρεψε την πλώρη προς το ρεύμα, ο τηλεγράφος στο μηχανοστάσιο κουδούνισε και την άλλη στιγμή έπαυσε η ελαφριά δόνηση της μηχανής. Λιμενικοί ανέβηκαν στο πλοίο, εξέτασαν τα χαρτιά του καπετάνιου και κοίταξαν στις καμπίνες του πληρώματος. Ο γιατρός του λιμανιού μας έδωσε άδειες αποβίβασης κι αργά το πλοίο κινήθηκε προς την αποβάθρα που θα ξεφόρτωνε 146

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Σαν μέλος του πληρώματος έμεινα στο καράβι ώσπου ξεφόρτωσε κι ύστερα πληρώθηκα, πήρα τα λιγοστά μου υπάρχοντα και βγήκα στην ξηρά. Τίποτα να δηλώσετε. Ρώτησε ο τελωνειακός υπάλληλος. Τίποτα απολύτως, απάντησα ανοίγοντας όπως μου είπε τη βαλίτσα μου. Κοίταξε τα φτωχικά μου πράγματα, έκλεισε τη βαλίτσα κι έβαλε πάνω της με κιμωλία την υπογραφή του. Πόσο καιρό σκοπεύετε να μείνετε. Ρώτησε. Για την υπόλοιπη ζωή μου, κύριε, του απάντησα. Κοίταξε με επιδοκιμασία το διαβατήριό μου, τη βίζα και την άδεια εργασίας. Εντάξει, με άφησε να περάσω. Βγήκα στο δρόμο και γύρισα να δω για τελευταία φορά το πλοίο που μόλις άφησα. Ένα ξαφνικό κτύπημα παρά λίγο να με ρίξει στο χώμα. Γύρισα γρήγορα. Κάποιος άλλος τελωνειακός, καθώς ερχόταν αργοπορημένος, τρέχοντας στο δρόμο, είχε πέσει πάνω μου και τώρα καθόταν μισοζαλισμένος στο πεζοδρόμιο. Έμεινε για λίγο έτσι κι ύστερα πήγα να τον βοηθήσω. Μου φώναξε θυμωμένα ν' απομακρυνθώ και έτσι πήρα τη βαλίτσα μου και πήγα να φύγω. Στάσου. Φώναξε. Είναι όλα εντάξει, κύριε, είπε ο υπάλληλος που με είχε εξετάσει. Δεν έχει τίποτα κι όλα τα χαρτιά του είναι εντάξει. Θα τον εξετάσω εγώ ο ίδιος, φώναξε ο ανώτερος τελωνειακός. Δυό άλλοι υπάλληλοι μου παραστάθηκαν, δείχνοντας αρκετό ενδιαφέρον. Ο ένας προσπάθησε να διαμαρτυρηθεί μα σώπασε αντιμετωπίζοντας το άγριο βούλωστο του ανώτερου του. Μ' οδήγησαν σ' ένα δωμάτιο και σύντομα εμφανίστηκε ο οργισμένος τελώνης. Κοίταξε τη βαλίτσα, μου, πετάγοντας τα πράγματά μου στο πάτωμα. Έψαξε ακόμη και στις ραφές και στον πάτο της κατεστραμμένης μου παλιάς βαλίτσας. Στενοχωρημένος που δεν βρήκε τίποτα, ζήτησε το διαβατήριό μου. Α. Αναφώνησε, έχεις βίζα και άδεια εργασίας. Ο υπάλληλος στη Νέα Υόρκη δεν έχει δικαίωμα να τα εκδώσει και τα δύο. Αυτό αφήνεται στη δικιά μας κρίση εδώ στην Αγγλία. Ακτινοβόλωσε με το θρίαμβό του και με μία θεατρική χειρονομία έσκισε στα δύο το διαβατήριό μου και το πέταξε στα σκουπίδια. Σε μία δεύτερη σκέψη όμως, μάζεψε όλα τα υπολείμματα και τα στρίμωξε στην τσέπη του. Κτύπησε ένα κουδούνι και από κάποιο εξωτερικό γραφείο μπήκαν μέσα δυό άντρες. 147

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Μπήκαν μέσα δύο άντρες. Αυτός ο άνθρωπος δεν έχει χαρτιά, είπε, θα πρέπει να απελαθεί, πάρτε τον στο κρατητήριο. Μα κύριε. Είπε ο ένας από τους νεοφερμένους, τα είδα με τα μάτια μου, ήταν όλα εντάξει. Αμφισβητείς την ικανότητα μου. Μούγκρισε ο ανώτερος. Κάντε ότι σας είπα. Κάποιος έπιασε απρόθυμα το χέρι μου. Έλα, είπε. Με οδήγησαν σ' ένα γυμνό κελί και με κλείδωσαν μέσα. Μα τον Ιώβ, Γέρο μου. Είπε ο εξαίρετος νέος από το υπουργείο εξωτερικών όταν μπήκε στο κελί μου, πολύ πολύ αργότερα. Φοβερή φασαρία όλα αυτά Ε,. Χάιδεψε το απαλό, σαν μωρού, πηγούνι του κι αναστέναζε με θόρυβο. Βλέπεις, παλιόφιλε, η θέση μας είναι απλά, απλούστατα απελπιστική. Πρέπει να είχες χαρτιά, αλλιώςτικα οι Γουάλας στο Κεμπέκ δεν θα σε άφηναν να μπαρκάρεις. Τώρα δεν έχεις χαρτιά, θα πρέπει να τα έχασες στο πλοίο παλιόφιλε. Τον κοίταξα βλοσυρά και παρατήρησα. Τα χαρτιά μου σχίστηκαν επίτηδες. Απαιτώ να αφεθώ ελεύθερος και να μου δοθεί άδεια εισόδου στη χώρα. Ναι, ναι, απάντησε ο εξαίρετος νέος, μα μπορείς να το αποδείξεις κάποιο πουλάκι μου είπε στ' αυτή τι ακριβώς συνέβη. Αλλά πρέπει να υποστηρίξουμε το επίσημο προσωπικό αλλιώςτικα θα ακούσουμε πολλά άπ' τον τύπο. Νομιμοφροσύνη και πατριωτικό πνεύμα κι όλα τα σχετικά. Ωστε, είπα, ξέρεις την αλήθεια, ότι τα χαρτιά μου καταστράφηκαν κι όμως εσύ, σ' αυτή την πολυθρύλητη Γη της ελευθερίας, στέκεσαι με σταυρωμένα χέρια μπροστά σε τέτοια άδικη καταδίωξη. Αγαπητέ μου, είχες απλώς το διαβατήριο ενός κατοίκου προσαρτημένης χώρας, δεν είσαι ιθαγενές μέλος της κοινοπολιτείας. Φοβάμαι πως είσαι αρκετά έξω άπ' τα νερά σου. Λοιπόν, φιλαράκο, αν δεν συμφωνήσεις πως τα χαρτιά σου χάθηκαν στο πλοίο, θα υποχρεωθούμε να σε δικάσουμε για παράνομη είσοδο. Αυτό μπορεί να σου στοιχίσει κάπου δύο χρόνια στο φρέσκο. Μα αν παίξεις το παιχνίδι μας θα επιστρέψεις απλά στη Νέα Υόρκη 148

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Νέα Υόρκη. Γιατί στη Νέα Υόρκη. Ρώτησα. Γιατί αν επιστρέφεις στο Κεμπέκ μπορεί να μας προκαλέσεις φασαρίες. Μπορούμε να αποδείξουμε ότι ήρθες από τη Νέα Υόρκη. Κι έτσι μπορείς να διαλέξεις. Νέα Υόρκη η δύο χρόνια σαν αθέλητος προσκεκλημένος της αυτού μεγαλειότητας. Πρόσθεσε μετά από λίγο. Φυσικά θα απελαθείς όταν τελειώσει η ποινή σου και οι αρχές θα κατάσχουν πολύ ευχαρίστως τα χρήματα που έχεις μαζί σου. Η πρόταση μας θα σου επιτρέψει να τα κρατήσεις. Ο εξαίρετος νέος σηκώθηκε όρθιος και σκούπισε κάτι φανταστικούς κόκκους σκόνης από το αφηγάδιαστο σακάκι του. Σκέψου το, παλιόφιλε, σκέψου το, σου προσφέρουμε τον τέλειο τρόπο να ξεφύγεις. Μ' αυτά γύρισε και με άφησε μόνο. Μου έφεραν βαρύ Εγγλέζικο φαγητό και προσπάθησα να το κόψω με το πιο στομωμένο μαχαίρι που είχα ποτέ μου χρησιμοποιήσει. Ίσως να είχαν φοβηθεί πως στην απελπισία μου θα προσπαθούσα να αυτοκτονήσω. Λοιπόν, κανείς δεν θα μπορούσε να το κάνει ποτέ με αυτό το μαχαίρι. Η μέρα κύλησε σιγά. Κάποιος φιλικός φρουρός μου πέταξε κάτι Εγγλέζικες εφημερίδες. Τούς έριξα μία ματιά και τις παράτησα, γιατί άπ' ο,τι είχα δει δεν έγραφαν για τίποτα άλλο από σεξ και σκάνδαλα. Το βράδυ μου έφεραν ένα χοντρό κύπελλο με κακάο και μία φέτα ψωμί με μαργαρίνη. Η νύχτα ήταν παγωμένη, με μία υγρασία που μου έφερε στο μυαλό τάφους και λιωμένα πτώματα. Ο πρωινός φρουρός με χαιρέτησε με ένα χαμόγελο που απειλούσε να σπάσει το πέτρινο πρόσωπό του. Φεύγεις αύριο, μου είπε. Κάποιος καπετάνιος συμφώνησε να σε πάρει, με τον όρο να του δουλεύεις, θα σε παραδώσει στην Νεοϋορκέζικη αστυνομία όταν φτάσετε.

Αργότερα το πρωί ήρθε να μου πει επίσημα ένας αξιωματικός. Θα έκανα, μου είπε, την σκληρότερη δουλειά στο πλοίο, κόβοντας κάρβουνο στο αμπάρια ενός πανάρχαιου εμπορικού που δεν διέθετε ούτε μία βοηθητική συσκευή. Δεν θα πληρωνόμουν κι έπρεπε να υπογράψω στα αρχεία ότι συμφωνούσα μ' αυτούς τούς όρους. Το απόγευμα με πήγαν με συνοδεία έως τον πράκτορα του πλοίου, όπου, παρουσία του καπετάνιου, υπέγραψα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Είκοσι τέσσερις ώρες αργότερα, πάλι με συνοδεία, με πήγαν στο πλοίο και με κλείδωσαν σε μία μικρή καμπίνα, λέγοντάς μου ότι έπρεπε να μείνω εκεί ώσπου να άφηνε το πλοίο τα χωρικά ύδατα, σύντομα ο μουρμουριστός θόρυβος της μηχανής έφερε στο καράβι μία τεμπέλικη κίνηση. Πάνω άπ' το κεφάλι μου ακούγονταν βαριά βήματα κι από τον τρόπο που κινιόταν το έδαφος, κατάλαβα πως τραβούσαμε για μία τρικυμισμένη θάλασσα. Δεν με άφησαν παρά μόνο όταν το Πόρτλαντ είχε γίνει πίσω μας ένα μικρό σημαδάκι στον ορίζοντα. Τσακίσου, φίλε, είπε ο θερμαστής, πετώντας μου έναν σαραβαλιασμένο φτυάρι κι ένα δίκρανο. Άντε καθάρισε όλο το πετρωμένο κάρβουνο, πάρτο στο κατάστρωμα και βρέξτο κουνήσου. Ω,. Για κοίτα δω. Φώναξε ένας τεράστιος τύπος μόλις μπήκα στην καρβουναποθήκη. Έχουμε ένα κιτρινιάρη, η Κινέζο η Γιαπωνέζο. Έι. Εσύ, είπε χτυπώντας με στο πρόσωπο, θυμάσαι το Πέρλ Χαρμπορ. Ας τον μεγάλε, είπε κάποιος άλλος, τον κυνηγάει η αστυνομία. Ουάου, ουάου. Μούγκρισε ο μεγάλος, ας του δώσουμε ένα μαθηματάκι, έτσι για το Πέρλ Χάρμπορ. Όρμησε κατ' επάνω μου, κουνώντας σαν πιστόνια τα χέρια του, όλο και πιο θυμωμένος καθώς κανένα άπ' τα χτυπήματα του δεν έβρισκαν τον στόχο του. Γλιστερή πατσαβούρα. Γρύλισε, ορμώντας να πιάσει τον λαιμό μου με μία στραγγαλιστική λαβή. Ο γέρος Τσου και άλλοι πολλοί στο μακρινό Θιβέτ με είχαν πολύ καλά προετοιμάσει για τέτοιου είδους πράγματα. Έπεσα στα γόνατα ενώ η ορμή του μεγάλου τον έφερναν κατ' επάνω μου. Σκόνταψε στο σώμα μου, ταξίδεψε για λίγο στον αέρα και έσπασε τα μούτρα του στην κόχη του τραπεζιού της αίθουσας, συντρίβοντας το σαγόνι του και καταστρέφοντας σχεδόν το ένα αυτί από κάποιο κύπελλο που έσπασε με το πέσιμο του. Δεν είχα άλλες φασαρίες με το πλήρωμα. Σιγά σιγά έκανε την αχνή της εμφάνιση στον ορίζοντα μπροστά μας η Νέα Υόρκη. Σχίζαμε τα νερά, αφήνοντας ένα μαύρο σύννεφο καπνού πίσω μας εξαιτίας του κατώτερης ποιότητας κάρβουνου που χρησιμοποιούσαμε. Ένας Ινδός θερμαστής κοιτάζοντας με φόβο πάνω άπ' τον ώμο του, με πλησίασε. Οι αστυνόμοι Θα έρθουν για σένα όπου να ναι, είπε 150

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Είσαι καλός άνθρωπος, άκουσα τον αρχηγό που έλεγε στον καπετάνιο για σένα. Πρέπει να κρατήσουν καθαρά τα χέρια τους. Μου έδωσε ένα αδιάβροχο σακουλάκι καπνού. Βάλε τα χρήματα σου σ' αυτό και πέσε στο νερό πριν σε βγάλουν στην ακτή. Ψιθύριζε εμπιστευτικά, λέγοντας μου προς τα πού θα τραβήξει η βάρκα της αστυνομίας, λέγοντάς μου που θα μπορούσα να κρυφτώ, όπως είχε κάνει κάποτε κι αυτός. Τον άκουγα με πολλή προσοχή καθώς μου εξηγούσε πως να ξεφύγω άπ' το κυνήγι των αστυνομικών αφού πηδήξω άπ' την βάρκα. Μου έδωσε ονόματα και διευθύνσεις ανθρώπων που θα μπορούσαν να με βοηθήσουν και υποσχέθηκε πως μόλις έβγαινε στην ξηρά θα τούς ειδοποιούσε για μένα. Πέρασα κι εγώ φασαρίες σαν τις δικές σου, είπε. Μου έστησαν και μένα τέτοια δουλειά εξαιτίας του χρώματός μου. Έι εσύ. Βροντοφώναξε μία φωνή άπ' τη γέφυρα. Σε θέλει ο καπετάνιος. Βιάσου. Ανέβηκα γρήγορα στη γέφυρα κι υποπλοίαρχος τέντωσε ένα δάχτυλο προς τη μεριά του θαλάμου χαρτών. Ο καπετάνιος καθόταν σ' ένα τραπέζι κοιτάζοντας κάτι χαρτιά. Α,. Είπε μόλις σήκωσε το κεφάλι του και με είδε. Σε παραδίδω στην αστυνομία. Έχεις να μου πεις τίποτα πρώτα. Κύριε, απάντησα, τα χαρτιά μου ήταν όλα εντάξει, αλλά ένας ανώτερος τελωνειακός υπάλληλος τα έσχισε. Με κοίταξε στα μάτια κι έκανε ένα νόημα, ξανακοίταξε τα χαρτιά του και τελικά πήρε την απόφαση. Ξέρω τον άνθρωπο που εννοείς. Κι εγώ ο ίδιος είχα φασαρίες μαζί του. Το προσωπείο των επισήμων πρέπει να διασωθεί, αδιάφορο το πόση δυστυχία φέρνει σε άλλους. Ξέρω ότι η ιστορία σου είναι αληθινή, γιατί έχω ένα φίλο στο τελωνείο που επιβεβαίωσε τα όσα λες. Κοίταξε ξανά στο τραπέζι κι έπαιξε με τα χαρτιά. Έχω μία κατηγορία εδώ που σε αναφέρει σαν λαθρεπιβάτη. Μα κύριε. Φώναξα, το Βρετανικό προξενείο της Νέα Υόρκης μπορεί να σας βεβαιώσει για την ταυτότητα μου. Ακόμα και οι ναυτικοί πράκτορες στο Κεμπέκ μπορούν να το κάνουν. Άνθρωπε μου, είπε λυπημένα ο καπετάνιος, δεν ξέρεις τους τρόπους των δυτικών. Κανείς δεν θα ζητήσει πληροφορίες για σένα. Θα σε πάρουν στην ακτή, θα σε φυλακίσουν, δικάσουν, καταδικάσουν και θα σε στείλουν στη φυλακή. 151

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ύστερα θα σε ξεχάσουν εκεί. Όταν θα έρθει ο καιρός να σε απολύσουν, θα κρατηθείς ώσπου να μπορέσουν να σε απελάσουν στην Κίνα. Αυτό θα σημαίνει θάνατο, κύριε, είπα. Ένευσε καταφατικά. Ναι, μα η γραφειοκρατική πορεία θα έχει ακολουθηθεί. Εμείς σ' αυτό το πλοίο είχαμε μία τέτοια εμπειρία παλιά, στις μέρες της απαγόρευσης. Μας συνέλαβαν σαν ύποπτους και πληρώσαμε βαρύ πρόστιμο, παρόλο που είμαστε αρκετά αθώοι. Άνοιξε το συρτάρι μπροστά του κι έβγαλε από μέσα ένα μικρό αντικείμενο. Θα πω στην αστυνομία πως είσαι θύμα φτιαχτών κατηγοριών, θα σε βοηθήσω όσο μπορώ. Μπορεί να σου φορέσουν χειροπέδες μα δεν θα σε ψάξουν πριν βγίτε στην ξηρά. Αυτό είναι ένα κλειδί που ταιριάζει στις αστυνομικές χειροπέδες. Δεν θα στο δώσω μα θα το αφήσω εδώ πάνω και θα γυρίσω την πλάτη μου άφησε το γυαλιστερό κλειδί μπροστά μου, σηκώθηκε από το γραφείο του και γύρισε προς τον χάρτη πίσω του. Πήρα το κλειδί και το έβαλα στην τσέπη μου. Σας ευχαριστώ κύριε, είπα, αισθάνομαι καλύτερα χάρη στην πίστη που μου δείξατε. Είδα τη βάρκα της αστυνομίας να έρχεται από μακριά αφήνοντας πίσω της κατάλευκος αφρούς. Μας πλευρίσε με κομψούς χειρισμούς, έκανε μισή στροφή και έκοψε ταχύτητα. Χαμήλωσε η σκάλα και δύο αστυνομικοί ανέβηκαν στο πλοίο τραβώντας, κάτω άπ' τα στραβά βλέμματα των ναυτών, προς τη γέφυρα. Ο καπετάνιος τούς χαιρέτησε προσφέροντάς τους ποτό και πούρα. Ύστερα παρουσίασε τα χαρτιά από το γραφείο του. Αυτός ο άνθρωπος δούλεψε καλά, κατά τη γνώμη μου έπεσε θύμα φτιαχτών κατηγοριών κάποιου κυβερνητικού υπαλλήλου. Αν του δοθεί χρόνος να επικοινωνήσει με τη Βρετανική πρεσβεία, θα μπορέσει ν' αποδείξει την αθωότητά του. Ο ανώτερος αστυνομικός έμοιαζε κυνικός. Όλοι αυτοί οι τύποι είναι αθώοι οι φυλακές είναι γεμάτες από αθώους που, αν κάτσεις να τούς ακούσεις, είναι όλοι θύματα φτιαχτών κατηγοριών. Το μόνο που θέλουμε είναι να τον κλειδώσουμε όμορφα κι ωραία σ' ένα κελί και να σχολάσουμε. Έλα φίλε. Μου είπε 152

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Γύρισα να πάρω τη βαλίτσα μου. Ω, δεν θα το χρειαστείς αυτό, είπε σπρώχνοντας με μπροστά. Σε μία δεύτερη σκέψη πέρασε τις χειροπέδες γύρω στους καρπούς μου. Ω, δεν θα χρειαστούν, είπε ο καπετάνιος. Δεν μπορεί να τρέξει πουθενά και θα δυσκολευτεί να κατέβει ως τη βάρκα σας. Ας πέσει στο ζουμί κι εμείς θα τον ψαρέψουμε, απάντησε ο αστυνομικός γελώντας βραχνά. Το να κατέβω τη σκάλα δεν ήταν καθόλου εύκολο μα τα κατάφερα χωρίς κανένα γλίστρημα, προς μεγάλη απογοήτευση της αστυνομίας. Όταν βρεθήκαμε στη βάρκα έπαψαν να με προσέχουν. Περάσαμε με γρηγοράδα πολλά πλοία και σε λίγο θα βρισκόμαστε στην προκουμαία της αστυνομίας. Τώρα σκέφτηκα, και με ένα γρήγορο πήδημα βρέθηκα στη θάλασσα αφήνοντας τον εαυτό μου να βουλιάξει. Με φοβερή δυσκολία έβαλα το κλειδί στην κλειδαριά και το γύρισα. Οι χειροπέδες βγήκαν και βουλιάζαν. Αργά, πολύ αργά, ανέβηκαν προς την επιφάνεια. Οι αστυνομικοί ήταν πολύ μακριά μα με είδαν κι άρχισαν να πυροβολούν. Οι σφαίρες έπεφταν βροχή γύρω μου καθώς βυθιζόμουν. Κολύπησα με όλη μου τη δύναμη ώσπου ένιωσα τούς πνεύμονές μου να σπάνε, κι ανέβηκα να πάρω αέρα. Οι αστυνομικοί ήταν πάλι μακριά, ψάχνοντας γύρω απ' το φανερό μέρος όπου ήταν πιο φυσιολογικό να βγω. Κολύπησα στο λιγότερο φανερό μέρος, μα δεν θα το αναφέρω για την περίπτωση που κάποιος άλλος άτυχος χρειαστεί καταφύγιο. Έμεινα για ώρες πάνω σε μισοβυθισμένες σανίδες, τρέμοντας και πονώντας, ενώ το βρώμικο νερό πάφλαζε γύρω μου. Κάποτε ακούστηκε το τρίξιμο σκαρμών και ο θόρυβος κουπιών που κτυπούσαν το νερό. Μία βάρκα με τρεις αστυνομικούς φάνηκε κάπου κοντά. Γλίστρησα από τη σανίδα κι αφέθηκα να βυθιστώ τόσο ώστε μόνο τα ρουθούνια μου να μένουν έξω απ' το νερό. Παρόλο που μ' έκρυβε η σανίδα, ήμουν έτοιμος να καταδυθώ. Η βάρκα έκοβε βόλτες τριγύρω. Μετά από πολύ πολύ καιρό μία άγρια φωνή είπε. Θα έχει πνιγεί ως τώρα. Το πτώμα του θα ανακαλυφθεί αργότερα. Πάμε έξω για καφέ. Η βάρκα σύρθηκε μακριά μου. Πέρασαν πολλές στιγμές πριν τραβήξω το πονεμένο μου σώμα πίσω στη σανίδα, τρέμοντας δυνατά μη μπορώντας να σταματήσω 153

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Τέλειωσε η μέρα και προχώρησα εκατοστό με εκατοστό με τη σανίδα ως μία μισοσαπισμένη σκάλα. Την ανέβηκα επιφυλακτικά και, μη βλέποντας κανένα, έτρεξα κάτω από μία τέντα. Έβγαλα τα ρούχα μου και τα έστυψα όσο μπορούσα. Από τη μακρινή άκρη μιας αποβάθρας ένας άνθρωπος εμφανίστηκε, ο Ινδός. Καθώς ήρθε κοντά μου κι ήταν ακριβώς πίσω μου, του σφύριξα σιγά. Σταμάτησε και κάθισε σε μία σημαδούρα. Μπορείς να βγεις μα προσεκτικά, είπε. Οι αστυνόμοι θα 'ναι σίγουρα σε περιπολία στην κάτω πλευρά. Φίλε μου. Τούς τάραξες πραγματικά. Σηκώθηκε και τεντώθηκε, ύστερα κοίταξε τριγύρω. Ακόλουθα με, είπε, μα αν σε πιάσουν δεν σε ξέρω. Ένας έγχρωμος αδελφός μας περιμένει με φορτηγό. Όταν το φτάσουμε ανέβα στο πίσω μέρος και καλύψου με το καραβόπανο. Ξεκίνησε και τον ακολούθησα υστέρα άπ' αρκετό χρόνο, γλιστρώντας από το ένα σκιερό κτίριο στο άλλο. Ο παφλασμός των κυμάτων στην ακτή και το μακρινό ούρλιασμα μιας αστυνομικής σειρήνας ήταν οι μόνοι ήχοι που τάραζαν τη γαλήνη. Έξαφνα ακούστηκε το κροτάλισμα της μηχανής κάποιου φορτηγού κι ακριβώς μπροστά μας εμφανίστηκαν τα πίσω φώτα του. Ένας τεράστιος νέγρος ένευσε στον Ινδό και μου έκλεισε φιλικά το μάτι καθώς μου έδειχνε το πίσω μέρος του φορτηγού. Σκαρφάλωσα με πόνους και τράβηξα πάνω μου την παλιά λινάτσα. Ξεκινήσαμε μα πριν περάσει πολύ σταματήσαμε. Κατέβηκαν οι δυό τους και κάποιος μου είπε. Πρέπει να βάλουμε μερικά πράγματα τώρα, πήγαινε μπροστά, σύρθηκα προς την καμπίνα του οδηγού ακούγοντας τον κρότο από τα κιβώτια που φόρτωναν. Το φορτηγό ταξίδευε, χοροπηδώντας στους άσχημους δρόμους. Σύντομα σταμάτησε και μία άγρια φωνή φώναξε. Τι έχετε εκεί πέρα παιδιά. Μόνο σκουπίδια, κύριε, είπε ο νέγρος. Ακούστηκαν βαριά βήματα να πλησιάζουν πίσω μου. Κάτι ψαχοούλευσε για λίγο στα σκουπίδια στο πίσω μέρος. Εντάξει, είπε η φωνή, ξεκινήστε. Μία πόρτα έτριξε, ο νέγρος έβαλε ταχύτητα και ορμήσαμε στη νύχτα. Μου φάνηκε πως ταξιδεύαμε για ώρες όταν κάποτε, στρίψαμε απότομα, φρενάραμε δυνατά και σταματήσαμε. Τραβήχτηκε το σκέπασμα κι είδα τον Ινδό και τον νέγρο να μου χαμογελούν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Κουνήθηκα με κόπο κι έκανα να βγάλω τα λεφτά μου. Θα σας πληρώσω, είπα. Μη δίνεις τίποτα, είπε ο νέγρος. Ο μεγάλος θα με σκότωνε πριν φτάσουμε στη Νέα Υόρκη, είπε ο Ινδός. Μου έσωσες τη ζωή, τώρα σ' έσωσα εγώ και δώσαμε μία μάχη ενάντια στις διακρίσεις εναντίον μας. Έλα μέσα. Η φυλή, η πίστη, το χρώμα, δεν έχουν σημασία, σκέφτηκα. Όλοι οι άνθρωποι έχουν κόκκινο αίμα. Με οδήγησαν σ' ένα ζεστό δωμάτιο όπου βρίσκονταν δύο νέγρες γυναίκες με κάπως ανοιχτό χρώμα. Σύντομα βρέθηκα τυλιγμένος σε ζεστές κουβέρτες, να τρώω ζεστό φαΐ ύστερα, μου έδειξαν ένα μέρος όπου θα μπορούσα να κοιμηθώ κι άφησα τα βλέφαρα μου να κλείσουν βαριά 155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Κοιμόμουν για δυό μερόνυχτα, με το εξαντλημένο σώμα μου να αιωρείται ανάμεσα σε δύο κόσμους. Η ζωή ήταν πάντα σκληρή μαζί μου, γεμάτη βάσανα και μεγάλες παρεξηγήσεις. Μα τώρα κοιμόμουν. Το σώμα μου αφέθηκε πίσω μου, πίσω στη Γη. Καθώς υψωνόμουν στους ουρανούς, είδα μία από τις νέγρες να κοιτά το άδειο μου κέλυφος γεμάτη πραγματική συμπόνια. Ύστερα γύρισε και κάθισε σ' ένα παράθυρο, βλέποντας έξω το βρώμικο δρόμο. Ελευθερωμένος από τα δεσμά του σώματος, μπορούσα να δω καθαρότερα από ποτέ τα χρώματα του αστρικού. Αυτοί οι άνθρωποι, αυτοί οι έγχρωμοι που με βοηθούσαν τη στιγμή που οι λευκοί δεν πρόσφεραν παρά μόνο καταδίωξη, ήταν καλοί. Τα βάσανα κι οι δυσκολίες είχαν εξαγνίσει τα εγώ τους, και η αμέριμνη συμπεριφορά τους δεν ήταν παρά το κάλυμμα της όμορφης ψυχής τους. Τα χρήματα μου, όλα όσα με βάσανα, πόνους κι αυταπάρνηση είχα κερδίσει, βρίσκονταν στριμωγμένα κάτω απ' το μαξιλάρι μου, τόσο ασφαλή με αυτούς τούς ανθρώπους όσο και στη μεγαλύτερη τράπεζα. Πετούσα όλο και πιο ψηλά, αφήνοντας τα όρια του χρόνου και του χώρου, διασχίζοντας το ένα μετά το άλλο τα αστρικά επίπεδα. Στο τέλος έφτασα στη Γη του χρυσού φωτός, όπου ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ περίμενε να με υποδεχτεί. Τα βάσανα σου ήταν πράγματι μεγάλα, είπε, μα όλα όσα κατάφερες ήταν για καλό σκοπό. Έχουμε μελετήσει τούς ανθρώπους της Γης και ξέρουμε πως άνθρωποι παράξενων, λαθεμένων δογμάτων σε έχουν καταδιώξει και θα σε καταδιώξουν, γιατί ελάχιστα καταλαβαίνουν 156

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Μα τώρα είναι καιρός να συζητήσουμε το μέλλον σου. Το σώμα που είχες ως τώρα πλησιάζει στο τέλος της χρήσιμης ζωής του και τα σχέδια που έχουμε γι' αυτό. Το γεγονός πρέπει να εκτελεστούν περπατούσε στο πλευρό μου. Στις όχθες ενός πανέμορφου ποταμού. Τα νερά ακτινοβολούσαν κι έμοιαζαν να έχουν δικιά τους ζωή. Στην κάθε όχθη υπήρχαν κήποι τόσο όμορφοι, που δυσκολευόμουν να πιστέψω τα μάτια μου η ίδια η ατμόσφαιρα φαινόταν να δονείται από ζωή. Από κάποια απόσταση, μία ομάδα ανθρώπων, ντυμένων με Θιβετιανούς χιτώνες ερχόταν αργά να μας συναντήσει. Ο οδηγός μου χαμογέλασε. Αυτή θα είναι μία σημαντική συνάντηση, είπε, γιατί πρέπει να σχεδιάσουμε το μέλλον σου. Πρέπει να εξετάσουμε το πως θα ξεκινήσει η ερευνά για την ανθρώπινη αύρα, γιατί παρατηρήσαμε ότι όταν αναφέρεται η λέξη αύρα στη Γη, οι περισσότεροι προσπαθούν ν' αλλάξουν θέμα. Η ομάδα πλησίαζε κι αναγνώρισα εκείνους, που μπροστά τους στεκόμουν κάποτε μ' άφωνο σεβασμό. Τώρα μου χαμογελούσαν αγαθά και με χαιρετούσαν σαν ίσο. Ας μετακινηθούμε σε πιο άνετο περιβάλλον, είπε κάποιος, ώστε να μπορέσουμε να μιλήσουμε και να συζητήσουμε με κάθε άνεση. Πήραμε το μονοπάτι προς την κατεύθυνση, από όπου είχε έρθει προηγουμένως η ομάδα, ώσπου, στρίβοντας για να ακολουθήσουμε κάποια στροφή του. Μονοπατιού, αντικρίσαμε εμπρός μας ένα παλάτι τέτοιας ουράνιας ομορφιάς, που αθέλητα σταμάτησα με κομμένη απ' τον θαυμασμό την αναπνοή. Οι τοίχοι φαίνονταν να είναι από τον καθαρότερο κρύσταλλο, με ντελικάτες απαλές σκιές και λεπτές αποχρώσεις που άλλαζαν καθώς τις παρατηρούσαμε. Το μονοπάτι ήταν μαλακό κάτω από τα πόδια μας και δεν χρειάστηκε πολλή πίεση εκ μέρους του οδηγού μου για να πιεστώ να μπω στο λαμπρό κτίριο. Προχωρήσαμε στο εσωτερικό και ήταν σαν να βρισκόμαστε σ' ένα μεγάλο ναό, ένα ναό χωρίς σκοτάδι, καθαρό, με μία ατμοσφαίρα, που πολύ απλά σε έκανε να νιώθεις πως αυτή ήταν η ζωή. Διασχίσαμε το κυρίως σώμα του κτιρίου ώσπου φτάσαμε σ' εκείνο που στη Γη θα ονόμαζα το δωμάτιό του Ηγούμενου. Εκεί υπήρχε άνετη απλότητα, με μία μοναδική εικόνα της ύψιστης πραγματικότητας στον τοίχο 157

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ζωντανά φυτά στόλιζαν τούς τοίχους κι από τα φαρδιά παράθυρα μπορούσε να βλέπει κανείς τεράστιες εκτάσεις θαυμαστής ομορφιάς. Καθίσαμε σε μαξιλάρια στο πάτωμα. Ένωθα όπως στο Θιβέτ κι ήμουν τόσο ευχαριστημένος. Σκέψεις για το σώμα μου πίσω στη Γη μ' ενοχλούσαν ακόμα, γιατί εφόσον η αργυρή χορδή έμενε ανέπαφη έπρεπε κάποτε να ξαναγυρίσω. Ο ηγούμενος θα τον ονομάζω έτσι παρόλο που ήταν κάτι πολύ ανώτερο μας κοίταξε όλους κι υστέρα μίλησε. Από εδώ θα παρακολουθήσουμε όλα όσα σου συνέβηκαν στη Γη. Θέλουμε πρώτα να σου υπενθυμίσουμε πως δεν υποφέρεις από την επίδραση του κάρμα, αλλά πως ενεργείς σαν όργανο σπουδής μας. Για όλο το κακό που υποφέρεις τώρα, θα έχεις την ανταμοιβή σου. Μου χαμογέλασε και πρόσθεσε. Παρόλο που αυτό δεν βοήθα και πολύ όταν υποφέρεις στη Γη. Πάντως, συνέχισε, αν και έχουμε μάθει πολλά, υπάρχουν μερικά θέματα να καλυφθούν ακόμα. Το σώμα που έχεις τώρα είναι πολύ βασανισμένο και σε λίγο θα καταρρεύσει. Έχουμε αποκαταστήσει μία επαφή στη Γη της Αγγλίας. Αυτό το πρόσωπο θέλει να αφήσει το σώμα του. Τον ανεβάσαμε στο αστρικό επίπεδο και το συζητήσαμε μαζί του. Είναι πολύ ανυπόμονος να φύγει και θα κάνει ότι του ζητήσουμε. Άλλαξε, όπως του υποδείξαμε το όνομα του για να σου ταιριάζει περισσότερο. Η ζωή του δεν ήταν ευτυχισμένη, πρόθυμα διέκοψε κάθε σχέσεις του με συγγενείς. Ποτέ δεν είχε φίλους. Έχει μία δική σου αρμονική, προς το παρόν δεν θα συζητήσουμε περισσότερα για αυτόν, γιατί αργότερα, πριν πάρεις το σώμα του, θα δεις ο ίδιος λίγο από τη ζωή του. Το άμεσο καθήκον σου είναι να φέρεις το σώμα σου πίσω στο Θιβέτ όπου θα μπορέσει να διατηρηθεί. Με τις προσπάθειες και τις θυσίες σου έχεις μαζέψει αρκετά χρήματα, λίγα ακόμα σου χρειάζονται, για να κάνεις το ταξίδι, θα τα αποκτήσεις με τις συνεχείς σου προσπάθειες. Αλλά αρκετά για τώρα. Μείνε και απόλαυσε την επίσκεψή σου εδώ για μία μέρα πριν γυρίσεις στο σώμα σου. Αυτό ήταν μία πραγματική ευλογία, να βρίσκομαι με τον οδηγό μου, το Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, όχι σαν παιδί, μα σαν μεγάλος, σαν κάποιος που μπορούσε να εκτιμήσει τις ασυνήθιστες ικανότητες και το χαρακτήρα αυτού του μεγάλου ανθρώπου. **158**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Καθόμαστε μόνοι σε μία κατάφυτη λοφοπλαγιά κοιτάζοντας μία λιμνούλα από το αγνότερο νερό. Τα δέντρα ταλαντεύονταν στο ελαφρό αεράκι, σκορπώντας στον αέρα το άρωμα του κέδρου και του πεύκου. Μείναμε έτσι για ώρες, μιλώντας, συζητώντας για το παρελθόν. Η δικιά μου ιστορία ήταν ανοιχτό βιβλίο στα μάτια του, τώρα μου μιλούσε για τη δικιά του. Έτσι πέρασε η μέρα, και καθώς λούστηκα στο κατακόκκινο λυκόφως, κατάλαβα πως ήταν ώρα να φύγω, ώρα να γυρίσω στην ανήσυχη Γη, με τούς πικρούς ανθρώπους της και τις κακές γλώσσες, τις γλώσσες που έδιναν τα τόσα βάσανα της Γης. Χάνκ. Ω, Χάνκ. Εύπνησε. Ακούστηκε το τρίξιμο μιας καρτέκλας που μετακινήθηκε και καθώς άνοιγα τα μάτια μου, αντίκρισα τον πανύψηλο νέγρο να σκύβει πάνω μου. Δεν χαμογελούσε τώρα, το πρόσωπό του ήταν γεμάτο σεβασμό, δέος ακόμη. Η γυναίκα σταυροκοπήθηκε κι έσκυψε ελαφρά κοιτώντας προς εμένα. Τι είναι. Τι συνέβη. Ρώτησα. Είδαμε ένα θαύμα. Όλοι μας. Η φωνή του τεράστιου νέγρου σιγότερμε καθώς μιλούσε. Σας έβαλα μήπως σε φασαρίες. Ρώτησα. Όχι, δάσκαλε, μας έφερες μόνο χαρά, απάντησε η γυναίκα. Θα 'θελα να σας κάνω ένα δώρο, είπα, απλώνοντας το χέρι στα χρήματά μου ο νέγρος μίλησε απαλά, είμαστε φτωχοί άνθρωποι, μα δεν θα πάρουμε τα χρήματά σας. Ξέρουμε τι κάνετε. Μα θα θελα να δείξω την ευγνωμοσύνη μου, απάντησα. Αν δεν είσατε εσείς, θα είχα πεθάνει. Ανεβαίνοντας σε αιώνια δόξα. Είπε η γυναίκα. Ύστερα πρόσθεσε. Δάσκαλε, μπορείτε να μας δώσετε κάτι πολυτιμότερο από τα χρήματα. Μάθετέ μας να προσευχόμαστε. Για μία στιγμή σώπασα, ξαφνιασμένος από τα λόγια της. Ναι, είπα, θα σας μάθω να προσεύχεστε, όπως διδάξαν κι εμένα. Όλες οι θρησκείες πιστεύουν στη δύναμη της προσευχής, μα πολλοί λίγοι καταλαβαίνουν τον μηχανισμό της πορείας, λίγοι καταλαβαίνουν γιατί οι προσευχές γι' άλλους κάνουν θαύματα και για άλλους όχι. Οι περισσότεροι δυτικοί πιστεύουν ότι οι άνθρωποι στην ανατολή είτε προσεύχονται σε κάποιο γλυπτό είτε ότι δεν προσεύχονται καθόλου. **159**

Και τα δύο είναι λάθος και θα σας πω τώρα πως μπορείτε να ανασύρεται

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

την προσευχή άπ τον μυστικισμό και την πρόληψη, χρησιμοποιώντας την για να βοηθήσετε τούς άλλους, γιατί η προσευχή είναι ένα πολύ αληθινό πράγμα. Είναι μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις εδώ στη Γη, όταν χρησιμοποιείται όπως πρέπει. Οι περισσότερες θρησκείες πιστεύουν πως το κάθε άτομο έχει τον φύλακα άγγελο του η κάποιον πού τον φροντίζει. Αυτό είναι αλήθεια, μόνο που ο φύλακας άγγελος είναι ο ίδιος ο εαυτός του, ο άλλος εαυτός, ο εαυτός που βρίσκεται στην άλλη πλευρά της ζωής. Πολύ πολύ λίγοι άνθρωποι μπορούν να δουν αυτόν τον άγγελο, το φύλακα τους, ενώ βρίσκονται στη Γη, μα εκείνοι που μπορούν είναι ικανοί να τον περιγράψουν με κάθε λεπτομέρεια. Ο φύλακας πρέπει να του δώσουμε ένα όνομα, έτσι ας τον πούμε φύλακα δεν έχει ένα υλικό σώμα όπως έχουμε εμείς εδώ στη Γη. Φαίνεται σαν φάντασμα μερικές φορές κάποιος διορατικός βλέπει μία γαλάζια παλλόμενη φιγούρα πιο μεγάλη από άνθρωπο, που συνδέεται με το σάρκίνο σώμα με εκείνο που ονομάζεται αργυρή χορδή, αυτή η χορδή που πάλλεται και ακτινοβολεί από ζωή καθώς μεταφέρει μηνύματα από τον ένα στον άλλον. Αυτός ο φύλακας δεν έχει σώμα όπως είναι το γήινο, όμως μπορεί να κάνει πολλά απ' αυτά που κάνει το υλικό σώμα και πολλά άλλα που είναι αδύνατα για το υλικό. Για παράδειγμα, ο φύλακας μπορεί να πάει σ' οποιοδήποτε μέρος του κόσμου σε κλάσμα του δευτερολέπτου. Ο φύλακας είναι εκείνος που κάνει το αστρικό ταξίδι και μεταδίδει με την αργυρή χορδή πίσω στο σώμα τις αναγκαίες πληροφορίες. Όταν προσεύχεστε, προσεύχεστε στον εαυτό σας, τον άλλο εαυτό σας, τον μεγαλύτερο εαυτό σας. Αν ξέραμε να προσευχόμαστε όπως πρέπει, θα στέλναμε αυτές τις προσευχές μέσω της αργυρής χορδής, γιατί η τηλεφωνική γραμμή που χρησιμοποιούμε είναι αληθινά ένα πολύ ανακριβές όργανο και πρέπει να επαναλαμβάνουμε τα λόγια μας για να είμαστε σίγουροι πως μεταδόθηκε το μήνυμά μας. Έτσι όταν προσεύχεστε, να μιλάτε όπως θα μιλούσατε κάνοντας ένα υπεραστικό τηλεφώνημα, να μιλάτε μ' απόλυτη καθαρότητα και να σκέφτεστε πραγματικά ότι λέτε 160

Το σφάλμα, πρέπει να σας πω, προέρχεται από εμάς σε αυτόν τον κόσμο,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

βρίσκεται στο ατελές σώμα που έχουμε σ' αυτόν τον κόσμο, το σφάλμα δεν είναι του φύλακα μας. Να προσεύχεστε σ' απλή γλώσσα και να ήσαστε πάντα σίγουροι ότι οι παρακλήσεις σας είναι θετικές και ποτέ αρνητικές. Αφού θα έχετε βάλει την προσευχή σας σε τέτοιο πλαίσιο, ώστε να είστε σίγουροι ότι είναι απόλυτα θετική και τέλεια σαφής, χωρίς καμιά πιθανότητα παρεξήγησης, επαναλάβετε την τρεις φορές. Ας πάρουμε ένα παράδειγμα ως υποθέσουμε ότι έχετε ένα πρόσωπο που είναι άρρωστο και υποφέρει και θέλετε να κάνετε κάτι γι' αυτό θα πρέπει να προσεύχεστε να ανακουφιστούν τα βάσανά του. Θα πρέπει να προσευχηθείτε τρεις φορές λέγοντας ακριβώς το ίδιο πράγμα κάθε φορά. Θα πρέπει να φέρετε στη φαντασία σας την εικόνα αυτής της σκιερής φιγούρας, της αυλής, να πηγαίνει πραγματικά στο σπίτι του αρρώστου, ακολουθώντας τη διαδρομή που θα ακολουθούσατε κι εσείς οι ίδιοι, να μπαίνει στο σπίτι του και να βάζει τα χέρια της στο σώμα του άρρωστου, πετυχαίνοντας έτσι μία θεραπεία. Θα ξαναγυρίσω σ' αυτό το ιδιαίτερο θέμα σε λίγο, μα πρώτα θέλω να πω, Επαναλάβετε όσες φορές χρειάζεται και, αν πραγματικά πιστεύετε, τότε θα δείτε βελτίωση. Όσο για το θέμα της τέλειας θεραπείας λοιπόν, αν κάποιος έχει χάσει το ένα του πόδι, καμιά προσευχή δεν θα το αντικαταστήσει. Μα αν κάποιος έχει καρκίνο ή κάποια άλλη σοβαρή αρρώστια, τότε μπορεί να εμποδιστεί η εξέλιξη της. Είναι φανερό πως όσο λιγότερο σοβαρή είναι η αρρώστια, τόσο ευκολότερο είναι να πετύχουμε θεραπεία. Ο καθένας ξέρει τις περιγραφές θαυμαστών θεραπειών που εμφανίζονται στην παγκόσμια ιστορία. Η Λούρδη και πολλοί άλλοι τόποι είναι φημισμένοι για τα θαύματα που γίνονται σ' αυτούς κι αυτές οι θεραπείες προκαλούνται από τον άλλο εαυτό, από τον φύλακα του ενδιαφερόμενου προσώπου σε σχέση με τη φήμη της τοποθεσίας. Η Λούρδη, για παράδειγμα, είναι παγκόσμια γνωστή για τις θαυμαστές θεραπείες ανθρώπων που πηγαίνουν εκεί με απόλυτη πίστη ότι θα θεραπευτούν και πολύ συχνά αυτή η αυτοπεποίθηση μεταβιβάζεται στο φύλακα του προσώπου κι έτσι συμβαίνει πολύ-πολύ εύκολα μία θεραπεία.

161

Σε μερικούς αρέσει να πιστεύουν πως υπάρχει κάποιος άγγελος ή άγιος η

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κάποιο πανάρχαιο λείψανο αγίου που θεραπεύει, μα στην πραγματικότητα ο κάθε άνθρωπος θεραπεύει τον εαυτό του κι αν ακόμη κάποιος θεραπευτής έρθει σε επαφή με τον άρρωστο, με την πρόθεση να τον κάνει καλά, και τότε η θεραπεία πετυχαίνεται μόνο χάρη στο φύλακα αυτού του αρρώστου. Όλα ανάγονται, όπως σας είπα και πριν, στον εαυτό σας, στον πραγματικό εαυτό σας, που τον βρίσκετε όταν αφήνετε αυτή τη ζωή φάντασμα και εισχωρείτε στην υψίστη πραγματικότητα. Ενώ όλοι πάνω στη Γη τείνουμε να πιστεύουμε ότι αυτή η ζωή είναι το μοναδικό σημαντικό πράγμα, αντίθετα, αυτός ο κόσμος, αυτός ο κόσμος της αυταπάτης, είναι ο κόσμος των βασάνων, όπου ερχόμαστε να πάρουμε μαθήματα που δεν μαθαίνονται εύκολα στον ευγενικό, γενναιόδωρο κόσμο στον οποίο επιστρέφουμε. Μπορεί κι εσείς οι ίδιοι να έχετε κάποια ανικανότητα, μπορεί να είστε άρρωστοι ή να ποθείτε μεγαλύτερη εσωτερική ισχύ, δύναμη. Αυτό μπορεί να θεραπευτεί, μπορείτε να το ξεπεράσετε, αν το πιστεύετε και το θέλετε πραγματικά. Ας υποθέσουμε ότι έχετε ένα μεγάλο, καυτό πόθο να βοηθάτε τους άλλους μπορεί να θέλετε να γίνετε θεραπευτής. Τότε προσευχηθείτε στην απομόνωση του ιδιαίτερου δωματίου σας, ίσως στην κρεβατοκάμαρα, θα πρέπει να χαλαρώσετε στην πιο αναπαυτική θέση που μπορείτε να βρείτε, μα είναι καλύτερα να κρατάτε ενωμένα τα πόδια σας και τα δάχτυλα πλεγμένα, όχι στη συνηθισμένη στάση της προσευχής, μα με πλεγμένα τα δάχτυλα. Με αυτό τον τρόπο διατηρείτε κι ενισχύετε το μαγνητικό κύκλωμα του σώματος και, καθώς η αύρα δυναμώνει, η αργυρή χορδή γίνεται ικανή να μεταδίνει με περισσότερη ακρίβεια τα μηνύματα. Έχοντας λοιπόν πάρει την κατάλληλη στάση και με τις σωστές σκέψεις στο μυαλό, μπορείτε να προσευχηθείτε. Θα μπορούσατε να πείτε για παράδειγμα. Δόσμου δύναμη να θεραπεύω τους άλλους. Δόσμου δύναμη να θεραπεύω τους άλλους. Δόσμου δύναμη να θεραπεύω τους άλλους. Ύστερα μείνετε στην ίδια θέση, χαλαρωμένοι, και φανταστείτε τον εαυτό σας περικυκλωμένο από το σκιερό περίγραμμα του ίδιου σας του σώματος. Όπως σας είπα και πριν, πρέπει να έχετε στο μυαλό σας τη διαδρομή που θα ακολουθούσατε ως το σπίτι του άρρωστου και ύστερα κάνετε αυτό το σκιερό σώμα σας να ταξιδέψει στη φαντασία σας ως το πρόσωπο που θέλετε να κάνετε καλά. 162

Φανταστείτε τον εαυτό σας, τον Ύπερνού σας, να φτάνει στο σπίτι όπου βρίσκετε το πρόσωπο που ποθείτε να βοηθήσετε. Φανταστείτε τον εαυτό

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σας να τεντώνει το χέρι του και να αγγίζει αυτό το πρόσωπο. Φανταστείτε ένα ρεύμα ζωοδότρας ενέργειας να ρέει μέσα απ' το μπράτσο σας, μέσα απ' τα δάχτυλά σας και να γεμίζει τον άρρωστο σαν ζωηρό γαλάζιο φως. Φανταστείτε πως σιγά σιγά συμβαίνει η θεραπεία. Με πίστη, με λίγη πρακτική εξάσκηση μπορεί να γίνει, γίνεται, κάθε μέρα, στη μακρινή ανατολή. Θα βοηθούσε καλύτερα αν τοποθετούσατε με τη φαντασία σας το ένα χέρι στο πίσω μέρος του λαιμού του άρρωστου και το άλλο πάνω από το πονεμένα του μέρος, είτε αγγίζοντας το είτε όχι. Θα πρέπει να προσεύχεστε στον εαυτό σας τρεις φορές κάθε φορά, αρκετά συχνά κάθε μέρα, ώσπου να πετύχετε αποτελέσματα. Μα ακούστε μία πολύ, πολύ σοβαρή προειδοποίηση. Δεν μπορείτε να κερδίσετε τίποτα για τον εαυτό σας. Υπάρχει ένας κρυφός, πανάρχαιος νόμος που εμποδίζει κάποιον να κερδίσει με προσευχές προσωπικά οφέλη. Δεν μπορείτε να το κάνετε για τον εαυτό σας, εκτός κι αν είναι για να βοηθήσετε άλλους κι εκτός αν πιστεύετε ειλικρινά ότι θα τούς βοηθήσει. Ξέρω μία πραγματική περίπτωση ενός ανθρώπου, που είχε μέτριο εισόδημα κι αρκετά άνετη ζωή. Αυτός σκέφτηκε πως αν κέρδιζε το ιρλανδικό σουήπστέηκ θα βοηθούσε τούς άλλους πως θα γινόταν ένας μεγάλος ευεργέτης της ανθρωπότητας. Ξέροντας λίγα, μα όχι αρκετά πράγματα γύρω από τον εσωτερισμό, έκανε μεγάλα σχέδια για το τι θα έκανε. Ξεκίνησε με ένα προσεκτικά προετοιμασμένο πρόγραμμα προσευχών. Προσευχόταν σύμφωνα μ' όσα είπαμε πιο πριν για δυό μήνες προσευχόταν ν' αγοράσει το λαχείο που θα κέρδιζε. Για δυό μήνες προσευχόταν τρεις φορές την ημέρα, επαναλαμβάνοντας το ίδιο πράγμα τρεις φορές εννέα προσευχές κάθε μέρα. Όπως με τόση σιγουριά περίμενε, κέρδισε στο ιρλανδικό σουηπστέηκ ένα από τα μεγαλύτερα ποσά. Επιτέλους είχε τα χρήματα κι άλλαξε τελείως. Ξέχασε όλες τις καλές του προθέσεις, όλες τις υποσχέσεις του 163

Τα ξέχασε όλα εκτός από τα τεράστια ποσά που απέκτησε και που του επέτρεπαν να κάνει ο,τι θέλει. Αφιέρωσε τα χρήματα στις προσωπικές του επιθυμίες. Για πολύ λίγους μήνες πέρασε υπέροχα και γινόταν όλο και

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σκληρότερος, όταν ζωντάνεψε ο αδυσώπητος νόμος. Έτσι, αντί να κρατήσει αυτά τα χρήματα και να βοηθήσει τους άλλους, έχασε τα πάντα, και αυτά που κέρδισε και αυτά που είχε πριν. Στο τέλος πέθανε και τον έθαψαν στους τάφους των ζητιάνων. Σας λέω πως αν χρησιμοποιείτε τη δύναμη της προσευχής καταπώς πρέπει, χωρίς καμιά εγωιστική σκέψη, χωρίς να ζητάτε μεγαλεία, τότε θα κρατάτε στα χέρια σας μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις στη Γη, μία δύναμη τόσο μεγάλη που, αν λίγοι αληθινά καθαροί άνθρωποι μαζεύονταν και προσεύχονταν για ειρήνη, τότε πραγματικά ούτε πόλεμοι ούτε σκέψεις πολέμων θα υπήρχαν πάνω στη Γη η σιωπή διαδέχτηκε τα λόγια μου για αρκετές στιγμές μετά, καθώς χώνευαν όσα είχαν ακούσει. Κάποτε μία γυναίκα μίλησε. Θα 'θελα να μένατε εδώ για λίγο και να μας διδάσκετε. Είδαμε ένα θαύμα, μα κάποιος ήρθε και μας είπε να μη μιλάμε γι' αυτό. Ξεκουράστηκα για λίγες ώρες, κατόπιν ντύθηκα κι έγραψα ένα γράμμα στους επίσημους φίλους μου στη Σαγκάη, λέγοντάς τους τι είχε συμβεί στα χαρτιά μου. Μου έστειλαν με τ' αεροπορικό ταχυδρομείο ένα καινούργιο διαβατήριό που ασφαλώς ελάφρυνε τη θέση μου. Με το ταχυδρομείο έφτασε κι ένα άλλο γράμμα, από κάποια πολύ πλούσια γυναίκα. Γι' αρκετό καιρό, έγραφε, προσπαθούσα να βρω τη διεύθυνσή σας. Η κόρη μου, που σώσατε από τους Γιαπωνέζους, είναι πια κοντά μου κι απόλυτα υγιής. Σε σας χρωστά τη σωτηρία της από βιασμό και χειρότερα βασανιστήρια, και θα 'θελα να σας ξεπληρώσω, τουλάχιστον όσο γίνεται, το χρέος που σας έχω. Γράψτε μου τι μπορώ να κάνω για σας. Της έγραψα για να της πω ότι ήθελα να γυρίσω στην πατρίδα μου, στο Θιβέτ, για να πεθάνω. Έχω αρκετά χρήματα ν' αγοράσω ένα εισιτήριο ως κάποιο λιμάνι της Ινδίας, αποκρίθηκα, μα δεν έχω αρκετά να διασχίσω την ήπειρο. Αν θέλετε πραγματικά να με βοηθήσετε, αγοράστε μου ένα εισιτήριο από τη Βομβάη ως το Καλιμπόνγκ της Ινδίας. Το αντιμετώπιζα σαν αστείο, μα δυό βδομάδες αργότερα έλαβα ένα γράμμα και εισιτήριο πρώτης θέσης Kalimpong Κάλιμπονγκ. **164**

Της έγραψα αμέσως να της εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου, λέγοντας της πως σκόπευα να δώσω τα άλλα μου χρήματα στη νέγρική οικογένεια που τόσο μου συμπαραστάθηκε. Όλοι στην οικογένεια ήταν πολύ λυπημένοι που θα έφευγα, μα χαίρονταν γιατί για μία φορά στη ζωή, μου θα έκανα κι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

εγώ άνετο ταξίδι. Ήταν τόσο δύσκολο να τούς κάνω να δεχτούν χρήματα. Στο τέλος τα μοιράσαμε μεταξύ μας. Κάτι άλλο, είπαν οι τόσο περιποιητικές νέγρες. Ξέρατε ότι τα χρήματα θα έρθουν αφού ήταν για καλό σκοπό. Χρησιμοποιήσατε για αυτό εκείνο που ονομάζετε μαγική φόρμουλα, όχι απάντησα θα πρέπει να έγινε χάρη στην επέμβαση κάποιας πηγής πολύ μακριά απ' αυτόν τον κόσμο. Φαινόταν απορημένη. Είπατε ότι θα μας εξηγήσετε τα πάντα γύρω από τις μαγικές φόρμουλες πριν φύγετε. Έχετε τώρα την ώρα. Ναι, της απάντησα. Καθίστε και θα σας πω μία ιστορία. Κάθισε διπλώνοντας τα χέρια. Ο άντρας της έσβησε το φως και κάθισε πίσω στην καρέκλα του καθώς άρχισα να μιλώ. Δίπλα στην καυτή άμμο, ανάμεσα στα κτίρια με τρεις γκρίζους ογκόλιθους κάτω από τον πανίσχυρο ήλιο, μία μικρή ομάδα ανθρώπων τραβούσε στο δρόμο της ανάμεσα στα στενά καλντερίμια. Μετά από λίγο σταμάτησαν σε μία φτωχική πόρτα, χτύπησαν και μπήκαν. Λίγες ψιθυριστές λέξεις ειπώθηκαν κι ύστερα κάποιοι έδωσαν δαυλούς που έτριζαν πετώντας τριγύρω πιτσιλιές από ρετσίνι. Βάδισαν αργά ανάμεσα από διαδρόμους, κατεβαίνοντας όλο και βαθύτερα μέσα στις άμμους της Αιγύπτου. Η ατμόσφαιρα ήταν πηχτή, αρρωστημένη. Γλιστρούσε μέσα στα ρουθούνια, προκαλώντας ναυτία απ' τον τρόπο που κολλούσε στο βλεννογόνο. Δεν υπήρχε ούτε μία τόσο δα αχτίδα φωτός εκεί κάτω, εκτός από κείνο που έριχναν οι άνθρωποι με τούς δαυλούς, που βάδιζαν μπροστά απ' τη μικρή πομπή. Καθώς κατέβαιναν όλο και πιο βαθιά στην υπόγεια αίθουσα, η μυρουδιά γινόταν εντονότερη, η μυρουδιά από μύρο και λιβάνι κι άλλων εξωτικών βοτάνων της ανατολής, ανακατεμένη με την πνοή του θανάτου και της αποσύνθεσης, των φυτών που σάπιζαν 165

Στη ρίζα του αντικρινού τοίχου βρισκόταν μια ολόκληρη συλλογή από σφραγισμένα πιθάρια που περιείχαν τις καρδιές και τα εντόσθια των ανθρώπων που βαλσαμώθηκαν εδώ. Είχαν όλοι προσεχτικά γραμμένες επιγραφές που έλεγαν το ακριβές περιεχόμενο και την ημερομηνία της

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σφράγισης. Μπροστά τους πέρασε ατάραχη η πομπή και συνέχισε προς τα λουτρά του νίτρου, όπου έμεναν βυθισμένα τα πτώματα για ενενήντα μέρες. Ακόμα και τώρα έπλεναν σώματα σ' αυτά τα λουτρά, και κάθε λίγο ένας επιστάτης ερχόταν με έναν μακρύ ξύλο να τα σπρώξει στο βυθό και να τα αναποδογυρίσει. Χωρίς να ρίξει ούτε μια μάτια σ' αυτά τα επιπλέοντα πτώματα, η πομπή προχώρησε προς την εσωτερική αίθουσα. Εκεί, αναπαυμένο πάνω σε σανίδες ευδιαστού ξύλου, βρισκόταν το πτώμα του νεκρού Φαραώ, τυλιγμένο σφιχτά με λινούς επιδέσμους, πασπαλισμένο με σκόνη από αρωματικά βότανα κι αλειμμένο με διάφορες αλοιφές. Η πομπή μπήκε στην αίθουσα και τέσσερις υπηρέτες πήραν το σώμα και το γύρισαν, τοποθετώντας το σ' ένα ελαφρό ξύλινο κέλυφος που στεκόταν στον τοίχο. Ύστερα, υψώνοντας το ως τούς ώμους τους, γύρισαν κι ακολούθησαν τούς λαμπαδοφόρους έξω απ' την υπόγεια αίθουσα, πέρα από τα λουτρά του νίτρου, πέρα απ' τις αίθουσες των ταριχευτών της Αιγύπτου. Πιο κοντά στην επιφάνεια το σώμα μεταφέρθηκε σε κάποια άλλη αίθουσα όπου κατάφερνε να γλιστρήσει λίγο αδύναμο φως. Εδώ το έβγαλαν από το χοντροκομμένο ξύλινο κέλυφος και το τοποθέτησαν σ' άλλο, που είχε ακριβώς το ίδιο σχήμα του σώματος. Τα χέρια τοποθετήθηκαν σταυρωμένα πάνω στο στήθος και δέθηκαν σφιχτά μ' επιδέσμους. Ένας πάπυρος με την ιστορία του νεκρού δέθηκε μαζί τους. Εδώ, μέρες αργότερα, ήρθαν οι ιερείς του Οσιρις, της Ίσιδας και του Όρου. Εδώ έψελναν τις πρώτες προσευχές που επικοινωνούσαν με την ψυχή μέσα στον κάτω κόσμο. Εδώ, επίσης, οι μάγοι και οι αστρολόγοι της παλιάς Αιγύπτου προετοιμάζαν τις μαγικές φόρμουλες που θα φύλαγαν το σώμα του νεκρού και θα εμπόδιζαν τούς βάνδαλους να μπουν στον τάφο και να ταραξουν τη γαλήνη του. Σ' όλη τη χώρα της Αιγύπτου οι κήρυκες ανακοίνωναν τις τιμωρίες που περίμεναν εκείνους που θα βεβήλωναν τον τάφο 166

Αυτές ήταν. Πρώτα θα κοβόταν η γλώσσα του τυμβωρύχου και ύστερα θα συντρίβονταν τα χέρια του στους καρπούς. Μερικές μέρες μετά, με τρυπημένη κοιλιά, θα τον έθαβαν ως το λαιμό στην καυτή άμμο, όπου θα περνούσε τις λιγοστές ώρες της ζωής του. Ο τάφος του Τουταγχαμών έκανε ιστορία εξαιτίας της κατάρας που έπεσε πάνω σ' εκείνους που τον

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παραβίασαν. Όλοι όσοι μπήκαν στον τάφο του Τουταγχαμών, πέθαναν η υπέφεραν από μυστηριώδεις, αθεράπευτες αρρώστιες. Οι ιερείς της Αιγύπτου γνώριζαν μία επιστήμη που έχει χαθεί στις μέρες μας, την επιστήμη του να δημιουργούν μαγικές φόρμουλες που μπορούσαν να κάνουν πράγματα που ξεπερνούν τις δυνατότητες του ανθρώπινου σώματος. Είναι ειρωνεία που χάθηκε αυτή η επιστήμη γιατί ο οποιοσδήποτε, με λίγη εξάσκηση και λίγη επιμονή μπορεί να φτιάξει μία μαγική φόρμουλα που θα ενεργεί για καλό η κακό. Ποιός ήταν ο ποιητής που έγραψε. Είμαι ο καπετάνιος της ψυχής μου. Αυτός ο άνθρωπος είπε μία μεγάλη αλήθεια, ίσως μεγαλύτερη από ο,τι νόμιζε, γιατί ο άνθρωπος είναι πράγματι ο καπετάνιος της ψυχής του. Οι δυτικοί λαοί έχουν θεοποιήσει υλικά, μηχανικά πράγματα, οτιδήποτε έχει να κάνει με τον ταπεινό κόσμο. Προσπάθησαν να εξερευνήσουν το διάστημα, μα απέτυχαν στην εξερεύνηση τού πιο βαθύτερου μυστηρίου απ' όλα του ανθρώπινου ασυνείδητου, γιατί ο άνθρωπος είναι εννέα δέκατα ασυνείδητος, πράγμα που σημαίνει ότι το συνειδητό του δεν καλύπτει παρά το ένα δέκατο της ύπαρξης του. Μόνο αυτό το ένα δέκατο του ανθρώπινου δυναμικού υπόκειται στο βουλευτικό του έλεγχο. Αν κάποιος μπορέσει και γίνει ένα και μισό δέκατο συνειδητός, τότε τον λέμε μεγαλοφυΐα, μα οι μεγαλοφυΐες πάνω στη Γη είναι μεγαλοφυΐες προς μία μόνο κατεύθυνση. Πολύ συχνά δείχνονται ανεπαρκείς σ' άλλα θέματα. Οι Αιγύπτιοι τις μέρες των Φαραώ γνώριζαν καλά τις δυνάμεις του ασυνείδητου. Έθαβαν τούς Φαραώ σε βαθιούς τάφους και με την τέχνη τους, με τη γνώση που είχαν για τα ανθρώπινα, έκαναν μάγια. Έφτιαχναν τις μαγικές φόρμουλες που φύλαγαν τούς τάφους των νεκρών Φαραώ κι εμπόδιζαν τούς εισβολείς να εισχωρήσουν βαθύτερα, με την τιμωρία σκληρής αρρώστιας 167

Μα μπορείτε να κάνετε μαγικές φόρμουλες που θα κάνουν καλό, αλλά να είστε σίγουροι πως είναι για το καλό, επειδή αυτές οι ίδιες δεν μπορούν να ξεχωρίσουν το καλό απ' το κακό. Θα κάνει και τα δύο, μα η αρχικά κακή μαγική φόρμουλα θα γυρέψει εκδίκηση απ' το δημιουργό της στο τέλος. Η ιστορία τού Αλαντίν είναι στην πραγματικότητα η ιστορία της ενεργοποίησης μιας μαγικής φόρμουλας. Βασίζεται σ' έναν απ' τούς

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παλιούς κινέζικους μύθους, που είναι κυριολεκτικά αληθινοί. Η φαντασία είναι η μεγαλύτερη δύναμη πάνω στη Γη. Η λέξη όμως έχει δυστυχώς αποκτήσει πολύ κακό όνομα. Αν κάποιος χρησιμοποιεί τη λέξη φαντασία τείνει αυτόματα να σκεφτεί κάποιο καταπιεσμένο άτομο, παραδομένο σε νευρωτικές τάσεις κι όμως τίποτα δεν θα μπορούσε να ναι μακρύτερα απ' την αλήθεια. Όλοι οι μεγάλοι καλλιτέχνες, οι μεγάλοι ζωγράφοι, οι συγγραφείς επίσης, πρέπει να διαθέτουν μία ζωνρή, ελεγχόμενη φαντασία, αλλιώς δεν θα μπορούσαν να οραματιστούν τελειωμένο αυτό που προσπαθούν να δημιουργήσουν. Αν εμείς στην καθημερινή ζωή μας μπορούσαμε να δαμάσουμε τη φαντασία, θα μπορούσαμε να πετύχουμε αυτά που τώρα τα θεωρούμε θαύματα. Ίσως έχουμε, για παράδειγμα, κάποιο αγαπημένα μας πρόσωπο να υποφέρει από κάποια αθεράπευτη για τη σύγχρονη επιστήμη αρρώστια. Αυτό το πρόσωπο θα μπορούσε να θεραπευτεί αν κατασκευάζαμε τη σωστή μαγική φόρμουλα, που θα έρθει σ' επαφή με τον Υπερνό του άρρωστου βοηθώντας τον να υλοποιήσει και να δημιουργήσει νέα τμήματα. Έτσι, ένας διαβητικός θα μπορούσε, με κατάλληλη βοήθεια, να ξαναδημιουργήσει τα κατεστραμμένα μέρη τού παγκρέατος που προκάλεσαν την αρρώστια. Πώς μπορούμε να κατασκευάσουμε μια μαγική φόρμουλα. Είναι εύκολο, θα το συζητήσουμε τώρα. Πρέπει πρώτα να αποφασίσει κανείς τι ζητά να πετύχει και να είναι σίγουρος ότι πρόκειται για καλό. Ύστερα θα πρέπει να καλέσει κανείς τη φαντασία να παίξει το ρόλο της, θα πρέπει να έχει μπροστά του το ακριβές αποτέλεσμα που ζητά να πετύχει. Ας υποθέσουμε ότι κάποιος είναι άρρωστος, έχοντας ένα του όργανο κατεστραμμένο απ' την αρρώστια.168

Αν πρόκειται να κατασκευάσουμε μία μαγική φόρμουλα που θα βοηθήσει, πρέπει να φανταστούμε αυτό το πρόσωπο να στέκεται μπροστά μας. Πρέπει να προσπαθήσουμε να δούμε το προσβεβλημένο όργανο. Έχοντας την εικόνα του μπροστά μας, πρέπει να το φανταστούμε να θεραπεύεται βαθμιαία και πρέπει να μεταδώσουμε μία θετική επιβεβαίωση. Έτσι, κατασκευάζουμε τη μαγική φόρμουλα βλέποντας με τη φαντασία μας τον

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

άρρωστο, και τη φανταζόμαστε να στέκεται δίπλα του και να φτάνει, με υπερφυσικές δυνάμεις, μέσα στο σώμα του όπου, μ' ένα θεραπευτικό άγγιγμα εξαφανίζει την αρρώστια. Κάθε φορά πρέπει να μιλάμε προς τη μαγική φόρμουλα που δημιουργήσαμε με σταθερή, θετική φωνή. Δεν πρέπει, σε καμιά στιγμή, να υπάρξει έστω και υποψία αρνητικότητας ή αναποφασιστικότητας. Πρέπει να μιλάμε στην απλούστερη δυνατή γλώσσα και με τον πιο ευθύ τρόπο. Πρέπει, να της μιλάμε όπως θα μιλούσαμε σ' ένα πολύ καθυστερημένο παιδί, γιατί αυτή η μαγική φόρμουλα δεν διαθέτει λογική και μπορεί να δεχτεί μόνο μία άμεση διαταγή ή μία απλή πρόταση. Ίσως να είναι πληγωμένο κάποιο όργανο. Τότε πρέπει να πούμε στη μαγική φόρμουλα. Θα θεραπεύσεις τώρα αυτό το όργανο. Ο ιστός πλέκεται μαζί, θα πρέπει να επαναλαμβάνετε αυτές τις φράσεις πολλές φορές κάθε μέρα, κι αν βλέπετε με τη φαντασία σας τη μαγική φόρμουλα να δουλεύει πραγματικά, τότε θα γίνει αληθινά έτσι. Έδινε αποτελέσματα με τούς Αιγυπτίους, μπορεί να δώσει και με τούς σύγχρονους ανθρώπους. Υπάρχουν πολλές αυθεντικές περιγραφές τάφων που είναι στοιχειωμένοι από σκοτεινές μορφές. Αυτό συμβαίνει επειδή είτε οι νεκροί είτε άλλα πρόσωπα είχαν σκεφτεί τόσο έντονα, που δημιούργησαν στην πραγματικότητα μία μορφή από εκτόπλασμα. Οι Αιγύπτιοι τις μακρινές μέρες των Φαραώ έθαβαν το ταριχευμένο σώμα του Φαραώ, μα έπαιρναν εξαιρετικά μέτρα, ώστε οι μαγικές φόρμουλες, να μένουν ενεργές ακόμη κι υστέρη από πολλά χρόνια. Σκότωναν αργά κι οδυνηρά πολλούς σκλάβους, λέγοντάς τους ότι θα απαλλάσσονταν από τούς πόνους στον άλλο κόσμο, αν με τον θάνατό τους προμήθευαν την αναγκαία ουσία που θα βοηθούσε να ισχυροποιηθεί η μαγική φόρμουλα.

169

Τα αρχαιολογικά αρχεία αναφέρουν Πολλές κατάρες και πολλά φαντάσματα στους αρχαίους τάφους και όλα αυτά τα πράγματα δεν είναι παρά το αποτέλεσμα απόλυτα φυσικών, απόλυτα φυσιολογικών νόμων. Οι μαγικές φόρμουλες μπορούν να κατασκευαστούν κυριολεκτικά από τον οποιοδήποτε με λίγη μόνο εξάσκηση, μα θα πρέπει, πριν από κάθε τι άλλο, να συγκεντρώνεστε πάνω στο καλό, γιατί αν προσπαθήσετε να κάνετε μία

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κακή φόρμουλα, τότε είναι σίγουρο πως θα γυρίσει εναντίον σας, προκαλώντας σας τις ποιό βαριές βλάβες στη φυσική η την αστρική η την πνευματική κατάσταση. Οι επόμενες λίγες μέρες ήταν γεμάτες κίνηση και φασαρία. Πρεπε να προμηθευτώ βίτζες, να γίνουν οι τελευταίες προετοιμασίες και να σταλούν μερικά πράγματα σε φίλους στη Σαγκάη. Πακετάρισα προσεκτικά τον κρύσταλλο μου και τον έστειλα εκεί, για να τον χρησιμοποιήσω στο μέλλον. Το ίδιο έγινε και με τα κινέζικα χαρτιά μου, χαρτιά που, τώρα πια, αρκετοί υπεύθυνοι άνθρωποι τα έχουν δει. Περίορισα τα προσωπικά μου είδη στα απολύτως αναγκαία, που ήταν ένα κουστούμι και μία αλλαξιά εσώρουχα. Μην έχοντας πια εμπιστοσύνη σε κανέναν υπεύθυνο, έκανα φωτοαντίγραφα από τα πάντα, το διαβατήριο, τα εισιτήρια, τα ιατρικά πιστοποιητικά, τα πάντα. Θα έρθετε να με αποχαιρετήσετε. Ρώτησα τούς μαύρους φίλους μου. Όχι, απάντησαν. Δεν θα μας αφήσουν να πλησιάσουμε εξαιτίας του χρώματός μας. Η τελευταία μέρα έφτασε και πήρα το λεωφορείο για το λιμάνι. Κουβαλώντας τη μικρή μου βαλίτσα, έδειξα το εισιτήριό μου, μα βρέθηκα ν' αντιμετωπίζω ερωτήσεις για το που είναι οι υπόλοιπες αποσκευές μου. Αυτά είναι όλα, απάντησα. Δεν παίρνω μαζί μου τίποτε άλλο. Ο υπάλληλος έδειχνε φανερά σαστισμένος και φιλύποπτος. Περιμένετε εδώ, μουρμούρισε τρέχοντας σε κάποιο εσωτερικό γραφείο. Πολλά λεπτά αργότερα γύρισε συνοδεύοντας κάποιον ανωτέρω του. Αυτό είναι όλες οι αποσκευές σας, κύριε. Ρώτησε κι ο νεοφερμένος. Είναι, του απάντησα. Κατσούφιασε, εξέτασε τα εισιτήρια μου, έλεγξε τις λεπτομέρειες **170**

Σε κάποιο βιβλίο κι ύστερα απομακρύνθηκε με τα εισιτήρια και το βιβλίο. Ύστερα από δέκα λεπτά γύρισε πίσω με μία όψη πολύ ανήσυχη. Δίνοντάς μου τα εισιτήρια και κάτι άλλα χαρτιά είπε. Αυτό είναι πολύ ασυνήθιστο, ολόκληρο ταξίδι ως την Ινδία χωρίς αποσκευές. Απομακρύνθηκε κουνώντας το κεφάλι του. Ο πρώτος υπάλληλος φαίνεται πως είχε αποφασίσει να ξεκόψει από αυτή την υπόθεση, γιατί απομακρύνθηκε και

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

δεν απαντούσε όταν τον ρωτούσα που βρίσκεται το πλοίο μου. Τελικά είδα τα καινούργια χαρτιά που κρατούσα κι είδα πως το ένα ήταν κάρτα επιβατών και έδινε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες. Περπάτησα πολύ ως το πλοίο κι όταν το έφτασα, είδα πολλούς αστυνομικούς να τεμπελιάζουν τριγύρω, κοιτώντας όμως προσεχτικά τούς επιβάτες. Προχώρησα μπροστά, έδειξα το εισιτήριο μου κι ανέβηκα στο πλοίο. Μία ώρα αργότερα μπήκαν δύο άντρες στην καμπίνα μου και ρώτησαν γιατί δεν είχα αποσκευές. Μα αγαπητέ μου, είπα, νόμιζα πως αυτή είναι η χώρα των ελεύθερων ανθρώπων. Γιατί θα έπρεπε να ήμουν φορτωμένος με βαλίτσες. Ότι κουβαλώ είναι δικιά μου υπόθεση, έτσι δεν είναι. Μουρμούρισε για λίγο, ανακάτεψε κάτι χαρτιά κι είπε, καταλαβαίνετε, είμαστε υποχρεωμένοι να εξετάζουμε αν όλα είναι εντάξει. Ο υπάλληλος σκέφτηκε πως είσαστε κάποιος δραπέτης καθώς δεν είχατε αποσκευές. Προσπαθούσε απλώς να βεβαιωθεί. Τούς έδειξα τη βαλίτσα μου. Ο,τι χρειάζομαι βρίσκεται εκεί αυτά μου αρκούν ως την Ινδία. Εκεί μπορώ να πάρω άλλα πράγματα. Φάνηκε ανακουφισμένος, Α. Ωστε έχετε άλλες αποσκευές, στην Ινδία. Τότε όλα είναι εντάξει. Χαμογέλασα μέσα μου καθώς σκέφτηκα. Τις μόνες φορές που είχα φασαρίες αφήνοντας η μπαίνοντας σε μία χώρα, ήταν όταν το έκανα νόμιμα, έχοντας όλα τα χαρτιά που απαιτεί η γραφειοκρατία. Η ζωή στο πλοίο ήταν πολύ ανιαρή και οι υπόλοιποι επιβάτες φαίνεται πως είχαν πολύ ανεπτυγμένη ταξική συνείδηση και η ιστορία πως είχα μαζί μου μία μόνο βαλιτσούλα, με άφηνε σίγουρα έξω από την ανθρώπινη κοινωνία.171

Επειδή δεν προσαρμόστηκα στους σνομπ τρόπους τους, ήμουν τόσο μόνος, όσο θα ήμουν στο κελί κάποιας φυλακής, με μόνη διαφορά ότι τώρα μπορούσα να τριγυρίζω έξω. Με διασκέδαζε πολύ ν' ακούω τούς συνεπιβάτες μου να φωνάζουν κάποιον σερβιτόρο να μετακινήσει τις καρέκλες τους μακριά μου. Ταξιδέψαμε από το λιμάνι της νέας Υόρκης ως τα στενά του Γιβραλτάρ. Διασχίσαμε τη μεσόγειο, σταματώντας στην Αλεξάνδρεια και συνεχίσαμε ύστερα προς το πορτ Σάιτ. Μέσω της διώρυγας του Σουέζ

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

περάσαμε στην ερυθρά θάλασσα. Η ζέστη μου έκανε κακό και η ερυθρά θάλασσα άχνιζε σχεδόν. Κάποτε όμως τελείωσε, διασχίσαμε την αραβική θάλασσα και τελικά μπήκαμε στο λιμάνι της Βομβάης. Είχα μερικούς φίλους σ' αυτήν την πόλη, βουδιστές ιερείς κι άλλους και πέρασα κοντά τους μία βδομάδα πριν συνεχίσω το ταξίδι μου μέσα απ' την Ινδία ως το Κάλιμπονγκ. Αυτό ήταν γεμάτο κομμουνιστές κατασκόπους και δημοσιογράφους. Κάθε καινούργιοφερμένος εκεί έβλεπε με τρόμο να πνίγεται η ζωή του στις ατέλειωτες, ανόητες ερωτήσεις, ερωτήσεις που ποτέ δεν απαντούσα, μα συνέχιζα να κοιτάζω τη δουλειά μου μη δίνοντας σημασία. Αυτή η κλίση των δυτικών να χώνουν τη μύτη τους στις δουλειές των άλλων, ήταν ένα πραγματικό μυστήριο για μένα, πραγματικά ποτέ δεν το κατάλαβα. Ήμουν πολύ ευχαριστημένος όταν άφησα το Κάλιμπονγκ και μπήκα στην πατρίδα μου, το Θιβέτ. Με περίμεναν και συναντήθηκα με μία ομάδα από ανώτερους Λάμα που ήταν μεταμφιεσμένοι σε φτωχούς καλόγερους κι έμπορους. Η υγεία μου χειρότερη γρήγορα αναγκάζοντάς μας σε συχνές στάσεις για ανάπαυση. Μετά από πολύ, ίσως και δέκα βδομάδες αργότερα, φτάσαμε έναν απομονωμένο μοναστήρι ψηλά στα Ιμαλάια, πάνω απ' την κοιλάδα της Λάσα, ένα μοναστήρι τόσο μικρό και τόσο δυσπρόσιτο που οι Κινέζοι κομμουνιστές δεν μπήκαν στον κόπο να το καταλύσουν. Για αρκετές μέρες ξεκουράστηκα, προσπαθώντας να αποκτήσω λίγη από τη δύναμή μου. Αναπαύτηκα και προσευχήθηκα. Ήμουν πια στην πατρίδα μου, για πρώτη φορά ευτυχισμένος σε πολλά χρόνια. Οι απάτες κι οι δολοπλοκίες των δυτικών έμοιαζαν να μην είναι τίποτα παρά άσχημα όνειρα. Κάθε μέρα μ' επισκέπτονταν ομάδες ανθρώπων, για να μου πουν τα γεγονότα στο **172**

Θιβέτ και ν' ακούσουν όσα τούς έλεγα για τον παράξενο, σκληρό κόσμο έξω απ' τα σύνορά μας. Παρακολούθησα όλες τις λειτουργίες, βρίσκοντας ανάπαυση και παρηγοριά στη γνώριμη τελετή. Όμως, ήμουν ένας άνθρωπος ξεχωριστός, ένας άνθρωπος που θα πέθαινε και θα ζούσε πάλι. Σε λίγο θα περνούσα μία από τις πιο περίεργες εμπειρίες που μπορούν να συμβούν σ' ένα ζωντανό αν. Ήταν, όμως, τόσο παράξενο. Πολλοί από τούς μεγαλύτερους μύστες μας το έκαναν μία ζωή μετά την άλλη. Ο ίδιος ο Δαλάι Λάμα, όταν ερχόταν ο καιρός, γινόταν κύριος του σώματος ενός νεογέννητου αγοριού. Η διαφορά ήταν ότι στη δική μου περίπτωση το σώμα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ανήκε σε έναν ενήλικο. Θα το έπαιρνα και θα το επλαθα δικό μου, αλλάζοντας όλα τα μόρια και όχι μόνο το εγώ. Αν και δεν ήμουν χριστιανός, οι σπουδές μου στη Λάσα με ανάγκασαν να διαβάσω τη χριστιανική βίβλο και να ακούσω διάφορες ομιλίες γύρω άπ' αυτήν. Γνώριζα ότι στη βίβλο λεγόταν καθαρά ότι το πνεύμα του γιου του θεού είχε καταλάβει το σώμα του Ιησού, του γιου της Μαρίας και του Ιωσήφ, και γεννήθηκε ο χριστός. Γνώριζα επίσης ότι οι χριστιανοί ιερείς είχαν αποφασίσει σε μία σύνοδο το 60 μ.χ. Να απαγορεύσουν ορισμένες διδασκαλίες γύρω άπ τον χριστό. Η ενσάρκωση, η κατάληψη ενός σώματος από άλλον, μαζί με πολλά θέματα που δίδασκε ο χριστός απαγορεύτηκαν. Κοίταξα έξω από το χωρίς τζάμια παράθυρο μου την πόλη της Λάσα, τόσο μακριά κάτω. Ήταν δύσκολο να συνειδητοποιήσω ότι οι μισητοί κομμουνιστές διοικούσαν εκεί. Μέχρι τώρα προσπαθούσαν να κερδίσουν τούς νεαρούς Θιβετιανούς με θαυμάσιες υποσχέσεις. Αυτό το ονομάζαμε το μέλι στο μαχαίρι όσο πιο γρήγορα κάποιος έγλειφε το μέλι, τόσο πιο γρήγορα φανερωνόταν η κοφτερή λεπίδα του. Κινέζικα στρατεύματα φρουρούσαν το πάρκο Κάλινγκ, στέκονταν στις εισόδους των ιερών μας, σαν απεργοφύλακες σε μία απεργία στον δυτικό κόσμο, περιγελώντας την αρχαία θρησκεία μας. Πρόσβαλαν τούς καλόγερους, ακόμη τούς κακομεταχειρίζονταν και ενθάρρυναν τούς αγράμματους χωρικούς και βοσκούς να κάνουν το ίδιο. Εδώ σ' αυτόν το σχεδόν αδιάβατο γκρεμό είμαστε ασφαλείς από τούς κομμουνιστές. Γύρω μας, όλη η περιοχή ήταν διάσπαρτη, **173**

Όπως μία κυψέλη, από σπηλιές και υπήρχε μόνο ένα απότομο μονοπάτι που ξετυλιγόταν στην άκρη άκρη του γκρεμού προσφέροντας σ' αυτούς που γλιστρούσαν μία κατακόρυφη πτώση εξακοσίων μέτρων. Εδώ, όταν τολμούσαμε να βγούμε στο καθαρό αέρα, φορούσαμε γκρίζες ρόμπες που ανακατεύονταν με το πέτρινο τοπίο. Μας έκρυβαν από τα μάτια εκείνων που κοιτούσαν τυχαία με κιάλια. Πέρα μακριά μπορούσα να δω Κινέζους ειδικούς με θεοδόλιχους και γεωδεσικές ράβδους. Σέρνονταν σαν τα μυρμήγκια, τοποθετώντας πασσάλους στο έδαφος, κρατώντας σημειώσεις στα βιβλία τους. Κάποιος μοναχός βρέθηκε στον δρόμο ενός Κινέζου στρατιώτη κι αυτός τον κάρφωσε στο πόδι με την ξιφολόγη του. Με τα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κιάλια μου των 20 X τη μοναδική μου πολυτέλεια που είχα μαζί μου μπόρεσα να δω το αίμα που ανάβλυσε και το σαδιστικό χαμόγελο του Κινέζου. Αυτά τα κυάλια ήταν καλά, μου επέτρεπαν να δω την περήφανη Ποτάλα και το τόσο γνωστό μου Σακπόρι. Σε κάποια γωνιά του μυαλού μου όμως ένιωθα πως κάτι έλειπε απ' τη σκηνή. Πήρα τα κυάλια και ξανακοίταξα. Τίποτα δεν κουνιόταν στα νερά της λίμνης του ναού του ερπετού. Στους δρόμους της Λάσα κανένα σκυλί δεν έχωνε τη μύτη του στους σωρούς των σκουπιδιών. Ν άγρια πουλιά και σκύλοι, όλα έλειπαν. Γύρισα στο μοναχό στο πλάι μου. Οι κομμουνιστές τα σκότωσαν όλα για τροφή. Τα σκυλιά δεν δουλεύουν, γι' αυτό δεν θα τρώνε, είπαν, μα θα προσφέρουν κάτι κι αυτά σαν τροφή. Είναι πια μεγάλη παράβαση να έχεις γάτα η σκύλο η οποιοδήποτε άλλο ζώο. Τον κοίταξα με τρόμο. Παράβαση το να έχεις κάποιο ζώο. Από ένστικτο ξανακοίταξα στο Σακπόρι. Τι απέγιναν οι γάτες εκεί. Ρώτησα. Τις έσφαξαν και τις έφαγαν, ήταν η απάντηση. Αναστέναξα και σκέφτηκα. Ω. Να μπορούσα μόνο να πω στον κόσμο την αλήθεια για τούς κομμουνιστές, για το πως φέρονται πραγματικά στον κόσμο. Ας μην ήταν τόσο καθώς πρέπει οι δυτικοί. Θυμήθηκα την ιστορία ενός μοναστηριού καλογριών, που είχα ακούσει τόσο πρόσφατα από κάποιον ανώτερο Λάμα ο οποίος, ταξιδεύοντας, είχε συναντήσει τη μόνη ζωντανή μοναχή που του διηγήθηκε, λίγο πριν τον θάνατό της, όλη την ιστορία της. **174**

Η κοινότητα της, του είπε, είχε δεχτεί μια άγρια εισβολή απο ομάδας Κινέζων στρατιωτών. Βεβήλωσαν τα ιερά αντικείμενα και έκλεψαν οτιδήποτε είχε αξία. Η ηγουμένη βρήκε μαρτυρικό θάνατο. Μα την ίδια τύχη είχαν κι υπόλοιπες που, ύστερα από φοβερά βασανιστήρια, πετάχτηκαν ημίγυμνες στο φοβερό κρύο. Μία μικρή ομάδα από μοναχούς που ταξίδευαν προς τη Λάσα τις συνάντησαν και προσπάθησαν να τις βοηθήσουν, ντύνοντας τες με τούς χιτώνες τους, προσπαθώντας να κρατήσουν τη φλόγα της ζωής που τρεμόσβηνε. Οι στρατιώτες, πηγαίνοντας κι αυτοί προς τη Λάσα, τούς είδαν και τούς φέρθηκαν με απερίγραπτη κτηνωδία. Οι μοναχοί, βαριά τραυματισμένοι, αφέθηκαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ελεύθεροι, γυμνοί και καταματωμένοι, ώσπου να πεθάνουν από τη φοβερή αιμορραγία τους. Μία μόνο γυναίκα είχε επιζήσει πέφτοντας σε κάποιο χαντάκι σκεπάστηκε από τις σημαίες προσευχής που ξέσκισαν από τούς ιστούς τους οι στρατιώτες. Μετά από πολύ έφτασαν στη φριχτή σκηνή ο Λάμα και ο ακολούθως του κι άκουσαν από τα χείλη της ετοιμοθάνατης καλόγριας όλη την ιστορία. Ω. Να μπορούσα να πω στον δυτικό κόσμο τη φρίκη που δοκίμασε η χώρα μου, σκέφτηκα. Μα, όπως έμελλε να μάθω αργότερα, πληρώνοντας πολλά, δεν μπορεί κανείς να γράψει η να μιλήσει για την αλήθεια στη δύση. Η φρίκη πρέπει να αποκτήσει άλλο πρόσωπο, πιο όμορφο, τα πάντα πρέπει να διαθέτουν μία πρόσοψη ευπρέπειας. Μήπως όμως οι ακρωτηριασμοί, οι βιασμοί και οι εκτελέσεις είναι ευπρεπείς. Αν άκουγαν οι δυτικοί τις αληθινές μαρτυρίες από τα στόματα εκείνων που βασανίστηκαν, θα σώζονταν αληθινά κι αυτοί οι ίδιοι από τέτοια φρίκη, γιατί η σκληρότητα απλώνεται ύπουλα, σαν καρκίνος. Δεν πρέπει να νομίζεται πως μία τόσο φοβερή θρησκεία όπως ο κομμουνισμός είναι απλά πολιτική, τότε υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για τούς λαούς του κόσμου. Σαν κάποιος που έχει υποφέρει θα ήθελα να πω να δείξω στους ανθρώπους με περιγραφές και φωτογραφίες αδιάφορο πόσο φρικιαστικές θα είναι τι συμβαίνει πίσω από το σιδηρούν παραπέτασμα. Ενώ συλλογιζόμουν όλα αυτά τα πράγματα, ερευνώντας σπασμωδικά το τοπίο μπροστά μου, ένας σκυφτός γέροντας μπήκε στο δωμάτιό μου στηρίζοντας το σώμα του μ' ένα ραβδί. Μεγάλες κακουχίες **175**

Είχαν χαρακώσει το πρόσωπο του και τα κόκαλα του εξείχαν, καλυμμένα μόνο με τεντωμένο, ρυτιδωμένο δέρμα. Είδα πως ήταν τυφλός και σηκώθηκα να τον πάρω απ' το χέρι. Στη θέση των ματιών του έλαμπαν δύο πεινασμένες κόκκινες τρύπες και οι κινήσεις του ήταν αβέβαιες σαν του ανθρώπου που έχει πρόσφατα τυφλωθεί. Τον έβαλα να κάτσει δίπλα μου και κράτησα απαλά το χέρι του. Σκεφτόμουν πως εδώ, στην αιχμάλωτη χώρα, δεν είχαμε πια τίποτα, για να του ανακουφίσουμε τούς πόνους και να δροσίσουμε αυτές τις φλογισμένες πληγές. Χαμογέλασε υπομονετικά και είπε. Αναρωτιέσαι τι έγινε με τα μάτια μου, αδελφέ. Βρισκόμουν στον ιερό μονοπάτι, προσκυνώντας κάποιο βωμό. Καθώς σηκωνόμουν όρθιος,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κοίταξα προς την Ποτάλα και, για κακή μου τύχη, έτυχε να βρίσκεται μπροστά μου κάποιος αξιωματικός. Νόμισα πως τον κοιτούσα αλαζονικά, προσβλητικά. Μ' έδεσαν μ' ένα σκοινί στο αυτοκίνητό του και μ' έσυραν στο χώμα ως την πλατεία. Εκεί συγκέντρωσαν θεατές, και μπροστά τους μου έβγαλαν τα μάτια. Το σώμα μου, όπως θα το βλέπεις σίγουρα, είναι γεμάτο μισόκλειστες πληγές. Με μετέφεραν ως εδώ και τώρα είμαι ευτυχής που σε χαιρετώ. Τινάχτηκα με φρίκη καθώς άνοιξε τον χιτώνα του, γιατί το σώμα του, από το σύρσιμο στον δρόμο, είχε μεταβληθεί σε κόκκινη ακαθόριστη μάζα. Τον ήξερα καλά αυτόν τον άνθρωπο. Μαζί του, σαν ακόλουθος, είχα μελετήσει θέματα του νου. Τον ήξερα όταν έγινα Λάμα, γιατί ήταν ένας από τους τέσσερις όταν ταξίδεψα πολύ κάτω απ' την Ποτάλα, για να υποστώ τη τελετή του μικρού θανάτου. Τώρα καθόταν δίπλα μου και ήξερα πως ο θάνατος του δεν ήταν μακριά. Ταξίδεψες σε μακρινούς τόπους, είδες και υπέφερες πολλά, είπε. Τώρα, το τελευταίο καθήκον μου σ' αυτή την ενσάρκωση, είναι να σε βοηθήσω να αποκτήσεις μερικές εικόνες, μέσω του αρχείου ακάσικ, της ζωής ενός Άγγλου που ανυπομονεί ν' αφήσει το σώμα του στο δικό σου εγώ. Θα ρίξεις λίγες μόνο ματιές, γιατί απαιτείται μεγάλη ενέργεια και είμαστε και οι δύο εξασθενημένοι. Σταμάτησε κι ύστερα, μ' ένα αχνό χαμόγελο στο πρόσωπό του, συνέχισε. Η προσπάθεια αυτή θα 'ναι η τελευταία αυτής της ζωής μου και χαίρομαι που έχω την ευκαιρία ν' αποκτήσω άξια κάνοντας την. 176

Σ' ευχαριστώ, αδελφέ μου, γιατί το κάνεις να συμβεί. Όταν θα επιστρέψεις εδώ από το αστρικό ταξίδι, θα βρίσκομαι νεκρός δίπλα σου. Το αρχείο Ακάσικ. Τι υπέροχη πηγή γνώσης που ήταν. Τι τραγικό που είναι να μπλέκονται οι λαοί με τις άτομοβόμβες αντί να ερευνούν της δυνατότητές του. Οτιδήποτε κάνουμε, οτιδήποτε συμβαίνει, μένει ανεξίτηλα αποτυπωμένο πάνω στην ακάσα, αυτό το υπέρλεπτο μέσο που διαπέρνει κάθε ύλη. Κάθε στιγμή που συνέβη στη Γη από τη γέννηση της, είναι στη διάθεση εκείνων με την απαραίτητη εκπαίδευση. Για εκείνους που τα μάτια τους είναι ανοιχτά, η ιστορία του κόσμου βρίσκεται μπροστά τους. Μία παλιά προφητεία λέει ότι στο τέλος αυτού του αιώνα θα μπορέσουν οι επιστήμονες να χρησιμοποιήσουν το αρχείο Ακάσικ για να κοιτούν πίσω

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

στην ιστορία, θα 'ταν πολύ ενδιαφέρον να ξέραμε τι πράγματι είπε η Κλεοπάτρα στον Αντώνιο και ποιές ήταν οι περίφημες παρατηρήσεις του κυρίου γλάδστων. Όσο για μένα, θα ήταν πολύ ωραίο να έβλεπα τα πρόσωπα των κριτικών μου, όταν θα καταλάβαιναν πόσο έξω έπεσαν, όταν θα είναι υποχρεωμένοι να παραδεχτούν ότι, τελικά, έγραφα την αλήθεια. Τι κρίμα όμως που κανείς μας δεν θα ζήσει τη στιγμή. Θα μπορούσαμε να εξηγήσουμε τι ακριβώς είναι το αρχείο Ακάσικ. Οτιδήποτε συμβαίνει αποτυπώνεται στο μέσο που διαπέρνα ακόμη και τον αέρα. Από τη στιγμή που έγινε κάποιος ήχος, η ξεκίνησε κάποια πράξη, βρίσκονται εκεί για πάντα. Με τα κατάλληλα όργανα μπορεί ο οποιοσδήποτε να τα δει. Ας το εξετάσουμε αρχίζοντας από το φως η τις δονήσεις που ονομάζουμε φως και όραση. Το φως ταξιδεύει με μία ορισμένη ταχύτητα. Όπως ο κάθε επιστήμονας ξέρει, βλέπουμε τη νύχτα αστέρια που μπορεί να μην υπάρχουν πια. Μερικά απ' αυτά είναι τόσο πολύ μακριά μας, που το φως που φτάνει τώρα σε μας απ' αυτά, μπορεί να ξεκίνησε το ταξίδι του πριν ακόμα γεννηθεί η Γη. Δεν υπάρχει κανένας τρόπος να μάθουμε αν το αστέρι έσβησε ίσως ένα εκατομμύριο χρόνια πριν, γιατί το φως του θα φτάνει σε μας μπορεί κι ένα εκατομμύριο χρόνια ακόμα. Θα ήταν ευκολότερο να θυμηθούμε τι συμβαίνει με τον ήχο. Βλέπουμε την λάμψη της αστραπής κι ακούμε λίγο μετά τον ήχο. **177**

Η χαμηλή ταχύτητα του ήχου εξηγεί το ότι καθυστερούμε να τον ακούσουμε. Η χαμηλή ταχύτητα του φωτός ίσως μας επιτρέψει να κατασκευάσουμε ένα όργανο που να βλέπει το παρελθόν. Αν μπορούσαμε σε μηδέν χρόνο να μετακινηθούμε σ' ένα πλανήτη τόσο μακρινό, ώστε να χρειαζόταν ένα χρόνο να πάει εκεί το φως από τον πλανήτη που μόλις αφήσαμε, θα βλέπαμε εκεί φως που ξεκίνησε ένα χρόνο πριν από μας. Αν διαθέταμε κάποιο, μέχρι τώρα φανταστικό, πανίσχυρο, υπερευαίσθητο τηλεσκόπιο που να μας επέτρεπε να δούμε καθαρά σ' οποιοδήποτε σημείο της Γης, θα βλέπαμε γεγονότα που ήταν ένα χρόνο παλιά. Αν υποθέσουμε ότι έχουμε την ικανότητα να κινηθούμε με το υπέρ τηλεσκόπιο μας σ' ένα πλανήτη τόσο μακρινό, που το φως από τη Γη να χρειάζεται ένα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

εκατομμύριο χρόνια να τον φτάσει, θα μπορούσαμε να δούμε τη Γη όπως ήταν πριν ένα εκατομμύριο χρόνια. Κινούμενοι όλο και μακρύτερα, σε μηδέν χρόνο φυσικά, θα μπορούσαμε να φτάσουμε σ' ένα σημείο, απ' όπου θα ήταν δυνατό να δούμε τη γέννηση της Γης, ακόμη και του ήλιου. Το αρχείο Ακάσικ μας δίνει τη δυνατότητα να κάνουμε ακριβώς αυτό. Με ειδική εξάσκηση μπορούμε να μεταπηδήσουμε στον αστρικό κόσμο όπου χρόνος και χώρος είναι ανύπαρκτα κι όπου άλλες διαστάσεις κυβερνούν εκεί μπορεί κανείς να δει τα πάντα. Άλλος χρόνος και χώρος. Λοιπόν, σαν απλό παράδειγμα, ας υποθέσουμε πως διαθέτει κάποιος ένα μίλι λεπτού νήματος, κλωστής ραψίματος ας πούμε, και πως πρέπει να μετακινηθεί από τη μία πλευρά στην άλλη. Όπως είναι τα πράγματα στη Γη δεν μπορούμε να μετακινηθούμε μέσα από την κλωστή ούτε γύρω απ' την περιφέρειά της. Είμαστε υποχρεωμένοι να ταξιδέψουμε κατά μήκος της προς το άλλο άκρο, ένα μίλι μακριά, και πάλι πίσω. Είναι ένα μακρύ ταξίδι. Στο αστρικό επίπεδο θα μετακινούμαστε απλά μέσα από την ύλη της. Ένα πολύ απλό παράδειγμα, όπως είναι και το ταξίδι ανάμεσα στο αρχείο Ακάσικ, όταν κανείς ξέρει τον τρόπο. Το αρχείο Ακάσικ δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κακούς σκοπούς, δεν μπορεί κανείς ν' αποσπάσει πληροφορίες, που θα μπορούσαν να βλάψουν κάποιον άλλο. Και πρέπει να γίνει ειδική εξαίρεση, για να μπορέσει κάποιος να δει και μετά να συζητήσει τις προσωπικές υποθέσεις ενός άλλου. **178**

Μπορεί κανείς, φυσικά, να δει και να συζητήσει τα γεγονότα εκείνα που αποτελούν τα περιεχόμενα της ιστορίας. Τώρα ήμουν έτοιμος να δω στιγμές μόνο από την ιδιωτική ζωή κάποιου άλλου κι υστέρτα έπρεπε ν' αποφασίσω τελειωτικά θα έπρεπε να γίνω κύριος αυτού του άλλου σώματος αποβάλλοντας το δικό μου. Το σώμα μου εξασθένιζε με γρηγοράδα και για να τελειώσω το έργο μου στη ζωή, έπρεπε να έχω ένα σώμα να με κρατά στον υλικό κόσμο ώσπου να άλλαζα τα μούρια του κάνοντας τα δικά μου. Ετοιμάστηκα και περιμένα τα λόγια του τυφλού Λάμα. **179**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

Ο ήλιος άργοβυθιζόταν πίσω άπ' τις μακρινές οροσειρές, τονίζοντας με τη τελευταία αναλαμπή του τα περιγράμματα των πανύψηλων κορυφών. Ο χιονένιος αφρός που κατρακυλούσε στις πλευρές αυτών των πέτρινων πύργων, αιχμαλώτιζε το χλωμό φως κι αντανακλούσε μύριες αποχρώσεις, που άλλαζαν όπως όριζε η φαντασία του βραδινού άνεμου. Βαθυκόκκινες

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σκιές ξετρύπωναν προφυλακτικά άπ' τις χαράδρες, σαν πλάσματα της νύχτας που έβγαιναν για τη λεία τους. Σιγά σιγά το βελούδινο σκοτάδι σκαρφάλωνε στη ρίζα της Ποτάλα, όλο και ψηλότερα, ώσπου μόνο οι χρυσές σκεπές έμεναν να λάμπουν με την τελευταία αχτίδα, για να βυθιστούν κι αυτές σε λίγο στ' απέραντο σκοτάδι. Ένα ένα άρχισαν να εμφανίζονται μιανρά σημαδάκια από φως, σαν ζωντανά κοσμήματα τοποθετημένα πάνω σε μαύρο φόντο, για να φαίνονται καλύτερα. Ο ορεινός τοίχος γύρω απ' την κοιλάδα υψωνόταν σκληρός κι απέριπτος, με το φως πίσω του να σιγοσβήνει. Εδώ, στο πέτρινο σπίτι μας, ρίξαμε μία τελευταία ματιά στον ήλιο που βασίλευε καθώς φώτισε ένα μικρό μονοπάτι. Ύστερα βυθιστήκαμε στο σκοτάδι. Δεν είχαμε κανένα φως, στερούμαστε και την παραμικρή αχτίδα από φόβο μήπως προδώσουμε το άσυλο μας. Για μας δεν υπήρχε παρά το σκοτάδι της νύχτας και οι μαύρες σκέψεις μας, καθώς κοιτούσαμε την προδομένη, αιχμάλωτη πατρίδα μας. Αδελφέ, είπε ο τυφλός Λάμα, του όποιου την παρουσία είχα σχεδόν ξεχάσει βυθισμένος καθώς ήμουν στις δυσάρεστες σκέψεις μου. Αδελφέ, ας πηγαίνουμε. Καθίσαμε μαζί στη στάση του λωτού και διαλογιστήκαμε πάνω σ' αυτό που έμελλε να κάνουμε.**180**

Ο ήσυχος νυχτερινός αγέρας βογκούσε με έκσταση, καθώς έπαιζε γύρω άπ' τις κορυφές και τα σκασίματα των βράχων και ψιθύριζε στο παράθυρο μας. Με το δυσάρεστο τίναγμα που τόσο συχνά συνοδεύει μία τέτοια απελευθέρωση, ο τυφλός Λάμα που δεν ήταν πια τυφλός κι εγώ πετάξαμε μακριά άπ' τα γήινα σώματα μας στην ελευθερία ενός άλλου επιπέδου. Είναι Ωραίο να βλέπεις ξανά, είπε ο Λάμα, εκτιμά κανείς τα μάτια του μόνο όταν τα χάσει. Πετούσαμε μαζί, ακολουθώντας το γνωστό μονοπάτι προς εκείνων τον τόπο, που ονομάζαμε αίθουσα των αναμνήσεων. Μπαίνοντας σιωπηλά, αντικρίσαμε άλλους απασχολημένους να ερευνούν το αρχείο, μα εκείνο που έβλεπαν μας ήταν αόρατο, όπως και οι δικές μας σκηνές θα ήταν γι' αυτούς. Από που θα αρχίσουμε, αδελφέ, είπε ο γέροντας. Δεν θέλουμε να παρεμβληθούμε στη ζωή του, απάντησε, μα θα έπρεπε να δούμε με τι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

είδος ανθρώπου έχουμε να κάνουμε. Για μία στιγμή έπεσε σιωπή ανάμεσά μας καθώς καθарές και φωτεινές εικόνες σχηματίζονταν για μας. Επ. Φώναξα, πηδώντας ξαφνιασμένος. Είναι παντρεμένος. Τι μπορώ να κάνω γι' αυτό. Είμαι ένας άγαμος καλόγερος. Τα παρατάω όλα. Γύρισα πολύ παραγμένος μα σταμάτησα στη θέα του γέροντα που έτρεμε σχεδόν απ' τα γέλια. Ήταν τόση η ευθυμία του, που γι' αρκετό καιρό δεν μπορούσε να μιλήσει. Αδελφέ Λόμπσανγκ, κατάφερε να πει στο τέλος, γέμισες με μεγάλη χαρά τις τελευταίες μέρες της ζωής μου. Για μία στιγμή νόμισα πως όλοι οι άγγελοι της κόλασης σε χτύπησαν, τόσο ψηλά πήδηξες. Μα, αδελφέ, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα θα σου κάνω ένα φιλικό πείραγμα θυμίζοντας σου εκείνα που μου έλεγες για τη δύση και τις παράξενες πίστεις της. Άφησε με να σου θυμίσω αυτό, από τη δική τους βίβλο. Τίμιος ο γάμος εν πάσι (προς εβραίους, κεφ. 13, στίχος 4) τον έπιασαν για μία ακόμα φορά τρανταχτά γέλια κι όσο πιο πολύ σκυθρωπά τον κοιτούσα, τόσο πιο πολύ γελούσε, ώσπου να σταματήσει απ' την εξάντληση. Αδελφέ, συνέχισε όταν μπόρεσε, εκείνοι που μας οδηγούν και μας βοηθούν, το σκέφτηκαν κι αυτό. Εσύ και η κυρία μπορείτε να ζείτε συντροφικά μαζί, γιατί μήπως και οι δικοί μας μοναχοί και μοναχές δεν ζουν κάποτε κάτω απ' την ίδια στέγη. **181**

Ας μη βλέπουμε δυσκολίες όπου δεν υπάρχουν. Ας συνεχίσουμε με το αρχείο. Με ένα βαθύ αναστεναγμό ένευσα μουδιασμένα. Λίγα καταλάβαινα για τη στιγμή. Όσο πιο πολύ το σκεφτόμουν, τόσο λιγότερο μου άρεσε. Σκεφτόμουν τον οδηγό μου, το Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, να κάθεται άνετα κάπου στη Γη του χρυσού φωτός. Η έκφρασή μου θα πρέπει να γινόταν όλο και πιο σκοτεινή, γιατί ο γέροντας Λάμα άρχισε να γελά και πάλι. Στο τέλος ηρεμήσαμε κι οι δυό, παρατηρώντας τις ζωντανές εικόνες στο αρχείο Ακάσικ. Είδα τον άνθρωπο του οποίου το σώμα ελπιζόταν ότι θα έπαιρνα. Μ' όλο και πιο έντονο ενδιαφέρον παρατηρούσα πως χειρουργούσε. Προς μεγάλη μου ευχαρίστηση ήταν φανερό ότι ήξερε τι έκανε και ότι ήταν ένας πολύ ικανός τεχνίτης. Αθέλητα ένευα επιδοκιμαστικά, καθώς τον παρατηρούσα να αντιμετωπίζει τις διάφορες περιπτώσεις. Η εικόνα μετακινήθηκε και μπορέσαμε να δούμε την πόλη του Λονδίνου, σαν να βρισκόμαστε ανάμεσα στο πλήθος εκεί. Τα τεράστια κόκκινα λεωφορεία

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μούγκριζαν στους δρόμους, ανακατεμένα στην κυκλοφορία, πάντα γεμάτα πλήθος κόσμο. Ένα φρικιαστικό στρίγκλισμα ξέσπασε κι είδαμε τούς ανθρώπους να τρέχουν για καταφύγιο σε κάτι παράξενα πέτρινα κτίσματα υψωμένα στους δρόμους. Ακουγόταν το ασταμάτητο κράμπ κράμπ των αντιαεροπορικών πυροβόλων και πολυάριθμα καταδιωκτικά γέμισαν τον ουρανό. Σκύψαμε από ένστικτο καθώς βόμβες άρχισαν να πέφτουν σφυρίζοντας από κάποιο αεροπλάνο. Για μία στιγμή απλώθηκε σιωπή κι υστέρα μ' ένα δυνατό βούμ. Μερικά κτίρια πήδηξαν στον αέρα κι έπεσαν στο έδαφος σε σκόνη κι ερείπια. Κάτω στους διαδρόμους του μετρό οι άνθρωποι ζούσαν μία παράξενη, τρωγλοιδύτικη ζωή, κατεβαίνοντας στα καταφύγια τη νύχτα και βγαίνοντας σαν τυφλοπόντικες το πρωί. Ολόκληρες οικογένειες ζούσαν εκεί κάτω, σε στρώματα εκστρατείας, προσπαθώντας να κρατήσουν την ιδιωτική τους ζωή κρεμώντας κουβέρτες άπ' οποιαδήποτε προεξοχή των λείων τοίχων. Μου φαινόταν πως στεκόμουν σε μία ασφάλινη πλατφόρμα πάνω άπ' το Λονδίνο, έχοντας ελεύθερη θέα προς το κτίριο που ο Κόσμος ονόμαζε παλάτι. **182**

Ένα μοναχικό αεροπλάνο βούτηξε άπ' τα σύννεφα και τρεις βόμβες ταξίδεψαν προς το σπίτι του βασιλιά της Αγγλίας. Κοίταξα τριγύρω. Όταν βλέπει κανείς μέσα από το αρχείο Ακάσικ βλέπει σαν να ήταν ο κύριος πρωταγωνιστής, έτσι και ο γέροντας Λάμα και εγώ βλέπαμε ταυτόχρονα σαν να είμαστε τα κύρια πρόσωπα. Μου φαινόταν πως στεκόμουν σε μία πυροσβεστική σκάλα που υψωνόταν πάνω άπ' όλη την πόλη. Είχα κι άλλοτε δει τέτοια πράγματα, μα έπρεπε να εξηγήσω τη χρήση τους στο σύντροφό μου. Ύστερα κατάλαβα πως αυτός ύ άνθρωπος που κοίταζα έκανε παρακολούθηση των αεροπλάνων για να ειδοποιεί τούς ανθρώπους στο έδαφος αν υπήρχε κάποια άμεση απειλή. Οι σειρήνες ήχησαν ξανά το όλοι στα καταφύγια κι είδα τον παρατηρητή να κατεβαίνει άπ' τη σκάλα και ν' αφαιρεί το ασφάλινο κράνος του παρατηρητή εναερίων επιδρομών. Ο γέρος Λάμα γύρισε και μου χαμογέλασε. Είναι πολύ ενδιαφέρον, δεν είχα παρακολουθήσει ως τώρα τα γεγονότα στη δύση, αφού τα ενδιαφέροντά μου ήταν περιορισμένα στη δική μας χώρα. Τώρα καταλαβαίνω τι εννοείς,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

όταν λες πως μία εικόνα αξίζει χιλιάδες λέξεις. Πρέπει να ξανακοιτάξουμε. Καθώς καθόμαστε παρατηρώντας το αρχείο, είδαμε τη συσκότιση των δρόμων του Λονδίνου και τα αυτοκίνητα που είχαν σκεπασμένα τα φανάρια τους. Οι άνθρωποι σκόνταβαν στα πεζοδρόμια κι αναμεταξύ τους. Πριν ακόμη βγουν στην επιφάνεια από το μετρό, φρόντιζαν ν' αντικαταστήσουν τα κανονικά φώτα μ' άλλα, γαλάζια και αδύναμα. Τα φώτα των αντιαεροπορικών προβολέων έψαχναν τον ουρανό, φωτίζοντας μερικές φορές τις γκρίζες πλευρές των αντιαεροπορικών αερόστατων. Ο γέροντας κοίταζε με άφωνη έκπληξη τα αερόστατα. Καταλάβαινε δίχως δυσκολία το αστρικό ταξίδι, μα αυτά τα γκρίζα τέρατα, που πετούσαν ψηλά δεμένα στη Γη, και ταλαντεύονταν συνέχεια στο νυχτερινό άνεμο, τον άφηναν κατάπληκτο. Ομολογώ πως έβρισκα την έκφραση του συντρόφου μου τόσο ενδιαφέρουσα όσο το ίδιο το αρχείο. Είδαμε τον άνθρωπό μας να βγαίνει από το τραίνο και να περπατά στους σκοτεινούς δρόμους, ώσπου έφτασε σ' ένα μεγάλο τετράγωνο από πολυκατοικίες. Τον είδαμε να μπαίνει, μα δεν τον ακολουθήσαμε. **183**

Μείναμε να κοιτάζουμε την ανήσυχη σκηνή που εκτυλισσόταν έξω. Πολλά σπίτια ήταν κατεστραμμένα απ' τις βόμβες και ο κόσμος έσκαβε ακόμη στα ερείπια ν' ανακαλύψει νεκρούς και τραυματίες. Το ούρλιασμα απο τις σειρήνες διέκοψε κάθε εργασία διάσωσης. Ψηλά στον ουρανό, σαν πεταλούδες γύρω απο το φως, εχθρικά βομβαρδιστικά είχαν πιαστεί στη λάμψη των αντιαεροπορικών προβολέων. Αστραφτερά φώτα κάτω από ένα βομβαρδιστικό μας τράβηξαν την προσοχή κι είδαμε πως τα φώτα ήταν βόμβες που έπεφταν. Μία απ' αυτές έπεσε με ένα κράμπ δίπλα στο τετράγωνο των πολυκατοικιών. Είδαμε μία ζωνρή λάμψη κι ένα καταιγισμό από χώμα και πέτρες. Οι άνθρωποι όρμησαν έξω απ' το κτίριο, στην αμφίβολη ασφάλεια των δρόμων. Έζησες χειρότερα κι απ' αυτά, αδελφέ μου, στη Σαγκάη. Ρώτησε ο γέροντας. Πολύ χειρότερα, απάντησα. Δεν είχαμε ούτε άμυνα ούτε παρατηρητήρια. Όπως ξέρεις, έμεινα θαμμένος γι' αρκετό καιρό σ' ένα κατεστραμμένο καταφύγιο, απ' όπου σώθηκα με μεγάλη δυσκολία. Δεν θα έπρεπε να κινηθούμε λίγο στο χρόνο. Ρώτησε ο σύντροφός μου. Δεν χρειάζεται να κάνουμε μακρόχρονες παρατηρήσεις,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

γιατί είμαστε και οι δύο με κλωνισμένη υγεία. Συμφώνησα με τη μεγαλύτερη προθυμία. Το μόνο που χρειαζόμουν να μάθω, ήταν το τι είδους άνθρωπος ήταν εκείνος του οποίου το σώμα θα έπαιρνα. Δεν είχε κανένα ενδιαφέρον για μένα να χώνω τη μύτη μου στις υποθέσεις των άλλων. Κινηθήκαμε κατά μήκος του αρχείου, σταματώντας δοκιμαστικά και συνεχίζοντας ξανά. Το πρωινό φως ήταν λερωμένο απ' τούς καπνούς πολυάριθμων πυρκαγιών. Η νύχτα ήταν μία κόλαση. Φαινόταν πως το μισό Λονδίνο φλεγόταν. Ο άνθρωπός μας περπατούσε σε κάποιο βρώμικο, ανάστατο δρόμο, ένα δρόμο που είχε βαριά βομβαρδιστεί. Σ' ένα προσωρινό οδόφραγμα τον σταμάτησε ένας της πολιτοφυλακής. Δεν μπορείτε να προχωρήσετε άλλο, κύριε, τα κτίρια είναι επικίνδυνα. Είδαμε κάποιον ανώτερο να πλησιάζει και να μιλά με τον άνθρωπο του οποίου τη ζωή παρακολουθούσαμε. 184

Με μία λέξη στον πολιτοφύλακα πέρασαν κάτω απ' το σκοινί και περπάτησαν μαζί προς το κλωνισμένο κτίριο. Απ' τούς σπασμένους σωλήνες της ύδρευσης νερό ξεπετιόταν καταβρέχοντας τα πάντα. Ηλεκτρικά καλώδια και σωλήνες ήταν αξεδιάλυτα μπλεγμένα, σαν ένα κομμάτι μαλλί που χρησίμευε για παιχνίδι σ' ένα γατάκι. Ένα χρηματοκιβώτιο τραμπαλιζόταν ακόμη σε τρελές γωνίες στην άκρη μιας μεγάλης τρύπας. Μουσκεμένα κουρέλια κτυπούσαν στον άνεμο κι απ' τα κοντινά κτίρια κομμάτια καμένου χαρτιού πετούσαν τριγύρω σαν νιφάδες κατάμαυρου χιονιού. Ακόμη κι εγώ, που τόσες καταστροφές και βάσανα είχα αντικρίσει, αηδίαζα ακόμη στη θέα της ανόητης καταστροφής. Το αρχείο συνέχιζε. Ανεργία στο Λονδίνο τον καιρό του πολέμου. Ο άνθρωπος προσπαθούσε να καταταγεί σαν πολιτοφύλακας. Μάταια. Τα ιατρικά χαρτιά του είχαν χαρακτηριστεί τετάρτης τάξης, ακατάλληλα για υπηρεσία. Τώρα, άνεργος, ανάμεσα στις βόμβες που έπεφταν, τριγύριζε στους δρόμους αναζητώντας δουλειά. Η μία εταιρεία μετά την άλλη αρνιόταν να τον προσλάβει. Καμιά ελπίδα δεν φαινόταν, τίποτα που θα φώτιζε το σκοτάδι των βασάνων του. Στο τέλος, χάρη σε μία τυχαία επίσκεψη σε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κάποια σχολή δια αλληλογραφίας στην όποια είχε κάποτε σπουδάσει και χάρη στην εντύπωση που έκανε με την εξυπνάδα και την ετοιμότητά του, του προσφέρθηκε μία δουλειά στα πολεμικά γραφεία της σχολής έξω απ' το Λονδίνο. Είναι ένα πανέμορφο μέρος, είπε ο άνθρωπος που έκανε την προσφορά. Πήγαινε στα πράσινα λεωφορεία. Δες τον Τζό, θα πρέπει να τον βρεις κάπου εκεί, αλλά και οι άλλοι θα σε φροντίσουν. Πάρε την κυρία στο ταξίδι. Κι εγώ ο ίδιος προσπαθώ να πάρω μετάθεση για εκεί. Το χωριά ήταν ένας αληθινός σκουπιδότοπος. Όχι το πανέμορφο μέρος που τον είχαν κάνει να περιμένει. Εδώ κατασκεύαζαν κι έλεγχαν αεροπλάνα, που μεταφέρονταν ύστερα σ' άλλα μέρη της χώρας. Η ζωή στη σχολή δια αλληλογραφίας ήταν πράγματι ανιαρή. Άπ' ότι μπορούσαμε να δούμε στο αρχείο Ακάσικ, η κύρια απασχόληση ήταν να μελετά γράμματα κι αιτήσεις πελατών, για να προτείνει υστέρτα τι πρόγραμμα ταχυδρομικών οδηγιών θα ήταν πιο κατάλληλο. Η προσωπική μου γνώμη για την τέτοιου είδους διδασκαλία ήταν πως είναι χαμένα λεφτά, εκτός κι αν διέθετες ικανότητες για πρακτική δουλειά, που θα συμπλήρωνε τη μελέτη. 185

Ένας παράξενος θόρυβος, σαν από χαλασμένη μοτοσυκλέτα, έφτασε στ' αυτιά μας. Καθώς παρατηρούσαμε, ένα παράξενο αεροπλάνο εμφανίστηκε, ένα αεροπλάνο χωρίς πιλότο η πλήρωμα. Άφησε ένα απότομο ήχο, η μηχανή έσβησε βήχοντας και το αεροπλάνο όρμησε προς το έδαφος για να εκραγεί λίγο πριν τ' αγγίξει. Αυτό ήταν τ' αυτόματο αεροπλάνο των Γερμανών, είπα στο γέρο μοναχό, τα ν.1 και ν.2 δεν φαίνεται να είναι και τόσο πετυχημένα πειράματα. Ένα άλλο τέτοιο αεροπλάνο πλησίασε το σπίτι όπου έμεναν ο άνθρωπός μας με τη γυναίκα του. Τίναξε τα παράθυρα της. Μιας πλευράς προς τα μέσα και της άλλης προς τα έξω και γκρέμισε ένα τοίχο. Δεν φαίνεται να έχουν πολλούς φίλους, είπε ο γέροντας. Νομίζω πως διαθέτουν πνευματικές ικανότητες που θα ξέφευγαν απ' την προσοχή ενός απρόσεκτου παρατηρητή. Μου φαίνεται πως ζουν μαζί περισσότερο σαν αδελφός μ' αδελφή παρά σαν σύζυγος με σύζυγο. Αυτό θα πρέπει να σε βολεύει, αδελφέ μου. Είπε ο γέροντας μη μπορώντας να κρύψει ένα χαμόγελο. Το αρχείο Ακάσικ συνέχιζε, δείχνοντας με την ταχύτητα της σκέψης τη ζωή ενός ανθρώπου. Μπορούσαμε να μετακινηθούμε από το ένα τμήμα στο άλλο, αγνοώντας ορισμένα μέρη η βλέποντας άλλα γεγονότα, το ένα πίσω απ' τ άλλο. Ο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

άνθρωπός μας ανακάλυψε ότι μία ολόκληρη διαδοχή συμπτώσεων στη ζωή του έστρεφε τη σκέψη του όλο και περισσότερο στην ανατολή. Όνειρα του έδειχναν τη ζωή στο Θιβέτ, όνειρα που στην πραγματικότητα δεν ήταν παρά μικρά αστρικά ταξίδια κάτω απ' τον έλεγχο του γέροντα Λάμα. Μία από τις πιο μικρές δυσκολίες που θα συναντήσουμε, μου είπε ο γέροντας, είναι ότι ήθελε να χρησιμοποιεί τη λέξη κύριος κάθε φορά που μιλούσε σ' ένα από μας. Ω, Του απάντησα, αυτό είναι από τα συνηθισμένα λάθη των δυτικών, έχουν μία δυνατή κλίση να χρησιμοποιούν ονόματα που υπονοούν δύναμη πάνω στους άλλους. Τι του είπες. Ο γέρος Λάμα χαμογέλασε και είπε, του μίλησα αρκετά, προσπαθώντας να τον πείσω επίσης να ρωτά λιγότερο. Θα σου πω τι ακριβώς του είπα, γιατί μπορεί να σου φανεί χρήσιμο στο να καταλάβεις το χαρακτήρα του. **186**

Έτσι μίλησα λοιπόν. Αυτός είναι ένας όρος πολύ μισητός σε μένα κι όλους τούς ανατολίτες. Η λέξη κύριος αφήνει να εννοηθεί ότι κάποιος ζητά να εξουσιάσει τούς άλλους, ζητώντας να φανεί ανώτερος από εκείνους που δεν έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν τη λέξη. Ο κύριος του σχολείου ξεκίνα να τοποθετήσει γνώσεις στους μαθητές του. Σε μας κύριος σημαίνει κύριος της γνώσης, μία πηγή γνώσης, η κάποιος που έχει γίνει κύριος πάνω στους πειρασμούς της σάρκας. Εμείς του είπα προτιμούμε τη λέξη Γκουρού η γνώστης. Γιατί κανείς κύριος, όπως εμείς καταλαβαίνουμε τη λέξη, δεν θα ζητούσε ποτέ να επηρεάσει ένα μαθητή η να επιβάλει τις γνώμες του, στη δύση υπάρχουν ορισμένες μικρές ομάδες και δόγματα, που νομίζουν πως αυτοί και κανένας άλλος έχουν το κλειδί για τα ουράνια πεδία. Μερικές θρησκείες χρησιμοποίησαν βασανιστήρια για να κερδίσουν πιστούς. Του θύμισα ένα επίγραμμα που βρίσκεται χαραγμένο σ' ένα από τα μοναστήρια μας χίλιοι μοναχοί, χίλιες θρησκείες. Φαινόταν να με παρακολουθεί πολύ καλά, είπε ο γέροντας Λάμα, έτσι του είπα και άλλα, μιας και στη βράση κολλάει το σίδηρο. Είπα στην Ινδία, την κίνα και την παλιά Ιαπωνία εκείνος που ήθελε να γίνει μαθητής καθόταν στα πόδια του Γκουρού ζητώντας πληροφορίες, χωρίς να ρωτά τίποτα, γιατί ο σοφός μαθητής ποτέ δεν κάνει

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ερωτήσεις, από φόβο μήπως και διωχθεί. Το να κάνεις μία ερώτηση, είναι αρκετή απόδειξη για το Γκουρού πως δεν είσαι ακόμα έτοιμος να δεχτεί την απάντηση. Πολλοί μαθητές περίμεναν ακόμα και επτά χρόνια, για να πάρουν πληροφορίες, για την απάντηση σε μία ανέκφραστη ερώτηση. Σ' όλο αυτό το χρόνο ο μαθητής φροντίζει το Γκουρού, του δίνει ρουχισμό και τροφή και τον προσέχει. Τ' αυτιά του είναι πάντα ανοιχτά για γνώση, γιατί παίρνοντας πληροφορίες, ακούγοντας ίσως αυτά που λέγονται στους άλλους, ο σοφός μαθητής μπορεί να βγάλει συμπεράσματα, μπορεί να μαθαίνει και όταν ο Γκουρού στη σοφία του βλέπει ότι ο μαθητής κάνει πρόοδο, τότε, όταν ο Γκουρού κρίνει ότι ήρθε ο καιρός, ρωτά με το δικό του τρόπο το μαθητή κι αν ανακαλύψει πως η γνώση που έχει συγκεντρώσει ο μαθητής είναι λανθασμένη η ατελής, τότε ο Γκουρού, και πάλι όταν αυτός Θεωρήσει ότι είναι καιρός, συμπληρώνει τις παραλείψεις και διορθώνει τα ελαττώματα. **187**

Στη δύση ο κόσμος λέει τώρα, πείτε μου αυτό. Η κυρία Μπλαβάτσκι είπε εκείνο ο επίσκοπος Ληντμπήτερ είπε το άλλο ο Μπίλυ Γκράχαμ λέει άλλα εσείς τι έχετε να πείτε. Νομίζω πως κάνετε λάθος. Οι δυτικοί κάνουν ερωτήσεις για τις ερωτήσεις, ρωτούν μην ξέροντας τι να πουν, μην ξέροντας τι θέλουν ν' ακούσουν, κι όταν ίσως κάποιος ευγενικός Γκουρού τούς απαντήσει, διαφωνούν την άλλη στιγμή λέγοντας. Ω. Καλά, άκουσα τον τάδε να λέει αυτό η το άλλο. Αν ο μαθητής κάνει μία ερώτηση στο Γκουρού, πρέπει να εννοείται ότι ο μαθητής δεν ξέρει την απάντηση και θεωρεί ότι την έχει ο Γκουρού, μα αν ο μαθητής αμφισβητήσει αμέσως την απάντηση του Γκουρού, αυτό δείχνει ότι είναι αμαθής κι ότι διαθέτει εντελώς λάθος κέες για το τι είναι ευπρέπεια και σεμνότητα. Σου λέω πως ο μόνος τρόπος να βρεις απαντήσεις στις ερωτήσεις σου, είναι να τις αφήνεις ανέκφραστες και να συγκεντρώνεις πληροφορίες, να βγάζεις συμπεράσματα και να διδάσκεσαι και τότε, όταν θα ωριμάσει ο καιρός κι αν είσαι αγνός στην καρδιά, θα μπορέσεις να κάνεις αστρικό ταξίδι και πιο βαθύ διαλογισμό. Έτσι θα γίνεις ικανός να συμβουλευέσαι το αρχείο Ακάσικ, που δεν μπορεί να πει ψέματα, που δεν μπορεί να βρίσκεται εκτός θέματος και που δεν μπορεί να δώσει πληροφορία η γνώμη χρωματισμένη από υποκειμενισμό.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ο ανθρώπινος σπόγγος υποφέρει από πνευματική δυσπεψία και δυστυχώς καθυστερεί την εξέλιξη και ολοκλήρωση του η της. Ποίος είναι ο μόνος τρόπος να προχωρήσει. Το να περιμένει με τα μάτια ανοιχτά. Δεν υπάρχει άλλος κανείς τρόπος, καμιά μέθοδος να επιταχυνθεί η εξέλιξη, εκτός κι αν κάποιος Γκουρού που σας ξέρει καλά, σας προσκαλέσει ανοιχτά κοντά του, οπότε, εκείνος ο Γκουρού, ξέροντας σας καλά, σύντομα θα ταχύνει το δρόμο σας, αν νομίζει ότι το αξίζετε. Μου φαινόταν πως όλοι οι δυτικοί είχαν πολλά να κερδίσουν από αυτά τα λόγια. Μα βρισκόμαστε εκεί, όχι για να διδάξουμε, αλλά για να παρατηρούμε το ξετύλιγμα κεντρικών σκηρών απ' τη ζωή του ανθρώπου μας, εκείνου που έμελλε να εκκενώσει σύντομα το γήινο κέλυφος του. **188**

Αυτό είναι ενδιαφέρον, είπε ο γέροντας Λάμα, τραβώντας την προσοχή μου σε μία σκηνή στο αρχείο. Αυτό πήρε πολλές προσπάθειες για να γίνει, μα όταν κατάλαβε γιατί το θέλαμε δεν έφερε αντίρρηση. Κοίταξα την εικόνα απορημένος στην αρχή, μα σε λίγο κατάλαβα. Ναι. Βρισκόταν σ' ένα δικηγορικό γραφείο. Το χαρτί που κρατούσε ήταν μία πράξη αλλαγής ονόματος. Ναι, σωστά, θυμήθηκα πως είχε αλλάξει το όνομα του γιατί εκείνο που είχε πριν περιείχε λάθος δονήσεις, όπως έδειχνε η επιστήμη μας των αριθμών. Διάβασα το έγγραφο με ενδιαφέρον κι είδα πως δεν ήταν κι απόλυτα σωστό, παρόλο που ήταν πολύ καλύτερο. Από δυστυχία υπήρχε άφθονη. Μία επίσκεψη στον οδοντογιάτρο έκανε τέτοια ζημιά που στάθηκε απαραίτητο να μεταφερθεί για εγχείρηση σε νοσοκομείο. Από τεχνικό ενδιαφέρον παρακολουθούσα όλες τις διαδικασίες προσεχτικά. Εκείνος ο άνθρωπος του όποιου τη ζωή παρακολουθούμε ένιωθε την αδιαφορία του εργοδότη του. Εμείς, που παρατηρούσαμε, νιώθαμε το ίδιο και χαρήκαμε πολύ όταν υπέβαλε την παραίτηση του από τη σχολή αλληλογραφίας. Φόρτωσαν τα έπιπλα σ' ένα καμιόνι, αλλά πούλησαν, και το αντρόγυνο άφησε την περιοχή για έναν εντελώς καινούργιο τόπο. Για λίγο καιρό έζησαν στο σπίτι μιας παράξενης γριάς που έλεγε τα χαρτιά και είχε μία

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

φανταστική ιδέα για τη σπουδαιότητα του εαυτού της. Ο άνθρωπος μας προσπαθούσε αδιάκοπα να βρει εργασία. Οτιδήποτε που θα του επέτρεπε να κερδίσει τίμια χρήματα. Ο γέροντας είπε, τώρα πλησιάζουμε το κρίσιμο σημείο. Όπως θα παρατήρησες, παλεύει χωρίς ανάπαυλα με το πεπρωμένο του. Δεν έχει υπομονή και φοβούμαι πως θα αφήσει βίαια τη ζωή του, εκτός κι αν βιαστούμε τι θα με συμβούλευες να κάνω. Ρώτησα. Εσύ θα αποφασίσεις, είπε ο γέροντας, μα θα ήθελα να τον συναντήσεις στο αστρικό πεδίο, να μάθει τι σκέπτεσαι. Μια ναι, ήταν η απάντησή μου. Θα πάμε μαζί. Για λίγες στιγμές χάθηκα στις σκέψεις μου κι ύστερα είπα. Στη Λάσα είναι δύο το πρωί. Στην Αγγλία θα είναι οκτώ το βράδυ, γιατί ο χρόνος τους μένει πίσω απ' τον δικό μας. **189**

Θα περιμένουμε και θα ξεκουραστούμε για τρεις ώρες κι ύστερα θα τον τραβήξουμε στο αστρικό. Ναι, είπε ο γέροντας. Κοιμάται μόνος σ' ένα δωμάτιο, έτσι μπορούμε να το κάνουμε. Ας ξεκουραστούμε όμως τώρα, γιατί είμαστε πολύ εξαντλημένοι. Γυρίσαμε στα σώματα μας, που κάθονταν το ένα δίπλα στο άλλο κάτω απ' το αχνό φως των άστρων. Τα φώτα της Λάσα είχαν σβήσει πια και μόνο ασθενικές λάμπεις άρχονταν απ' τις κατοικίες των μοναχών κι άλλα φώτα, δυνατότερα από τις σκοπιές των Κινέζων. Το κελάρυσμα του μικρού ποταμού έξω απ' τούς τοίχους μας ακουγόταν αφύσικα δυνατό στην ησυχία της νύχτας. Από ψηλά ακούστηκε το κροτάλισμα ενός μικρού ρυακιού από βότσαλα που ξεκόλλησε ο άνεμος. Κροτάλιζαν και πηδούσαν γύρω μας, ξεκολλώντας στο πέρασμά τους μεγαλύτερες πέτρες. Κατρακύλησαν στη βουνοπλαγιά και σταμάτησαν με θόρυβο δίπλα στον κινεζικό στρατώνα. Φώτα άναψαν, πυροβολισμοί ακούστηκαν και στρατιώτες έτρεχαν ολόγυρα με βιασύνη, νομίζοντας πως ήταν επίθεση των μοναχών της Λάσα. Σύντομα όμως σταμάτησε η οχλαγωγία κι η νύχτα ξαναγύρισε και πάλι στην πρώτη της ειρήνη κι ακινησία. Ο γέροντας Λάμα σιγώγέλασε και είπε. Πόσο παράξενο μου φαίνεται που οι άνθρωποι πέρα απ' τη Γη μας δεν μπορούν να καταλάβουν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

το αστρικό ταξίδι. Πόσο παράξενο είναι να νομίζουν πως όλα είναι φαντασίες. Δεν θα μπορούσε να τούς πει κανείς πως ακόμα και το να αλλάξεις το σώμα σου με κάποιον άλλο είναι τόσο απλό όσο το να αλλάξει ο οδηγός ενός αυτοκινήτου. Μου φαίνεται ακατανόητο πως συμβαίνει ένας λαός, τόσο προοδευμένος στην τεχνική, να είναι τυφλός απέναντι στα πράγματα του πνεύματος. Εγώ, που τόση πείρα της δύσης είχα, του απάντησα. Μα οι δυτικοί λαοί, εκτός από κάποια ελάχιστη μειοψηφία, δεν έχουν καμιά ικανότητα για πνευματικά θέματα. Το μόνο που τούς ενδιαφέρει είναι ο πόλεμος, το σεξ, ο σαδισμός, και το δικαίωμα να χώνουν τη μύτη τους στις ξένες υποθέσεις. Η μακριά νύχτα προχωρούσε κι εμείς ξεκουραστήκαμε και τονωθήκαμε με τσάι και τσάμπα. Στο τέλος οι πρώτες ασθενικές αχτίδες όρμησαν από την οροσειρά πίσω μας. **190**

Ακόμη όμως η κοιλάδα στα πόδια μας ήταν βυθισμένη στο σκοτάδι. Κάπου μακριά ένα γιάκ άρχισε να μουκανίζει, λες κι αισθανόταν ότι μία νέα μέρα πλησιάζει. Πέντε το πρωί, Θιβετιανή ώρα. Έντεκα το βράδυ περίπου στην Αγγλία, σκέφτηκα. Σκουνητήξα ελαφρά το γέρο Λάμα που ελαφροκοιμόταν. Είναι καιρός να φύγουμε. Είπα. Θα είναι η τελευταία φορά για μένα, απάντησε, γιατί δεν θα ξαναγυρίσω στο σώμα μου. Αργά, χωρίς καμιά βιασύνη, πήγαμε ξανά στο αστρικό πεδίο. Σιγά σιγά φτάσαμε στο σπίτι στην Αγγλία. Ο άνθρωπος μας κοιμόταν μ' ελαφρά τινάγματα και στο πρόσωπό του ζωγραφιζόταν μία έκφραση δυσaréσκειας. Το αστρικό του σώμα περιέβαλε ακόμα το φυσικό του, χωρίς κανένα σημάδι χωρισμού. Έρχεσαι. Ρώτησα στο αστρικό. Έρχεσαι. Επανάλαβε ο γέροντας Λάμα. Αργά, δισταχτικά σχεδόν, η αστρική μορφή του ανθρώπου υψώθηκε πάνω απ' το σώμα του. Υψώθηκε και πετούσε από πάνω του ανεστραμμένη, με το κεφάλι του αστρικού στα πόδια του φυσικού, όπως συμβαίνει πάντα. Το αστρικό σώμα κινιόταν και κυλιόταν. Ο ξαφνικός θόρυβος κάποιου τραίνου που πέρασε κοντά, παρά λίγο να το ξανά-στείλει πίσω στο φυσικό. Ύστερα, σαν να είχε παρθεί μία ξαφνική απόφαση, η αστρική μορφή έγειρε και στάθηκε όρθια μπροστά μας. Τρίβοντας τα μάτια του, όπως κάνει κανείς όταν ξυπνά, μας κοίταζε. Ωστε θέλεις ν' αφήσεις το σώμα σου.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ρώτησα. Ναι, τα μισώ όλα εκεί κάτω. Φώναξε δυνατά. Μείναμε να κοιταζόμαστε. Μου φαινόταν να είναι ένας πολύ παρεξηγημένος άνθρωπος. Ένας άνθρωπος που, στην Αγγλία, δεν θα μπορούσε να αφήσει τη σφραγίδα του στη ζωή, μα που στο Θιβέτ θα χαιρόταν πολλές ευκαιρίες. Γέλασε πικρά. Ωστε εσύ θέλεις το σώμα μου. Καλά, κάποτε θα βρεις το λάθος σου. Στην Αγγλία δεν έχει σημασία τι ξέρεις αλλά ποιόν ξέρεις. Δεν μπορώ να βρω δουλειά, δεν μπορώ ούτε καν επίδομα ανεργίας να πάρω. Να δούμε αν θα τα καταφέρεις καλύτερα. Σώπασε, φίλε μου, είπε ο γέροντας Λάμα, γιατί δεν ξέρεις σε ποιόν μιλάς. Ίσως η αγριότητα σου να σ' εμπόδισε να βρεις δουλειά. **191**

Θα πρέπει ν' αφήσει γένια, είπα, γιατί αν καταλάβω το σώμα σου σύντομα θα μοιάσει του δικού μου και πρέπει να έχω μία γενειάδα, που θα καλύπτει τα κατεστραμμένα σαγόνια μου. Μπορείς να το κάνεις. Μάλιστα, απάντησε, θα το κάνω. Πολύ καλά, είπα, θα επιστρέψω εδώ σ' ένα μήνα και θα καταλάβω το σώμα σου, απαλλάσσοντας σε, έτσι ώστε να μπορέσει κάποτε το δικό μου σώμα ν' αντικαταστήσει αυτό που πήρα. Πες μου όμως, ρώτησα, πως σε πλησίασαν για πρώτη φορά οι δικοί μου. Για πολύ καιρό, κύριε, είπε, μισούσα τη ζωή στην Αγγλία, με την αχαριστία της, το φαβοριτισμό. Σ' όλη μου τη ζωή είχα έντονο ενδιαφέρον για την άπω ανατολή και το Θιβέτ. Σ' όλη μου τη ζωή είχα όνειρα όπου έβλεπα, η τουλάχιστον έτσι μου φαινόταν, το Θιβέτ, την Κίνα κι άλλες χώρες που δεν αναγνώριζα. Πριν από λίγο καιρό είχα μία έντονη παρόρμηση ν' αλλάξω με νομική πράξη τ' όνομά μου, πράγμα που το έκανα. Ναι, παρατήρησα, αυτά όλα τα ξέρω, μα πως σε πλησίασαν τώρα τελευταία και τι είδες. Έμεινε για λίγο σκεπτικός και μετά είπε για να σας διηγηθώ όλα αυτά, θα πρέπει να το κάνω με τον τρόπο μου και μερικές απ' τις πληροφορίες που έχω, μου φαίνονται, με την καινούργια γνώση μου, να είναι λάθος. Πολύ καλά, ήταν η απάντησή μου, πες μου τα με το δικό σου τρόπο και εμείς θα διορθώσουμε αργότερα τις παρανοήσεις σου. Πρέπει να σε μάθω καλύτερα, αν είναι να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πάρω το σώμα σου κι αυτός είναι ένας τρόπος για να το κάνω. Ίσως να πρέπει ν' αρχίσω με την πρώτη πραγματική επαφή ύστερα θα μπορώ να συγκεντρώσω τις σκέψεις μου καλύτερα. Από το σιδηροδρομικό σταθμό ψηλά στο δρόμο, ακούστηκε το φρενάρισμα ενός τραίνου, που έφερνε αργοπορημένους ταξιδιώτες απ' την πόλη του Λονδίνου. Δεν πέρασε πολύ κι ακούσαμε το τραίνο να φεύγει, ενώ ο άνθρωπός μας άρχιζε την ιστορία του, με μας τούς δύο προσεχτικούς ακροατές. Το ρούζ κρόφτ, τέμης ντίτον, άρχισε, ήταν ένα αρκετά όμορφο, καλό μέρος. 192

Ήταν ένα σπίτι μακριά απ' το δρόμο με κήπο μπροστά, ένα μικρό κήπο, κι άλλον μεγαλύτερο στο πίσω μέρος. Το ίδιο το σπίτι είχε πίσω κι ένα μπαλκόνι με θέα σε όλο το τοπίο. Συνήθιζα να περνώ πολύ καιρό στον κήπο, ιδιαίτερα στο μπροστινό, γιατί είχε μείνει παραμελημένος αρκετό καιρό και προσπαθούσα να βάλω λίγη τάξη. Το χόρτο είχε αφεθεί να μεγαλώσει κι ήταν τόσο ψηλό, που το καθάρισμα του έγινε μεγάλο πρόβλημα. Είχα ήδη κόψει το μισό με ένα παλιό Ινδικό μαχαίρι Γκούρκα. Ήταν σκληρή δουλειά, γιατί έπρεπε να πέφτω στα γόνατα και να κόβω τα χόρτα απ' τη ρίζα τους, ακονίζοντας το μαχαίρι σε μία πέτρα μετά από λίγα χτυπήματα. Η φωτογραφία με ενδιέφερε επίσης πολύ και για αρκετό προσπαθούσα να πάρω μία φωτογραφία της κουκουβάγιας που ζούσε σ' ένα γειτονικό γέρικο έλατο, έναν έλατο σκεπασμένο με κισσό. Κάποτε η θέα μιας αναταραχής σε κάποιο ψηλό κλαδί τράβηξε την προσοχή μου. Κοίταξα καλύτερα κι είδα μ' έκπληξη μία νεαρή κουκουβάγια να φτερουγίζει τριγύρω, αρπαγμένη απ' το κλαδί και τυφλωμένη άπ' το δυνατό φως της μέρας. Ακούμπησα ήρεμα το μαχαίρι που χρησιμοποιούσα, μπήκα στο σπίτι κι έφερα την κάμερα. Έχοντάς την οπλισμένη πήγα προς το δέντρο και σιγά, δηλαδή όσο σιγότερα μπορούσα, σκαρφάλωσα στο πρώτο κλαδί. Με μύριες προφυλάξεις προχωρούσα. Το νυχτοπούλι, ανίκανο να με δει με το φως, μα καταλαβαίνοντας την παρουσία μου, απομακρύνθηκε προς την

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κορυφή. Εγώ, χωρίς να σκεφτώ τον κίνδυνο, ανέβαινα όλο και ψηλότερα, και με κάθε δική μου κίνηση το πουλί όλο και απομακρυνόταν, ώσπου έφτασε στο τέλος του κλαδιού που εγερνε τώρα κάτω απ' το βάρος μου. Κάποια στιγμή έκανα μία απότομη κίνηση που την ακολούθησε ένα ηχηρό κρακ και η βαριά μυρωδιά του κατεστραμμένου ξύλου. Το κλαδί ήταν σάπιο κι υποχώρησε κάτω μου. Μου φάνηκε πως έπεφτα για αιώνες τα λίγα μέτρα ως το έδαφος, θυμάμαι πως το χόρτο ποτέ δεν μου είχε φανεί πιο πράσινο, πιο τεράστιο, μπορούσα να δω το κάθε φυλλαράκι με μικρά έντομα πάνω του. Θυμάμαι επίσης ένα θηλυκό πουλί να πετάγεται τρομαγμένο κι υστέρα αυτόν το φοβερό πόνο και την αστραπή από έγχρωμο φως. Την άλλη στιγμή όλα ήταν μαύρα. Δεν ξέρω πόσο έμεινα μία ακίνητη μάζα κάτω απ' τα κλαδιά του γέρικου έλατου μα ξαφνικά κάποτε κατάλαβα πως αποχωριζόμουν από το σώμα μου, πως έβλεπα πράγματα πολύ πιο καθαρά από πριν. **193**

Τα χρώματα ήταν καινούργια κι εκπληκτικά ζωνηρά. Σηκώθηκα όρθιος με προφύλαξη και κοίταξα τριγύρω μου. Με τρόμο ανακάλυψα πως το σώμα μου κειτόταν μπρούμυτα στο έδαφος. Δεν υπήρχε αίμα, μα φαινόταν καθαρά πως ο δεξιός κρόταφος είχε άσχημα χτυπηθεί. Ήμουν υπερβολικά ανήσυχος, γιατί το σώμα μου άναπνεε με ρόγχους κι έδειχνε σημάδια μεγάλου άγχους. Ο θάνατος, σκέφτηκα, έχω πεθάνει τώρα δεν θα ξαναγυρίσω ποτέ πια. Είδα ένα λεπτό νήμα σαν από καπνό ν' ανεβαίνει από το σώμα, από το κεφάλι του σώματος έως εμένα. Δεν υπήρχε καμιά κίνηση, κανένας παλμός στη χορδή κι ένιωσα ν' αρρωσταίνω απ' τον πανικό. Αναρωτιόμουν τι θα έπρεπε να κάνω. Είχα καρφωθεί στο σημείο που βρισκόμουν απ' το φόβο μου η από κάποιον άλλο λόγο. Ύστερα μία ξαφνική κίνηση, η μοναδική κίνηση σ' αυτόν τον παράξενο κόσμο μου, τράβηξε το βλέμμα μου και ούρλιαξα σχεδόν η θα είχα ουρλιάξει αν είχα φωνή. Ανάμεσα απ' τα χόρτα με πλησίαζε η μορφή ενός Θιβετιανού Λάμα ντυμένου με το βαθυκίτρινο χιτώνα του ανώτερου βαθμού. Τα πόδια του πετούσαν αρκετούς πόντους πάνω απ' το έδαφος κι όμως ερχόταν προς το μέρος μου σταθερά. Τον κοίταξα μην καταλαβαίνοντας απολύτως τίποτα. Ήρθε προς το μέρος μου τεντώνοντας το χέρι του και χαμογελώντας. Είπε. Δεν έχεις τίποτα να φοβάσαι. Δεν υπάρχει τίποτα εδώ να σ' ανησυχεί. Είχα την εντύπωση πως τα λόγια του ήταν σε μία διαφορετική γλώσσα απ' τη δική μου, Θιβετιανά ίσως, μα τα καταλάβαινα, παρόλο που δεν είχα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ακούσει κανένα ήχο. Δεν μπορούσα ν' ακούσω ούτε καν τον ήχο των πουλιών η του άνεμου που σφύριζα στα δέντρα. Ναι είπε, μαντεύοντας τις σκέψεις μου, δε χρησιμοποιούμε ήχους αλλά την τηλεπάθεια. Σου μιλώ τηλεπαθητικά. Κοιτάξαμε ο ένας τον άλλον κι υστέρα το σώμα που κειτόταν στο χώμα ανάμεσά μας. Ο Θιβετιανός με ξανακοίταξε, χαμογέλασε και είπε. Σε εκπλήσσει η παρουσία μου. Βρίσκομαι εδώ γιατί κάτι με τράβηξε σε σένα. Άφησα το σώμα μου μόλις τώρα και ήρθα εδώ, γιατί οι ιδιαίτερες δονήσεις της ζωής σου είναι μία θεμελιώδης αρμονική κάποιου για τον οποίο ενεργώ **194**

Έτσι ήρθα, ήρθα γιατί θέλω το σώμα σου για κάποιον που πρέπει να συνεχίσει τη ζωή του στο δυτικό κόσμο, γιατί το έργο που έχει να κάνει δεν ανέχεται παρεμβολές. Τον κοίταξα κατάπληκτος. Ο άνθρωπος ήταν τρελός κι έλεγε πως θέλει το σώμα μου. Το ήθελα κι εγώ, ήταν το σώμα μου. Δεν θα άφηνα να πάρει κάποιος το κτήμα μου έτσι. Εκτινάχθηκα από το φυσικό μου όχημα παρά τη θέληση μου και θα ξαναγύριζα. Μα ο Θιβετιανός έπιασε ξανά τις σκέψεις μου. Είπε. Τι έχεις να περιμένεις στη ζωή. Ανεργία, αρρώστια, δυστυχία, μία μέτρια ζωή σε μέτριο περιβάλλον κι ύστερα, στο όχι και τόσο μακρινό μέλλον ο θάνατος και μετά τα ίδια απ' την αρχή. Πέτυχες τίποτα στη ζωή σου. Έχεις κάνει κάτι για το όποιο να είσαι περήφανος. Σκέψου. Έκανα όπως μου είπε. Σκέφτηκα το παρελθόν, τις απογοητεύσεις, τις παρεξηγήσεις, τη δυστυχία. Διέκοψε τις σκέψεις μου. Θα σου άρεσε η ικανοποίηση του να ξέρεις ότι όλο το κάρμα σου θα έχει εξαλειφθεί, ότι θα έχεις υλικά συμβάλει σ' ένα έργο μεγίστης ωφέλειας για την ανθρωπότητα. Είπα. Καλά, δεν ξέρω γι' αυτό, η ανθρωπότητα ποτέ δεν ήταν ιδιαίτερα καλή μαζί μου. Γιατί θα πρέπει να ανησυχώ. Είπε όχι, πάνω στη Γη είσαι τυφλός και δεν βλέπεις την αληθινή πραγματικότητα. Δεν ξέρεις τι λες, μα με το κύλισμα του χρόνου και ζώντας σε μία διαφορετική σφαίρα, θα αντιληφθείς τις ευκαιρίες που έχεις χάσει, θέλω το σώμα σου για κάποιον άλλο. Είπα. Λοιπόν, τι μπορώ να κάνω γι' αυτό. Δεν είναι δυνατόν να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

τριγυρίζω σαν φάντασμα στην αιωνιότητα και δεν μπορούμε να μοιραστούμε και οι δύο το ίδιο σώμα. Βλέπετε, τότε έπαιρνα τα λόγια του κατά γράμμα. Υπήρχε κάτι το μαγνητικό πάνω σ' αυτόν τον άνθρωπο, κάτι απόλυτα γνήσιο. Ούτε για μία στιγμή δεν σκέφτηκα να αμφισβητήσω πως μπορούσε να πάρει το σώμα μου και να με μεταφέρει κάπου άλλου, μα ήθελα περισσότερες πληροφορίες, ήθελα να ξέρω τι έκανα. Μου χαμογέλασε και είπε ενθαρρυντικά, εσύ, φίλε μου, θα έχεις την αμοιβή σου, θα ξεφύγεις από το κάρμα σου, θα μεταφερθείς σε μία διαφορετική σφαίρα δραστηριότητας, όπου οι αμαρτίες σου θα εξαλειφθούν για αυτό που χάνεις. **195**

Μα κανείς δεν μπορεί να πάρει το σώμα σου χωρίς τη θέληση σου. Αληθινά δεν μου άρεσε καθόλου η ιδέα. Ζούσα με το σώμα μου κάπου σαράντα χρόνια κι ήμουν πολύ δεμένος μαζί του. Δεν μου άρεσε η ιδέα να το πάρει κάποιος άλλος και να φύγει μαζί του. Εξάλλου, τι θα λεγε η γυναίκα μου, που θα ζούσε μ' έναν ξένο χωρίς να το ξέρει. Με κοίταξε πάλι και είπε. Μα δεν σκέπτεσαι καθόλου την ανθρωπότητα. Δεν θα ήθελες να κάνεις κάτι που θα σε λυτρώσει απ' τα λάθη σου, που θα δώσει κάποιο σκοπό στη μέτρια ζωή σου. Εσύ θα κερδίσεις. Εκείνος για τον οποίο ενεργώ, θα αναλάβει τη σκληρή ζωή σου. Κοίταξα τριγύρω αντίκρισα το σώμα ανάμεσα μας και σκέφτηκα. Τι σημασία έχει. Είναι μία σκληρή ζωή, κάτι πέρα απ' αυτή θα 'ναι καλύτερα. Έτσι είπα, εντάξει, ας δω πρώτα σε τι είδους τόπο θα βρεθώ κι αν μου αρέσει, θα πω ναι την ίδια στιγμή είδα ένα θεικό όραμα, ένα όραμα τόσο υπέροχο, που δεν υπάρχουν λέξεις να το περιγράψουν. Έμεινα βαθιά ικανοποιημένος και είπα πως θα ήμουν πρόθυμος, πολύ πρόθυμος ν' απαλλαγώ απ' το σώμα μου όσο το δυνατόν πιο σύντομα ο γέρος Λάμα σιγογέλασε και είπε. Έπρεπε να του πούμε πως δεν θα ήταν και τόσο σύντομα, πως θα έπρεπε να έρθεις και να δεις κι εσύ ο ίδιος, πριν πάρεις την τελική απόφαση. Στο κάτω κάτω, θα σημαίνει ευτυχία για εκείνων και βάσανα για σένα. Τούς κοιτούσα και τούς δύο. Πολύ καλά, παρατήρησα στο τέλος, θα ξαναγυρίσω σ' ένα μήνα. Αν τότε έχεις μία γενειάδα κι αν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

είσαι πέρα από κάθε αμφιβολία σίγουρος πως θέλεις να γίνει, θα σε απελευθερώσω αφήνοντάς σε να ταξιδέψεις στο δρόμο σου. Αναστέναξε μ' ικανοποίηση και μ' έναν πρόσωπο που έλαμπε από ευτυχία, γύρισε πίσω στο φυσικό του σώμα. Ο γέρος Λάμα κι εγώ υψωθήκαμε και γυρίσαμε στο Θιβέτ. Ο ήλιος έλαμπε σ' έναν καθαρό ουρανό. Δίπλα μου, μόλις γύρισα στο φυσικό σώμα, βρισκόταν βαρύ, δίχως ζωή, το άδειο σώμα του γέροντα, σωριασμένο στο πάτωμα. Αυτός, σκέφτηκα, πήγε να συναντήσει την αιώνια ειρήνη μετά από μία μακρόχρονη και τιμημένη ζωή. **196**

Εγώ μα το ιερό δόντι του Βούδα γιαχ Άφησα τον εαυτό μου εδώ. Μαντατοφόροι ανέβηκαν στα πανύψηλα βουνά, στη νέα πατρίδα, κρατώντας τη γραπτή μου εγγύηση ότι θα κάνω εκείνο που μου ζητήθηκε. Μαντατοφόροι επέστρεψαν κοντά μου, φέρνοντας σαν ευγενική χειρονομία φιλίας μερικά από εκείνα τα Ινδικά κέικ που τόση αδυναμία τούς είχα τις μέρες που ήμουν στο Σακπόρι. Μα ο,τι και να έκανα, ήμουν αιχμάλωτος του ορεινού μου καταφύγιου. Όλοι μου απάντησαν αρνητικά όταν ζήτησα την άδεια να κατέβω, ακόμα και μεταμφιεσμένος, για μία τελευταία επίσκεψη στο αγαπημένο μου Σακπόρι. Μπορεί να πέσεις θύμα των εισβολέων, αδελφέ μου, μου είπαν, γιατί δεν διστάζουν ούτε στιγμή να τραβήξουν τη σκανδάλη όταν νομίσουν ότι κάτι ύποπτο συμβαίνει. Είσαι άρρωστος, σεβαστέ ηγούμενε, είπε κάποιος άλλος. Αν τυχόν κατηφορίσεις τη βουνοπλαγιά ίσως η υγεία σου να μη σου επιτρέψει να γυρίσεις πίσω. Αν καταστραφεί η αργυρή σου χορδή, τότε το έργο σου δεν θα γίνει. Το έργο. Δεν μπορούσα να πιστέψω ακόμα ότι ήταν πράγματι έργο. Για μένα το να βλέπω την ανθρώπινη αύρα ήταν τόσο απλό όσο είναι για έναν άνθρωπο με τέλεια όραση να βλέπει έναν άνθρωπο που στέκεται λίγα μέτρα μπροστά μου. Έγκαταλείφθηκα σε ρεμβασμούς γύρω απ' τις διαφορές ανατολής και δύσης. Σκεφτόμουν πόσο εύκολο θα ήταν να πείσεις ένα δυτικό για την ύπαρξη κάποιου καινούργιου έτοιμου φαγητού και πόσο εύκολο θα ήταν να πείσεις ένα Ανατολίτη για την ύπαρξη κάποιου νέου πνευματικού τομέα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ο χρόνος γλιστρούσε μακριά. Αναπαύτηκα πολύ, τόσο όσο ποτέ άλλοτε στη ζωή μου δεν είχα κάνει. Τότε, λίγο πριν τελειώσει ο μήνας, λίγο πριν γυρίσω στην Αγγλία, ένιωσα μία έντονη πρόσκληση να επισκεφτώ για μία ακόμα φορά τη Γη του χρυσού φωτός. Καθισμένος μπροστά σε όλες εκείνες τις υψηλές προσωπικότητες, είχα την κάπως ασεβή σκέψη πως βρισκόμουν σε κάποιο στρατιωτικό επιτελείο για ενημέρωση, τις μέρες του πολέμου. Οι άλλοι έπιασαν τη σκέψη μου κι ένας απ' αυτούς χαμογέλασε και είπε. **197**

Ναι, είναι πράγματι μία ενημέρωση. Και ο εχθρός. Οι δυνάμεις του κακού που θα 'θελαν να εμποδίσουν να γίνει αυτό το έργο. Θα συναντήσεις μεγάλη αντίσταση και πολλές συκοφαντίες, είπε κάποιος. Οι μεταφυσικές σου δυνάμεις δεν θα αλλοιωθούν ούτε θα χαθούν κατά κανένα τρόπο από την αλλαγή, είπε άλλος. Αυτή είναι η τελευταία σου ενσάρκωση, είπε ο αγαπημένος μου οδηγός. Όταν θα έχεις τελειώσει τη ζωή αυτή που παίρνεις στους ώμους σου τώρα, θα γυρίσεις στην πατρίδα σε μας. Πόσο συνήθιζε ο οδηγός μου, σκέφτηκα, να τελειώνει πάντα με εικόνες ευτυχίας. Συνέχισαν λέγοντας μου τι θα συνέβαινε. Τρεις διορατικοί Λάμα θα με συνόδευαν ως την Αγγλία και θα έκαναν την αληθινή εγχείρηση του να απελευθερώσουν τον ένα από την αργυρή χορδή, προσαρμόζοντας τον άλλο έμενα. Η δυσκολία βρισκόταν στο ότι και το δικό μου σώμα, μακριά στο Θιβέτ, έπρεπε να μείνει συνδεδεμένο, καθώς ήθελα να γίνει μία πραγματική μεταβίβαση των δικών μου σαρκικών μορίων. Έτσι ξαναγύρισα στον κόσμο και, με τρεις συντρόφους, ταξίδεψα σε αστρική κατάσταση ως την Αγγλία. Ο άνθρωπος μας περίμενε. Είμαι αποφασισμένος να το κάνω, είπε. Ένας από τους Λάμα που με συνόδευαν, γύρισε και του είπε. Πρέπει ν' αφήσεις το σώμα σου να πέσει βίαια από εκείνο το δέντρο, όπως έγινε την πρώτη φορά που σε πλησιάσαμε. Πρέπει να υποστείς έναν ισχυρό κλονισμό, γιατί η χορδή σου είναι πολύ στερεά προσκολλημένη. Ο άνθρωπος μας σκαρφάλωσε λίγα μέτρα απ' το έδαφος κι ύστερα αφήθηκε να πέσει, χτυπώντας στη Γη με ένα δυνατό θάμπ. Για μία στιγμή φάνηκε πως κι αυτός

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ο χρόνος στάθηκε ακίνητος. Ένα αυτοκίνητο που έτρεχε δίπλα σταμάτησε στη στιγμή, ένα πουλί που πετούσε ψηλά, έμεινε να αιωρείται ξαφνικά ακίνητο. Ένα άλογο που έσερνε ένα κάρο, σταμάτησε με δύο πόδια στον αέρα και δεν έπεσε. Ύστερα, αρχίσαμε και πάλι ν' αντιλαμβανόμαστε την κίνηση. Το αυτοκίνητο τινάχτηκε μπροστά, με σαράντα πέντε χιλιόμετρα την ώρα. Το άλογο άρχισε να καλπάζει και το πουλί που έμενε κρεμασμένο στο τίποτα, άρχισε να σκίζει τον αέρα. 198

τα φύλλα θρόιζαν και έτρεμαν, ενώ το γρασίδι κινιόταν κυματιστά καθώς το χτυπούσε ο άνεμος. Απέναντι, στο τοπικό νοσοκομείο, ένα ασθενοφόρο φρενάρισε απότομα. Δύο νοσοκόμοι κατέβηκαν, πήγαν στο πίσω μέρος και τράβηξαν έξω ένα φορείο με μία γριά γυναίκα. Ήρεμα οι άντρες πήραν τις θέσεις τους και τη μετέφεραν μέσα. Ναι είπε ο άνθρωπος μας. Αυτή πηγαίνει στο νοσοκομείο κι εγώ στην ελευθερία. Κοίταξε πάνω κάτω το δρόμο κι υστέρη είπε. Η γυναίκα μου, τα ξέρει όλα. Τής τα εξήγησα και συμφωνεί. Το βλέμμα του έπεσε στο σπίτι και κάτι έδειξε. Να το δωμάτιό της, το δικό σου είναι εκεί. Τώρα είμαι παραπάνω από έτοιμος. Ένας από τούς Λάμα άρπαξε την αστρική μορφή του ανθρώπου και γλίστρησε το χέρι του κατά μήκος της αργυρής χορδής του. Φαινόταν να τη δένει όπως δένει κανείς τον ομφάλιο λώρο ενός νεογέννητου. Έτοιμος. Είπε ο ένας από τούς ιερείς. Ο άνθρωπος, ελευθερωμένος από τη χορδή που τον έδεने στη Γη, πέταξε μακριά με τη συνοδεία ενός ιερέα που τον βοηθούσε. Ένωσα ένα φοβερό πόνο και μία φοβερή αγωνία, τέτοια που δεν θα 'θελα να ξαναζήσω ποτέ πια. Ύστερα ο ανώτερος Λάμα είπε. Λόμπσανγκ, μπορείς να μπεις σ' αυτό το σώμα. Θα σε βοηθήσουμε. Ο κόσμος βυθίστηκε στο σκοτάδι. Ένα φοβερά γλοιώδες αίσθημα μαύρου και κόκκινου με κατέλαβε. Μία ασφυκτική αίσθηση. Αισθάνθηκα να περιορίζομαι, να περιβάλλομαι από κάτι πολύ μικρό για μένα. Έψαχνα παντού μέσα στο σώμα κι ένιωθα σαν τυφλός πιλότος σ' ένα περίπλοκο αεροπλάνο, απορώντας πως θα κάνω να κινηθεί και να λειτουργήσει αυτό το σώμα. Κι αν αποτύχω τώρα. Σκέφτηκα θλιμμένα. Απεγνωσμένα στριφογύριζα και ψηλάφιζα τριγύρω. Στο τέλος

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

είδα κάτι κοκκινωπές λάμπεις και λίγο πράσινο. Πιο σίγουρος τώρα προσπάθησα περισσότερο και σε λίγο μου φάνηκε πως κάτι σαν κουρτίνα ανοίχτηκε. Έβλεπα. Η όραση μου ήταν ακριβώς όπως πριν, μπορούσα να δω τις αύρες των ανθρώπων στο δρόμο. Μα δεν μπορούσα να κινηθώ. Οι δύο Λάμα στέκονταν στο πλάι μου. Από τώρα και στο έξης, όπως θα μάθαινα αργότερα, θα μπορούσα σε κάθε στιγμή να βλέπω τα αστρικά σώματα όπως τα φυσικά, θα μπορούσα επίσης να βρίσκομαι σε πιο συχνή επαφή με τούς συντρόφους μου στο Θιβέτ.**199**

Μία παρηγορητική αμοιβή, έλεγα συχνά στον εαυτό μου, επειδή ήμουν αναγκασμένος να μένω στη δύση. Η ακαμψία μου και η ανικανότητα μου να κάνω οποιαδήποτε κίνηση, είχαν ανησυχήσει τούς δύο Λάμα. Πάλευα ασταμάτητα κι απεγνωσμένα βάζοντας τα με τον εαυτό μου που δεν είχα προσπαθήσει ν' ανακαλύψω και να καταλάβω τι διαφορές υπήρχαν ανάμεσα σ' ένα ανατολίτικο και σ' ένα δυτικό σώμα. Λόμπσανγκ. Τα δάχτυλα σου κουνιούνται. Φώναξε ένας από τούς Λάμα. Άρχισα να εξερευνώ και να πειραματίζομαι πιο έντονα. Μία λάθος κίνηση με τύφλωσε προσωρινά. Με τη βοήθεια των Λάμα βγήκα πάλι άπ το σώμα, το μελέτησα και εισχώρησα ξανά μέσα του. Αυτή τη φορά είχα μεγαλύτερη επιτυχία. Μπορούσα να δω, να κενώ ένα πόδι κι ένα χέρι. Με τεράστιες προσπάθειες σηκώθηκα στα γόνατα, ταλαντεύτηκα για λίγο και ξανάπεσα στο χώμα. Σαν να είχα όλο τον κόσμο στους ώμους μου σηκώθηκα τρέμοντας όρθιος. Μία γυναίκα ήρθε τρέχοντας άπ' το σπίτι, λέγοντας. Ω, τι έπαθες πάλι. Έλα μέσα να ξαπλώσεις. Καθώς με κοίταξε, μία έκφραση φοβερής έκπληξης απλώθηκε από πρόσωπό της και για μία στιγμή νόμισα πως θα φώναζε υστερικά. Επιβλήθηκε όμως στον εαυτό της, πέρασε το χέρι της στους ώμους μου και με βοήθησε να διασχίσω τον κήπο. Αφήσαμε ένα μονοπάτι στρωμένο με χαλίκια, ανεβήκαμε ένα πέτρινο σκαλί και περάσαμε από μία ξύλινη πόρτα σ' ένα μικρό χολ. Από κει άρχισαν οι πραγματικές δυσκολίες γιατί έπρεπε ν' ανέβω πολλές σκάλες, ενώ ήμουν ακόμη πολύ αβέβαιος κι αδέξιος στις κινήσεις μου. Το σπίτι είχε δύο πατώματα κι εγώ έμενα στο δεύτερο. Μου φαινόταν τόσο παράξενο να μπαίνω με αυτόν τον τρόπο σ' ένα εγγλέζικο σπίτι, ανεβαίνοντας τα κάπως απότομα σκαλιά, κρατημένος

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

με δύναμη απ' τα κάγκελα, για να μην πέσω προς τα πίσω. Ένωθα λαστιχένια τα μέλη μου, σαν να μην τα όριζα όπως πράγματι συνέβαινε, γιατί μου πήρε πολλές μέρες πριν μπορέσω ν' αποκτήσω πλήρη έλεγχο αυτού του παράξενου καινούργιου σώματος. Οι δύο Λάμα πετούσαν τριγύρω, δείχνοντας πολύ ενδιαφέρον, μα φυσικά δεν υπήρχε τίποτα που να μπορούν να κάνουν. Σύντομα με άφησαν, αφού μου υποσχέθηκαν να ξαναγυρίσουν **200**

Μπήκα αργά στην κρεβατοκάμαρα μου, παραπατώντας σαν υπνοβάτης, με κινήσεις ρομπότ. Με ευγνωμοσύνη σωριάστηκα στο κρεβάτι. Τουλάχιστον, παρηγορήθηκα, δεν μπορεί να πέσω απ' τις σκάλες τώρα. Τα παράθυρα μου έβλεπαν και στον μπροστινό και στον πίσω κήπο. Κοιτάζοντας δεξιά μπορούσα να βλέπω πέρα απ' το μικρό μπροστινό κήπο, το δρόμο και πιο μακριά το μικρό νοσοκομείο, μία θέα που δεν έβρισκα ευχάριστη στην κατάστασή μου. Στην άλλη πλευρά του. Δωματίου ήταν το παράθυρο, από όπου μπορούσα, γυρίζοντας αριστερά, να δω το μεγαλύτερο κήπο σ' όλο του το μήκος. Ήταν ακατάστατος γεμάτος αγριόχορτα που υψώνονταν σ' ολόκληρες σειρές σαν σε λιβάδι, θάμνοι χώριζαν τούς κήπους των σπιτιών. Στο τέλος των αγριόχορτων υπήρχε μία ομάδα από άτακτα φυτεμένα δέντρα και συρματοπλεγμα. Πέρα κι απ' αυτό μπορούσα να δω τα περιγράμματα από αρκετά αγροτόσπιτα κι ένα κοπάδι αγελάδες που έβοσκαν ήσυχες. Φωνές ακούγονταν έξω απ' το παράθυρο μου, μα ήταν τόσο Αγγλικές που το έβρισκα σχεδόν αδύνατο να τις καταλάβω. Τα αγγλικά που είχα ακούσει παλαιότερα, ήταν κυρίως Αμερικανικά και Καναδικά κι εδώ οι παράξενα τονισμένες συλλαβές μιας ταξιαρχίας της παλιάς σχολής με μπέρδευαν. Βρήκα πως και το να μιλήσω ήταν δύσκολο. Κάθε φορά που προσπαθούσα να το κάνω, άφηνα μία άναρθρη κραυγή κι αυτό ήταν όλο. Αισθανόμουν τις φωνητικές μου χορδές ξένες, χοντρές. Έμαθα να μιλώ αργά και να φαντάζομαι πρώτα αυτό που πήγαινα να πω. Το πιο συνηθισμένο μου λάθος ήταν να προφέρω τσ αντί για τζ κι έλεγα τσόν αντί για Τζόν κι άλλα παρόμοια. Μερικές φορές κι εγώ ο ίδιος με δυσκολία καταλάβαινα τι έλεγα. Οι δύο διορατικοί Λάμα ήρθαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ξανά τη νύχτα απαλύνοντας τη θλίψη μου λέγοντας μου ότι τώρα θα έβρισκα ακόμη πιο εύκολο το αστρικό ταξίδι. Μου είπαν επίσης πως το μοναχικόΘιβητιανό μου σώμα βρίσκονταν κλεισμένο μ' ασφάλεια σε πέτρινο φέρετρο, κάτω άπ' τις ασταμάτητες φροντίδες τριών μοναχών. Έρευνες στις αρχαίες γραφές, μου είπαν, έδειξαν ότι θα είναι πολύ εύκολο να αποκτήσω ξανά το σώμα μου, μα η πλήρης μεταμόρφωση θα έπαιρνε αρκετό καιρό.**201**

Έμεινα στο δωμάτιο μου για τρεις μέρες, ηρεμώντας, δοκιμάζοντας κινήσεις και συνηθίζοντας τη νέα μου ζωή. Το βράδυ της τρίτης μέρας, βάδισα αβέβαια προς τον κήπο, κρυμμένος στο σκοτάδι. Έβρισκα πως τώρα είχα αρχίσει να συνηθίζω το σώμα, παρόλο που υπήρχαν ξαφνικές στιγμές, όπου ένα πόδι η ένα χέρι αρνιόταν να υπακούσει τις διαταγές μου. Το επόμενο πρωί η γυναίκα που ήταν πια γνωστή σαν η γυναίκα μου, είπε. Θα πρέπει να πας στο γραφείο εργασίας σήμερα να δεις μήπως κι έχουν καμιά δουλειά για σένα. Γραφείο εργασίας. Για λίγες στιγμές δεν σήμαινε τίποτα για μένα ώσπου χρησιμοποίησε τον όρο υπουργείο εργασίας. Καταλάβαινα τι εννοούσε, μα δεν είχα ποτέ μου πάει σε τέτοιο μέρος και δεν είχα ιδέα για το τι έπρεπε να πει η να κάνει κανείς εκεί. Ήξερα, άπ' ο,τι μου είπε, ότι ήταν ένας τόπος κοντά στο Χάμπτον Κόρτ, με το όνομα μούλσευ. Για κάποιον λόγο που τότε δεν καταλάβαινα, δεν είχα δικαίωμα να ζητήσω επίδομα ανεργίας. Αργότερα έμαθα πως αν κάποιος άφηνε με τη θέληση του την εργασία του, αδιάφορο πόσο σκληρή η άδικη ήταν, δεν είχε δικαίωμα να πάρει επίδομα, ούτε ακόμα κι αν είχε κρατήσεις άπ' το μισθό του γι αυτό το σκοπό επί είκοσι χρόνια. Γραφείο εργασίας. Είπα. Βοήθησε με να πάρω το ποδήλατο και θα πάω. Κατεβήκαμε μαζί τις σκάλες και πήγαμε προς τ αριστερά στο γκαράζ, γεμάτο τώρα με παλιά έπιπλα, και βρήκαμε το ποδήλατο, ένα όργανο βασανιστηρίων που είχα χρησιμοποιήσει μόνο μία φορά στο παρελθόν, στο Τσονγκίνγκ, όπου τσακίστηκα στη ρίζα ενός λόφου πριν προλάβω να βρω τα φρένα. Ανέβηκα με προφύλαξη στο κατασκεύασμα και πήρα το δρόμο προς τη γέφυρα του σιδηροδρόμου στρίβοντας αριστερά εκεί που χωριζόταν ο δρόμος. Κάποιος με χαιρέτησε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

εύθυμα και, σηκώνοντας το χέρι να του ανταποδώσω το χαιρετισμό παρά λίγο να πέσω. Δεν φαίνεσαι καθόλου καλά, φώναξε. Πρόσεχε στο δρόμο σου. Συνέχισα να ποδηλατώ, πονώντας παράξενα στα πόδια. Έστριψα στο σημείο που μου είχαν πει δεξιά και βρέθηκα στον πλατύ δρόμο του Χάμπτον Κώρτ. **202**

Όπως πήγαινα ξαφνικά, τα πόδια μου σταμάτησαν να με υπακούν και μόλις που κατάφερα να κυλήσω στο δρόμο για να σκοντάψω λίγο πιο κάτω και να βρεθώ με το ποδήλατο από πάνω μου σ' ένα παρτέρι γκαζόν. Για μία στιγμή έμεινα ακίνητος στο χώμα, άσχημα κλονισμένος, ώσπου μία γυναίκα, που κάτι έκανε με τα χαλιά της στην εξώπορτα του σπιτιού της, ήρθε τρέχοντας προς το μέρος μου, φωνάζοντας. Έπρεπε να ντρέπεσαι, μεθυσμένος τέτοια ώρα. Σε είδα. Θα έπρεπε να τηλεφωνήσω στην αστυνομία. Μου φώναξε αρκετά, υστέρα γύρισε και μπήκε πάλι βιαστικά στο σπίτι της μαζεύοντας τα χαλιά της και χτυπώντας την πόρτα πίσω της. Πόσο λίγα ξέρει. Σκέφτηκα. Πόσο λίγα ξέρει. Έμεινα εκεί κάπου είκοσι λεπτά, ώσπου να συνέλθω. Ο κόσμος άνοιγε τις πόρτες του και κοίταζε έξω. Ο κόσμος ερχόταν ατά παράθυρα και κρυφοκοίταζε πίσω από κουρτίνες. Δυό γυναίκες βγήκαν στον κήπο τους και συζητούσαν για μένα με δυνατές, βραχνές φωνές. Πουθενά δεν έβλεπα να γίνεται καμιά σκέψη ότι ίσως ήμουν άρρωστος η ότι είχα ανάγκη από φροντίδα. Στο τέλος, με φοβερές προσπάθειες, σηκώθηκα τρέμοντας όρθιος, καβάλησα το ποδήλατο και ξεκίνησα και πάλι προς το Χάμπτον Κώρτ. **203**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Το αντάλλαγμα ήταν ένα φριχτό σπίτι σε μία πάροδο. Πήγα ως εκεί, άφησα το ποδήλατο κι άρχισα να περπατώ προς την είσοδο, θέλεις να χάσεις το ποδήλατο. Ρώτησε μία φωνή πίσω μου. Γύρισα προς το μέρος της. Σίγουρα οι άνεργοι δεν κλέβουν ο ένας τον άλλο είπα. Πρέπει να 'σαι καινούργιος σε αυτά τα μέρη. Βάλε μία αλυσίδα και κλείδωσε την, γιατί αλλιώς θα πας με τα πόδια σπίτι σου. Με αυτά τα λόγια ο συνομιλητής μου σήκωσε τούς ώμους του και μπήκε στο κτίριο. Γύρισα πίσω στο ποδήλατο και κοίταξα στη θήκη της σέλας. Ναι, υπήρχε μία αλυσίδα και λουκέτο. Λίγο πριν περάσω την αλυσίδα γύρω απ' τον τροχό, όπως είχα δει άλλους να κάνουν, μία φριχτή σκέψη με σταμάτησε που ήταν το κλειδί. Έψαξα σ' εκείνες τις άγνωστες θήκες και βρήκα μία ολόκληρη αρμαθιά κλειδιά. Δοκιμάζοντας το ένα μετά το άλλο, βρήκα στο τέλος το σωστό. Ανέβηκα τον διάδρομο και μπήκα στο σπίτι. Χαρτονένια σήματα με βέλη από μαύρο μελάνι έδειχναν τον δρόμο. Έστριψα δεξιά και μπήκα σ' ένα δωμάτιο, όπου υπήρχαν πολλές ξύλινες σκληρές καρέκλες γερά δεμένες μεταξύ τους. Για σου, καθηγητή. Είπε μία φωνή. Έλα και κάτσε μαζί μου, ώσπου να έρθει η σειρά σου. Κινήθηκα προς τη φωνή ανοίγοντας δρόμο ως μία καρέκλα δίπλα στον

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

άνθρωπο που είχε μιλήσει. Φαίνεσαι διαφορετικός σήμερα, συνέχισε. Τι έκανες στον εαυτό σου. Τον άφησα να μιλά, μαζεύοντας μικρά κομμάτια από τυχαίες πληροφορίες. Ένας κλητήρας φώναζε ονόματα κι άνθρωποι πήγαιναν ως το γράφειο του και κάθονταν μπροστά του. **204**

Κάποτε ακούστηκε κι ένα όνομα που μου φάνηκε αμυδρά γνωστό. Κάποιος που ξέρω. Αναρωτήθηκα. Κανείς δεν κινήθηκε. Το όνομα ακούστηκε ξανά. Μα πήγαινε σε φωνάζουν. Είπε ο καινούργιος μου φίλος. Σηκώθηκα και πήγα στο γραφείο. Κάθισα όπως είδα να κάνουν οι άλλοι. Τι συμβαίνει με σένα σήμερα. Ρώτησε ο κλητήρας. Σε είδα να μπαίνεις, μα υστέρα σε έχασα και νόμισα πως είχες γυρίσει σπίτι σου. Με κοίταξε προσεκτικά. Φαίνεσαι κατά κάποιο τρόπο διαφορετικός σήμερα το πρωί. Δεν μπορεί να είναι απ' το χτένισμα, γιατί δεν έχεις μαλλιά υστέρα τεντώθηκε στην καρέκλα του και είπε. Όχι, φοβάμαι πως δεν έχω τίποτα για σένα. Ίσως την άλλη φορά. Ο επόμενος παρακαλώ. Βγήκα έξω απελπισμένος και πήγα με το ποδήλατο ως το Χάμπτον Κώρτ. Εκεί αγόρασα μία εφημερίδα και συνέχισα στις όχθες του Τάμεση. Βρισκόμουν σ' ένα υπέροχο τοπίο, ένα μέρος που όλοι οι Λονδρέζοι το προτιμούσαν για διακοπές. Κάθισα στην κατάφυτη όχθη ακουμπώντας σ' ένα δέντρο και διάβαζα τις αγγελίες στην εφημερίδα. Δεν θα βρεις ποτέ δουλειά απ' τις αγγελίες. Είπε μία φωνή, και κάποιος άνθρωπος ξεφύτρωσε απ' το μονοπάτι κι έπεσε στο γρασίδι δίπλα μου. Έκοψε ένα μακρύ χορτάρι κι άρχισε να μασά σκεφτικός την άκρη του, παίζοντας το στο στόμα του δεν σου πληρώνουν επίδομα, έ. Λοιπόν δεν είναι ανάγκη να σε φτιάξουνε. Δίνουν τις δουλειές σ' εκείνους που πληρώνουν. Οικονομία σου λέει, έ. Αν σου δώσουν δουλειά, θα στριμωχτούμε, αφού θα πληρώνουν σ' άλλον επίδομα, κι αυτό δεν αρέσει της κυβέρνησης, έ. Το σκέφτηκα. Μου φαινόταν λογικό, παρόλο που η γραμματική του ανθρώπου με άφησε με πονοκέφαλο. Λοιπόν, εσύ τι θα έκανες. Ρώτησα. Εγώ. Πες ο,τι θέλεις, μα δεν θέλω καμιά δουλειά, πηγαίνω μόνο για το επίδομα, αυτά κι ο,τι βγάζω από δω κι από κει με κρατάνε να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πούμε. Κοίτα φίλε. Αν πραγματικά θέλεις δουλειά, πήγαινε σ' ένα απ' αυτά τα μπούρευ εδώ να ρίξουμε μία ματιά. Άπλωσε το χέρι του και μου πήρε την εφημερίδα, αφήνοντάς με ν' αναρωτιέμαι τι πράγμα ήταν αυτό το μπούρευ. 205

Πόσα πράγματα είχα να μάθω ακόμα, σκεφτόμουν. Πόση άγνοια είχα του δυτικού κόσμου. Σαλιώνοντας τα δάχτυλα του και μουρμουρίζοντας τα γράμματα του αλφαβήτου ξεφύλλιζε την εφημερίδα. Εδώ είμαστε. Φώναξε θριαμβευτικά. Μπούρευ εργασίας εδώ να, δεξ το και μόνος σου. Το μάτι μου έπεσε γρήγορα στη στήλη την τόσο ζωηρά σημαδεμένη από το βρώμικο δάχτυλο του, μπυρώ εργασίας, μπυρώ, το Γαλλικό αντίστοιχο για γραφείο, Α. Γραφεία ευρέσεως εργασίας, δουλειές. Μα αυτά είναι για τις γυναίκες, είπα με αηδία. Διάβολε. Απάντησε, δεν ξέρεις να διαβάζεις, λέει άντρες και γυναίκες. Λοιπόν πήγαινε να τούς δεις μα μην πάρεις ούτε δραχμή απ' αυτούς. Ω. Θα σε τραβάνε όπου θέλουν αν τούς αφήσεις. Πες τους πως γυρεύεις δουλειά, η αλλιώς τι. Εκείνο το απόγευμα κατέβηκα βιαστικά στο Λονδίνο και μετά από κάτι ετοιμόρροπες σκάλες βρέθηκα σ' ένα αξιοθρήνητο γραφείο σε κάποιον δρομάκο του Σόχο. Μία βαμμένη γυναίκα με ψεύτικα ξανθά μαλλιά και κατακόκκινα γαμψά νύχια καθόταν σ' ένα μεταλλικό γραφείο που βρισκόταν σ' ένα δωμάτιο τόσο μικρό, που έλεγες πως κάποτε ίσως ήταν ντουλάπι. Θέλω δουλειά, είπα. Έγειρε πίσω και μ' επιθεώρησε ψυχρά. Μ' ένα πλατύ χασμουρητό μου πρόσφερε τη θέα μιας σειράς από χαλασμένα δόντια και μιας άρρωστης γλώσσας. Τι διάολο είσαι είπε. Την κοίταζα σαν χαζός. Τι διάολο είσαι. Επανέλαβε. Λυπάμαι, είπα, μα δεν καταλαβαίνω την ερώτησή σας. Ω θεέ. Αναστέναξε βαριεστημένα. Δεν μιλάς Εγγλέζικα. Δω, φτιάξε την αίτηση. Μου πέταξε ένα ερωτηματολόγιο, πήρε την πέννα της, ένα ρολόι και την τσάντα της κι εξαφανίστηκε σε κάποιο πίσω δωμάτιο. Κάθισα κάτω και πάλευα με τις ερωτήσεις. Μετά από πολύ ξανά-εμφανίστηκε και τέντωσε το δάχτυλό της προς την κατεύθυνση απ' όπου ήρθε. Πήγαινε εκεί, διέταξε. Σηκώθηκα απ'

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

την καρέκλα μου και μπήκα σκοντάφτοντας σ' ένα κάπως μεγαλύτερο δωμάτιο. Κάποιος καθόταν πίσω απ' ένα μισό-κατεστραμμένο γραφείο, βρομισμένο με σκόρπια χαρτιά. Μασούσε την άκρη ενός φτηνού και βρωμερού πούρου. **206**

Ένα λερωμένο καπέλο στεκόταν τραβηγμένα στο πίσω μέρος του κεφαλιού του. Μου έκανε νόημα να καθίσω μπροστά του. Έχεις τα χρήματα για να γραφτείς. Ρώτησε. Έβγαλα απ' την τσέπη μου το ποσό που έλεγε η αίτηση. Τα πήρε, τα μέτρησε δυό φορές και τα έβαλε στην τσέπη του. Που ήσουν. Ρώτησε. Στο γραφείο της γραμματέως σας, απάντησα αθώα. Προς μεγάλη μου έκπληξη ξέσπασε σε δυνατά χαχανητά. Χό. Χό. Χό. Μούγκριζε. Του λέω, που ήσουν. Και μου λέει στο έξω γραφείο. Σκουπίζοντας τα μάτια του που δάκρυσαν απ' τα γέλια και κάνοντας μία μεγάλη προσπάθεια είπε. Κοίτα, φίλε, δεν είσαι κι άσχημος κωμικός, μα εγώ δεν έχω καιρό για χάσιμο. Ήσουν σε καμιά δουλειά η δεν ήσουν. Όχι, απάντησα. Θέλω να δουλέψω γύρω απ' οποιοδήποτε απ' αυτά τα επαγγέλματα δίνοντας του ένα κατάλογο των πραγμάτων που μπορούσα να κάνω λοιπόν, μπορείς να βοηθήσεις ναι η όχι. Κατσούφιασε καθώς κοίταξε τη λίστα. Καλά, δεν ξέρω, είπε διστακτικά, μιλάς σαν Αρειανός. Κοίτα, θα δούμε τι μπορούμε να κάνουμε. Έλα σε μία βδομάδα από σήμερα. Μ' αυτά, ξανάναψε το σβησμένο πια πούρο του, σώριασε τα πόδια του στο τραπέζι και βυθίστηκε στη μελέτη μιας αθλητικής εφημερίδας. Πήρα τον δρόμο μου προς τα έξω, περνώντας μπροστά απ' την βαμμένη γυναίκα που χαιρέτησε την αναχώρησή μου με μία περήφανη ματιά κι ένα φύσημα της μύτης. Κατέβηκα τις σκάλες που έτριζαν και ξαναβρέθηκα στον καταθλιπτικό δρόμο. Λίγο πιο πέρα είδα ένα άλλο γραφείο, και πήγα προς τα εκεί. Παρά λίγο να σταματήσει η καρδιά μου στη θέα της εισόδου. Μία εξώπορτα, μισοσάπιες ξύλινες σκάλες και μπογιά που κρεμόταν έτοιμη να πέσει. Στο δεύτερο πάτωμα άνοιξα την πόρτα με το σημάδι είσοδος. Πέρασα σ' έναν μεγάλο δωμάτιο, που έλεγες πως ξεπερνούσε το πλάτος του κτιρίου.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ολόγυρα έβλεπα ετοιμόρροπα γραφεία που φιλοξενούσαν έναν άντρα η μία γυναίκα το καθένα, μαζί με στοίβες από κάρτες. Ναι. Τι μπορώ να κάνω για σας. Ρώτησε μία φωνή δίπλα μου. Στρίβοντας αντίκρισα μία γυναίκα που μπορεί να ήταν εβδομήντα, παρόλο που φαινόταν γεροντότερη. **207**

Χωρίς να περιμένει απάντηση μου έδωσε ένα ερωτηματολόγιο και μου ζήτησε να το συμπληρώσω και να το δώσω στην κοπέλα στο γραφείο. Σύντομα είχα απαντήσει σ' όλες τις πολυάριθμες και πολύ προσωπικές ερωτήσεις και το πήγα όπως μου είχε ζητηθεί στην κοπέλα. Χωρίς να του ρίξει ούτε μία ματιά είπε. Μπορείτε να μου πληρώσετε τώρα την εγγραφή σας. Το έκανα με τη σκέψη πως είχαν έναν πολύ εύκολο τρόπο να βγάζουν χρήματα. Μέτρησε προσεκτικά τα χρήματα κι υστέρη τα έδωσε σ' έναν γκισέ, όπου μία άλλη γυναίκα τα ξαναμέτρησε και μου έδωσε μία απόδειξη. Το κορίτσι σηκώθηκε και φώναξε. Είναι κανείς ελεύθερος. Κάποιος από ένα μακρινό γραφείο κούνησε βαριεστημένα το χέρι του. Το κορίτσι γύρισε σε μένα και είπε. Αυτός ο κύριος στο βάθος θα σας εξυπηρετήσει. Περπάτησα προς το μέρος του, σκοντάφτοντας ανάμεσα στα τραπέζια. Αρκετό καιρό έκανε πως δεν μ' έβλεπε συνεχίζοντας το γράψιμο. Ύστερα τέντωσε προς το μέρος μου το χέρι του. Το πήρε και το έσφιξα μα το τράβηξε απότομα, λέγοντας θυμωμένα. Όχι, όχι. Θέλω να δω την απόδειξή σου, την απόδειξή σου, καταλαβαίνεις. Την εξέτασε προσεκτικά σ' όλες της τις λεπτομέρειες κι υστέρη την αναποδογύρισε εξετάζοντας την κενή πλευρά. Καθώς ξαναδιάβαζε την μπροστινή πλευρά. Φαίνεται πως αποφάσισε τελικά ότι ήταν γνήσια γιατί μου είπε. Καθίστε. Πάλι προς μεγάλη μου έκπληξη πήρε ένα καινούργιο ερωτηματολόγιο κι άρχισε να μου κάνει τις ίδιες ερωτήσεις, που μόλις πριν από λίγο είχα απαντήσει. Πετώντας στα σκουπίδια το πρώτο ερωτηματολόγιο και βάζοντας το δικό του στο συρτάρι είπε. Ελάτε σε μία βδομάδα και θα δούμε τι μπορούμε να κάνουμε. Ξαναγύρισε στο γράψιμο του, γράψιμο που, απ' ότι είδα, απευθυνόταν σε κάποια γυναίκα. Είπα δυνατά, θέλω να με προσέξεις τώρα αγαπητέ μου. Διαμαρτυρήθηκε. Είναι πολύ απλό, δεν μπορούμε να κάνουμε τόσο βιαστικά τις δουλειές,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πρέπει να διαθέτουμε σύστημα, καταλαβαίνεις, σύστημα. Λοιπόν, είπα, θέλω μία δουλειά τώρα, η τα χρήματά μου πίσω. Θεέ μου. Αναστέναξε. Τι φρίκη, τι φρίκη. **208**

Έριξε μία γρήγορη ματιά στο αποφασισμένο μου πρόσωπο, αναστέναξε και πάλι κι άρχισε ν' ανοίγει το ένα συρτάρι μετά το άλλο, σαν να προσπαθούσε να κερδίσει χρόνο για να σκεφτεί τι θα κάνει μετά. Ένα άπ' τα συρτάρια τραβήχτηκε πολύ. Ακούστηκε ένα κράς και διάφορα προσωπικά μικροαντικείμενα σκορπίστηκαν στο πάτωμα. Κάποιο κουτί με κάπου χίλιους συνδετήρες άνοιξε. Λίγο μετά ψάχναμε στο πάτωμα, μαζεύοντας πράγματα και πετώντας τα στο γραφείο. Μετά από πολλά όλα ήταν πάλι στη θέση τους. Το καταραμένο συρτάρι. Είπε με ύφος κουρασμένο. Πάντα έτσι φεύγει άπ' τη θέση του, οι συνάδελφοι εδώ το έχουν συνηθίσει. Για αρκετά καιρό έμεινε αμίλητος, περνώντας όλες τις κάρτες του κι υστέρα κοιτάζοντας όγκους χαρτιών, κουνώντας κάθε τόσο αρνητικά το κεφάλι του καθώς τραβούσε κοντά του νέα χαρτιά. Ά. Είπε στο τέλος, πέφτοντας ξανά στη σιωπή του. Λίγα λεπτά αργότερα, είπε. Ναι, έχω μία δουλειά για σένα. Ξεφύλλιζε τα χαρτιά του, άλλαξε γυαλιά κι άπλωσε στα τυφλά το χέρι του σε μία στοίβα από κάρτες. Παίρνοντας μία την έβαλε μπροστά του κι άρχισε να γράφει αργά αργά. Λοιπόν, που είναι. Ά. Κλάφαμ, ξέρεις το κλάφαμ. Χωρίς να περιμένει απάντηση συνέχισε. Είναι ένα φωτογραφικό εργαστήριο, θα δουλεύεις τη νύχτα. Οι φωτογράφοι στο Γουέστντ φέρνουν τη νύχτα τα φιλμ τους και τα παίρνουν το πρωί. Χμμ, ναι, ας δούμε. Συνέχιζε να σκαλίζει τα χαρτιά του. Θα πρέπει καμιά φορά να δουλεύεις και εσύ ο ίδιος στο Γουέστντ με μία κάμερα, σαν αντικαταστάτης. Πήγαινε λοιπόν μ' αυτή την κάρτα στο Κλάφαμ και δες αυτόν τον άνθρωπο, είπε δείχνοντας με το μολύβι το όνομα που είχε γράψει πάνω στην κάρτα. Το Κλάφαμ δεν ήταν από τις πιο υγιεινές περιοχές του Λονδίνου η διεύθυνση που έψαχνα ήταν σ' ένα δρομάκο ανάμεσα στα φτωχόσπιτα που φύτρωναν κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό κι ήταν πράγματι ένα άσχημο μέρος. Χτύπησα την

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πόρτα ενός σπιτιού που είχε την μπογιά του να κρέμεται και το τζάμι σ' ένα παράθυρο διορθωμένο μ' αυτοκόλλητο χαρτί. Η πόρτα άνοιξε ελαφρά και μία ατημέλητη γυναίκα κρυφοκοίταξε έξω, με τα άτακτα μαλλιά της να της κρύβουν το πρόσωπο.**209**

Ναι. Ποιόν ζητάς. Τής είπα και χωρίς να πει λέξη γύρισε και φώναξε. Χάρρυ. Κάποιος σε θέλει. Μπαίνοντας μέσα έσπρωξε την πόρτα να κλείσει, αφήνοντάς με απέξω. Κάποτε ξανάνοιξαν. Ένας αγριωπός άντρας στεκόταν μπροστά μου, αξύριστος, χωρίς κολάρο, με ένα τσιγάρο να κρέμεται από το στόμα του. Τα δάχτυλα των ποδιών του ξεπρόβαλαν από τις τρύπες στις παντόφλες του. Τι θέλεις, φίλε. Είπε. Του έδωσα την κάρτα απ' το γραφείο. Την πήρε την κοίταξε απ' όλες τις γωνίες, κοίταξε μετά την κάρτα εμένα και πάλι πίσω. Τελικά είπε. Ξένος. Πολλοί στο Κλάφαμ δεν δίνουν δεκάρα για τι σόι δουλειά θα πάρουν. Θα μου πεις για τη δουλειά τον ρώτησα. Όχι τώρα. Είπε, πρέπει να σε δω το πρώτο. Έλα μέσα, είμαι στο υπόγειο δεν πρόλαβε να το πει κι εξαφανίστηκε. Μπήκα στο σπίτι έχοντας τα εντελώς χαμένα. Πώς γινόταν να είναι στο υπόγειο τη στιγμή που στεκόταν ακριβώς μπροστά μου, και, τέλος πάντων, τι ήταν το υπόγειο. Το χολ του σπιτιού ήταν σκοτεινό. Έμεινα εκεί μη ξέροντας που να πάω και κατατρόμαξα καθώς άκουσα μία φωνή να φωνάζει πίσω μου, σχεδόν κάτω απ' τα πόδια μου. Φίλε, δεν έρχεσαι κάτω. Βήματα ακούστηκαν και σύντομα, από μία ασθενικά φωτισμένη πόρτα υπογείου που δεν είχα προσέξει, εμφανίστηκε το κεφάλι του ανθρώπου που μιλούσε πριν λίγο. Κατέβηκα μαζί του κάτι μισοσάπιες ξύλινες σκάλες, φοβούμενος ότι θα πέσω από στιγμή σε στιγμή. Το εργαστήριο. Είπε ο άνθρωπος, περήφανα. Μία ασθενική λάμπα φώτιζε την γεμάτη καπνούς τσιγάρων ατμόσφαιρα. Με δυσκολία ανάσαινα. Ένας πάγκος κάλυπτε όλο τον τοίχο στο μήκος του, συνοδευόμενος από μία σωλήνα αποχέτευσης. Φωτογραφικές λεκάνες ήταν τοποθετημένες πάνω του. Σ' ένα τραπέζι στην άλλη πλευρά στέκονταν ένας μισοκατεστραμένος μεγεθυντής, ενώ ένα άλλο τραπέζι φιλοξενούσε, καλυμμένες με φύλλα μολύβδου, αρκετές μεγάλες μποτίλιες. Με λένε Χάρρυ, είπε ο άνθρωπος, φτιάξε τα διαλύματα σου. Να δω πως θα τα πας. Σαν να

το θυμήθηκε εκείνη τη στιγμή, Πρόσθεσε. **210**

Χρησιμοποιούμε πάντα εμφανιστές Τζόνσον, τα καταφέρνουν καλά. Ο Χάρρυ κάθισε παράμερα, τρίβοντας ένα σπίρτο στο παντελόνι του για ν' ανάψει τσιγάρο. Έφτιαξα γρήγορα τα διαλύματα, εμφανιστή, επιβραδυντή και στερεοποιητή. Εντάξει, είπε. Τώρα πάρε κείνο τ' αρνητικό και τύπωσε μερικές φωτογραφίες. Πήγα να κάνω ένα τεστ πρώτα, μα με σταμάτησε. Όχι, μη χαλάς χαρτί, άφησέ το για πέντε δευτερόλεπτα. Ο Χάρρυ έμεινε ικανοποιημένος από τη δουλειά μου. Πληρώνουμε με το μήνα, φίλε. Είπε. Μόνο μην κάνεις γυμνά. Δεν θέλουμε φασαρίες με την αστυνομία. Δίνε όλα τα γυμνά σε μένα. Τα παιδιά έχουν καμιά φορά κάτι ιδέες. Τραβούν γυμνά για ειδικούς πελάτες. Δώστα όλα σε μένα, εντάξει. Λοιπόν, αρχίζεις στις δέκα απόψε και φεύγεις στις εφτά το πρωί. Εντάξει. Τότε κόλλα το. Εκείνη τη νύχτα, λίγο πριν τις δέκα, περπάτησα ξανά στο βρώμικο δρόμο, προσπαθώντας να διακρίνω τα νούμερα, στο πηχτό σκοτάδι. Έφτασα στο σπίτι κι ανέβηκα ως τη ροζιασμένη πόρτα. Χτύπησα, έκανα λίγο πίσω και περίμενα. Αλλά όχι για πολύ. Κάποιος όρθάνοιξε την πόρτα, που έτριξε δυνατά, η ίδια γυναίκα που μου είχε ανοίξει το πρωί στεκόταν εμπρός μου. Η ίδια γυναίκα, μα πόσο διαφορετική. Το πρόσωπό, της ήταν πουδραρισμένο και βαμμένο, τα μαλλιά της προσεκτικά χτενισμένα σε μπούκλες, ενώ το σχεδόν διάφανο φόρεμά της, έχοντας, πίσω του το φως του χολ, έδειχνε κάθε λεπτομέρεια απ' το χοντρό σώμα της. Μου χάρισε ένα πλατύ, γλυκό χαμόγελο κι είπε. Έλα μέσα γλυκέ μου. Με λένε Μαρί. Ποιός σ' έστειλε. Χωρίς να περιμένει απάντηση, έσκυψε προς τα μέρος μου, με το κοντό φόρεμα της να κρέμεται επικίνδυνα, και συνέχισε. Είναι τριάντα σελίνια για μισή ώρα η τρεις πένες και δέκα για όλη τη νύχτα. Ξέρω κόλπα, γλυκέ μου. Καθώς παραμέρισε για να περάσω το φως του σπιτιού έπεσε στο πρόσωπό μου. Είδε τη γενειάδα μου κι άλλαξε αμέσως ύφος. Ω. Εσύ είσαι. Είπε παγωμένα, και το χαμόγελο σβήστηκε απ' το πρόσωπο της όπως σβήνεται η κιμωλία απ' τον μαυροπίνακα. Ξεφύσησε Περιφρονητικά. **211**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Να χάσω τον καιρό μου. Και μόνο η ιδέα του. Άκου εσύ, φώναξε, θα πρέπει να βρεις κλειδί, συνήθως έχω δουλειά τέτοια ώρα. Γύρισα, έκλεισα την πόρτα πίσω μου και κατέβηκα στο φριχτό υπόγειο. Στίβες ολόκληρες από φιλμ περίμεναν να εμφανιστούν, λες και όλοι οι φωτογράφοι του Λονδίνου δεν ήξεραν άλλο εργαστήριο. Δούλευα σε σκοτεινιά τάφου, ξεδιπλώνοντας τα φιλμ, βάζοντάς τους κλίπ στα δύο άκρα και βουτώντας τα στα διαλύματα. Κλάκ κλάκ κλάκ ακουγόταν το χρονόμετρο. Αρκετά απότομα χτύπησε το κουδούνι του, προειδοποιώντας με. Ότι τα φιλμ ήταν έτοιμα. Ο απροσδόκητος ήχος μ' έκανε να πηδήξω τόσο ψηλά που χτύπησα το κεφάλι μου σε ένα χαμηλό δοκάρι. Έβγαλα όλα τα φιλμ και τ' άφησα για λίγα λεπτά να πλυθούν. Ύστερα τα άφησα ένα τέταρτο στον στερεωτή. Ένα τελευταίο λουτρό, αυτή τη φορά σε υποδοσφίδιο του νατρίου, και τα αρνητικά ήταν έτοιμα. Άναψα τη μικρή λάμπα και τύπωσα μερικές φωτογραφίες. Δύο ώρες μετά όλα τα φιλμ ήταν έτοιμα, εμφανισμένα, στερεωμένα, στεγνωμένα σε οινόπνευμα. Τέσσερις ώρες μετά σχεδόν τελείωνα. Άρχισα επίσης να πεινάω. Κοίταξα γύρω μου να δω μήπως μπορούσα να βράσω τίποτα σε καμιά χύτρα. Μα δεν υπήρχε ούτε καν χύτρα κι έτσι άνοιξα να φάω τα σάντουιτς μου κι έπλυνα προσεχτικά ένα δοχείο μετρήσεων για να πιω νερό. Σκέφτηκα τη γυναίκα στο ισόγειο, κι αναρωτήθηκα αν θα έπινε ζεστό ωραίο τσάι. Ευχήθηκα να μου έφερνε και μένα. Η πόρτα πάνω απ' τα σκαλιά του υπόγειου άνοιξε μ' ένα τρίξιμο, αφήνοντας να περάσει ένα ποτάμι από φως. Βιαστικά έτρεξα να καλύψω ένα ανοιχτό πακέτο φωτογραφικού χαρτιού πριν το καταστρέψει το φως, καθώς μία φωνή ακούστηκε να λέει. Εσύ εκεί κάτω. Θέλεις ένα φλιτζάνι. Δεν παν καλά οι δουλειές απόψε κι έκανα λίγο τσάι πριν πάω για ύπνο. Δεν μπορούσα να σε βγάλω απ' το μυαλό μου. Πρέπει να ήταν τηλεπάθεια. Γέλασε με το αστείο της και κατέβηκε τις σκάλες. Άφησε κάπου τον δίσκο και κάθισε σε μία καρέκλα ξεφυσώντας με θόρυβο. Φιου. Είπε. Είναι φούρνος εδώ μέσα. Έλυσε τη ζώνη της ρόμπας της, την άνοιξε και με φρίκη είδα πως δεν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

φορούσε τίποτα από μέσα. Είδε την έκφρασή μου και χαχάνισε. Δεν σου ρίχνομαι, έχουν άλλα πράγματα να κάνουν τα χέρια σου απόψε.**212**

Σηκώθηκε άπ' την καρέκλα, αφήνοντας τη ρόμπα να πέσει στο πάτωμα, και πήγε εκεί όπου στέγνωναν οι φωτογραφίες. Τζή. Φώναξε, ανακατεύοντας τις. Τι μούτρα. Δεν καταλαβαίνω τι έχουν αυτές οι κότες και τούς παίρνουν φωτογραφίες. Ξανακάθισε, εγκαταλείποντας χωρίς τύψεις τη ρόμπα της έκανε πολλή ζέστη εδώ μέσα κι εγώ ζεσταινόμουν ακόμη περισσότερο. Πιστεύεις στην τηλεπάθεια. Ρώτησε. Φυσικά και πιστεύω. Απάντησα. Λοιπόν, είδα ένα σώου στο παλλάδιο, όπου παρουσίαζαν και τηλεπάθεια. Είπα πως ήταν αληθινά, μα ο τύπος που με πήγε έλεγε πως όλα είναι απάτες. Υπάρχει ένας ανατολίτικος μύθος για έναν ταξιδιώτη στην πλατιά έρημο Γκόμπι. Πέθανε η καμήλα του κι εκείνος σχεδόν σερόνταν στην άμμο, μισοπεθαμένος άπ' τη δίψα. Ξαφνικά είδε μπροστά του κάτι που έμοιαζε μ' ασκί, ένα δέρμα γίδας γεμάτο νερό, άπ' αυτά που κουβαλούν οι ταξιδιώτες. Τρέχοντας απεγνωσμένα προς το ασκί έσκυψε να πιει, μα βρήκε πως δεν περιείχε παρά υπέροχα διαμάντια που κάποιος άλλος διψασμένος ταξιδιώτης είχε πετάξει για να ελαφρώσει το φορτίο του. Έτσι συμβαίνει και στη δύση, οι άνθρωποι ζητούν υλικά πλούτη, ζητούν τεχνική πρόοδο, ρουκέτες μεγαλύτερες και ισχυρότερες, τηλεκατευθυνόμενα αεροπλάνα, εξερεύνηση του διαστήματος. Τις αληθινές αξίες τις αντιμετωπίζουν με καχυποψία, πιστεύοντας πως είναι απάτες η κωμικά νούμερα του θεάτρου. Όταν βρίσκονταν οι Βρετανοί στην Ινδία, ήταν πολύ γνωστό ότι οι Ινδοί μπορούσαν να στέλνουν μηνύματα σε μακρινές αποστάσεις, αναγγέλλοντας επαναστάσεις, επικείμενες αφίξεις κι άλλα νέα. Τέτοια μηνύματα ήταν γνωστό πως διέσχιζαν τη χώρα μέσα σε λίγες μόνο ώρες. Το ίδιο πράγμα παρατηρήθηκε και στην Αφρική και ήταν γνωστό σαν τηλέγραφος των θάμνων. Με την κατάλληλη εκπαίδευση τα σύρματα του τηλεγράφου δεν θα χρειάζονταν πια. Ούτε τηλέφωνα να δοκιμάζουν τα νευρά μας. Οι άνθρωποι θα έστελναν μηνύματα χάρη στις φυσικές τους ικανότητες. Στην ανατολή τέτοια θέματα μελετήθηκαν επί αιώνες οι ανατολικές χώρες συμπαθούν τέτοιες ιδέες και δεν γίνονται αρνητικές σκέψεις, που θα εμπόδιζαν τα δώρα της φύσης να κάνουν το έργο τους.**213**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Μαρί, είπα, θα σου κάνω ένα μικρό τρύνκ, που δείχνει πως δουλεύει η τηλεπάθεια η ο νους πάνω στην ύλη. Εγώ θα είμαι ο νους, εσύ η ύλη. Με κοίταξε ύποπτα, για μία στιγμή μάλιστα με αγριοκοίταξε, μα υστέρα απάντησε. Εντάξει, κανε ο,τι θέλεις να διασκεδάσουμε. Συγκέντρωσα τις σκέψεις μου στο πίσω μέρος του λαιμού της, φέρνοντας στη φαντασία μου μία μύγα να την τσίμπα. Είδα την εικόνα του εντόμου να την κέντα. Ξαφνικά η Μαρί έδωσε ένα βίαιο χτύπημα στο σβέρκο της, χρησιμοποιώντας μία πολύ άσχημη λέξη για να περιγράψει το έντομο. Φαντάστηκα το τσίμπημα να είναι δυνατότερο κι εκείνη με κοίταξε γελώντας. Καλέ μου. Είπε, αν μπορούσα να κάνω κάτι τέτοιο θα έσπαγα μεγάλη πλάκα με τούς τύπους που μ' επισκέπτονται. Αδιάκοπα, κάθε νύχτα, πήγαινα στο ακατάστατο σπίτι του βρώμικου δρομάκου. Συχνά, όταν η Μαρί δεν είχε δουλειά, κατέβαινε στο υπόγειο με την τσαγιέρα για να μιλήσει και ν' ακούσει. Σιγά σιγά κατάλαβα ότι κάτω άπ το σκληρό παρουσιαστικό της, παρά τη ζωή που έκανε, ήταν μία πολύ καλή γυναίκα σε αυτούς που είχαν ανάγκη. Μου είπε πολλά για τον άνθρωπο που με προσέλαβε και με προειδοποίησε να βρίσκομαι σπίτι νωρίς το πρωί της τελευταίας μέρας του μήνα. Κάθε νύχτα εμφάνιζα και τύπωνα φιλμ, αφήνοντας τα πάντα έτοιμα για να τα πάρουν νωρίς το πρωί. Για ένα ολόκληρο μήνα δεν έβλεπα παρά τη Μαρί και την τριακοστή πρώτη μέρα έμεινα ως αργά. Γύρω στις εννιά το πρωί ένα άτομο μ' αλαζονικό βλέμμα κατέβηκε γρήγορα τις γυμνές σκάλες του υπόγειου. Στάθηκε στο τελευταίο σκαλί και με κοίταξε με φανερό μίσος. Νομίζεις πως θα πληρωθείς πρώτα, μούγκρισε. Είσαι νυχτερινός, λοιπόν ξεκουμπίσου. Θα φύγω όταν είμαι έτοιμος, όχι πριν, του απάντησα. Εσύ. Είπε, θα σου δείξω εγώ να μου βγάζεις γλώσσα. Άρπαξε μία μποτίλια, έσπασε το λαιμό στον τοίχο κι ήρθε εναντίον μου με την άγρια, πριονωτή άκρη του γυαλιού να σκοπεύσει το πρόσωπό μου. **214**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ήμουν κουρασμένος και κακόκεφος. Μα μερικοί από τούς μεγαλύτερους δάσκαλους της τέχνης της πάλης με είχαν διδάξει να παλεύω. Αφόπλισα τον τιποτένιο μάγκα κάτι πολύ απλό και τον έδειρα τόσο όσο δεν είχε δαρθεί ποτέ στη ζωή του. Η Μαρί, ακούγοντας τις φωνές πετάχτηκε απ' το κρεβάτι της και τώρα καθόταν στα σκαλιά απολαμβάνοντας τη σκηνή. Ο τύπος αληθινά έκλαιγε, έτσι έχωσα το κεφάλι του στη λεκάνη με το νερό για να ξεπλύνω τα δάκρυα του και να σταματήσω τα ποτάμια, τις βρисиές που ξεστόμιζε. Καθώς τον άφησα να σταθεί όρθιος του είπα. Στάσου στη γωνία εάν κινηθείς πριν σου πω ότι μπορείς, θα αρχίσω απ' την αρχή. Δεν κινήθηκε. Καλέ μου. Αυτό ήταν θέαμα για πονεμένα μάτια, είτε η Μαρί. Αυτό εκεί το ζώο είναι αρχηγός μιας απ' τις συμμορίες του Σόχο. Τον έχεις κατατρομάξει, νόμιζε πως ήταν ο μεγαλύτερος πολεμιστής όλων των αιώνων, αλήθεια. Κάθισα και περίμενα. Κάπου μία ώρα αργότερα κατέβηκε τα σκαλιά ο άνθρωπος που με είχε προσλάβει, χλωμιάζοντας μόλις αντίκρισε εμένα και το γκάνγκστερ. Θέλω τα χρήματά μου, είπα. Δεν πήγε καλά ο μήνας, δεν έχω καθόλου χρήματα, έπρεπε να πληρώσω προστασία σ' αυτόν, είπε δείχνοντας το γκάνγκστερ. Τον κοίταξα. Νομίζεις πως δουλεύω σ' αυτή τη βρωμερή τρύπα για το τίποτα. Ρώτησα. Δώσε μου λίγες μέρες να δω αν μπορώ να ξετρυπώσω μερικά. Αυτός έδειξε το γκάνγκστερ μου παίρνει όλα τα χρήματα, γιατί αν δεν τον πληρώσω, κάνει φασαρίες στους άντρες μου. Ούτε χρήματα, ούτε ελπίδες ότι θα βρεθούν. Συμφώνησα να συνεχίσω για άλλες δυό βδομάδες ώστε να βρει το αφεντικό τίποτε χρήματα από κάπου. Άφησα λυπημένος το σπίτι σκεπτόμενος πόσο τυχερός ήμουν που πήγαινα με το ποδήλατο ως το Κλάφαμ κερδίζοντας τα εισιτήρια. Καθώς ετοιμαζόμουν να ξεκλειδώσω το ποδήλατο μου ο γκάνγκστερ ήρθε τρέχοντας προς το μέρος μου. Άκου, φίλε, μου ψιθύρισε βραχνά, θέλεις μία καλή δουλειά. Να προστατεύεις εμένα. Είκοσι πέννες τη βδομάδα, σίγουρα. Ξέχασε το, παλιό σουπιά, του απάντησα άγρια. Είκοσι πέντε πέννες τη βδομάδα. Καθώς γύρισα θυμωμένος προς το μέρος του πήδηξε μουδιασμένα προς τα πίσω, μουρμουρίζοντας. **215**

Ας τα κάνουμε τριάντα, τελευταία προσφορά, κι όλες οι γυναίκες που θες κι όλο το ποτό που μπορείς να πεις, μεγαλείο. Βλέποντας την έκφραση μου όμως πήδηξε προς τα υπόγεια και εξαφανίστηκε στο σπίτι κάποιου. Τον άφησα, ανέβηκα στο ποδήλατο και ξεκίνησα. Κράτησα τη δουλειά για τρεις μήνες σχεδόν, εμφανίζοντας φιλμ και γυρίζοντας στους δρόμους σαν πλανόδιος φωτογράφος, μα ούτε εγώ ούτε οι άλλοι που δούλευαν μαζί μου πληρωθήκαμε ποτέ. Στο τέλος παραιτηθήκαμε όλοι απελπισμένοι. Αναμεταξύ είχαμε μετακομίσει σε μία άπ' τις αμφίβολης ποιότητας πλατείες στην περιοχή Μπέσγουωτερ και γύριζα από γραφείο εργασίας σε γραφείο εργασίας προσπαθώντας να βρω δουλειά. Στο τέλος, πολύ πιθανό να με ξεφορτωθεί, κάποιος υπάλληλος, μου είπε. Μα γιατί δεν πηγαίνετε στο τμήμα ανωτέρων διορισμών, στην πλατεία Τάβιστοκ. Θα σας δώσω μία κάρτα. Πήγα γεμάτος ελπίδες. Μου έκαναν θαυμάσιες υποσχέσεις. Να μερικές. Μα τον Ιώβ, ναι, είστε ακριβώς ο κατάλληλος άνθρωπος, για τον καινούργιο ατομικό σταθμό έρευνας στο Κέθνες, στη Σκωτία, θέλετε να πάτε να σας δουν. Έκανε πως ψάχνει στα χαρτιά του με προσοχή. Απάντησα. Πληρώνουν τα έξοδα μετακίνησης. Ω. Αγαπητέ μου, όχι βέβαια. Ήταν η εμφαντική απάντηση, θα πρέπει να πάτε με δικά σας έξοδα. Σε μία άλλη περίπτωση ταξίδεψα με δικά μου έξοδα στο Κάρντιγκαν της Ουαλίας. Ζητούσαν κάποιον που να έχει γνώσεις πολιτικού μηχανικού. Ταξίδεψα, με δικά μου έξοδα, μέσα άπ' όλη την Αγγλία μέχρι την Ουαλία. Ο σταθμός ήταν εκπληκτικά μακριά άπ' τον τόπο της συνέντευξης. Πέρασα με τα πόδια άπ' όλους τους δρόμους του Κάρντιγκαν κι έφτασα στην άλλη πλευρά του. Αγαπητέ μου, αγαπητέ μου. Έχετε πολύ δρόμο να κάνετε ακόμα, σας λέω. Είπε η ευχάριστη γυναίκα άπ' την οποία ζήτησα οδηγίες. Συνέχισα να περπατώ και να περπατώ, ώσπου στο τέλος έφτασα στην είσοδο ενός σπιτιού κρυμμένου στα δέντρα. Ο διάδρομος του κήπου ήταν καλά διατηρημένος. Ήταν επίσης μακρύς κι ανηφορικός. Στο τέλος μπήκα στο σπίτι. **216**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ο αξιαγάπητος άνθρωπος που με υποδέχτηκε κοίταξε τα χαρτιά μου που είχα ζητήσει να μου στείλουν στην Αγγλία από τη Σαγκάη. Με τέτοια χαρτιά, δεν θα έπρεπε να έχετε καμιά δυσκολία να βρείτε εργασία, είπε. Δυστυχώς δεν έχετε καμιά πείρα εδώ στην Αγγλία με συμβόλαια πολιτικού μηχανικού. Για αυτό το λόγο δεν μπορώ να σας προσλάβω. Μα πέστε μου, ρώτησε, είστε διπλωματούχος γιατρός, γιατί σπουδάσατε και μηχανική μετά. Βλέπω πως έχετε πάρει μπάτσελορ σαν πολιτικός μηχανικός. Έμελλε να ταξιδέψω σαν γιατρός σε πολύ μακρινές περιοχές και ήθελα να είμαι ικανός να κτίσω το δικό μου νοσοκομείο, απάντησα. Χμμμ. Γρύλισε, θα ήθελα να σας βοηθήσω μα δεν μπορώ. Περπάτησα πάλι πίσω στους δρόμους του Κάρντιγκαν, πίσω στο φοβερό σιδηροδρομικό σταθμό. Περίμενα δυό ώρες για το τραίνο, μα τελικά έφτασα σπίτι μου για ν' αναφέρω, μία ακόμη φορά, δεν βρήκα δουλειά την επόμενη μέρα πήγα πίσω στο γραφείο ευρέσεως εργασίας. Ο άνθρωπος που καθόταν στο γραφείο του μα δεν το άφηγε ποτέ. Αναρωτήθηκα είπε. Που λες, παλιόφιλε, απλώς δεν μπορούμε να μιλήσουμε εδώ. Κανε μου το τραπέζι κι ίσως μπορέσω να σου πω τίποτα. Για περισσότερο από μία ώρα τριγύριζα στο δρόμο απέξω, κοιτώντας στα παράθυρα και τα πόδια μου που πονούσαν. Ένας Λονδρέζος αστυφύλακας με στραβοκοίταζε από την άλλη πλευρά του δρόμου, προφανώς ανίκανος ν' αποφασίσει αν ήμουν ένας φιλήσυχος πολίτης η ένας μελλοντικός ληστής τραπεζών. Ίσως και τα δικά του πόδια να πονούσαν επίσης. Στο τέλος ο άνθρωπος αποχωρίστηκε απ' το γραφείο του και κατέβηκε με θόρυβο τις ξύλινες σκάλες. Το νούμερο εβδομήντα εννιά, παλιόφιλε, θα πάρουμε το νούμερο εβδομήντα εννιά. Ξέρω ένα καλό μέρος κι αρκετά φτηνό γι' αυτά που προσφέρει. Ανεβήκαμε το δρόμο, πήραμε ένα λεωφορείο της γραμμής εβδομήντα εννέα και σύντομα φτάσαμε στον προορισμό μας, σ' ένα απ' εκείνα τα εστιατόρια σε μία πάροδο λίγο πιο κάτω απ' την κεντρική λεωφόρο, όπου όσο πιο μικρό ήταν το κτίριο τόσο μεγαλύτερο ήταν το νοίκι. Ο άνθρωπος χωρίς το γραφείο του κι εγώ φάγαμε, εγώ ένα πολύ λιτό φαγητό κι εκείνος κάτι απίθανες ποσότητες, ώσπου, μετά από έναν αναστεναγμό ικανοποίησης, είπε. **217**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ξέρεις, παλιόφιλε, οι συνάδελφοι σου περιμένουν να βρουν καλές δουλειές, μα δεν σκέφτηκαν ποτέ ότι αν οι διαθέσιμες δουλειές ήταν τόσο καλές, εμείς άπ' το προσωπικό θα τις παίρναμε πρώτοι. Οι δικές μας δουλειές δεν μας επιτρέπουν και πολλές πολυτέλειες, ξέρεις. Μα, είπα πρέπει να υπάρξει κάποιος τρόπος να βρει κανείς δουλειά σ' αυτήν την καταραμένη πόλη η πιο έξω. Το πρόβλημα σου είναι ότι φαίνεσαι διαφορετικός, ότι προκαλείς την προσοχή. Άσε που φαίνεσαι κι άρρωστος. Ίσως να βοηθούσε αν ξύριζες τα γένια σου. Με κοίταξε σκεπτικός, σαν να αναρωτιόταν πως να με ξεφορτωθεί πιο όμορφα. Ξαφνικά είδε το ρολόι του και πήδηξε όρθιος, ταραγμένος. Παλιόφιλε, φεύγω πετώντας, ο γερο δουλέμπορος θα παραφυλάει τούς καθυστερημένους τώρα. Χτύπησε φιλικά το μπράτσο μου κι είπε. Μη χάνεις τα χρήματά σου σε μας, είναι απλό. Δεν έχουμε άλλες δουλειές εκτός από σερβιτόρους και τα παρόμοια. Μ' αυτά γύρισε κι εξαφανίστηκε, αφήνοντας με να πληρώσω τον αρκετά φουσκωμένο λογαριασμό του. Αρχισα να περπατώ στους δρόμους, θέλοντας να κάνω κάτι καλύτερο, αρχισα να κοιτώ τις αγγελίες στη βιτρίνα κάποιου καταστήματος. Νεαρή χήρα με μικρό παιδί ζητεί δουλειά. Χαράκτης ειδικευμένος σε λεπτουργήματα ζητεί, πελάτες. Κυρία μασέζ προσφέρει κατ' οίκον θεραπεία. Ασφαλώς και θα προσφέρει, σκέφτηκα. Καθώς απομακρυνόμουν είχα την ιδέα αν τα συνηθισμένα πρακτορεία, γραφεία, υπουργεία κλπ. δεν μπορούσαν να με βοηθήσουν, τότε γιατί να μη δοκιμάσω μία αγγελία στις βιτρίνες. Γιατί όχι. Είπαν τα φτωχά κουρασμένα μου πόδια καθώς χτυπούσαν ξερά στο σκληρό, αφιλόξενο πεζοδρόμιο. Εκείνη τη νύχτα, στο σπίτι, έστυψα το μυαλό μου να βρω τρόπους για να ζήσω και να μαζέψω αρκετά χρήματα για την έρευνα σχετικά με την αύρα. Στο τέλος τύπωσα έξι κάρτες που έλεγαν. Πτυχιούχος ιατρός όχι Αγγλικού πανεπιστημίου προσφέρει βοήθεια σε ψυχολογικά προβλήματα. Πληροφορίες εντός. Έκανα άλλες έξι που έλεγαν. Ικανότατος επιστήμονας, πολυταξιδεμένος, προσφέρει υπηρεσίες για οτιδήποτε ασυνήθιστο. Εξαιρετικές συστάσεις. Γράψατε **218**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Την επόμενη μέρα, με τις αγγελίες όλες ωραία τοποθετημένες σε ορισμένες στρατηγικές βιτρίνες Λονδρέζικων καταστημάτων, κάθισα και περίμενα αποτελέσματα. Ήρθαν. Κατάφερα ν' αποκτήσω αρκετή, δουλειά σαν ψυχολογικός σύμβουλος, ώστε να ζούμε πιο άνετα κι ο μισοσβησμένες φλόγες των οικονομικών μας πήραν σιγά σιγά ζωή. Σαν βοηθητική δουλειά έκανα ελεύθερες διαφημίσεις και μία από τις μεγαλύτερες φαρμακευτικές φίρμες της Αγγλίας μου έδωσε δουλειά για τον ελεύθερο χρόνο μου. Ο πολύ γενναϊόδωρος κι ανθρωπιστής διευθυντής της, ένας γιατρός, ο οποίος με είδε, θα με είχε προσλάβει μόνιμα αν δεν τον εμπόδιζαν οι πολύ αυστηρές απαιτήσεις της ασφάλειας προσωπικού. Ήμουν υπερβολικά γέρος και υπερβολικά άρρωστος. Η προσπάθεια για να καταλάβεις ένα σώμα είναι τρομερή. Η ένταση που χρειαζόταν για την αντικατάσταση των μορίων του νέου σώματος με εκείνα τού παλιού ξεπερνούσε σχεδόν ο,τι μπορούσα ν' αντέξω κι όμως, για χάρη της επιστήμης, το ξεπέρασα. Ταξίδευα πιο συχνά τώρα με το αστρικό σώμα ως το Θιβέτ, τη νύχτα κυρίως η τα σαββατοκύριακα, όταν ήξερα ότι κανένας δεν θα με ενοχλήσει, γιατί το να ενοχλείς το σώμα κάποιου που βρίσκεται σ' αστρικό ταξίδι, μπορεί πολύ εύκολα ν' αποβεί μοιραίο. Έβρισκα παρηγοριά στη συντροφιά εκείνων των ανώτερων Λάμα που μπορούσαν να με δουν στο αστρικό επίπεδο κι η ανταμοιβή μου ήταν τα σχόλιά τους για τις πράξεις μου. Σε μία τέτοια επίσκεψη θρηνούσα το θάνατο ενός αγαπημένου μου ζώου, μιας γάτας με τέτοια εξυπνάδα που πολλοί άνθρωποι θα τη ζήλευαν. Ένας γέροντας Λάμα που με συντρόφευε, χαμογέλασε με κατανόηση κι είπε. Αδελφέ μου, θυμάσαι την ιστορία τού σπόρου τού σιναπιού. Ο σπόρος τού σιναπιού, μα ναί. Πόσο καλά τη θυμόμουν, μία απ' τις διδασκαλίες της πίστης μας. Η φτωχή νεαρή γυναίκα είχε χάσει το πρωτότοκο παιδί της. Τρελή σχεδόν απ' τη θλίψη της και τον πόνο, περιπλανιόταν στους δρόμους της πόλης παρακαλώντας για κάτι, κάποιον που θα μπορούσε να φέρει τον γιο της πίσω στη ζωή. Άλλοι τη λειπόντουσαν, άλλοι τη χλεύαζαν και τη φώναζαν τρελή που πίστευε ότι ήταν ποτέ δυνατόν ν' αναστηθεί ο γιος της. Δεν μπορούσε να βρει παρηγοριά και κανείς δεν είχε λόγια ν' απαλύνει τον πόνο της. Στο τέλος ένας γέρος ιερέας βλέποντας την απελπισία της, την κάλεσε και της είπε. **219**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ένας μόνον άνθρωπος στον κόσμο μπορεί να σε βοηθήσει. Είναι ο τέλειος εκείνος, ο Βούδας που ζει στην κορυφή εκείνου του βουνού. Πήγαινε να τον δεις. Η χαροκαμένη μητέρα, με το σώμα της να πονά κάτω άπ' το βάρος της θλίψης της, ανέβηκε αργά το δύσκολο βουνίσιο μονοπάτι, ώσπου κάποτε αντίκρισε τον Βούδα καθισμένο σ' ένα βράχο. Πέφτοντας στα γόνατα φώναξε. Ω Βούδα. Φέρε πίσω στη ζωή το γιο μου. Ο Βούδας σηκώθηκε κι άγγιξε απαλά τη φτωχή γυναίκα, λέγοντας. Πήγαινε κάτω στην πόλη. Γύρισε όλα τα σπίτια και φέρε μου ένα σιναπόσπορο από το σπίτι εκείνο που δεν έχει γνωρίσει ποτέ το θάνατο. Η νεαρή γυναίκα έξαλλη από χαρά σηκώθηκε όρθια και κατέβηκε τρέχοντας τη βουνοπλαγιά. Έφτασε λαχανιασμένη στο πρώτο σπίτι κι είπε. Ο Βούδας με πρόσταξε να του πάω έναν σιναπόσπορο από το σπίτι που δεν γνώρισε ποτέ του θάνατο. Σ' αυτό το σπίτι, της είπαν, έχουν πολλοί πεθάνει. Στο επόμενο σπίτι της είπαν. Είναι αδύνατο να σου πούμε πόσοι πολλοί έχουν πεθάνει σ' αυτό το σπίτι, γιατί είναι πολύ παλιά. Πήγε σ' όλα τα σπίτια του δρόμου και του επόμενου δρόμου και του παρακάτω, τον ένα μετά τον άλλο. Σπάνια σταματούσε να ξεκουραστεί η να φάει, ασταμάτητα γύριζε από σπίτι σε σπίτι, μα δεν μπορούσε να βρει ούτε ένα που να μην το είχε επισκεφτεί, έστω και μία φορά, ο θάνατος. Αργά πήρε στο τέλος το δρόμο προς το Βούδα. Τον είδε να στέκεται μπροστά της σε διαλογισμό. Έφερε το σιναπόσπορο. Ρώτησε. Όχι, και ούτε τον αναζητώ άλλο πια, είπε. Η θλίψη μου με είχε τόσο τυφλώσει, που σκεφτόμουν πως μόνο εγώ υποφέρω και λυπάμαι. Τότε γιατί ήρθες πάλι σε μένα. Ρώτησε ο Βούδας. Για να σου ζητήσω να μου διδάξεις την αλήθεια, απάντησε. Και ο Βούδας της είπε. Σ' όλο τον κόσμο των ανθρώπων και σ' όλο τον κόσμο των θεών, ένας μοναδικός νόμος υπάρχει. Όλα τα πράγματα είναι παροδικά. Ναι, ήξερα όλες τις διδασκαλίες, μα η απώλεια ενός αγαπημένου σου μένει πάντα απώλεια. Ο γέρος Λάμα χαμογέλασε ξανά και είπε. **220**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ένα όμορφο μικρό πρόσωπο θα έρθει κοντά σου να δώσει λίγη χαρά στη δύσκολη και σκληρή ζωή σου. Περίμενε. Κάμποσο καιρό μετά, πολλούς μήνες μετά, πήραμε στο σπίτι μας την κυρία Κου Ευ. Ήταν ένα Σιαμέζικο γατάκι υπέροχης ομορφιάς κι εξυπνάδας. Το μεγαλώσαμε όπως θα μεγαλώνουμε ένα άνθρωπο κι ανταποκρινόταν όπως ένας καλός άνθρωπος θα το έκανε. Σίγουρα απάλυνε τις λύπες μας και το φορτίο της ανθρώπινης κακίας. Η ελεύθερη εργασία χωρίς κανένα νομικό στήριγμα ήταν πραγματικά δύσκολη οι ασθενείς έρχονταν ξέροντας το ο διάβολος ήταν άρρωστος, ο διάβολος ήθελε να γίνει μοναχός. Ο διάβολος ήταν καλά, έβρισκε τον εαυτό του. Οι ιστορίες που έλεγαν οι πελάτες για να εξηγήσουν τούς λόγους που δεν με πλήρωναν, θα μπορούσαν να γεμίσουν πολλά βιβλία και θα έκαναν τούς κριτικούς να δουλεύουν υπερωρίες. Εξακολούθησα ν' αναζητώ μόνιμη εργασία. Ω. Είπε ένας φίλος, μπορείς να κάνεις ελεύθερο γράψιμο, γράψιμο φάντασμα. Το έχεις ποτέ σκεφτεί έχω ένα φίλο που έχει γράψει πολλά βιβλία, θα σου τον συστήσω. Έτσι ξεκίνησα για ένα από τα μεγαλύτερα μουσεία του Λονδίνου να δω τον φίλο. Με οδήγησαν σ' ένα γραφείο και για μία στιγμή νόμισα πως βρέθηκα στην αποθήκη του μουσείου. Φοβόμουν να κινηθώ μήπως και σπάσω τίποτα, έτσι έμεινα στη θέση μου και μούδιασα ακίνητος. Στο τέλος ήρθε ο φίλος. Βιβλία. Είπε. Ελεύθερο γράψιμο. Θα σε συστήσω στον πράκτορα μου. Ίσως μπορέσει να σε τακτοποιήσει κάπου. Άρχισε να γράφει με προσοχή κάτι κι υστέρη μου έδωσε ένα χαρτί με μία διεύθυνση πάνω του. Σχεδόν πριν προλάβω να καταλάβω τι συμβαίνει βρέθηκα έξω απ' το γραφείο. Λοιπόν, σκέφτηκα, θα βγει κι αυτό ψεύτικο όνειρο. Κοίταξα το κομμάτι χαρτί που κρατούσα. Ρήτζεντ στρήτ. Ωραία, μα σε ποιά άκρη του δρόμου βρισκόταν. Άφησα το τραίνο στο οξφορντσίρκους και με τη συνηθισμένη μου τύχη ανακάλυψα πως βρισκόμουν στην λάθος άκρη. Ο δρόμος ήταν γεμάτος ανθρώπους που τριγύριζαν σαν μέλισσες έξω απ' τις εισόδους των μεγάλων καταστημάτων. Μία προσκοπική μπάντα η μία μπάντα του στρατού της σωτηρίας κατέβαινε με θόρυβο την οδό Κοντούι. **221**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Πέρασα περπατώντας απ' τα γραφεία της εταιρείας Γκόλντσμίθ και Σίλβερσμίθ κι αναλογιζόμουν πόσο μικρό μέρος απ' τα κεφάλαια τους θα έκαναν πραγματικότητα τις έρευνές μου. Στο σημείο που έστριβε ο δρόμος για να ενωθεί με το Πικαντίλυ, τον διέσχισα κι άρχισα να ψάχνω για τον καταραμένο αριθμό. Γραφείο ταξιδιών, υποδηματοποιείο, μα κανένα συγγραφικό πρακτορείο. Κάποτε πάντως είδα τον αριθμό, στριμωγμένο ανάμεσα σε δύο καταστήματα. Πέρασα μέσα για να βρεθώ σ' ένα μικρό διάδρομο, στο τέλος του οποίου υπήρχε ένα ανοιχτό ασανσέρ. Υπήρχε ένα κουδούνι, και το χρησιμοποίησα. Δεν έγινε τίποτα. Περίμενα κάπου πέντε λεπτά κι υστέρα ξανακτύπησα. Ακούστηκαν βήματα. Μ' έφερες από κάτω απ' την αποθήκη. Είπε μία φωνή. Μόλις έπινα το τσάι μου. Σε ποιόν όροφο πηγαίνεις. Θέλω τον κύριο Β. Είπα, δεν ξέρω σε ποιόν όροφο. Ω, στον τρίτο, είπε ο άνθρωπος, θα τον βρεις επάνω, μόλις τον ανέβασα. Εδώ είμαστε, είπε ανοίγοντας την ατσάλινη πόρτα. Στρίψε δεξιά, σ' εκείνη την πόρτα. Μ' αυτά εξαφανίστηκε γυρνώντας πίσω στο, κρύο πια, τσάι του. Άνοιξα την πόρτα που μου είχε δείξει και βρέθηκα μπρος σ' ένα μικρό πάγκο. Ο κύριος Β. Ρώτησα. Έχω ένα ραντεβού μαζί του. Το μελαχρινό κορίτσι έφυγε να βρει τον κύριο Β κι εγώ έμεινα να χαζεύω γύρω μου. Στην άλλη άκρη του πάγκου μερικά κορίτσια έπιναν τσάι κι ένας γέρος άντρας τούς έδινε οδηγίες για το πως θα παραδώσουν ορισμένα δέματα. Υπήρχε ένα τραπέζι πίσω μου με λίγα περιοδικά όπως είναι στα οδοντιατρεία, σκέφτηκα και στον τοίχο ήταν κολλημένη μία διαφήμιση μερικών έκδοτων. Το γραφείο φαινόταν να είναι υπερβολικά γεμάτο, από δέματα βιβλίων, ενώ νέο ανοιγμένες ιστορίες, γραμμένες στην γραφομηχανή, βρισκόνταν όμορφα τοποθετημένες στον αντικρινό τοίχο. Ο κ. Β. Θα είναι κοντά σε λίγο, είπε μία φωνή και γύρισα να χαμογελάσω το ευχαριστώ μου στη μελαχρινή κοπέλα. Εκείνη τη στιγμή άνοιξε μία πόρτα δίπλα μου και μπήκε ο κ. Β. Τον κοίταζα με μεγάλο ενδιαφέρον γιατί ήταν ο πρώτος πράκτορας συγγραφέων που είχα δει η ακούσει ποτέ μου.**222**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Είχε γένια. Και μπορούσα να τον φανταστώ σαν ένα παλιό Κινέζο μανδαρίνο. Παρόλο που ήταν Άγγλος είχε την αξιοπρέπεια και την αβροφροσύνη ενός γέρου, μορφωμένου Κινέζου, από το είδος του ανθρώπου που η δύση σπάνια διαθέτει. Ο κ. Β. Ήρθε, με χαιρέτησε σφίγγοντας μου το χέρι και με οδήγησε από την πλαϊνή πόρτα σ' ένα τόσο μικρό δωμάτιο, που μου θύμιζε κελί φυλακής χωρίς κάγκελα. Και τώρα τι μπορώ να κάνω για σας. Ρώτησε. Θέλω δουλειά, είπα άρχισε να ρωτά διάφορα πράγματα γύρω απ' εμένα, μα μπορούσα να δω απ' την αύρα του ότι δεν είχε καμιά δουλειά να μου προσφέρει κι ότι απλώς μου φερνόταν ευγενικά από υποχρέωση στον άνθρωπο που με είχε στείλει. Του έδειξα τα Κινεζικά μου διπλώματα κι είδα την αύρα του να τρεμοπαίζει μ' ενδιαφέρον. Τα πήρε στα χέρια του, τα εξέτασε πολύ προσεκτικά κι είπε. Θα πρέπει να γράψετε ένα βιβλίο. Νομίζω πως μπορώ να το αναλάβω για σας. Αυτό ήταν ένα σοκ που παρά λίγο να μ' αφήσει άφωνο εγώ να γράψω βιβλίο. Εγώ βιβλίο για μένα. Κοίταξα προσεκτικά την αύρα του να δω αν το εννοούσε πραγματικά κι ότι δεν προσπαθούσε απλώς να με ξεφορτωθεί ευγενικά. Η αύρα του έλεγε πως το εννοούσε αλλά και πως είχε αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητά μου να γράφω. Καθώς έφευγα οι τελευταίες του λέξεις ήταν. Πραγματικά πρέπει να γράψετε ένα βιβλίο. Ω, αφήστε αυτά τα μούτρα, είπε ο άνθρωπος του ασανσέρ. Ο ήλιος λάμπει απέξω. Δεν ήθελε το βιβλίο σου. Αυτό ακριβώς είναι το θέμα, απάντησα, καθώς έβγαινα απ' το ασανσέρ, το ήθελε. Περπατούσα στην Ρήτζεντ Στρήτ νομίζοντας πως ο κόσμος είχε τρελαθεί. Εγώ να γράψω βιβλίο. Εντελώς τρελό. Το μόνο που ήθελα ήταν μία δουλειά που να μας κρατά ζωντανούς και ν' αφήνει και κάτι παραπάνω, έτσι ώστε να μπορούσα να έκανα τις έρευνές μου κι οι μόνες προσφορές που είχα, ήταν να γράψω ένα γελοίο βιβλίο για τον εαυτό μου. Λίγο καιρό πριν γίνουν αυτά είχα απαντήσει σε μία αγγελία που ζητούσε ένα τεχνικό συγγραφέα για να γράφει βιβλία οδηγιών σχετικά με τ' αεροπλάνα. **223**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Με το βραδινό ταχυδρομείο πήρα ένα γράμμα που με καλούσε σε συνέντευξη την επόμενη μέρα. Α. Σκέφτηκα, ίσως τελικά μπορέσω και πιάσω αυτή τη δουλειά στο Κράλευ. Νωρίς το επόμενο πρωί, καθώς έτρωγα το πρωινό μου λίγο πριν ξεκινήσω για το Κράλευ, ένα γράμμα έπεσε στο κουτί. Ήταν από τον κ. Β. Θα πρέπει να γράψετε ένα βιβλίο, έγραφε. Σκεφτείτε το προσεκτικά και περάστε να με δείτε πάλι. Μπα. Μονολόγησα, θα σιχαινόμουν να έγραφα ένα βιβλίο. Έτσι έφυγα για το σταθμό όπου θα έπαιρνα το τραίνο για το Κράλευ. Το τραίνο μου φαινόταν να είναι από τα πιο αργά που είχα ποτέ μου συναντήσει. Μου φαινόταν πως χασομερούσε σε κάθε σταθμό και πως τριβόταν στις γραμμές, λες και η μηχανή η ο οδηγός βρίσκονταν στα τελευταία τους. Στο τέλος έφτασε στο Κράλευ. Η μέρα είχε αρχίσει να γίνεται υπερβολικά ζεστή τώρα κι εγώ μόλις έχασα το λεωφορείο. Το επόμενο θα ερχόταν πολύ αργά. Έτσι άρχισα να περπατώ στους δρόμους, πηγαίνοντας κάθε φορά και σε λάθος κατεύθυνση, από τις λάθος οδηγίες των ανθρώπων που ρωτούσα, γιατί η εταιρεία που πήγαινα να δω βρισκόταν σ' ένα πολύ άσημο μέρος. Μετά από πολλά, σχεδόν τόσο κουρασμένος που δεν μ' ένοιαζε πια, έφτασα σ' ένα μακρύ, βρώμικο δρομάκι. Τον ακολούθησα και στο τέλος έφτασα σ' ένα μισοερειπωμένο σπίτι που έμοιαζε να είχε μόλις χρησιμοποιηθεί σαν κατάλυμα από ένα σύνταγμα άγριους στρατιώτες. Γράψατε ένα εξαιρετικά καλό γράμμα, είπε ο άνθρωπος που με είδε. Θέλαμε να δούμε τι είδους άνθρωπος μπόρεσε κι έγραψε ένα τέτοιο γράμμα. Μου κόπηκε η αναπνοή στη σκέψη πως με είχε φέρει τόσο δρόμο μόνο και μόνο από απλή περιέργεια. Μα εσείς ζητήσατε ένα τεχνικό συγγραφέα, είπα, και είμαι πρόθυμος για κάθε τεστ. Ναι ναι, είπε ο συνομιλητής μου. Μα είχαμε πολλές φασαρίες μετά από εκείνη την αγγελία, τώρα κάνουμε αναδιοργάνωση και δεν σχεδιάζουμε να προσλάβουμε κανένα τουλάχιστον για τούς επόμενους έξι μήνες. Πάντως σκεφτήκαμε πως θα σας άρεσε να έρθετε και να δείτε την φίρμα μας. **224**

Κι εγώ σκέφτομαι πως θα έπρεπε να μου πληρώσετε τα εισιτήρια, του

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

απάντησα, μιας και με φέρατε εδώ χωρίς κανένα λόγο. Ω, δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι τέτοιο, είπε. Προσφερθήκατε να έρθετε για μία συνέντευξη εμείς δεχθήκαμε πολύ απλά την προσφορά σας. Ένωθα τόσο θλιμμένος, που ο μακρινός περίπατος ως τον σταθμό μου φάνηκε ακόμα μακρύτερος. Η απαραίτητη αναμονή για τραίνο κι η αργή διαδρομή πίσω στο Κλάφαμ. Οι ρόδες κάτω απ' τα πόδια μου φαίνονταν να λένε. Θα πρέπει να γράψεις ένα βιβλίο, πρέπει να γράψεις ένα βιβλίο, θα πρέπει να γράψεις ένα βιβλίο. Στη Γαλλία, στο Παρίσι, ζει ένας άλλος Θιβετιανός Λάμα που ήρθε στη δύση με ειδικό σκοπό. Διαφορετικά απ' ο,τι συμβαίνει μ' έμενα, εκεί οι περιστάσεις προστάζουν ότι πρέπει ν' αποφύγει κάθε δημοσιότητα. Κάνει την δουλειά του και πολλοί λίγοι ξέρουν πως ήταν κάποτε ένας Λάμα σ' ένα μοναστήρι του Θιβέτ στα πόδια της Ποτάλα. Του είχα γράψει ζητώντας τη γνώμη του και όπως το περίμενα κάπως θα απαντούσε πως δεν θα ήταν φρόνιμο να γράψω. Ο σταθμός τού Κλάφαμ έδειχνε πιο βρώμικος και πιο σκουριασμένος από ποτέ, στην κατάστασή μου. Κατέβηκα από την πλατφόρμα στο δρόμο και περπάτησα ως το σπίτι μου. Η γυναίκα μου έριξε μία ματιά στο πρόσωπο μου και δεν έκανε ερωτήσεις. Μετά από το φαγητό, παρόλο που δεν είχα καμιά όρεξη να φάω, είπε. Τηλεφώνησα στον κ. Β. Σήμερα το πρωί. Λέει πως πρέπει να κάνεις μία περίληψη και να τού την πας να την δει. Περίληψη. Κι η ίδια η σκέψη μ' αρρώσταινε. Ύστερα διάβασα το ταχυδρομείο που μόλις είχε φτάσει. Δυό γράμματα που έλεγαν η θέση έχει ήδη καλυφθεί. σας ευχαριστούμε για το ενδιαφέρον σας, και το γράμμα από τον φίλο μου Λάμα τού Παρισιού. Κάθισα στην μισοκατεστραμμένη παλιά γραφομηχανή που είχα κληρονομήσει από τον προκάτοχο μου κι άρχισα να γράφω. Μου ήταν δυσάρεστο και κοπιαστικό. Δεν υπήρχε καμιά έμπνευση ούτε και διαθέτω λογοτεχνικό χάρισμα. Δουλεύω απλά σκληρά γύρω από ένα θέμα κι όσο πιο πολύ με απωθεί, τόσο σκληρότερα και γρηγορότερα δουλεύω, ώστε να τελειώνω το συντομότερο μ' αυτό. 225

Η μέρα έφτανε στο κουρασμένο τέλος της, οι σκιές της νύχτας γέμισαν τούς δρόμους για να σκορπιστούν αργότερα καθώς άναψαν οι λάμπες του

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

δρόμου, ρίχνοντας ένα σκληρό φως πάνω στους ανθρώπους και τα σπίτια. Η γυναίκα μου άναψε το φως και τράβηξε την κουρτίνα. Συνέχιζα να γράφω. Στο τέλος σταμάτησα μ' άκαμπτα και πονεμένα δάχτυλα. Μπροστά μου είχα μία στοίβα από χαρτιά, τριάντα σελίδες, πολύ πυκνογραμμένες. Αυτά. Φώναξα. Αν δεν του κάνουν τα παρατάω όλα κι εύχομαι να μην του κάνουν. Το επόμενο απόγευμα επισκέφθηκα ξανά τον κ. Β. Κοίταξε μία ακόμα φορά τα χαρτιά μου κι υστέρα πήρε την περίληψη και κάθισε αναπαυτικά να την διαβάσει. Κάθε λίγο λιγάκι κουνούσε επιδοκιμαστικά το κεφάλι του κι όταν τελείωσε, είπε πολύ προσεκτικά. Νομίζω πως θα μπορέσουμε να το εκδώσουμε. Αυτό όμως αφήστε το σε μένα. Αναμεταξύ γράψτε το πρώτο κεφάλαιο. Δεν ήξερα αν θα έπρεπε να είμαι ευχαριστημένος η λυπημένος καθώς περπατούσα στην Ρήτζεντ στρήτ προς το Πικαντίλλυ. Τα οικονομικά μας είχαν φτάσει σ' επικίνδυνο σημείο, μα και πάλι μισούσα τη σκέψη του να γράψω για τον εαυτό μου. Δυό μέρες αργότερα έλαβα ένα γράμμα από τον κ. Β. Που μου ζητούσε να τον επισκεφτώ, λέγοντας μου πως είχε καλά νέα για μένα. Η καρδιά μου μαύρισε στη σκέψη, ώστε τελικά δεν θα την απέφευγα τη δοκιμασία. Ο κ. Β ακτινοβολούσε καλοσύνη πάνω μου. Έχω ένα συμβόλαιο για σένα, είπε, μα πρώτα θα 'θελα να σε πάρω να δεις τον εκδότη. Πήγαμε μαζί σ' ένα άλλο μέρος του Λονδίνου και μπήκαμε σ' ένα δρόμο που ήταν γνωστός ν' ανήκει σε μία πολύ καθώς πρέπει περιοχή, με αρχοντικά σπίτια. Τώρα τα σπίτια αυτά είχαν γίνει γραφεία και οι άνθρωποι που έμεναν παλιά σ' αυτά ζούσαν πια σε μακρινές περιοχές. Περπατήσαμε στο δρόμο και σταματήσαμε σ' ένα σπίτι μ' αδιάφορο ύφος. Εδώ είμαστε είπε ο κ. Β μπήκαμε σ' ένα σκοτεινό χολ κι ανεβήκαμε μία γυριστή σκάλα ως το πρώτο πάτωμα. Στο τέλος μας πήγαν στον κύριο εκδότη, που φάνηκε λίγο ψυχρός στην αρχή, αν και σταδιακά γινόταν όλο και πιο φιλικός. 226

Η συζήτηση δεν κράτησε πολύ και σύντομα βρεθήκαμε πάλι στο δρόμο. Έλα πίσω στο γραφείο μου θεέ μου. Που είναι τα γυαλιά μου. Είπε ο κ. Β.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Ψάχνοντας νευρικά στις τσέπες του αναζητώντας τα. Αναστέναξε μ' ανακούφιση μόλις τα βρήκε και συνέχισε. Έλα πίσω στο γραφείο μου, έχω το συμβόλαιο έτοιμο να το υπογράψεις. Επί τέλους υπήρχε κάτι το θετικό, το σίγουρο, έναν συμβόλαιο να γράψω ένα βιβλίο. Αποφάσισα να κρατήσω το δικό μου μέρος της συμφωνίας κι έλπιζα να κάνει το ίδιο κι ο έκδοτης. Σίγουρα το τρίτο μάτι επέτρεψε στον εκδότη να το κρατήσει και με το παραπάνω. Το βιβλίο προχωρούσε, έκανα ένα κεφάλαιο κάθε φορά και το πήγαινα στον κ. Β. Αρκετές φορές επισκέφτηκα τον κύριο και την κυρία Β. Στο χαριτωμένο τους σπίτι και θα ήθελα ιδιαίτερα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην κυρία Β. Με δέχτηκε κοντά της και λίγοι Αγγλοι το έκαναν. Μου έδωσε θάρρος κι ήταν η πρώτη Αγγλίδα που το έκανε. Πάντα με έκανε να νιώθω άνετα, λοιπόν σ' ευχαριστώ. Κυρία β. Η υγεία μου χειρότερη γρήγορα στο κλίμα του Λονδίνου. Πάλευα να κρατηθώ ως το τέλος του βιβλίου, χρησιμοποιώντας όλες τις γνώσεις μου για ν' αναβάλω για λίγο την αρρώστια. Αφού είχα τελειώσει το πρώτο μου βιβλίο, είχαν την πρώτη προσβολή θρόμβωσης της στεφανιαίας, που παρά λίγο να με σκοτώσει. Το ιατρικό προσωπικό ενός πολύ φημισμένου Λονδρέζικου νοσοκομείου προβληματίστηκε από πολλά πράγματα γύρω από εμένα, μα δεν έλυσα τις απορίες τους ίσως το κάνει αυτό το βιβλίο. Θα πρέπει ν' αφήσετε το Λονδίνο, είπε ο ειδικός. Η ζωή σας διατρέχει κίνδυνο εδώ. Πηγαίνετε σε διαφορετικό κλίμα. Ν' αφήσω το Λονδίνο σκέφτηκα. Μα που να πάω. Στο σπίτι μου συζητήσαμε τούς τρόπους και τα μέσα και τούς τόπους όπου θα μπορούσαμε να ζήσουμε. Μερικές μέρες αργότερα έπρεπε να γυρίσω στο νοσοκομείο για έναν τελικό έλεγχο. Πότε φεύγετε. Ρώτησε ο ειδικός. Η κατάστασή σας δεν θα βελτιωθεί. **Εδώ. 227**

Αληθινά δεν ξέρω, του απάντησα. Υπάρχουν τόσο πολλά πράγματα να εξετάσω. Δεν υπάρχει παρά ένα μόνο πράγμα να εξετάσετε, είπε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ανυπόμονα, μείνετε εδώ και θα πεθάνετε. Αφήστε αυτόν τον τόπο κι ίσως ζήσετε λίγο περισσότερο. Μα δεν καταλαβαίνετε ότι η κατάσταση σας είναι σοβαρή. Για μιά ακόμη φορά είχα έναν μεγάλο πρόβλημα ν' αντιμετωπίσω.**228**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Λόμπσανγκ. Λόμπσανγκ. Στριφογύριζα στον ύπνο μου μη βρίσκοντας ησυχία. Ο πόνος στο στήθος μου ήταν οξύς, ο πόνος του αίματος που πήζει. Βαριανασαίνοντας γύρισα πίσω στη συνείδησή μου. Γύρισα για ν' ακούσω ξανά τη φωνή, Λόμπσανγκ. Θεέ μου. Σκέφτηκα, νιώθω φρικτά. Λόμπσανγκ, συνέχισε η φωνή. Άκουσε-με, γύρε πίσω κι άκουσε-με. Με δυσκολία ξάπλωσα πάλι. Η καρδιά μου κτυπούσε βαριά και το στήθος μου παλλόταν μαζί της. Σιγά σιγά, μέσα στο σκοτάδι του μοναχικού μου δωματίου μία μορφή έκανε την εμφάνισή της. Πρώτα ένας γαλάζιος φωσφορισμός που γινόταν κίτρινος κι υστέρη η υλοποιημένη μορφή ενός άντρα της ηλικίας μου. Δεν μπορώ να βγω στο αστρικό απόψε, είπα, γιατί σίγουρα η καρδιά μου θα σταματήσει να κτυπά πριν τελειώσει το έργο μου. Αδελφέ. Ξέρουμε καλά την κατάστασή σου, για αυτό και ήρθαμε κοντά σου. Άκου, δεν χρειάζεται να μιλάς. Έγεια στο προσκέφαλο μου, αναπνέοντας με μικρούς λυγμούς. Ήταν οδυνηρό να αναπνέω φυσιολογικά κι όμως δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς αν ήθελα να ζήσω. Συζητήσαμε το πρόβλημα σου μεταξύ μας, είπε ο υλοποιημένος Λάμα. Υπάρχει πέρα απ' την Αγγλική ακτή ένα νησί που ήταν κάποτε τμήμα της χαμένης ηπείρου Ατλαντίδας. Πήγαινε εκεί, πήγαινε όσο πιο γρήγορα μπορείς. Ξεκουράσου για λίγο σ' αυτή τη φιλική Γη, πριν ξεκινήσεις για την ήπειρο της βόρειας Αμερικής. Μην ταξιδέψεις στις δυτικές ακτές που βρέχονται από τον μανιασμένο ωκεανό. 229

Πήγαινε στην πράσινη πόλη και πιο πέρα. Ιρλανδία. Ναι. Ένας ιδανικός τόπος. Πάντα τα πήγαινα καλά με τούς Ιρλανδούς. Πράσινη πόλη. Μα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

γρήγορα κατάλαβα το Δουβλίνο, από μεγάλο ύψος, φαίνεται πράσινο εξαιτίας του πάρκου Φοίνιξ και του ποταμού Λίφευ Liffey που κυλά από τα βουνά ως κάτω στη θάλασσα. Ο Λάμα χαμογέλασε επιδοκιμαστικά. Θα πρέπει να ανακτήσεις μέρος από την υγεία σου, γιατί θα έχεις και άλλες προσβολές. Θα σε βοηθήσουμε να φύγεις, έτσι ώστε το έργο να προχωρήσει, έτσι ώστε η επιστήμη της αύρας να έρθει κοντύτερα στην τέλεια ανάπτυξή της. Θα σε αφήσω τώρα, μα όταν θα έχεις συνέλθει λίγο, είναι επιθυμητό να επισκεφθείς και πάλι τη Γη του χρυσού φωτός. Το όραμα χάθηκε απ' τα μάτια μου και το δωμάτιο μου φάνταζε ακόμα σκοτεινότερο και πιο μοναχικό. Οι λύπες μου μεγάλες, τα βάσανα μου πέρα απ' ο,τι θα μπορούσαν ν' αντέξουν η ακόμα και να καταλάβουν οι περισσότεροι. Έγεια πίσω, κοιτάζοντας το τίποτα πέρα απ' το παράθυρο. Τι μου είχαν πει σ' ένα πρόσφατο ταξίδι στη Λάσα. Ω, ναι. Το βρίσκεις δύσκολο να σε πάρουν σε δουλειά. Μα είναι φυσικό, αδελφέ μου, γιατί δεν είσαι μέρος του δυτικού κόσμου, ζεις σε χρόνο δανεικό. Ο άνθρωπος του οποίου τι ζωτικό χώρο πήρες θα είχε πεθάνει οπωσδήποτε η προσωρινή ανάγκη που είχες για το σώμα του κι η πιο μόνιμη για το ζωτικό χώρο του, σήμαινε γι' αυτόν ότι μπορούσε να αφήσει τη Γη με τιμή και κέρδος. Δεν είναι κάρμα αυτό, αδελφέ μου, μα ένα έργο που ανέλαβες σ' αυτή, την τελευταία ζωή σου στη Γη. Μία πολύ σκληρή ζωή επίσης, μονολόγησα. Το πρωί μπόρεσα να δημιουργήσω αρκετό τρόπο η έκπληξη ανακοινώνοντας. Θα πάμε να ζήσουμε στην Ιρλανδία. Πρώτα στο Δουβλίνο, ύστερα έξω απ' τη πόλη. Δεν ήμουν και μεγάλη βοήθεια στο να ετοιμαστούν τα πράγματα, ήμουν πολύ άρρωστος και φοβόμουν ακόμα και να κινηθώ από φόβο μήπως προκαλέσω καρδιακή προσβολή. Οι βαλίτσες έγιναν, τα εισιτήρια αγοράστηκαν και στο τέλος ξεκινήσαμε. Ήταν καλά να βρίσκομαι ξανά στον αέρα κι έβρισκα πως η αναπνοή ήταν πολύ ευκολότερη. **230**

Η αεροπορική εταιρεία, με καρδιακό επιβάτη στο αεροπλάνο, δεν διακινδύνευε τίποτα. Τοποθέτησαν μία φιάλη οξυγόνου στη σακούλα πίσω απ' το κεφάλι μου. Το αεροπλάνο πετούσε χαμηλότερα κι έκανε κύκλους

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πάνω από μία χώρα ζωηρού πράσινου, στεφανωμένη με κάτασπρους αφρούς. Λίγο χαμηλότερα και ακούστηκε ο βόμβος από τις ρόδες που χαμήλωναν, για να τον ακολουθήσει σε λίγο στο στρίγκλισμα των ελαστικών που άγγιζαν το διάδρομο προσγειώσεως. Οι σκέψεις μου γύρισαν τότε που έμπαινα για πρώτη φορά στην Αγγλία και στη μεταχείρισή μου από τούς τελωνειακούς. Πώς θα είναι άραγε τώρα σκέφτηκα εύθυμα. Μεταφερθήκαμε ως τα κτίρια του αεροδρομίου κι εκεί πικράθηκα αρκετά, βρίσκοντας να με περιμένει μία αναπηρική καρέκλα. Στο τελωνείο οι υπάλληλοι μας κοίταξαν αυστηρά και είπαν. Πόσο καιρό θα μείνετε. Ήρθαμε να ζήσουμε εδώ, απάντησα. Δεν ταλαιπωρηθήκαμε καθόλου, δεν εξέτασαν ούτε καν τις βαλίτσες μας. Η κυρία Κού'έι τούς εντυπωσίασε όλους καθώς στεκόταν, γαλήνια κι αυτάρκης, φρουρός στα πράγματά μας. Αυτές οι Σιαμέζες γάτες, όταν τις εκπαιδεύσει κανείς κατάλληλα και τούς φερθεί σαν όντα, όχι απλώς σαν σε ζώα, αποκτούν μία υπερβολική εξυπνάδα. Φυσικά και προτιμώ την πιστή φίλια της κυρία Κου Ευ άπ' εκείνη των ανθρώπων τη νύχτα κάθεται δίπλα μου και ξυπνά τη γυναίκα μου αν είμαι άρρωστος. Ένα ταξί πήγε εμάς και τις βαλίτσες μας ως το Δουβλίνο. Η ατμόσφαιρα ήταν έντονα φιλική τίποτα δεν φαινόταν να είναι υπερβολικό πρόβλημα. Ξάπλωσα στο κρεβάτι του δωματίου με τη θέα προς το έδαφος του Τρίνιτυ Κόλετζ. Στο δρόμο από κάτω η κυκλοφορία συνέχιζε την ήρεμη κίνηση της. Η ανάρρωση από το ταξίδι μου πήρε αρκετό χρόνο, μα όταν μπόρεσα και πάλι να κινούμαι ελεύθερα, οι φίλοι υπεύθυνοι του κολεγίου Τρίνιτυ μου έδωσαν μία άδεια που μου επέτρεψε να χρησιμοποιώ τα εδάφη του και την αληθινά υπέροχη βιβλιοθήκη του. Το Δουβλίνο ήταν η πόλη των εκπλήξεων μπορούσε να βρει κανείς ο,τι ήθελε εκεί. Υπήρχε μία πολύ μεγαλύτερη ποικιλία αγαθών άπ' όση βρισκόταν στο Γουίνσορ, τον Καναδά η το Ντιτρόιτ των Η.Π.Α. **231**

Μετά από λίγους μήνες κι ενώ έγραφα το επόμενο βιβλίο μου, αποφασίσαμε να μετακινηθούμε σ' ένα πολύ όμορφο χωριό ψαράδων δώδεκα μίλια μακριά. Είχαμε την τύχη να βρούμε ένα σπίτι πάνω άπ' τον κόλπο του Μπαλσκαντεν, ένα σπίτι με αληθινά υπέροχη θέα. Έπρεπε να ξεκουραστώ

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

πολύ, μα το έβρισκα αδύνατο να κοιτώ από τα παράθυρα με κυάλια εξαιτίας της παραμόρφωσης που προκαλούσε το τζάμι. Ένας πολιτικός μηχανικός της περιοχής, ο Μπρούντ Καμπέλ, με τον οποίο γίναμε πολύ φίλοι, μου είπε να χρησιμοποιήσω ένα άλλο είδος τζαμιού. Όταν έγινε η αντικατάσταση μπορούσα να βλέπω άπ' το κρεβάτι μου τις ψαρόβαρκες στον κόλπο. Όλη η έκταση του λιμανιού ήταν μπροστά στα μάτια μου, με τη λέσχη των γιοτ, το γραφείο του λιμενάρχη και το φάρο σαν εξέχουσες φιγούρες. Αν η μέρα ήταν καθαρή, μπορούσα να διακρίνω τα βουνά Μούρν, μακριά στην αιχμάλωτη στους Άγγλους Ιρλανδία, ενώ, από το Χάουθ Χέντ φαίνονταν αμυδρά τα βουνά της Ουαλλίας, μακριά στην άλλη άκρη της Ιρλανδικής θάλασσας. Αγόρασα ένα αυτοκίνητο από δεύτερο χέρι και ταξίδευα συχνά στα βουνά του Δουβλίνου, απολαμβάνοντας τον καθαρό αέρα και το όμορφο σκηνικό. Σ' ένα τέτοιο ταξίδι ακούσαμε για μία γέρινη Σιαμέζα γάτα, που θα πέθαινε από ένα εκτεταμένο εσωτερικό όγκο. Μετά από πολλές πιέσεις καταφέραμε να την πάρουμε στο σπίτι μας. Την εξέτασε ο καλύτερος χειρουργός κτηνίατρος της Ιρλανδίας, μα η γνώμη του ήταν ότι δεν της έμεναν παρά λίγες μόνο ώρες ζωής. Τον έπεισα όμως ν' αφαιρέσει τον όγκο που της είχε προκαλέσει η αφροντισιά κι οι αλλεπάλληλες γέννες. Έγινε καλά κι αποδείχτηκε να έχει την πιο γλυκιά φύση από κάθε άνθρωπο η ζώο που είχα συναντήσει ποτέ μου. Τώρα, ενώ γράφω, γυρίζει το δωμάτιο σαν μία ευγενική γριά κυρία που είναι. Τα τυφλά, όμορφα γαλανά μάτια της ακτινοβολούν εξυπνάδα και καλοσύνη. Η κυρία Κου Ευ περπατά μαζί της, η την ο οδηγεί τηλεπαθητικά, έτσι ώστε να μη χτυπήσει σε τίποτα πράγματα και πληγωθεί. Την φωνάζουμε γιαγιά Σταχτομαλλούσα, γιατί μοιάζει τόσο με μία γιαγιά που τριγυρίζει απολαμβάνοντας τη δύση της ζωής της, μετά από το μεγάλωμα τόσων οικογενειών. Το Χάουθ μου έφερε ευτυχία, μία ευτυχία πρωτόγνωρη σε μένα. **232**

Ο κ. Λόφτους, ο αστυνομικός, η φρουρός όπως τούς λένε στην Ιρλανδία, σταματούσε συχνά στο σπίτι μας για κουβεντούλα. Ήταν πάντα ευπρόσδεκτος. Γεροδεμένος άντρας, με την εξυπνάδα ενός φρουρού στο Μπάκιγχαμ, είχε φήμη απόλυτα τίμιου κι άφοβου ανθρώπου. Ερχόταν να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μας δει, όταν σχόλαγε, και μιλούσαμε για μακρινά μέρη. Το γνωστό του θεέ μου, γιατρέ, έχεις υλικό να πετάξεις. Ήταν πάντα μία απόλαυση να το ακούω. Οι αστυνομίες πολλών χωρών με είχαν κακομεταχειριστεί, και ο φρουρός Λόφτους τού Χάουθ της Ιρλανδίας μου έδειχνε πως υπήρχαν και καλοί αστυνομικοί. Η Καρδιά μου έδειχνε και πάλι κουρασμένη κι η γυναίκα μου ήθελε να βάλουμε τηλέφωνο. Δυστυχώς όλες οι γραμμές στο Χόφο ήταν σε χρήση κι έτσι δεν μπορούσαμε να αποκτήσουμε. Ένα απόγευμα ακούστηκε ένας χτύπος στην πόρτα και μία γειτόνισσα, η κυρία Ο,κρέιντυ, είπε. Ακούω πως θέλετε τηλέφωνο και δεν μπορείτε ν' αποκτήσετε. Χρησιμοποιείστε το δικό μας ο,τι ώρα θέλετε να το κλειδί τού σπιτιού μας. Οι Ιρλανδοί μας φέρονταν καλά. Ο κύριος και η κυρία Ο,κρέιντυ προσπαθούσαν πάντα να κάνουν κάτι για μας, προσπαθούσαν να κάνουν την παραμονή μας στην Ιρλανδία ακόμη πιο ευχάριστη ήταν μεγάλη μας ευχαρίστηση και τιμή που μπορέσαμε να φέρουμε την κυρία ο' Ο,κρέιντυ στο σπίτι μας στον Καναδά για μία πολύ μικρή επίσκεψη. Ξαφνικά, αναπάντεχα, αρρώστησα βαριά. Τα τόσα χρόνια στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι απέραντοι πόνοι που πέρασα και οι ασυνήθιστες εμπειρίες, όλα είχαν συνδυαστεί για να φέρουν την καρδιά μου σε πολύ σοβαρή κατάσταση. Η γυναίκα μου έτρεξε στο σπίτι των Ο,κρέιντυ και τηλεφώνησε να έρθει γρήγορα ένας γιατρός. Σ' εκπληκτικά λίγο χρόνο, ο δρ. Τσάπμαν βρέθηκε στο δωμάτιό μου και με την αποτελεσματικότητα που μόνο τα τόσα χρόνια πρακτικής χαρίζουν άρχισε ν' ασχολείται με την υποδερμική ένεση. Ο δρ. Τσάπμαν ήταν ένας από τούς γιατρούς της παλιάς σχολής, ο οικογενειακός γιατρός που είχε τόση γνώση στο δαχτυλάκι του άπ' ο,τι διαθέτει μισή ντουζίνα μαζικής παραγωγής γιατρών με κρατική επιχορήγηση που τόσο περιζήτητοι είναι σήμερα. Με τον δρ. Τσάπμαν κι εμένα ήταν μία περίπτωση φιλίας από την πρώτη ματιά. **233**

Αργά αργά, και κάτω άπ' τις φροντίδες του, έγινα αρκετά καλά ώστε να σηκωθώ απ' το κρεβάτι. Ύστερα γύρισα αρκετούς ειδικούς στο Δουβλίνο. Κάποιος στην Αγγλία μου είχε πει να μην εμπιστεύομαι ποτέ ένα Ιρλανδό γιατρό. Εγώ όμως το έκανα κι είχα την καλύτερη ιατρική περίθαλψη από οποιοδήποτε άλλο μέρος στον κόσμο. Το προσωπικό, το ανθρωπινό

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

άγγιγμα ήταν παρόν κι αυτό είναι πολύ καλύτερο από την μηχανική ψυχρότητα των νεαρών γιατρών. Ο Μπρούντ Καμπέλ έκτισε έναν καλό λίθινο τοίχο γύρω απ' τα εδάφη μας, αντικαθιστώντας ένα παλαιότερο, γιατί μας ενοχλούσαν πολύ άσχημα κατασκηνωτές απ' την Αγγλία. Πολλοί συνήθιζαν να έρχονται εδώ σ' εκδρομές από το Λίβερπουλ, να μπαίνουν στους κήπους των κατοίκων του Χάουθ και να κατασκηνώσουν εκεί. Ένας τέτοιος κατασκηνωτής μας διασκέδασε πολύ. Κάποιο πρωί ακούστηκε ένα δυνατό χτύπημα στην πόρτα. Πήγε να ανοίξει η γυναίκα μου και βρήκε μία Γερμανίδα να περιμένει. Προσπάθησε να μπει σπρώχνοντάς στο σπίτι, μα δεν μπόρεσε. Τότε ανακοίνωσε ότι θα ερχόταν να κατασκηνώσει στο κεφαλόσκαλο μας, ώσπου να της επιτρεπόταν να καθίσει στα πόδια του Λόμπσανγκ Ράμπτα. Καθώς βρισκόμουν στο κρεβάτι και μη θέλοντας βέβαια κανέναν να κάθεται στα πόδια μου, της ζήτησαν να φύγει. Πήγε απόγευμα κι αυτή ήταν ακόμα εκεί. Ο κύριος Λόφτους έφτασε ως εκεί, μ' όψη άγρια και αποτελεσματική κι έπεισε τη γυναίκα ν' αφήσει το λόφο, να πάρει ένα λεωφορείο για το Δουβλίνο και να μην ξαναγυρίσει. Εκείνες ήταν μέρες συνεχούς απασχόλησης, προσπαθώντας όμως να μην απαιτώ πολλά απ' τις δυνάμεις μου. Το νέο μου βιβλίο ήταν τώρα έτοιμο, μα απ' όλο τον κόσμο έφταναν γράμματα. Ο Πάτ ο ταχυδρόμος έφτανε αγκομαχώντας ως την πόρτα μας μετά από μία μακριά ανάβαση στο λόφο. Α. Καλημέρα σε σένα, έλεγε σ' οποιονδήποτε του άνοιγε την πόρτα. Και πώς είναι εκείνος σήμερα. Α, τούτα τα γράμματα μου σπάζουν τη μέση. Μία νύχτα, καθώς βρισκόμουν ξαπλωμένος στο κρεβάτι μου και παρατηρούσα τα τρεμάμενα φώτα του λιμανιού και τα πλοία μακριά στη θάλασσα, ένιωσα ξαφνικά έναν γέρο άντρα να κάθεται και να με κοιτάζει. Χαμογέλασε καθώς γύρισα προς το μέρος του.**234**

Έρθα, είπε, να δω που βρίσκεται η υγεία σου, γιατί είναι επιθυμητό να επισκεφτείς ξανά τη Γη του χρυσού φωτός. Πώς αισθάνεσαι. Νομίζω πως με λίγη προσπάθεια θα μπορέσω να τα καταφέρω, απάντησα. Θα έρθεις μαζί μου. Όχι, απάντησε, γιατί το σώμα σου δεν ήταν ποτέ τόσο πολύτιμο, και πρέπει να μείνω εδώ να το φυλάω. Τούς λίγους τελευταίους μήνες υπέφερα πολύ. Μία από τις αιτίες των πόνων μου είναι κάτι που θα έκανε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

έναν δυτικό ν' απομακρυνθεί με δυσπιστία είχε συμβεί ο τέλειος ανασχηματισμός του αρχικού μου σώματος. Το άλλο σώμα είχε τηλεμεταφερθεί κάπου άλλου και αφέθηκε να καταρρεύσει σε σκόνη για εκείνους που ενδιαφέρονται σοβαρά, λέω πως πρόκειται για μία παλιά ανατολίτικη τέχνη και πως σχετικά μπορούν να βρεθούν σ' ορισμένα βιβλία. Έμεινα για λίγο ξαπλωμένος, μαζεύοντας τις δυνάμεις μου. Έξω από το παράθυρο μία αργοπορημένη ψαρόβάρκα ταξίδευε με τον θόρυβο της μηχανής της. Τα άστρα ήταν λαμπερά και το μάτι της Ιρλανδίας λουσμένο στο φως του φεγγαριού. Ο γέροντας χαμογέλασε και είπε. Έχεις ευχάριστη θέα εδώ. Έκανα ένα σιωπηλό νεύμα, τέντωσα το σώμα μου, μάζεψα τα πόδια μου από κάτω κι άρχισα ν' ανεβαίνω σαν σύννεφο καπνού. Για αρκετό καιρό περιπλανιόμουν πάνω άπ' τη χώρα, χαζεύοντας κάτω το φεγγαρόφωτο τοπίο. Το μάτι της Ιρλανδίας, το νησί λίγο πιο έξω άπ' την ακτή και πιο μακριά το νησί Λάμπαιη. Πιο πίσω άστραφταν τα φώτα του Δουβλίνου, που ήταν πράγματι μία μοντέρνα, καλοφωτισμένη πόλη. Καθώς υψωνόμουν αργά όλο και πιο πάνω μπορούσα να δω την υπέροχη καμπύλη του κόλπου Κίλενυ, που τόσο μου θύμιζε το Νείπλ, κι ακόμα πιο πέρα, το Γκρέιστόουν και το Γουίκλουου. Παρασυρόμουν μακριά, πέρα άπ' αυτόν τον κόσμο, πέρα άπ' το χώρο και το χρόνο. Ψηλά, ως εκείνο το επίπεδο της ύπαρξης, που δεν μπορεί να περιγράψει στις γλώσσες του τρισδιάστατου αυτού κόσμου. Ήταν σαν να έρχεσαι από το σκοτάδι στο δυνατό φως του ήλιου. Ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, με περίμενε. Πέτυχες τόσα, Λόμπσανγκ, κι έφερες τόσο πολύ, είπε. Σε λίγο θα γυρίσεις πια. **235**

Ο αγώνας σου είναι άξιος. Προχωρούσαμε μαζί ανάμεσα στο υπέροχο τοπίο, πλησιάζοντας την αίθουσα των αναμνήσεων όπου υπήρχαν τόσα πολλά ακόμη να μάθω. Για αρκετό καιρό μείναμε να μιλάμε, ο οδηγός μου, μία σεβαστή ομάδα κι εγώ. Σύντομα, είπε κάποιος, θα πας στη Γη των ερυθροδέρμων, όπου έχεις ένα νέο καθήκον να κάνεις. Ξεκούρασε τον εαυτό σου τις λίγες σύντομες ώρες που θα μείνεις εδώ, γιατί τα πρόσφατα βάσανά σου έχουν σοβαρά επιβαρύνει τη δύναμή σου. Ναι, παρατήρησε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

κάποιος άλλος, και μην πικραίνεσαι από εκείνους που σε κατηγορούν, γιατί δεν ξέρουν για τι μιλούν, τυφλωμένοι καθώς είναι από την αμάθεια που βασιλεύει στη δύση. Όταν ο θάνατος κλείσει τα μάτια τους και γεννηθούν στην ανώτερη ζωή, τότε πραγματικά θα μετανιώσουν για τις λύπες και τα προβλήματα που τόσο αναίτια δημιούργησαν. Όταν γύρισα στην Ιρλανδία, ήταν ακόμα σκοτάδι, με λίγες μόνο ασθενικές αχτίδες να διασχίζουν τον πρωινό ουρανό. Στη μεγάλη αμμουδερή ακτή του Κλόνταρφ το κύμα έσκαγε με ένα θλιμμένο μουρμουρητό. Η κορυφή του Χάουθ φαινόταν τεράστια, μία σκοτεινή φιγούρα που φάνταζε στο σούρουπο. Καθώς πετούσα προς τα κάτω έριξα μία ματιά στη σκεπή μας. Ω θεέ μου. Μονολόγησα. Οι γλάροι έχουν λυγίσει τα σχοινιά στην ταράτσα, θα φωνάξω τον Μπρούντ Καμπέλ να τα φτιάξει πάλι. Ο γέροντας καθόταν ακόμα δίπλα στο σώμα μου. Η κυρία Σταχτομαλλούσα στεκόταν στην άκρη του κρεβατιού μου σαν φρουρός. Καθώς μπήκα στο σώμα μου και του ξανάδωσα ζωή, ήρθε κοντά μου, τρίφτηκε πάνω μου και γουργούρισε. Άφησε μία σιγανή φωνή και σε λίγο μπήκε στο δωμάτιο η κυρία Κου Ευ, που, πηδώντας στο κρεβάτι, πήρε τη θέση της στα πόδια μου. Ο γέροντας τις κοίταζε με αγάπη και παρατήρησε. Αληθινά ανώτερα όντα. Πρέπει να πηγαίνω, αδελφέ μου. Το πρωινό ταχυδρομείο έφερε έναν σκληρό λογαριασμό από την ιρλανδική φορολογική υπηρεσία. Τούς μόνους Ιρλανδούς που αντιπαθώ, τούς έχω γνωρίσει από αυτή την υπηρεσία μου φαίνονταν πάντα να είναι τόσο άχρηστοι, τόσο παράλογα επίσημοι. Για τούς συγγραφείς στην Ιρλανδία ο φόρος είναι σχεδόν πρόστιμο και είναι πολύ κρίμα γιατί η χώρα χρειάζεται ανθρώπους που να μπορούν να ξεοδεύουν. **236**

Πάντως, με φόρους η όχι, η Ιρλανδία είναι, εκτός από το Θιβέτ, η μόνη χώρα στον κόσμο όπου θα ήθελα να ζήσω. Θα φύγουμε για τον Καναδά, είπα. Θλιμμένα βλέμματα υποδέχτηκαν αυτή την πρόταση. Πώς θα πάρουμε τις γάτες. Με ρώτησαν. Με το αεροπλάνο, φυσικά, θα ταξιδέψουν μαζί μας, απάντησα. Οι διατυπώσεις ήταν πολλές, οι καθυστερήσεις μακρόχρονες. Οι Ιρλανδοί υπάλληλοι ήταν υπερβολικά εξυπηρετικοί, ενώ το αντίθετο συνέβαινε με τούς Καναδούς. Το Αμερικανικό προξενείο προσέφερε πολύ

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μεγαλύτερη βοήθεια άπ' όση το Καναδικό. Μας πήραν δαχτυλικά αποτυπώματα, ερεύνησαν τα πράγματα μας κι υστέρα μας πήραν για ιατρικές εξετάσεις. Με απέρριψαν. Πάρα πολλές ουλές, είπε ο γιατρός, θα πρέπει να περάσετε από ακτίνες Χ. Ο Ιρλανδός γιατρός που μου έκανε τις ακτινογραφίες με κοίταξε με συμπάθεια, θα πρέπει να είχατε μία φρικτή ζωή, είπε. Εκείνες οι ουλές. Θα πρέπει να αναφέρω τα εύρηματά μου στο Καναδικό υγειονομικό συμβούλιο. Λαμβάνοντας ύπ' όψη την ηλικία σας, προβλέπω να σας δεχτούν στον Καναδά, κάτω από ορισμένους όρους ίσως. Η κυρία Κου Ευ και η γιαγιά Σταχτομαλλούσα εξετάστηκαν από κτηνίατρο και βρέθηκαν και οι δύο εντάξει. Ενώ περιμέναμε να βγει μία απόφαση για κάποια άπ' τις βαλίτσες μου, ρωτούσαμε για το αν μπορούσαμε να πάρουμε τις γάτες μαζί μας στο αεροπλάνο. Μόνο η Σουίσαίρ συμφώνησε κι έτσι προσωρινά κλείσαμε μ' αυτήν θέσεις. Μερικές μέρες αργότερα με κάλεσαν στην Καναδική πρεσβεία. Ένας υπάλληλος με κοίταξε αυστηρά. Είστε άρρωστος. Είπε. Είμαι υποχρεωμένος να βεβαιωθώ ότι αυτό δεν θα αποβεί σε βάρος της χώρας μου. Έλεγε κι έλεγε, ώσπου στο τέλος, σαν να έκανε τεράστια προσπάθεια, είπε. Το Μόντρεαλ δέχεται την είσοδό σας με τον όρο να παρουσιαστείτε αμέσως μόλις φτάσετε στο υγειονομικό συμβούλιο και να ακολουθήσετε οποιαδήποτε θεραπεία θεωρηθεί αναγκαία. Αν δεν δεχτείτε αυτούς τούς όρους, δεν μπορείτε να πάτε, είπε μ' ελπίδες. Μου φαινόταν πολύ παράξενο που τόσο πολλοί υπάλληλοι πρεσβειών στις άλλες χώρες ήταν τόσο αδικαιολόγητα προσβλητικοί, στο κάτω κάτω, δεν ήταν παρά μισθωτοί υπηρέτες, μόνο που δεν μπορεί να τούς φωνάζει κανείς συνέχεια υπηρέτες της πολιτείας. **237**

Κρατήσαμε, μυστικές τις προθέσεις μας μόνο οι πιο στενοί μας φίλοι ήξεραν ότι φεύγουμε και το που πηγαίναμε. Όπως δυστυχώς ξέραμε, ακόμα κι αν φταρνιζόμαστε, κάποιος δημοσιογράφος θα ερχόταν να χτυπήσει την πόρτα μας, να μάθει το γιατί. Για τελευταία φορά κάναμε το γύρο του Δουβλίνου κι αντικρίσαμε τα πανέμορφα τοπία του Χάουθ. Μας στοίχιζε πραγματικά πολύ ακόμα και το να σκεφτόμαστε ότι φεύγουμε, μα κανείς μας δεν βρίσκεται εδώ για ευχαρίστηση. Μία πολύ αποτελεσματική εταιρεία στο Δουβλίνο είχε συμφωνήσει να μας μεταφέρει ως το Σανον σ' ένα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

λεωφορείο, εμάς, τις γάτες και τις αποσκευές μας. Λίγες μέρες πριν τα Χριστούγεννα, είμαστε έτοιμοι να φύγουμε. Ο παλιός μας φίλος κ. Λόφτους ήρθε να μας αποχαιρετήσει και να μας συνοδέψει μέχρι το αεροδρόμιο. Αν δεν υπήρχαν δάκρυα στα μάτια του, τότε πρέπει να μη βλέπω καλά. Ένιωσα πως αποχωρίζομαι έναν πολύ αγαπημένο φίλο. Ο κύριος και η κυρία Ο,κρέιντνυ ήρθαν να μας δουν, παίρνοντας άδεια απ' τις δουλειές τους γι' αυτό το σκοπό. Ο Β,Γ ήταν καθαρά ταραγμένος και η Ράντυ προσπαθούσε να κρύψει τη συγκίνηση της με μία χαρούμενη μάσκα που δεν εξαπατούσε κανέναν. Κλείδωσα την πόρτα, έδωσα το κλειδί στην κ. Ο,κρέιντνυ να το ταχυδρομήσει στο δικηγόρο, και μπήκα στο λεωφορείο φεύγοντας μακριά απ' τις πιο ευτυχισμένες στιγμές της ζωής μου απ' τον καιρό που άφησα το Θιβέτ, φεύγοντας μακριά απ' την πιο όμορφη ομάδα ανθρώπων που είχα συναντήσει σε πολλά, πολλά χρόνια. Το λεωφορείο κύλησε στην ομαλή λεωφόρο προς το Δουβλίνο και σύντομα περνούσαμε από την ήσυχη κυκλοφορία του. Συνεχίσαμε για να βρεθούμε σε λίγο στην έξοχή, άνεβοκατεβαίνοντας βουνά. Συνεχίσαμε έτσι για ώρες, με το φιλικό οδηγό, που ήξερε καλά τη δουλειά του, να μας δείχνει τα τοπία και να φροντίζει για την άνεση μας και την ασφάλεια. Στα μισά του δρόμου σταματήσαμε για τσάι. Αρέσει πολύ στην κυρία Κού έν να κάθεται σ' ένα ψηλό σημείο και να παρατηρεί την κυκλοφορία φωνάζοντας ενθαρρυντικά σε όποιον την οδηγεί. Η γιαγιά προτιμά να κάθεται ήσυχη και να σκέφτεται. **238**

Όταν σταμάτησε το λεωφορείο, έδειξε μεγάλη ανησυχία. Γιατί σταματήσαμε. Ήταν όλα εντάξει. Σύντομα ξεκινήσαμε, γιατί ο δρόμος ήταν μακρύς ως το Σάνον. Μας πρόφτασε το σκοτάδι και κάπως μας αργοπόρησε. Αργά το βράδυ φτάσαμε στο αεροδρόμιο, αφήσαμε τις μεγάλες αποσκευές μας και πήγαμε στα δωμάτια που είχαμε κλείσει για την νύχτα και την επομένη μέρα. Εξαιτίας της υγείας μου και των δύο γάτων μείναμε στο Σάνον μία νύχτα και μία μέρα. Είχαμε ένα δωμάτιο ο καθένας, με εσωτερικές πόρτες ευτυχώς, γιατί οι γάτες δεν ήξεραν που ήθελαν να μείνουν. Γι' αρκετή ώρα περπατούσαν τριγύρω, μυρίζοντας σαν ηλεκτρικές

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

σκούπες, διαβάζοντας τα πάντα για τούς ανθρώπους που είχαν παλιά χρησιμοποιήσει τα δωμάτια. Ύστερα έπεσαν ήσυχα να κοιμηθούν. Την επόμενη μέρα ξεκουράστηκα και τριγύρισα στο αεροδρόμιο. Μου προκάλεσαν ενδιαφέρον τα καταστήματα που πουλούσαν αφορολόγητα είδη, μα δεν μπορούσα να καταλάβω τη χρησιμότητά τους. Αν αγόραζες κάτι εδώ, έπρεπε να το παρουσιάσεις στο άλλο τελωνείο, και τότε θα πλήρωνες φόρο, οπότε ποιό ήταν το κέρδος. Οι υπάλληλοι της Σουίτσαϊρ ήταν εργατικοί και πρόσφεραν εύκολα τη βοήθειά τους. Ο Διατυπώσεις τέλειωσαν σύντομα εδώ και το μόνο που περιμέναμε ήταν το αεροπλάνο. Τα μεσάνυχτα ήρθαν και πέρασαν, μία η ώρα. Στις μιάμιση ανεβήκαμε σ' ένα μεγάλο αεροπλάνο, εμείς και οι δύο γάτες. Ο κόσμος εντυπωσιάστηκε πολύ απ' αυτές, από τον αυτοέλεγχο τους και την αταραξία τους. Ούτε ακόμα κι ο θόρυβος από τις μηχανές δεν τις ανησύχησε. Σύντομα τροχοδρομούσαμε όλο και ταχύτερα. Η Γη ξεκόλλησε από κάτω μας, το ποτάμι Σάνον κύλησε για λίγο κάτω από ένα φτερό κι υστέρτα εξαφανίστηκε. Μπροστά μας ξεδιπλώθηκε ο τεράστιος Ατλαντικός, αφήνοντας μία πάλλευκη αφρισμένη γραμμή γύρω απ' τις Ιρλανδικές ακτές. Ο τόνος των μηχανών άλλαξε και μακριές φλόγες άρχισαν να βγαίνουν απ' τις εξατμίσεις. Η μύτη έγειρε ελαφρά. Οι γάτες κοίταζαν σιωπηλά προς το μέρος μου υπήρχε τίποτα το ανησυχητικό. Αναρωτιόνταν. Αυτή ήταν η έβδομη φορά που διέσχιζα τον ατλαντικό και τούς χαμογέλασα ήσυχα. Σύντομα κουλουριάστηκαν και κοιμήθηκαν.**239**

Η μακριά νύχτα έφτανε στο τέλος της. Ταξιδεύαμε μαζί με το σκοτάδι, για μας η νύχτα θα κρατούσε κάπου δώδεκα ώρες. Τα φώτα της καμπίνας εξασθένησαν, αφήνοντας μας σ' ένα γαλάζιο αμυδρό φως και μία μακρινή προοπτική ύπνου. Οι παλλόμενες μηχανές μας μετέφεραν, δέκα χιλιάδες μέτρα πάνω απ' την ακούραστη γκριζα θάλασσα, αργά αργά άλλαξαν οι σχηματισμοί των άστρων. Κάποτε ένα απαλό φως εμφανίστηκε στο μακρινό ουρανό, στην άκρη της γήινης καμπυλότητας. Ακούστηκαν θόρυβοι στην κουζίνα, θόρυβοι πιάτων, κι ύστερα, αργά, όπως μεγαλώνει ένα φυτό, ήρθαν τα φώτα. Η αξιαγάπητη αεροσυνοδός εμφανίστηκε στο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

διάδρομο, πάντα φροντίζοντας για την άνεση των επιβατών. Το πολύ καλό πλήρωμα έπαιρνε πρόγευμα στην καμπίνα του. Δεν υπάρχουν άνθρωποι όμοιοι με τους Ελβετούς, όταν πρόκειται για άνεση στα αεροπορικά ταξίδια, εξυπηρέτηση των επιβατών και παροχή πραγματικά υπέροχου φαγητού. Οι γάτες ξύπνησαν και ήταν όλες προσοχή, στη σκέψη ότι θα έτρωγαν πάλι. Μακριά στα δεξιά μας μία αμυδρή γκριζα γραμμή εμφανίστηκε μεγαλώνοντας γρήγορα. Η Νέα Υόρκη. Χωρίς να το θέλω σκέφτηκα την πρώτη φορά που είχα έρθει στην Αμερική, δουλεύοντας σαν μηχανικός σε καράβι. Τότε οι τεράστιοι ουρανοξύστες του Μανχάταν υψώθηκαν στον ουρανό, εντυπωσιάζοντας με με το μέγεθός τους. Μα τώρα που ήταν. Σίγουρα δεν ήταν αυτές κουκκίδες εκεί κάτω. Το μεγάλο αεροπλάνο άρχισε να κάνει κύκλους κι ένα φτερό βούτηξε προς τη Γη. Οι μηχανές άλλαξαν θόρυβο. Κατεβαίναμε όλο και χαμηλότερα. Σιγά σιγά τα κτίρια στο έδαφος άρχισαν να παίρνουν σχήμα κι εκείνο που φαινόταν να είναι ένας ερημωμένος τόπος πήρε το σχήμα τού διεθνούς αεροδρομίου τού Αιντλγουάιλντ. Ο έμπειρος Ελβετός πιλότος προσγείωσε το αεροπλάνο με μόνο ένα αδύνατο σκράντς από τα λάστιχα. Κυλήσαμε απαλά στον διάδρομο προς τα κτίρια τού αεροδρομίου. Μείνετε στις θέσεις σας παρακαλώ. Είπε η αεροσυνοδός. Ένας μικρός γδούπος ακούστηκε καθώς ακούμπησε η κινητή σκάλα στα πλευρά τού σκάφους μας, ένα μεταλλικό τριξίμο και η πόρτα της καμπίνας άνοιξε. Αντίο, είπε το πλήρωμα που μας περίμενε στην έξοδο, ταξιδέψτε ξανά μαζί μας. **240**

Χωρίς βιασύνη κατεβήκαμε τις σκάλες και κατευθυνθήκαμε στα κτίρια υποδοχής. Το Αιντλγουάιλντ έμοιαζε με σιδηροδρομικό σταθμό που είχε τρελαθεί. Άνθρωποι έτρεχαν προς όλες τις κατευθύνσεις, σπρώχνοντας οποιονδήποτε έβρισκαν στον δρόμο τους. Ένας υπάλληλος προχώρησε μπροστά. Από εδώ. Τελωνειακός έλεγχος πρώτα. Κάναμε μία σειρά δίπλα στις κινούμενες πλατφόρμες. Ξαφνικά μεγάλες μάζες αποσκευών εμφανίστηκαν, κινούμενες πάνω στις πλατφόρμες, που απλώνονταν από την είσοδο ως τούς τελωνειακούς. Εκείνοι δούλευαν αεικίνητοι, ψάχνοντας τις ανοιχτές βαλίτσες. Από που είστε, παιδιά. Μου είπε ένας υπάλληλος.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Δουβλίνο Ιρλανδίας, απάντησα. Που πηγαίνετε. Γουίνοσορ, του Καναδά, είπα. Εντάξει, δεν πιστεύω να έχετε τίποτα πορνογραφικό υλικό. Ρώτησε ξαφνικά. Αφού τακτοποιηθήκαμε με αυτόν, έπρεπε να δείξουμε διαβατήρια και βίζες. Ο τρόπος που προωθούσαν τούς επιβάτες μου θύμιζε ένα εργοστάσιο κονσερβοποίησης κρέατος του Σικάγου. Πριν φύγουμε άπ' την Ιρλανδία, είχαμε κλείσει θέσεις σε Αμερικανικό αεροπλάνο που θα μας πήγαινε ως το Ντιτρόιτ. Συμφώνησαν να πάρουμε τις γάτες στο αεροπλάνο μαζί μας. Τώρα όμως οι υπεύθυνοι της εταιρείας θεώρησαν ότι δεν ίσχυαν τα εισιτήρια μας κι αρνήθηκαν να πάρουν τα δύο ζώα που είχαν διασχίσει τον Ατλαντικό χωρίς κανένα πρόβλημα η φασαρία. Για κάμποσο φαινόταν πως είχαμε κολλήσει στη Νέα Υόρκη, ενώ η εταιρεία δεν έδειχνε το παραμικρό ενδιαφέρον. Τότε είδα μία διαφήμιση για αεροταξί για οπουδήποτε από το αεροδρόμιο Λά Γκάρντια. Πήραμε ένα αυτοκίνητο από το αεροδρόμιο και μεταφερθήκαμε πολλά μίλια μακριά, σ' ένα πανδοχείο λίγο πιο έξω από το Λά Γκάρντια. Μπορούμε να πάρουμε και τις γάτες μας. Ρωτήσαμε τον άνθρωπο πίσω άπ' τον πάγκο του ξενοδοχείου. Τις κοίταξε, τις δύο σοβαρές μικρές κυρίες μας, και είπε. Σίγουρα, σίγουρα, είναι ευπρόσδεκτες. Η κυρία Κου Ευ και η γιαγιά Σταχτομαλλούσα ήταν πραγματικά πολύ ευχαριστημένες που βρήκαν την ευκαιρία να κάνουν περίπατο και να εξερευνήσουν δύο ακόμα δωμάτια.**241**

Άρχισα πλέον να αισθάνομαι την κούραση του ταξιδιού. Πήγα στα κρεβάτι μου. Η γυναίκα μου πήγε απέναντι στο αεροδρόμιο προσπαθώντας να βρει πόσο θα μας στοίχιζε ένα αεροταξί, και τότε θα μπορούσε να μας πάρει. Στο τέλος γύρισε με μία ανήσυχη έκφραση στο πρόσωπο. Θα μας στοιχίσει πολύ ακριβά είπε. Λοιπόν, δεν μπορούμε να μείνουμε εδώ, πρέπει να φύγουμε, απάντησα. Πήρε το τηλέφωνο και σύντομα είχε κανονίσει να φύγουμε την άλλη μέρα με αεροταξί ως τον Καναδά. Κοιμηθήκαμε καλά εκείνη τη νύχτα. Οι γάτες έδειχναν αρκετά αδιάφορες, θα λεγε κανείς πως διασκέδαζαν την κατάσταση. Το πρωί, μετά το πρόγευμα, μεταφερθήκαμε ως το αεροδρόμιο. Το Λά Γκάρντια είναι τεράστιο και σχεδόν ένα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

αεροπλάνο το λεπτό απογειώνεται η προσγειώνεται. Στο τέλος βρήκαμε το μέρος απ' όπου θα φεύγαμε. Εμείς, οι γάτες μου και οι αποσκευές μας φορτωθήκαμε σ' ένα μικρό δικινητήριο σκάφος. Ο πιλότος, ένας κοντός άνθρωπος μ' εντελώς ξυρισμένο κεφάλι, μας έκανε ένα σύντομο νόημα και αρχίσαμε να κυλάμε προς κάποιο διάδρομο. Διασχίσαμε έτσι κάπου τέσσερα χιλιόμετρα κι υστέρα αποτραβηχτήκαμε σε μία θέση περιμένοντας τη σειρά μας για την απογείωση. Ο πιλότος ενός μεγάλου αεριωθούμενου μας έκανε νόημα και μίλησε βιαστικά στο μικρόφωνο του. Ο δικός μας μουρμούρισε κάτι λέξεις που δεν μπορώ να επαναλάβω κι είπε. Μας έπιασε λάστιχο. Ο αέρας τραντάχτηκε απ' το ουρλιαχτό μιας αστυνομικής σειρήνας. Ένα περιπολικό διέσχισε σαν τρελό έναν υπηρεσιακό δρόμο και σταμάτησε στο πλάι μας μ' ένα δυνατό τρίξιμο στα λάστιχά του. Αστυνομία. Τι κάναμε πάλι. Αναρωτήθηκα. Περισσότερες σειρήνες ακούστηκαν, και σε λίγο ήταν κοντά μας μία ολόκληρη πυροσβεστική ταξιαρχία, με τούς ανθρώπους της να πετάγονται απ' τ' αμάξια μόλις έκοβαν ταχύτητα. Οι αστυνομικοί μας πλησίασαν και μίλησαν στον πιλότο μας. Απομακρύνθηκαν προς τούς πυροσβέστες υστέρα και σε λίγο είχαν όλοι φύγει. Ένα αυτοκίνητο επισκευών μας πλεύρισε, σήκωσε με μοχλούς το αεροπλάνο μας, αφαίρεσε τον τρυπημένο τροχό κι απομακρύνθηκε τρέχοντας. Για δυο ώρες. Καθόμαστε και περιμέναμε να μας επιστρέψουν τον τροχό. Στο τέλος έγινε κι αυτό, ο πιλότος άναψε πάλι τις μηχανές κι απογειωθήκαμε. **242**

Πετάξαμε πάνω από την οροσειρά Αλλεγκανυ, με κατεύθυνση προς το Πίτσμπεργκ. Ακριβώς πάνω απ' τα βουνά ο μετρητής καυσίμων ακριβώς μπροστά στα μάτια μου έπεσε στο μηδέν κι άρχισε να κτυπά στο τέρμα της διαδρομής του. Ο πιλότος φαινόταν να μην το είχε πάρει είδηση. Του το έδειξα και είπε, ψιθυριστά. Ά, βέβαια, πάντα μπορούμε να πάμε κάτω. Λίγα λεπτά αργότερα φτάσαμε σ' ένα επίπεδο χώρο στα βουνά, ένα χώρο όπου βρίσκονταν παρκαρισμένα πολλά άλλα ελαφρά αεροπλάνα. Ο πιλότος έκανε ένα κύκλο και προσγειώθηκε, τρέχοντας προς τις αντλίες καυσίμων. Μείναμε τόσο όσο ήταν αρκετό για να γεμίσουν οι δεξαμενές, κι υστέρα φύγαμε ξανά από έναν παγωμένο, χιονόσκεπο διάδρομο. Μεγάλες μάζες

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

χιονιού ήταν τραβηγμένες στα πλευρά του, ενώ οι κοιλάδες κάτω ήταν γεμάτες, κάτασπρες. Σε λίγο χρόνο βρεθήκαμε πάνω από το Πίτσμπεργκ. Είχαμε πια σιχαθεί το ταξίδι, νιώθαμε κουρασμένοι και μουδιασμένοι. Μόνο η κυρία Κού'εφ φαινόταν να διασκεδάζει με τα πάντα, καθώς έμενε να κοιτά έξω φ,π ένα παράθυρο. Αφήνοντας πίσω μας το Κλήβελαντ, αντικρίσαμε τη λίμνη Ρι. Μεγάλες μάζες πάγου ήταν συσσωρευμένες πάνω της, ενώ σχισμάδες και χαραματιές διέτρεχαν την παγωμένη της επιφάνεια σε φανταστικά σχήματα. Ο πιλότος, μη θέλοντας να διακινδυνεύσει τίποτα, κατευθύνθηκε προς το νησί πέλη, στο μέσο της λίμνης. Από εκεί τράβηξε για το Αμερσμπούργκ και μετά για το αεροδρόμιο Γουίνσορ. Αυτό έδειχνε παράξενα ήσυχο. Δεν υπήρχε κανένα δείγμα δραστηριότητας. Κινηθήκαμε προς το κτίριο των τελωνείων, κατεβήκαμε από το αεροπλάνο και μπήκαμε μέσα. Ένας μοναχικός τελωνειακός μόλις που σχόλαγε η ώρα ήταν περασμένες έξι το πρωί. Με βαριά καρδιά εξέτασε τις αποσκευές μας. Δεν υπάρχει εδώ κανείς της υπηρεσίας μετανάστευσης, είπε, θα πρέπει να περιμένετε ώσπου να έρθει. Καθίσαμε και περιμέναμε. Τ' αργοκίνητα λεπτά σέρνονταν μακριά. Μισή ώρα κι ο ίδιος ο χρόνος φαινόταν να στέκεται ακίνητος, δεν είχαμε βάλει τίποτα στο στόμα μας από τις οχτώ το πρωί της χθεσινής μέρας. Το ρολόι χτύπησε επτά. Ένας αντικαταστάτης τελωνειακός ήρθε και μας τριγύριζε. Δεν μπορώ να κάνω τίποτα πριν σας δεχθεί ο υπάλληλος της υπηρεσίας μετανάστευσης. Είπε. 243

Ο χρόνος φαινόταν όλο και πιο αργός. Επτάμισι, ένας ψηλός άντρας μπήκε στο κτίριο και πήγε στο γραφείο μετανάστευσης. Με μία όψη ενοχλημένη και κάπως κόκκινη πήγε προς τον τελωνειακό. Δεν μπορώ να ανοίξω το γραφείο, είπε. Για κάμποσο ψιθύριζαν μαζί, δοκιμάζοντας κλειδιά, κτυπώντας και τραβώντας. Στο τέλος, μη έχοντας τι άλλο να κάνουν, πήραν ένα κατσαβίδι και παραβίασαν την κλειδαριά. Ήταν λάθος γραφείο, τα συρτάρια του ήταν άδεια. Κάποτε πάντως βρέθηκαν τα χαρτιά. Κουρασμένοι γεμίζαμε τα κενά, υπογράφοντας εδώ κι εκεί. Ο υπάλληλος έβαλε τη σφραγίδα στα διαβατήριά μας. Αφιχθείς μετανάστης. Τώρα μπορείτε να πάτε στο τελωνείο, είπε. Ανοίξαμε βαλίτσες και ξεκλειδώσαμε κουτιά. Συμπληρώσαμε χαρτιά που έδειχναν με λεπτομέρειες τα υπάρχοντα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

μας σαν μετανάστες περισσότερο χαρτόσημα κι είμαστε ελεύθεροι να μπορούμε στο Καναδικό έδαφος, στο Γουίνσορ του Οντάριο ο τελωνειακός φάνηκε πολύ πιο θερμός μαζί μας όταν έμαθε ότι ερχόμαστε από την Ιρλανδία καταγόταν από εκεί κι οι Ιρλανδικοί γονείς του ζούσαν ακόμα ρωτούσε πολλά πράγματα και θαύμα θαυμάτων βοήθησε να μεταφέρουμε τις αποσκευές μας στο ταξί που περίμενε. Έξω άπ' το αεροδρόμιο ήταν πολύ κρύο, το χιόνι έπεφτε πυκνό στο έδαφος. Αμέσως μετά τον ποταμό Ντιτρόιτ υψώνονταν οι ουρανοξύστες, μία φωτεινή μάζα, καθώς όλα τα δωμάτια και γραφεία ήταν φωτισμένα, για τον ερχομό των Χριστουγέννων. Πήραμε τη φαρδιά λεωφόρο Ουλέτ, τον κύριο δρόμο του Γουίνσορ. Το ποτάμι δεν φαινόταν και για μία στιγμή νομίσαμε πως πηγαίναμε ίσια στην Αμερική. Ο οδηγός μας δεν φαινόταν να είναι καθόλου σίγουρος για το που πήγαινε ξεχνώντας να στρίψει σε μία κύρια διασταύρωση, έκανε μία αξιοθαύμαστη μανούβρα που κυριολεκτικά μας πάγωσε. Κάποτε φτάσαμε στο νοικιασμένο σπίτι μας και κατεβήκαμε με πραγματικά μεγάλη ανακούφιση. Πολύ σύντομα είχα είδηση από το υγειονομικό συμβούλιο που απαιτούσε να παρουσιαστώ απειλώντας με με τρομερά πράγματα όπως η απέλαση αν δεν συμμορφωνόμουν. 244

Δυστυχώς φαίνεται πως οι απειλές είναι το κυριότερο χόμπι των υπαλλήλων στο Οντάριο κι αυτή είναι η αίτια που ετοιμαζόμαστε να μετακομίσουμε σε μία πιο φιλική επαρχία. Στο υγειονομικό συμβούλιο με πέρασαν από ακτίνες X, ζήτησαν άλλες λεπτομέρειες και στο τέλος μου επέτρεψαν να γυρίσω στο σπίτι μου. Το Γουίνσορ έχει ένα φρικτό κλίμα που, μαζί με τη συμπεριφορά των κρατικών υπαλλήλων, μας έκανε ν' αποφασίσουμε σύντομα ν' αναχωρήσουμε μόλις τελειώσει αυτό το βιβλίο. Τώρα πια είναι τελειωμένο. Η αλήθεια έχει ειπωθεί, όπως στα άλλα δύο βιβλία μου. Έχω πολλά που θα μπορούσα να πω στο δυτικό κόσμο, γιατί μιλώντας για το αστρικό ταξίδι, δεν έχω αγγίξει παρά το περιθώριο των πραγμάτων που μπορεί να πετύχει το πνεύμα. Γιατί να χρησιμοποιήσει κανείς κατασκοπευτικά αεροπλάνα με τούς κινδύνους που τα συνοδεύουν,

Τ. Λόμπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

όταν μπορεί, ταξιδεύοντας με το αστρικό σώμα, να δει σαν να βρίσκεται μέσα στην αίθουσα συμβουλίων. Να δει και να θυμηθεί τι ειπώθηκε. Κάτω από ορισμένες μάλιστα συνθήκες μπορεί κανείς να μεταδίδει τηλεπαθητικά το τι γίνεται εκεί, αν αυτό βέβαια γίνεται γι' απόλυτα καλό σκοπό. Ο δυτικός όμως άνθρωπος κοροϊδεύει να πράγματα που δεν μπορεί να καταλάβει και φωνάζει απατεώνες εκείνους που διαθέτουν ικανότητες που αυτός ο ίδιος δεν διαθέτει, φτάνοντας συχνά σε μία τρελή εχθρότητα απέναντι σ' οποιονδήποτε που είναι κατά κάποιο τρόπο διαφορετικός. Ευτυχισμένος έβαλα στην άκρη τη γραφομηχανή κι άρχισα να παίζω με την κυρία Κου Ευ και την τυφλή γιαγιά Σταχτομαλλούσα που τόσο υπομονετικά περιμένουν να τελειώσω. Εκείνη τη νύχτα, ήρθε ξανά το τηλεπαθητικά μήνυμα. Λόμπσανγκ. Δεν έχεις ακόμα τελειώσει το βιβλίο σου. Η καρδιά μου σφίχτηκε, μισούσε το γράψιμο, ξέροντας πόσο λίγοι άνθρωποι έχουν την ικανότητα ν' αντιλαμβάνονται την αλήθεια. Γράφω για τα πράγματα που μπορεί να πετύχει ο ανθρώπινος νους. Ακόμη και τα στοιχειωδέστερα στάδια που περιγράφονται σ' αυτό το βιβλίο θα συναντήσουν τη δυσπιστία κι όμως αν κάποιος έλεγε ότι οι Ρώσοι έχουν στείλει άνθρωπο στον Άρη, αυτό θα γινόταν αμέσως πιστευτό. Ο άνθρωπος φοβάται τις δυνάμεις του ανθρώπινου νου και το μόνο που μπορεί να εκτιμήσει είναι τα άχρηστα πράγματα όπως οι ρουκέτες κι οι διαστημικοί δορυφόροι.²⁴⁵

Κι όμως καλύτερα αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν με πνευματικές μεθόδους. Λόμπσανγκ. Η αλήθεια θυμάσαι την ιστορία του Εβραίου. Γράψε αυτήν, Λόμπσανγκ, γράψε επίσης και το τι θα μπορούσε να συμβεί στο Θιβέτ. Ένας Ραβί, φημισμένος για τις γνώσεις του και το πνεύμα του, ρωτήθηκε κάποτε γιατί τόσο συχνά έδειχνε μία μεγάλη αλήθεια λέγοντας μία ιστορία. Αυτό, είπε ο σοφός Ραβί, μπορεί μόνο να ειπωθεί με μία παραβολή. Μία παραβολή για την παραβολή. Ήταν κάποτε μία εποχή που η αλήθεια τριγύριζε ανάμεσα στους ανθρώπους γυμνή, όπως μόνο αυτή μπορούσε να ήταν. Οποιοσδήποτε όμως την έβλεπε γυμνή, έστρεφε άλλου το πρόσωπό του από φόβο η από ντροπή, γιατί μετά οι άλλοι δεν θα τον ήθελαν. Έτσι η αλήθεια τριγύριζε ανάμεσα στους λαούς της Γης, μα κανείς δεν την καλωσόριζε, κανείς δεν την ήθελε, όλοι την αρνιόνταν. Κάποια μέρα, εκεί που προχωρούσε ολομόναχη και χωρίς φίλους, συνάντησε την

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

παραβολή να περπατά ευτυχισμένη κοντά της, ντυμένη μ' άπειρα πολύχρωμα, υπέροχα υφάσματα. Αλήθεια, γιατί είσαι τόσο θλιμμένη, τόσο κακόμοιρη. Ρώτησε η παραβολή, με ένα χαριτωμένο χαμόγελο. Γιατί είμαι τόσο γριά και τόσο άσχημη, που οι άνθρωποι με αποφεύγουν, είπε θλιμμένα η αλήθεια. Ανοησίες. Γέλασε η παραβολή. Αυτός δεν είναι ο λόγος που σ' αποφεύγουν οι άνθρωποι. Δανείσου μερικά από τα ρούχα μου, πήγαινε ανάμεσα στους ανθρώπους και κοίτα τι θα συμβεί. Έτσι η αλήθεια δανείστηκε μερικά από τα πανέμορφα στολίδια της παραβολής κι όπου πήγαινε, παντού την καλωσόριζαν. Ο σοφός γέρος Ραβί χαμογέλασε και είπε. Οι άνθρωποι δεν μπορούν να αντικρίσουν γυμνή την αλήθεια, την προτιμούν πολύ περισσότερο μεταμφιεσμένη με τα ρούχα της παραβολής. Ναι, ναι, Λόμπσανγκ, αυτό ήταν μία καλή μετάφραση των σκέψεών μας, τώρα την ιστορία. Οι γάτες απομακρύνθηκαν πηγαίνοντας να καθίσουν στα κρεβάτια τους, ώσπου να τελειώσω πραγματικά. Ξαναπήρα τη γραφομηχανή, έβαλα χαρτί και συνέχισα.246

Ο παρατηρητής ήρθε με ταχύτητα από μακριά, αφήνοντάς μία αχνή, γαλαζωπή λάμψη στο διάβα του πάνω από ηπείρους και ωκεανούς, μπαίνοντας τώρα στην σκοτεινή πλευρά της Γης. Στην αστρική του κατάσταση ήταν ορατός μόνο από τούς διορατικούς, όμως αυτός μπορούσε να δει τα πάντα και αργότερα, όταν θα επέστρεφε στο σώμα του να θυμηθεί τα πάντα. Έπεσε στην ατμόσφαιρα άτρωτος από το κρύο, ανενόχλητος από την ανυπαρξία αέρος, έπεσε μέχρι το καταφύγιο μιας βουνοκορφής και περίμενε. Οι πρώτες αχτίδες τού πρωινού ήλιου χτύπησαν για λίγες στιγμές στις ψηλότερες βράχινες κορυφές, κάνοντας τις να φαίνονται χρυσαφένιες καθώς αντανάκλουν μυριάδες χρώματα από το χιόνι που στόλιζε τις χαράδρες. Αμυδρές αχτίδες εκσφενδονίζονταν στον μουντό ουρανό της αυγής, τόσο αργά όσο αργά ξεπρόβαλε ο ήλιος από το μακρινό ορίζοντα. Κάτω στην κοιλάδα παράξενα πράγματα συνέβαιναν. Προσεκτικά καλυμμένα φώτα κινούνταν τριγύρω, σαν πάνω σε αυτοκίνητα.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

Το ασημένιο νήμα τού ευτυχισμένου ποταμού έλαμπε αχνά, αντανακλώντας το πρώτο φως. Υπήρχε μεγάλη δραστηριότητα, παράξενη, κρυφή δραστηριότητα. Οι κάτοικοι της Λάσα έμεναν κρυμμένοι στα σπίτια τους η βρίσκονταν κάτω άπ' την επίβλεψη των φρουρών τους στα στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας. Αργά ο ήλιος ανέβαινε στο μονοπάτι του. Σύντομα ο. Πρώτες αχτίδες, ψάχνοντας προς τη Γη, χτύπησαν πάνω σ' ένα παράξενο σχήμα που έριχνε την τεράστια σκιά του στο έδαφος της κοιλάδας. Καθώς δυνάμωνε το φως, ο παρατηρητής είδε καθαρά τη μορφή. Ήταν ένα πελώριο, κυλινδρικό αντικείμενο και είχε στην μυτερή άκρη του, που κοίταζε τούς ουρανούς ψηλά, ζωγραφισμένα μάτια κι ένα ορθάνοιχτο απειλητικό στόμα. Επί αιώνες οι Κινέζοι θαλασσινοί ζωγράφιζαν μάτια στα πλοία τους. Τώρα, πάνω σ' αυτό το τέρας, τα μάτια έλαμπαν από μίσος. Ο ήλιος κινήθηκε προς τα πάνω και σύντομα έλουσε στο φως του ολόκληρη την κοιλάδα. Παράξενες μεταλλικές κατασκευές μεταφέρονταν μακριά από το τέρας, που τώρα μέρος του μόνο στήριζε στη μεταλλική σκάλα. Η τεράστια ρουκέτα, πύργος σωστός στηριγμένος στα πτερύγιά του, είχε όψη απαίσια, θανάτου όψη. 247

Στη βάση της τεχνικοί με ακουστικά και μικρόφωνα έτρεχαν ολόγυρα σαν μία αποικία ανήσυχων μυρμηγκιών. Μία σειρήνα άφησε την ανατριχιαστική κραυγή της που επανέλαβε η ηχώ, χτυπώντας την από βράχο σε βράχο, από ορεινό τείχος σε ορεινό τείχος, κανοντάς την μία τρομερή, φρικιαστική κακοφωνία που όλο και δυνάμωνε. Στρατιώτες, φρουροί, εργάτες, γύρισαν στη στιγμή και έτρεξαν όσο πιο γρήγορα μπορούσαν να βρουν καταφύγιο στους μακρινούς βράχους. Λίγο ψηλότερα στη βουνοπλαγιά το φως άστραψε πάνω σε μία ομάδα ανθρώπων συγκεντρωμένων γύρω από ραδιολογικό εξοπλισμό. Κάποιος από αυτούς πήρε ένα μικρόφωνο και μίλησε στους κατοίκους ενός μεγάλου τσιμεντένιου κι ατσάλινου καταφύγιου που κειτόταν μισοκρυμμένο κάπου δύο χιλιόμετρα από την ρουκέτα. Μία βροντερή φωνή άρχισε την αντίστροφη μέτρηση κι υστέρα σταμάτησε. Για λιγοστές στιγμές τίποτα δεν συνέβη, παντού απλώθηκε γαλήνη. Τα αργοκίνητα ποταμάκια του ατμού που ανέβαινε από τον πύραυλο ήταν το μόνο πράγμα που κινιόταν. Ύστερα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ήρθε ένα πανίσχυρο ξεφύσημα ατμού, κι ένα μούγκρισμα που όλο και δυνάμωνε, προκαλώντας μικρές κατολισθήσεις. Η Γη η ίδια φαινόταν να δονείται και να μουγκρίζει. Ο ήχος δυνάμωσε τόσο, που νόμιζε κανείς πως τα τύμπανα όλων θα πρέπει να 'χουν σπάσει κάτω από τέτοια ένταση. Ένας χείμαρρος από φλόγες και καπνούς εμφανίστηκε στη βάση της ρουκέτας, καλύπτοντας τα πάντα από κάτω της. Αργά, σαν να έκανε τεράστια, καταπληκτική προσπάθεια, άρχισε να υψώνεται. Κάποια στιγμή φάνηκε πως στεκόταν ακίνητη πάνω στη στήλη φωτιάς που έχυne πίσω της, υστέρη, μαζεύοντας ταχύτητα, σκαρφάλωσε στο δονούμενο ουρανό, βροντώντας και μουγκρίζοντας την πρόκλησή της στην ανθρωπότητα. Ψηλά, όλο και πιο ψηλά ανέβαινε, αφήνοντας πίσω μία μακριά αλυσίδα καπνού κι ατμού. Το ουρλιαχτό της δονήθηκε για λίγο πάνω άπ' τις βουνοκορφές και μετά από πολύ είχε χαθεί εντελώς. Η ομάδα των τεχνικών στην βουνοπλαγιά παρατηρούσε ξαναμμένη τα ραντάρ της, ενώ άλλοι φώναζαν σε μικρόφωνα η έψαχναν τούς ουρανούς με κυάλια. 248

Ψηλά πάνω από τα κεφάλια τους ήρθε μία απότομη λάμψη και η πανίσχυρη ρουκέτα γύρισε μπαίνοντας στην τροχιά της. Φοβισμένα πρόσωπα εμφανίστηκαν πίσω από τούς βράχους. Μικρές ομάδες ανθρώπων συγκεντρώθηκαν, με προσωρινά ξεχασμένη κάθε διάκριση ανάμεσα σε φρουρούς κι εργατές. Τα λεπτά έφευγαν ασταμάτητα. Οι τεχνικοί έκλεισαν το ραντάρ τους, γιατί ο πύραυλος ήταν πια πέρα από την εμβέλειά τους. Τα λεπτά έφευγαν ασταμάτητα. Ξαφνικά οι τεχνικοί πήδηξαν όρθιοι, χειρονομώντας σαν τρελοί, ξεχνώντας πάνω στην έξαψη τους να ανοίξουν τα μικρόφωνα. Ο πύραυλος, κουβαλώντας μία πυρηνική κεφαλή, είχε κτυπήσει μία μακρινή χώρα. Η Γη της είχε μεταβληθεί σε σφαγείο, με πόλεις κατεστραμμένες κι ανθρώπους εξατμισμένους σε πυρακτωμένο αέριο. Οι στρατιώτες, μ' ανοιχτά όλα τα μεγάφωνα, πηδούσαν και φώναζαν χαρούμενοι, ξεχνώντας κάθε προφύλαξη στον εορτασμό του φρικτού τους κατορθώματος. Η πρώτη φάση του πολέμου είχε τελειώσει, η δεύτερη θα άρχιζε σε λίγο. Έξαλλοι τεχνικοί έτρεξαν να ετοιμάσουν τη δεύτερη ρουκέτα. Είναι φαντασία. Θα μπορούσε να είναι πραγματικότητα. Όσο πιο

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Δυτικά του Θιβέτ 1960

ψηλό είναι το σημείο εκτόξευσης μιας ρουκέτας, τόσο πιο μικρή είναι η ατμοσφαιρική τριβή κι αυτό σημαίνει μεγάλη, τεράστια οικονομία στα καύσιμα. Μία ρουκέτα εκτοξευμένη από τα υψίπεδα του Θιβέτ, έξι χιλιάδες μέτρα πάνω απ την θάλασσα, θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματικότερη από μία που θα εκτοξευόταν από χαμηλά. Έτσι το Θιβέτ είναι ένα φοβερό στρατιωτικό πλεονέκτημα. Αποτελεί το ψηλότερο και πιο αποτελεσματικό τόπο εκτόξευσης πυραύλων τόσο για το διάστημα όσο και προς εχθρικές χώρες. Η κίνα έχει επιτεθεί στο Θιβέτ δεν το έχει κατακτήσει έτσι ώστε να κάνει δικό της αυτό το πλεονέκτημα απέναντι στις δυτικές δυνάμεις. Η κίνα ήθελε το Θιβέτ, έτσι ώστε να έχει ανοιχτό το δρόμο προς την Ινδία, όταν θα είναι έτοιμη γι' αυτό κι ίσως για να συνεχίσει από εκεί προς την Ευρώπη.
249

Θα μπορούσε να συμβεί μία συμμαχία Ρωσίας και Κινάς, που σαν λαβίδα δεν θα Συναντούσε καμιά δυσκολία στην προέλασή της εναντίον οποιασδήποτε χώρας που θα στεκόταν στον δρόμο τους. Θα μπορούσε να συμβεί εκτός κι αν κάτι γίνει σύντομα. Πολωνία. Πέρλ Χάρμπορ. Θιβέτ. Οι ειδικοί πάντα έλεγαν ότι τέτοια πράγματα είναι απίθανα. Πολλές φορές παλιότερα είχαν λάθος. Μήπως έχουν και τώρα.250